

كلا مين جالى

♦ توركجه مثللر (آتا سؤزلرى)
♦ حىكمتلى سؤزلر

● معصومه مهين باقرى (ائل قىزى)

كلامين جمالى

١ - توركجه ضرب المثللر (آتا سؤزلرى)

٢ - حكمتلى سؤزلى

يغىب دوزنلە يىن:

م. مهين باقرى (ائىل قىزى)

مهرین باقری، معصومه، ۱۳۵۵

کلامین جمالین

توبلا دوزنله بن معصومه. مهرین باقری (ائل قیزی)

تبریز: یاران ۱۳۸۸

۳۳۶ ص.

978-964-021-7

فیبا

فرهنگ عامه - ایران - آذربایجان

GR ۲۹۱ / ۱۴ م ۹۱۳۸۸

۲۹۸ / ۰۹۵۵۳

۱۶۶۹۰۸۵

مقدمه

بی شک، یکی از مهمترین عناصر تشکیل دهنده یک اجتماع سالم، استحکام یافته، مدرن، متکی به خود و پویا فولکلور است. علیرغم تمامی شعارها و سر و صدای مبتنی بر دنیای واحد، جوامع جهانی، ملل مشترک و غیره، هریک از جوامع و ملل ساکن کره زمین دارای اصول، چهارچوب، قواعد و ضوابط مخصوص به خود بوده و حاضر نیست در راستای برنامه و طرحهای ادغامی مورد بحث در جهان از ویژگیهای ملی خود صرف نظر کرده و پایبند اصولی گردد که با تاریخ، مدنیت، طرز رفتار و عکس العملهای روزانه آن سازگار نیست.

فولکلور، از دو کلمه "فولک- فرنگ" و "لور- مردم" ساخته شده و بصورت اسم مرکب زبانزد همه ملل جهان به ویژه اهل قلم می باشد. بنابراین، فولکلور در واقع یعنی "فرهنگ مردم". امروزه در بعضی از آثار ادبی و غیره واژه "فولکلور" و معنی آن با واژه "دانش" اشتباها جابجا و هر دو به یک معنی بکار می رود. در صورتیکه دانش تحت تعلیم و آموزش مسلسل به زندگی انسانها وارد می شود ولی فرنگ بصورت ارشی و در قالب محیط معلوم، جامعه مجزا، رفتارهای شناخته شده و از طریق ادامه حیات به ثروت معنوی هر کس افزوده می شود.

بدین ترتیب که، حدود و مشخصات دانش بر حسب استعداد، تعداد سالهای تحصیل، تواناییهای شخصی، طرز تعلیم جامعه آموزشی و غیره تعیین می شود لکن در خصوص فرنگ نمی توان شرایط و خصوصیات فوق را عیناً در نظر گرفت.

به سخن دیگر می توان گفت که فرنگ عنصر عمومی و دانش عنصر خصوصی یک جامعه می باشد. فرآگیری فرنگ اجتناب ناپذیر است چرا که این عنصر تعیین کننده در قالب رفتارهای روزمره و بدون نیاز به تعلیم هم چنین تعلم ویژه انتقال پیدا کرده و تاثیر خودرا بدون اینکه در کوتاه مدت عیان شود بر پیکر جامعه و اعضای آن

کمالین جمالی ۱- تورکجه ضرب المثل (آتا سوزلری) ۲- حکمتی سوزلر

• گردآورنده: معصومه. مهرین باقری (ائل قیزی)

• مقدمه و ترجمه: دکتر علی داشقین • ناشر: یاران

• لیتوگرافی: واژه • چاپ شهاب (برگمان)

• تیراژ: ۱۰۰۰ جلد • نوبت چاپ: اول ۱۳۸۸

• قطع: رقفی - ۳۳۶ صفحه • قیمت: ۵۰۰۰ ریال

• شابک: ۷ - ۰۲۱ - ۰۳۴ - ۹۶۴ - ۹۷۸

حق چاپ محفوظ است

مراکز پخش انتشارات یاران

تبریز- خیابان امین، پاساز کریمی تلفن: ۵۵۶۷۹۴۵ - ۵۵۴۱۱۳۱
خیابان امام، نرسیده به سه راه تربیت، انتشارات یاران، کتابفروشی نوبل
تلفن: ۵۵۵۷۲۹۶ تلفاکس: ۵۵۵۱۴۶۲

انتشارات آذربایجان تلفن: ۵۵۴۱۱۳۱

نقاط می توان به فرهنگ عمومی غرور آفرین دست یافت. اخیرا یک نویسنده بسیار معروف روسی یک مثل ترکی را تحت عنوان "yıld atdan ona görə yixıldı ki،" یعنی قهرمان به این خاطر از اسبش افتاد که مادرش او را در زین اسب کج نشانده بود را مورد مطالعه قرار داده و رومان حجیمی را تحت نام "ساایه ها هنگام ظهر محو می شوند" به رشته تحریر در آورده است.

علوم می شود که فرهنگ عمومی و خلاصه اجداد ما که از صافی زمان عبور کرده و بدون اینکه در مراکز علمی مورد تحقیق و تحلیل واقع شود توانسته است متنات، اصالت، حکمت و قدرت خود را حفظ نموده از توانایی قابل توجهی برخوردار بوده و بجای اینکه ما از آن حمایت کرده و آن را به عنوان اساس و اصالت واقعی خود مورد توجه قرار بدهیم آن است که هم خود و هم ما را در مقابل ناملایمات زمان مواظبت کرده و به این موقعیت جهانی رسانده است. با این همه افتخار و شهرت فوق نباید ما را از روند پیشرفتی ادبی جهان و ثروت دیرینه ادبی و حکیمان خود غافل نماید بلکه بایستی بیش از پیش و به نحو احسن از آثار اهل قلم و ادب چون حکیم نظامی، مولانا، صائب و دیگران که با ریشه های عمیق فولکلور آشنا بوده و در هریک از اشعار خود به موضوع ضروری در همان مرحله پی برده و نمونه بارزی از فرهنگ مردم را انتخاب و جان کلام را با زیبایی تمام تقدیم تاریخ ادبیاتمن کرده اند استفاده کرده و دین ملی- میهنهی هم چنین ادبی خویش را حدادامکان بجای آوریم.

باید توجه داشت که بزرگان ما فولکلور را بخاطر پر کردن ابیات شعر خود و یا به منظور افزایش متون ادبی- منطقی- فلسفی خویش بکار نبرده اند بلکه همه آنها مراحل زندگی خود را در کتاب مردم و همگام با آنها سپری کرده و از نتایج مثبت و تربیتی آن در میان طبقات مختلف جامعه مطلع بوده اند. این موضوع مارا در مقابله با فرهنگ غیر بومی و غیرمنطقه ای نیز که در بعضی موارد با معنویات جامعه ما بطور علني و با استفاده از امکانات مادی به مخالفت می پردازد حفظ نموده و فرزندان این مرز و بوم را از خطر از خود بیگانگی مصون می دارد.

نفوذ فرهنگ دیگران چه مثبت و چه منفی در کالبد جامعه ما آن چنان جای باز کرده است که حتی جوانان تحصیل کرده و مدعی حقوق ابتدائی انسانی در برخورد با

می گذارد. در مقابل، انتقال دانش نیازمند زمان، مکان، امکانات مادی و معنوی، کادر ورزیده و تعیین شده می باشد.

پس، از این جهت هست که فولکلور به عنوان یکی از عناصر اصلی تشکیل دهنده معنویات یک ملت بصورت شاخه و بخشهای مختلف و بر اساس تجارب گذشتگان و سیقل زمان به نسلهای بعدی انتقال پیدا می کند. در این اثر بسیار زیبا که تحت عنوان "کلامین جمالی" یعنی جمال کلام، تقدیم فرهنگ دوستان می شود، شاخه ای از فولکلور مورد توجه قرار گرفته و به همت مؤلف تدوین، تنظیم و ترتیب یافته است. ناگفته نماند که میان ضرب المثل و "آتا سوزو" فرقی است لکن این دو را بسیاری از ادبی و لیثه در ادبیات فارسی در کنار یکدیگر و بصورت عجین بکار بردند.

نسل جوان شهری په علت عدم آشناشی با فرهنگ ملت خود و عدم توجه به شرایط جغرافیای انسانی و سیاسی گذشتگان، از لذت معنوی و نیروی بالقوه فولکلور هم چنین تاثیر مثبت آن در طول تحصیل و حیات بشری غافل بوده و در رفتارهای روزانه خود احساس عجز و حقارت در مکالمه می کند. بکار بردن یک مثل که به قیمت عمر چندین هزار ساله اعضای یک جامعه تمام شده است می تواند از حوادث ناگوار، نتایج زیان بخش غیر قابل جبران و ناراحتیهای گوناگون عصبی جلوگیری نموده و شخص را تسلي دهد.

بعچه های روستائی به علت دور ماندن از تکنیک و مدرنیزم تقلیدی هم چنین پوچ شهری نسبت به هم نوعان شهری خود بیشتر می توانند در قبال تهاجمات فرهنگی و نفوذ بیگانگان مقاومت کنند چرا که آنها برای ابراز موجودیت خود هر چند مختصر به ریشه های اصلی و طبیعی مراجعه می کنند در صورتیکه جوان شهری برای درک و یا دفع موضوعی، به ابزار و شیوه های ناشی از فرهنگ بیگانه پناهنده می شود. اگر به فرهنگ مردم هریک از مناطق کره زمین توجه و دقت کافی شود، طولی نمی کشد که در همان ناحیه اخلاق ملایم، رفتار عمومی رضایتبخش، برخورد انسانی، دید هم چنین نگرش برآزنده اشرف مخلوقات حکم فرما می شود.

فولکلور از جمله ضرب المثلها تنها تعلیم فطری و ارثی است که به مکان و زمان نیاز ندارد و با جایگزین کردن آن در مراحل مختلف زندگی و بکار گیری آن در تمام

فولکلور و شاخه های گسترده آن از قبیل بازی، رقص، داستان، تئاتر، مراسم عید، عزاداری، شعر، لالائی نوزادان، معما، چیستان و دهها مورد مشابه بجای اینکه بر بی اطلاعی و بیسواندی خود پی برد و در رفع آن تلاش نمایند، به عناد با آن مخالفت کرده و به تحقیر اصالت پدران خود می پردازند.

در اینجا بایستی به اهل قلم متuhed و تلاشگر فرهنگی دست مریزادی گفت و به آثار آنها ارزش نهاد. اگر قلم، تفکر، جهان بینی، احساس وظیفه و مسئولیت ملی آنها نبود، آثار شکسته و بسته موجود نیز وجود نداشت. در پایان ضمن تقدیر و تشکر از تدوین کننده اثر، برای همه دست اندرکاران فرهنگی توفیق الهی آرزو نموده و برای فردای روشن تر امید تازه ای به دل راه می دهم.

تابستان ۱۳۸۷، تبریز

دکتر علی داشقین

آباس آباسدان، آباس دا کور آباسدان.
آبدال باخار مات اوilar، عاغیللی باخار سورار.
آبدال هر شئیه اینانار.
آبیریسیزدان آبیرینی ساختا!
آبیریلی آبیریسیندان قورخار، آبیریسیز دئیر مند ن قورخور.
آبیرینی قورو مق، قحر قزانماقدان یئی دیر.
آبیرینی یئیبیب، حیانین دا اوستوندن سو ایچیب.
آتا- آتا اووچو اول، گؤره- گؤره گؤز تچی.
آتا آرپا، ایسیده پیلاو.
آتا- آنا اولمایان، آتا- آنا قدرینی بیلمز.
آتا- آنا تاخت یارادر، باخت یاراتماز.
آتا- آنا جیره سیز نؤکردى!
آتا- آنا روشوتسیز دوست دور.
آتا- آنا سؤزونه باخان " نئیله ییم؟ " دئمز.

A-آ

آتا- آنا سؤزونه باخمايان کولخنده ياتار!
آتا- آناسينا خئيري اولمايانين، كيمه خئيري اوilar?

آتا- آنا كيچик تانرى دير.

آتا اوغلونون پيسليبينى ايسته مز.

آتا اوغول قازانير آدى ايچين.

آتا او Larsan، آتا قدرىينى بىلرسن!

آتا اولماق قولاي دير، آتاليق ائتمك چتىن دير.

آتا بالادان دونمز.

آتا بورجو اولادا دوشر.

آتا تؤكدوينو، بالاسى يېغيشىدیرار.

آتا چؤرە يى مئيدان چؤرە يى، اوغول چؤرە يى زيندان چؤرە يى.

آتادان قالان مال يانان شاما بنزَر، آرييىب قورتارار.

آتاسى اولن يئتىم اولماز، ساوادىسىزلار يئتىم دير.

آتاسى اولن يئتىم قالماز، آناسى اولن يئتىم قالار.

آناسينا اوغولدور، آناسينا قول!

آناسينا خئيري دىمە يە نين كيمه خئيري دىر؟

آتا قامچى، ائشىھ يە بىز.

آتا گۈزدور، اوغول گۈزون ايشىغى!

آتالار نە اكىرلەر، اوغوللار اونو بىچىرلەر.

آتا مالى تئز توكنر.

آتا مالين درج ائله، اوندان سونرا خرج ائله!

آتا ماليندان مال اولماز- اوزون قازانماق گرک!

آتام چوخ بىلمىشدى- كوندە لرى ساييردى، آنام چوخ بىلمىشدى- كوندە
لرى كسييردى!
آتام منه كور دئىيب، هرگلنى وور دئىيب.
آتا مىندى- آتاسىنى اونوتدو، آتدان دوشدو آتى اونوتدو.
آتامى- آنامى ايتىردىم، اوزومو سنه يئتىردىم!
آتامى اولدورموشىم، گورونا آند اىچىم.
آتانا سايىغى گۈسترىن، اوغلۇن دا سنه گۈسترر.
آتائىن دوعاسى، آتائىن ناله سى.
آتا يئتىرن قىز آرلىر، آنا يئتىرن اوغلان قىزلانار.
آت- آت اولونجا اىيە سى مات اولار.
آت آت ايلە اوغراشار، آرادا ائششك اولر.
آت آتلىنى تاپار.
آت آتى بورج قاشىيار.
آت آريق، يول اوذاق.
آت المادان آخر چكىر.
آت الماغا جاهىل گۈندر، قىز الماغا آھىل.
آت الماميش نوختا داواسى ائدىر.
آت آياغى كۈلگ اولار، اوزون دىل يوگىرك.
آتا اعتىبار يوخدور.
آت اولر يەر قالار، ايىيد اولر آد' قالار.
آت اولر آلان قالار، ايىيد اولر نىشان قالار.
آت اولر نالى قالار، انسان اولر آدى.
آت اولنده ايتلىرين بايرامى دير.

آت منیم آلتیمدا آخساماسین!
 آت مینه نین دیر، دون گئیه نین.
 آت وار اوت يوخدور، اوت وار آت يوخدور.
 آت وفالی اولار.
 آت يئرمکله، انسان بىلمکله.
 آت يئرینه ائششك باغلامازلار.
 آت يئمه ين آجى اوتلار هئچ بىتمە سە ياخشى دیر.
 آتى آتىن يانبنا باغلاسان، ھم رنگ اولماسا دا، ھم خوى اوilar.
 آتى آرپا اولدورر.
 آتى پالان ساخلار، وارى يالان.
 آتى جىلوو گميرر.
 آتى چوخ يالقىز چاپىرسان!
 آتىلان اوخ گئرى دئۇنمز.
 آتىمى حارا باغلايمى؟ گتىر باغلا دىلىمە!
 آتىن اولدۇ داي، ايشين اولدۇ زاي.
 آتىن اولومو آرپادان اولسون!
 آتىن تىپىسى آتا آغىر گلمز.
 آتىن داي دير، ايشين زاي دير.
 آتىن دىشىنە باخىب ناللايارلار.
 آتىن قاباغينا سوموك تۈكۈلر، ايتىن قاباغينا آرپا.
 آتى ياوا اولان يولدان قالار.
 آتى يول ايله، ئىلى دىل ايله تانىيارلار.
 آج آدامى قورد يئمىز.

آت اولوب، ايتىن گونو دوغوب.
 آت اولاندا مئيدان اولماز، مئيدان اولاندا آت اولماز.
 آت اولمایان يئرده ائششك ده آتىدیر.
 آت ايله يولا چىخان اولاغىن واي حالىنا!
 آت ايله ايىيدين يئرى بللى اولماز.
 آت ايىيدين يولداشى دير.
 آت چاپار باخت قازانار.
 آتدان ئىنib، ائششە يە مىنib.
 آتدان چىخدى، ياددان چىخدى.
 آتدان دوشن اولمز، ائشىدىن دوشن اولر.
 آت دوه نى قايتارماز.
 آت سوروجوسونه گؤره كىشنر.
 آت، عورت ايىيدين باختىنا!
 آت، قارداشدان ياخىن دير.
 آت گئىتدى اوركى ده آپاردى!
 آتلازا اينىه باتماز.
 آتلاز نه قدر كؤھنە اوlsa دا، پاتاوا اولماز.
 آتلى ايله يايانيىن نه آلىب- وئرە جە يى؟
 آتلى ايله يئرده قالانىن، يولداشلىغى توتماز.
 آتلانىن يئرده گئىدىن خېرى اولماز.
 آتلى يئرده گئىدە نه گولر.
 آت مينىمە ين آت مينىسە، چاپا- چاپا اولدورر.
 آت مينىش اويرە در، دون گئىيش.

آج قال ديلنچى لىيە اوئيرنە!
 آج قودورغان اولار، چىلىپاڭ اويناغان.
 آج قورد آسلامى باسار.
 آج قوردا بىزىر، چىلىپاڭ جىنه.
 آج قورد بالاسىنى يېئىر.
 آج قويون، بوش دىيىرمان، صاحابينا عوصيان ائدر.
 آج قىلىنجا چاپار.
 آج گېرمىكدىن توخ اۇلمك ياخشى دىر.
 آج گئتسىن آوانىن، توخ گلسىن چوبانىن.
 آج گۈز آدامدىر، آچىق گۈزدىن كىپرىك قوپارىر.
 آج گۈزون گۈزونو توپراق دويدورار.
 آج گۈزو يالانچى آلدادار.
 آج كۈپك اۇزونو آسلامتا وورار.
 آج نه اولسا يېئىر، آجييان نه اولسا دئير.
 آجلىغى يوخسول چىكىر.
 آجى حيات اووزون، شىرىن حيات قىسا سورر.
 آجى دىيل باشقىا بلادىر.
 آجى دىندىرمه، توخو ترىپتەمە.
 آجى سۆز اينسانى يولدان چىخارار.
 آجى سۆز كىشى نىن بىتلەنى بوكر دئىرلر.
 آجى سۆز يامان اولار.
 آجى سو صابون كۈپوتمىز.
 آجىخان ائششك، آتدان بىرك قاچار.

آج آدامىن ايمانى اولماز.
 آجا آرپا چئورە يى آتدىن دادلى دىر.
 آج آمان بىلەز، اوشاق زامان.
 آج آيى اويناماز.
 آج آيىيا دئونبىدور.
 آجامئىيەت حالالدىر.
 آج آلينە دوشنى يېئىر، توخ دا آغزىنا گلنى دئير.
 آج ائششك يونجادان دويىماز.
 آج اوزونو اودا وورار.
 آج اولمەز، بوياسى قاچار.
 آج اولمز گۈزو قارالار، بورجلو اولمز اوزو سارالار.
 آج اول دىنچ اول!
 آج اول، كىشى اول!
 آج ايلە توخون آراسى بىر پارچا چئورك دىر.
 آج ايلە دوست اولما!
 آج ايتىن قورساغى دار اولار.
 آج ايتىن منزىلى اولماز.
 آج تويوق يوخودا دارى گۈرر.
 آج حاج قابىق دا يېئىر.
 آج دئير دويىمارام، توخ دئير آجمارام.
 آج دوغارار توخ يېئىر.
 آج قاتيق اىستىمز.
 آج قارىينا، آجى ساققىز.

آچیق داتلی بويور ايستمز.
 آچیق داتلينين بير عيبي وار، اور تولونون يوز عيبي.
 آخر سويا ديانما- هر دئيله نه اينانما!
 آخرتاران تاپار.
 آخرتاران تاپار، مؤولادسينى دا، بلاسينى دا.
 آخرتار تايىنى تاپ.
 آخدى قان، چيخدى جان.
 آخسار ايit اووا گئتمز، توتسا دا بيرا خماز.
 آخسايان بودرىر.
 آخمسا داملايار.
 آخماق آخماقى تاپار.
 آخماق آدام اوغورلوق كىچى ايله گزمە يه چيخار.
 آخماق اوزونه دوشمن دير، اوزگە يه دوست اولماز.
 آخماق اودور بو دونياچىن قم يئيه، مؤولاد بىلىر كيم قازانا كيم يئيه.
 آخماق اولماسا مرد ريند اولماز.
 آخماق ايتي يول قوجالدار.
 آخماق باشى بالالى اولار.
 آخماق دا سوساندا عاغىلى گۈرونر.
 آخماقى گۈندر، دالىنجا گىتا
 آخماق يىغار، عاغىلى يئير.
 آخردا گولن ياخشى گولر.
 آد آدامى بزه مز، آدام آدى بزه ر.
 آدام آج اولاندا پېندىر- چۈرك ده يابىشار.

آجيخان دويمام، سوسايان قانمام سانير.
 آجيخان نه اولسا يئير، نه اولسا دئير.
 آجييفى گلن سو ايچر.
 آجيغىن وارا زىيانى وار.
 آجيق گىننده اونو اودا!
 آجيق گلىر، گۆز قارالىر، آجيق گئدير، اوز قارالىر.
 آجيقلى باشدا اوس اولماز.
 آجيـن آندى، آند اولماز.
 آجيـن اينامى اولماز.
 آجيـن توكـدان خـبرى اولماز.
 آجيـنـدان پـئـنـجـهـ يـيـنـ سـاتـيرـ، دـئـيـرـ نـيـسـيـهـ سـاتـارـسانـ؟!
 آجيـنـ قـارـنـىـ دـويـلـارـ، گـۆـزـ دـويـمـازـ.
 آجيـنـ قولـتوـغـونـداـ چـۈـرـكـ قـالـماـزـ.
 آجيـنـ گـۆـزـ چـۈـرـكـ تـكـنـهـ سـيـنـدـهـ اـولـارـ.
 آجيـنـ يـوخـسوـ گـلـمـزـ.
 آجيـنـدانـ دـاشـ گـمـيرـىـرـ.
 آجيـنـدانـ گـونـ اـورـتـادـ دـورـورـ.
 آجيـنـ اوـدـماـقـ حـونـرـدـيرـ يـوـخـساـ شـيرـينـىـ حـامـىـ اوـدـارـ.
 آجيـ يـئـسـنـ دـهـ شـيرـينـ دـانـيـشـ!
 آچـارـامـ صـانـدـيـغـىـ، تـؤـكـرمـ پـامـبـيـغـىـ.
 آچـماـ پـرـدـهـ نـىـ، هـرـ پـرـدـهـ دـهـ مـيـنـ سـيـرـ وـارـ.
 آجيـقـ آـغـىـزـ، آـجـ قـالـماـزـ.

آدام ايشله مه يينجه ديشله مز.
 آدام باشيندان بؤيوک دانিশماز.
 آدام بيلمير حانسى سازا اويناسين!
 آدام پارانى تاپار، پارا آدامى تاپماز.
 آدام پالتار ايله تانينماز.
 آدام چىي سود أمىب دير.
 آدامدا اينصاف- موروت گرك.
 آدامدان ائشك اولماسا، ائشىه يىن بىرى بىر مىليونا چىخار.
 آدام سۈزدن، اوشاق گۈزدن تانينار.
 آدام سۈزونو آداما دئير.
 آدام گرك آرخاسىز اولماسين.
 آدام گرك سيد- سوفلا اولمايا.
 آدام گئدر، آدى قالار.
 آدام كىمى.
 آداملىق هر كىمسە نىن ايشى دئىيل.
 آدام هر دوشمندن بىر عاغىل اوئيرە نر.
 آدام هر دوشندە بىر عاغىل قازانار.
 آدام وار بىر آكمكلە مىن كۈپك آلدادир، آدام وار مىن آكمكلە بىر كۈپك
 آلداداماز.
 آدام وار يئمك اىچىن ياشايير، آدام وار ياشاماق اىچىن يئىير.
 آدام وار كى، آتىن ساغى ايله سولونو بىلمىز.
 آدامى آغاج آراسىندا قويمازلار.
 آدامى باشدان تانى، آغاجى ياشدان.

آدام آجليقدان حاياسينى دا وئرر.
 آدام آداما گرگ اوilar.
 آدام آدام آتى يئير.
 آدام آدام اوilar.
 آدام آدامى ايله تانينار.
 آدام آدامى بير پوللوق ائتمىز.
 آدام آدام كۈلگە سىننە آدام اوilar.
 آدام آدامدى، اولماسا دا پولو، ائشك ائشكىدى اولماسا دا چولو.
 آداما آداملىق گركدىر.
 آداما آدام دئىيبلو.
 آداما سۈزو بىر دئونە دئىيرلر.
 آداما قارىشمايان آدام اولماز.
 آدام ألىنى بىر دئونە ياندىرار.
 آدام آيرى اوترووب دوز دانىشار.
 آدام اۆز تاي - توشو ايله گزر.
 آدام اۆز گۈزونە كورلوق اىستمز.
 آدام اولە نە دك خام دير.
 آدام اودور ايلقارىنidan دئونىمە يە!
 آدام اولانا بىر سۈز يئتر.
 آدام اولماق هر آدامين ايشى دئىيل.
 آدام اولماييان يئرده آدام دير.
 آدام اىستە سە داغى داغ اوستە قويار.
 آدام ايش باشىندا بىلىنر.

آدامى بولاق باشينا آپارىب سوسوز قايتارير.

آدامى تانىيان يئردهه قورد يئسین.

آدامى دارا چكمزلر.

آدامى دارا قىستانمازلار.

آدامى زامان تانىتىدار.

آدامى قىتىرت ايشلە در، دىييرمانى سو.

آدامين يرىنى آدام بىلر.

آدامين آداما ايشى دوشى.

آدامى حونرلە تانىيارلار.

آدامين آدامي اولمالىدىر.

آدامين آدى پىسىلىيھ چىخىنجا، جانى چىخسا ياخشى دىر.

آدامين آياغىندان چكىن چوخ اولار.

آدامين آخرى خوش اولسون.

آدامين باشينا نه گىلسە دىلىنىدىن دىر.

آدامين دىنمزىندىن قورخا!

آدامين دوستو دار گوندە بلى اوilar.

آدامين اوز ياوان چؤرە يى اوزگە نىن پلۇووندان يئى دىر.

آدامين تكىنه ده چؤرە يى ده تك اولماسىن!

آدى قولاغينا دىيىب.

آديم- آديم يول اولار، داملا- داملا گۈل.

آدين ندىر؟- رشيد. بىرىن دئە، بىرىن ائشىتىا!

آدىنى چك، قولاغىنى بورا!

آدىنى قويدون دىيىر مانچى، چاغىر گلسىن دن كوراوغلو!

آرابا ايلە دووشان توپور.

آرابا قىريلينجا يول گؤسترن چوخ اولار.

آرابانى آت آپارمىر، آرپا آپارىر.

آرا خلوت، تولكۇ بى.

آرادا يئىير، اورتادا گزىر.

آراز آشىغىندان، كور توپوغوندان.

آرا قارىشىب، مذهب ايتىب.

آراندا بوجدادان اولدوق، باغداتدا خورمادان.

آرالىق آتى، گزر فاتى.

آرالىق آتى، كور فاتى.

آرالىق سۆزۈ او يىخار.

آرالىق مالى آرادا يئىيلر.

آرانى پول آچار، مئيدانى قىلىنج.

آرپا أكىن آرپا بىچر، بوغدا أكىن بوغدا.

آرپا أكىن بوغدا دەرمىز.

آرپا چۈرە يى تورش آيران، آدين ندىر؟ خانلار خان!

آرپاچىدان بورج آلان آخورونو تىز ساتار.

آرپانىن دتى قىزىل دىر، سامانى گوموش.

آرپايا گىلدىم دارى چىخدى!

آرتىق آش، يا قارىن آغريدار، يا باش.

آرتىق خرج او يىخار.

آرتىق تاماح باش يارار.

آرتىق تاماح داش يارار- داش قاييدار باش يارار!

آروادسيز ائو سوسوز دىبيرمان دير.
 آرواد سينديران قابين سسى چيختماز.
 آرواد شئيطانا پاپيج تيكر.
 آرواد قوحومو بالدان شيرين اولار.
 آرواد قيرميزي اولار.
 آرواد وار ائو بزه يى، آرواد وار ائو تزه يى.
 آرواد وار ائو داياغى، آرواد وار اينجانا بوياغى.
 آرواد وار ائو ديكىر، آرواد وار ائو ييخار.
 آروادي پيس اولانين ساققالى تئز آغارار.
 آرواد ييغان ائوند آلاھين دا خبرى اولماز.
 آرواد مالى، باش توخماغى!
 آرواد مالى قاب دستمالى!
 آرواد نه بيلير داغدا دوماندىر، ائوده اوترووب حؤكمو رواندىر.
 آرواد وار قاردان سوغوق، آرواد وار اوددان ايسسى.
 آروادي أرى ساخلار، پشندىرى دىرى.
 آروادى گؤزل، آتى يورغا آدام ايله يولداش اولما!
 آروادين بير قابيرغاسى آسكىك اوilar.
 آروادين پيس دير بوشقا قورتار.
 آروادين خارابى جهننم عذابى.
 آروادين سون حيله سى آغلاماق دير.
 آروادين شريكللى اولسون، مالين شريكللى اولماسىن!
 آروادين عصمتى، آرين عزتى!
 آروادين قاريسي ايكي آللى يايپيشار.

آرتىق تىكە ديش قىرار.
 آرخ آربىنار، آد آرينماز.
 آرخ اسلامازسا، سو گلمز.
 آرخا سو گلنە دك قورباغانين گۆزو بره لر.
 آرخادان آتيلان داش توپوغا دير.
 آرخالى كۆپك قورد باسار.
 آرخين چك، سوپونا آللەه كريم دير.
 آرزو آرزودان دوغار.
 آرزو سو گۈزوندە قالدى.
 آرزو قوبودور، دولدورماق اولماز.
 آرزو گئنيش، عئمور قيسا.
 آرzonون سونو يوخدور.
 آرشين ايله بئز وئرمزلر.
 آرمود اوز دىبيينه دوشر.
 آرمودون ياخشىسىنى مئشه ده آىي يئير.
 آرواد آلامىش بالا آرزو سو ايله مە!
 آروادا آرواد دئىيبلر، كىشىيە كىشى.
 آرواد آغىز.
 آرواد آله دوشر آتان - آنا دوشمز.
 آرواد اىكى اولونجا، ائوى سوپورن اولماز.
 آروادا ديشىنى سايديرما!
 آروادا شريك اولاسان، مالا شريك اولماياسان!
 آرواد بلادير، آللەھ هئچ ائوى بلاسيز قويماسين!

آزارلى تله سر، آرمود چاغيندا يئتىشىر.
 آزارلىق اولسون، بئزارلىق اولماسىن.
 آزانچى نامازدان دالى قالار.
 آزاندا شىطان ئويينه گئت.
 آزانسىز ناماز اولماز.
 آز تاماح آز زىيان وئرر، چوخ تاماح چوخ.
 آرجا آشىن وار، آغريماز باشىن وار.
 آزجىق آشىم آغريماز باشىم.
 آز حارا گىندىرسن؟ چوخ يانىنا!
 آزدان دا اولدو، چوخدان دا.
 آز دانىش، دوز دانىش!
 آز دانىشماق آدبىن دىير.
 آز دانىش، يئرىننده دانىش!
 آز سؤيلە، سؤز سؤيلە.
 آز گە ل قىيزىم، ناز گە ل قىيزىم!
 آزلىق اولسون كئف اولسون.
 آز وئر چوخ يالوار، چوخ وئر آز يالوار!
 آز ياشا، اينسان ياشا!
 آز يئە حكيمە يالوارما، دوز گز بىيە.
 آز يئە، ناز ياشا!
 آز يئە، همىشە يئە!
 آزى بىلمە يىن، چوخو دا بىلمىز.
 آزىلى كۈپك قورد باسار.

آروادىن گۆزلىنى آل، ايشلەك چىخدى، بختىنە!
 آروادىن يوخسو يان چالار.
 آرواد يىخان ئوى فلك ده يىخا بىلمىز.
 آرى اول بال داشى، مىلچك اولوب تزه يه قۇنما!
 آرى شىرە نىن باشىنا يېغىشىر.
 آريق آتا قويروغۇ دا يوكدور.
 آريق آتا يوك چاتمازلار.
 آريق آت اييه سىنinin خوشونا گئدر.
 آرى قەھرى چكمە يىن بال يئمىز.
 آرىيىنى دومان، اينسانى ايمان يولا گتىرر.
 آرى يوواسىنا چۈپ اوزالتما!
 آرى يوواسىنا چۈپ اوزالتماق عاگىلىسىزلىق دىير.
 آرىينلىق ساغلاملىغىن تىلى دىير.
 آزاجىق آشىم، آغريماز باشىم.
 آزادلىغىن باحاسى قان دىير.
 آزا قانىق اول چوخو دا آلاهدان اىستە.
 آزا قانىق اولمايان چوخا يئتىشىمز.
 آز اولسون، آرى اولسون.
 آز اولسون، اوز اولسون.
 آز اولسون، دوز اولسون.
 آز ايدى آريق- اوروق، بىرى ده گلدى بويىن يولوق.
 آز ايشدن چوخ ايش تؤره نر.
 آز ايشلە يىن آز قازانار.

آشی داشانا گولمه، آشین داشار گولرلر.
 آشین ایسسى اولسون، سویون سرین.
 آشى بىشىرن ياغدىر، گلىنин اوزو آغدىر.
 آشىغا سؤز دىمز، چىركىنه گۆز.
 آشىغى اويناماق اوچون يىغارلار.
 آشىغىن سؤزو قورتولاندا يارىيم - يارىيم چاغىرار.
 آشىغىن قىلىنج - قالخانى بىر سازى دىر، بىر سؤزو.
 آشيق ائل آتاسى دىر.
 آشيق بورجونو آشيق اؤدر.
 آشيق دئير قوجالمازدىم - اولماسايدى توى آخرى!
 آشيق سازى ايله تانينار.
 آشيق سؤزو حاق اوЛАر.
 آشيق سؤزو ساز ايله دئير.
 آشيق گۈردويون چاغىرار.
 آشيق هرچاخ اوomba دورماز.
 آشينا - آشينا چىخار اوچاق باشينا.
 آشين دورولولوغۇ دىنин يوخلغوندان دىر.
 آغا آغ دئىيبلر، قاريا قارا.
 آغا باغىندان گول باغيشلايىر.
 آغا بورج ائيلر، خانىم خرج ائيلر.
 آغ آت آرپا يئمىز.
 آغا تىز لکه دوشىر.
 آغا توخدۇ، نؤكىرە بىر چۈرک دە چوخىدۇ.

آزىنان چوخۇن اوپۇنو اولماز.
 آزىن وار آز يئە، چوخۇن وار چوخ!
 آستا آتىن تېپىي بىر ك اوЛАر.
 آستا ايشله يىن اوستا ايشله يىر.
 آستارى اوزوندن باحا دىر.
 آستارى اوزونه چىخىب.
 آستا گىندن تىز گىئدر.
 آستا گىندن منزىل كسر.
 آستا گىندن يورولماز.
 آستا وور، اوستا وور.
 آسلام ياتاغىندا تولكۇ ياتىر.
 آسلام قاچىب، تولكۇ اوزونو مئشە بىي بىلدىرىب.
 آسلام قوجالاندا باشينا چاققال يىغىلار.
 آسلام ياتدىغى يېردىن بلى اوЛАر.
 آسلامىن ائركك دىشىسى اولماز.
 آشاغادا اوتونور، يوخارىبىا سؤز آتىر.
 آش ايسىسى اولمازسا، آغىز يانماز.
 آش بىشىرنە ياغ اوЛАر، آشپازىن اوزو آغ اوЛАر.
 آشپازدان كوسن ائوينه آج گىئدر.
 آشچى چوخ اولاندا، آش ياشيت اوЛАر يا شور.
 آش داشاندا كفگىر باحا اوЛАر.
 آشمان ايکى اولونجا آش ياشور، يا دا دوزسوز اولور.
 آش يئيه نىن قاشىغى بىتلينىدە اوЛАر.

آغ آغجا قارا گون ایچیندیر.
 آغا قیرار، باعچى قيرماز.
 آغالىغى بىنمير.
 آغانين مالى چىخار، نؤكرين جانى.
 آغ اوزده قارا خال زينت دير، قارا اوزده آغ خال نئكبت.
 آغ ايتنين پامبىق چىيا زىيانى وار.
 آغ پارا قارا گون ایچيندир.
 آغ تويوغا جاواب وئرە بىلمز.
 آغ جىيير اولما، آر اول، آر!
 آغ دامى گئوروب قارا دام آلمازلار.
 آغ دوه آلچاق گئدر.
 آغ دوه هر كسىن قاپىسىندا ياتار.
 آغرىندىغىنidan ائرمىنېيە دايى دئىير.
 آغرىسىز باش قبىرده اوЛАR.
 آغرىمايان باشا دستمال باغلاما!
 آغرىمايان باشا ساققىز ياپىشىدىرما!
 آغزى آچىغىن مالىنى گۆزو آچيق يئير.
 آغزى آشا يئتىشىنده، باشى داشا يئتىشىدى.
 آغزى ايسىسى يئرده دير.
 آغزينا گه له نى دانىشسان، سئومە دىيىنى ائشىدرىسن.
 آغزىنى بىچاق آچمايير.
 آغزىنى خئيره آچ!
 آغزىندان يئكە تىكە گۇئورمه!

آجاج آجى، جان شىرىن.
 آجاجا بالتا وورموشلار، ساپى اوزومدن دئميش.
 آجاجا چىخان گئچىنин دالا باخان اويلاغى اوЛАR.
 آجاجا دايانما قوروپيار، اينسانا دايانما اولر.
 آجاج آك، آجاجدىر باشا سالار كۈلگە.
 آجاج اكە نىن عؤمورو اوزون اوЛАR.
 آجاج اۋز سمتىنە يىخىلار.
 آجاج توتان، باش ياراندان چوخدور.
 آجاجدا قالان آرمودو دەدە يە احسان وئرلر.
 آجاج كۈكىن سو اىچر.
 آجاج كۈلگە سىز، اينسان خىيىرسىز اولماز.
 آجاجلى كۆييو سئل باسماز.
 آجاج قابالىغىنidan كىيلر.
 آجاج قورولوغوندان سينار.
 آجاج نە قدر بارلى اولسا، باشى آشاغى اوЛАR.
 آجاج ياش اىكى آيىلمە سە، سونرا آيىلمز.
 آجاج يئمىشى ايلە، آدام آمە يى ايلە تانىنار.
 آجاجى اىچىنندن قورد يئير.
 آجاجى قورد يئير، كىشىنى درد.
 آجاجى چوخ اولان كۆييون قويلاڭى آز اوЛАR.
 آجاجىن اىكى باشى وار.
 آجاجىن قوردو اوزوندە اولماسايدى، مىن ايل ياشاياردى.
 آغاسى بىللى اولان قول باش قالدىرار.

آغزىندان يئكە دانىشما.

آغزىما قاخ آتدىلار، ايسلانمامىش چىخارتىدilar.

آغزىمى ياندىرإن آش اولايدى، باشىما دوشن داش اولايدى!

آغزىمدان سۆز آلما!

آغزىندان قان قوخوسو گلىرى.

آغزىنىن قايتانى يوخدور.

آغزى يانمايىب اونا گۈرە.

آغزىنى قورومايانيين باشى دردە گىرر.

آغزىما گىرمە!

آغ ساققال سۆزونو آخرى ساخلار.

آغ ساققال كسە نى، قىلينج كسە بىلمز.

آغ قارغانىن آتى يئىيلمز.

آغ گونون سوراغى اوزاقدان گلر.

آغ گون آدامى آغاردار، قارا گون قارالدار.

آغ گون قارا گونو ياددان چىخاردار.

آغ گون، حارا گىدىرسن؟ - آغارتماغا! - قارا گون حارا گىدىرسن؟

- قارتىماغا!

آغ گۈرچىن قارغانىن پايينا دوشى.

آغلادان گولمز.

آغلادان يانينا گىت، گولدورن يانينا گىئتمە!

آغلار گۈزدن، يالان سۆزدن اۋزو نو قورو!

آغلاماق باشارمايان، اوللوسونو تون به تون سالار.

آغلامايانا پېھ يوخدور.

آغلار گۈزدن، ساختا سۆزدن اۋزو نو قورو.

آغلانىن بير دردى وار، گوله نين ايکى.

آغلارسا آنام آغلار، باشقاسى يالان آغلار.

آغلامايان اوشاغا سود وئرمىلر.

آغىر داش گۇتورمك وورماماغى گۇستىرر.

آغىر قازان گئچ قاينار.

آغىر گلسە، يونگول قالخار.

آغىر اوينا، سالامات اوينا.

آغىر اوتور، باتمان گەل.

آغىر باش دردېنى اۋزو چىكىر.

آغىر باشىن آغىردا دردى او لار.

آغىرلىق كىشىنин لنگرى دىرى.

آغىز توربا دئىيل كى، بوزه سن.

آغىزدان آغىزا.

آغىزدان چىخان باشا داير.

آغىز دئىيه نى قولاق ئىشىتىمير.

آغىز دئىيل كى، كالاوا داير.

آغى قارادان سئچىر.

آغىنا- بوزونا باخماز.

آغىن آدى وار، قارانىن دادى!

آلا جاغى بير پىلتە، پامبىغىن باتمانىن سوروشور.

آلا جاغىن اولسون، وئرە جە يىن اولماسىن.

آلا چارپا كىمى قارارسىز اولما!

آلا چارپا دئير: عؤمروم آزديز.
 آلا قارغا سويا دوشر، قاز اولماز.
 آلا قارغا بالا چيخارتماز.
 آلا قارغادا آلاجاغين اولسون، آلا بيلمسن اولومون اولسون!
 آلا قارغا شوخ ترلانى بيئمز.
 آلا قارغا يويونماقلإا قاز اولماز.
 آلا گوزونه وورولماميشام.
 آلان آليب وارلانيب، ساتان ساتيب آلدانيب.
 آلانا گيرن كؤپك كؤتكدن قورخماز.
 آلانا گيرن كيشى نر گرك!
 آلان آلدانماز، ساتان آلدانا.
 آلاندا گوز اولسا ساتان آجيتدان اولر.
 آلان ساتاندان اومار.
 آل ايله ديكيلن او ماخنا ايله ييختيلار.
 آل ايله ايش گورن، داغ ايله جان وئرر.
 آل بئز، ساخلا دوز!
 آل پئشمان اول، ساتيب پئشمان اولما!
 آلچاق داغدا قار اولماز.
 آلچاق يئرده اوترووب، اوجا يئرين دردينى چكير.
 آل دمیر ساخلا كؤمور!
 آل قاپيدا، سات قاپيدا!
 آلاه آجينى دويورماق اولماز.
 آلاه آدامى اوز قاپيسيندان ائله مسين.

آلاه آدامين ايختيارين آلن آلماسين!
 آلاه آدامين عؤمروندن گؤتورسون باختينا قويسون.
 آلاه- آلاه دئمكله ايسلر دوزلmez، حرڪت لازيم دير.
 آلاه اولدورمه يه نى كيمسه اولدوره بيلمز.
 آلاه ايسته ينى قورد يئمز.
 آلاه ايکى يوموروغو بير باشا وورماز.
 آلاه باشينا گتيرسىن!
 آلاه بالام دئيب.
 آلاه بو آلين ايشين او آله سالماسين!
 آلاه بو گوزو او گؤزه مؤحتاج ائله مسين.
 آلاه بير ياندان باغلاسا، بير ياندان آچار.
 آلاه بيلديينجە چكديرسىن!
 آلاه تنبلى سئومز.
 آلاه جيغala وار وئرمز، وئرسه ده خئيرين گئرمز.
 آلاه داغينا گئره قار سالار.
 آلاه درد وئريب، دئرمه نين ده وئرر.
 آلاه درد ده وئريب، دئرمن ده.
 آلاه دردى چكه نه وئرر.
 آلاه دوه يه قاناد وئرسه يدى، دام- ديواري ييخاردي.
 آلاه قالديرانى كيمسه يي�ا بيلمز.
 آلاه كريمدى، قويوسو دريندى.
 آلاه كيمسه نى ديللرە دوشورمه سين!
 آلاه نه حكيمه، نه حاكيمه ايشينى سالماسين!

آلله وئريكجه، بندە گومانا دوشەر.

آلله وئريبيي جانى اوندان آلا بىلمز.

آلله وئرنده باجادان تۈكۈر.

آلله وئرن مىننتىسىز اوЛАر.

آلله وئرسه باجادان سالار.

آلله ووران آغاچىن سىسى چىخماز.

آلله يازانى اينسان پوزا بىلمز.

آللاھين يارينى قورتولماز.

آلله يىخانى كىمسە قالدىرا بىلمز.

آلتمىشدا يئتمە يەن، يئتمىشىدە ياتار.

آلتمىشىندا زورنا چالماق اوپىرنىن آخراتدا چالار.

آلتون قابا قان قوسدوم.

آلتون توپراغا دوشىسە دە، دىرىينى ايتيرمز.

آلتىم ياش، اوستوم داش!

آلچاق قورخاڭ اوЛАر.

آلچاق آلچاقلىغىنinin سونوجونو گۈرر.

آلچاقلاردا اوتور گۆزت كندىنى، قاتى يوكسكلرده اوچوجو اولما!

آلچاق يئرده ياتما سئل آپارار، يوكسک يئرده ياتما يئل آپارار.

آلچى نىن شامى باشا دك يانماز.

آلچى دوققۇز اوچاق يىخمايىنجا، بىر اوچاق دىكىمز.

آلدىن بىتدى، ساتدىن ايتدى.

آلدىن پايىنى، چاغىر دايىنى.

آلدىم قوز، ساتدىم قوز، منه قالدى شاختاسى.

آلقالشىن ئئوى آبادا

آل قاپىدا، سات قاپىدا!

آلما آروادىن دولونو، يانىندا گتىرر قولونوا!

آلمايدىغىن مالىن نوختاسىندا ياپىشما!

آلما مظلومون آھىنى، چىخار آھىستە- آھىستە!

آلمانى آتسان گۇئىه يئرە دوشونجە يئددى مایالاڭ آشار.

آلمانى آت گۇئىه، يئرە دوشونجە يا نصىب يا قىسمت!

آلمانى ايکى گۈرمە يىنچە داش آتمىر.

آل وئر دئىيبلەر، آل يئە دئەمە يىيبلەر.

آلېزا ناز ائلە مك دققىروا ياراشماز.

آلېز دوقتوردان ڈەمن اىستمىزلىر.

آلېزلىق آتلى گلر، يايما گىئدر.

آلېش- وئريش مىثقال ايلە، دوستلوق قان تر ايلە.

آلېشىدىن ياغلى دولمايا، بلکە بىر گون اولمىما!

آلېشمىش قودورموشдан يامانمىش.

آلېش- وئريش دئىيبلەر.

آلېشىن، وئريش آدلى اوغلو وار.

آمان دئىئە نە آل قالدىرمازلار.

آمانات آتا مىنن تئز دوشەر.

آمانىن بىر گونودور.

آنَا اورە يى- داغ چىچە يى!

آنَا اورە يى كۈورك اوЛАر.

آنَا ايىيدين قالخانى دىر.

آنا بالا اوجوندان جانينى اودا ياخار.

آنا تؤكە نى بالا ييغار.

آنا چىخان آجاجى بالا بوداق - بوداق گز.

آنادان أمدىيىم سود بورنومدان گلدى.

آنا دؤزومو بئيوىكدور.

آناسينا باخ قىزىنى آل، قيراغينا باخ بئزىنى.

آناسينا باخ، داناسىنى آل!

آناسىندان قاباق دوشن قولانى قورد يئير.

آنالار بىزى بو گون ايچىن دوغوروب.

آنانين آركؤيون اوغلو حامبال اولار.

آنانين اوره يى يانار، تايانيين آته يى!

آنانين جانى اولادىن دير.

آنقىران ائشىشى يىن باشينا وورارلار.

آنلادىق يېل ڈىيرمانى، بىس بونون سوبو حانى؟

آنلامازا سؤز آنلاتماق، دوه نى خندقىن آتلاتماق كىمى دير.

آنلاماز آخرىدا تولا قويروغو خىنالار.

آنلامازا دئسىن نؤكىرم، دئير اوزوم بىلىرىدىم!

آنلامازا قوشولان اوزو ده آنلاماز اولار.

آنلاماز ايله چىخما يولا، گتىرر باشينا مين بلا.

آنلاماز ايله بال يئمه، آنلايان ايله داش داشى!

آنلامازدان قورخ، آسلامدان قورخما!

آنلاماز دىرىلىرىن اولوسودور.

آنلامايانا ئويود كار ائيله مز.

آنلايانا بىرجه مىلچك سازدىر - آنلامايانا زورنا - قاوال دا آزدىر.

آنلايانا بىر سۆز بىر كىتاب دير.

آنلايانا قول اولاسان.

آنلايانا قول اول، آنلامايالا آياق اولما!

آنلايان اۋزو قانار، آنلامايانا يوز قاندىر.

آنلايان بىر قىلدان دا آنلار.

آنلايان بىر گولر، آنلامايان مىن.

آنلايانا دا جان قوربان، آنلامايانا دا، داد يارىمچىق آلىندىن.

آنلايان دوشمن آنلاماز دوستدان ياخشى دير.

آه چكىر، قان توپورور.

آه يئرده قالماز.

آھىن داغلارا دوشسون!

آھيلا گىدىن قويروق يئير، جاهيلا گىدىن يومروق.

آوادان اولاسان خالخال، بىرى ياتار بىرى قالخار.

آوازىن ياخشى گلىر، اوخدوغون قورآن اولسا!

آياغا دوشىمە يىن باشا چىخماز.

آياغين گىرمە يىن يئرە باشىنى سوخما!

آياق اوستە ئۇلمك دىيز اوستە سورونمكىن ياخشى دير.

آياق ايسلانماينجا، باليق توتولماز.

آياق قابى دار اولاندا، دونيا باشا زىندان اولار.

آياق يالىن گزنه دىكان باتار.

آى ايشىغىندا اوغورلۇغا چىخىر.

آى آيدىن حساب بلى.

آبى نين آله دوشە نىنى اوينادارلار.
 آبى نين مىن بير اوينونو اولار بير كال آرمۇدان اوترو.
 آبييا ايشىن قورتولونجا دايى سؤيلە.
 آبى يوواسىندا قوز آختارمازلا!
 آبى يوواسىندا اوزوم آسما!
 آيىنى وورمامىش ذرىسىنى ساتمازلا.
 عار ائدن كار ائتمىز، كار ائدىن آر ائتمىز.
 عار اىيىدىن بلاسى دىر.
 عار چىمە دن، بار چىمك اوئيرە نىر.
 عارسىزا اوز وئردىن، باشىنى دردە سالدىن.
 عارسىز آرىمىز.
 عارسىزا گىئت، ايشىزىزە گئتمە!
 عارسىز اۆز اۋلەكە سىنى چاپار.
 عارسىز قوجالماز.
 عاغلىنى ائشىشە يە وئرمە، چىركە آرپا تارلاسىنا.
 عاغىلا پاخىلىق اولماز.
 عاغىل باشدا اولار، ياشدا اولماز.
 عاغىلى اۆز بىلدىيىن هېچ كىسە وئرمىز.
 عاغىلىلى اوشاق بلکىدە اۆزونو گؤستۈر.
 عاغىلىلى باش توڭ ساخلاماز.
 عاغىلىلى روشتۇر وئرر، دىلى جرمە.
 عاغىلىلى فيكىرلە شىنچە، دىلى چايى گىچىر.
 عاغىلىلىيا ايشارە، دىلىيە كؤتك.

آياغى آلتيندا يومورتا وار.
 آياغى آلتينا قارپىز قابىغى قويوبلاز.
 آياغى آلتينا صابون چكىبلە.
 آياغىنى يورغانينا گۈرە اوزلاتا
 آيدا قازاندىغىنى گوندە يئىير.
 آيدان آرى، سودان دورو.
 آيدان- ايلدن تاماشا، اوんだ دا گۈز قاماشا.
 آيران آشىندان دا اولدۇ، توى تاماشاسىندان دا.
 آيرانا گىئدن چۈلمە يىنى دالىندا توتار.
 آيران تۈكۈلر يئرى قالماز، يوغۇرت تۈكۈلر يئرى قالار.
 آيرانى داغىلىمىش قارىيَا دئونب.
 آيرى قارداش، ياد قونشو.
 آيرىلارسان ائليندن، گوجون گىندر بىلىيندن.
 آى زامانا- زامانا، اوخۇ قويدۇن كامانا- ائشىكلە آرپا يئىير، آت حىرت دىر سامانا.
 آى گۇوندىيىم داغلار سىزە دە قار ياغارمىش!
 آينيا نىچە باخسان اۆزونو اۋىلە گۈررسن.
 آى هەر چاغ بولود آلتيندا قالماز.
 آى اۆز ماغارىندا آداما دىنمز.
 آىي اىلە بىر چووالا گىرمە!
 آيدان بىر توڭ دە قىニمت دىر.
 آىي مئشە دن كوسوب، مئشە نىن خېرى يوخ.
 آيىن اونبىشى قارانلىق اولسا، اونبىشى دە آيدىنلىق دىر.

عاييسيز دوست آختاران دوستسوز قالار.
عاييسيز گؤزل اولماز.
عاييسيز يار آختاران، يارسيز قالار.

B-ب

بابا اوغلونا باغ باغيشلار، اوغول باباسينا بير سالخيم اوزوم.

بابا اولمادى، وابال اولدو.

بابادان هيمنت، نوه دن خيدمت.

باباسينا ائتدييىنى اوغلوندان گؤرر.

باباسينين آغچاسى، آناسينين بوخچاسى.

بابام منه ئويود وئرينجه، اينه يىن گؤزوندە مىن سينك سايدىم.

بابانين آليندىن نوه توتار.

بابلى بابى ايله، چۈمچە قابى ايله.

بابلى بابى ايله، ميرچاليق قابى ايله.

بابلى بابىن تاپimasا ايши آه- وايلا گئچر.

بابلى بابىنан گرڭ.

باجارانا جان قوربان!

باجارمادىغىن ايши باجارaram دئمه!

بارلى آغاجا داش آتارلار.
 بار وئرمه ين آغاچى كسرلر.
 بارييلا اودون اوپونو توتماز.
 بارييلا اودون دوستلوغو توتماز.
 بازار آغاسى، بازار دادى.
 بازارا پولسوز گىدن، گورا ايمانسىز گىدر.
 بازارا تئز گىر، تئز چىخ، تولولانارسان!
 بازار اىچيندە ايت قولاغى كىسمك اولماز.
 بازارا گىدر ياغىش ياغار، دىيرمانا گىدر قىرغىن اوЛАر.
 بازار باققالسىز، مئشە چاققالسىز اولماز.
 بازاردا بئز اوچوز اولاندا، آدام اوژونو اوئلدورمز.
 بازار شىطان يوواسى دير.
 بازارى كاساد اولان كىشى گرڭ اولسون.
 باساماغى بىر- بىر چىخارلار.
 باشا دوشە نه مىلچك سىسى، دوشىمە يە نه زورنا- قاوال.
 باشا گلن دىلدىن گلىر.
 باش اولسون، بئرگ تاپىلار.
 باش آسن اوlsa، بئرگ گۈرونزمى اوЛАر؟
 باش آيمكلە باش آغريماز.
 باشا يازيلان گلر.
 باش باشا گلمە يىنجه، ايش ايش اولماز.
 باش - باشا وئرمه يىنجه، داش يئرىندەن چىخماز.
 باش بوسستاندا بىتمز.

باجاناق باجاناغى گۈرنىدە قاشىنماسى توtar.
 باجانىن آيرىلىيىنه باخما، توسىسونون دوزلويونه باخ!
 باج قاچار، باجچى آلار.
 باجي باجي دئىيل، قىز قارداش دير.
 باجي اوغلۇنو دايىسى، باجي قىزىنى خالاسى تانيدار.
 باجي كى اودون چىخدى، اىختىيارى سىدن چىخدى.
 باحا ساتان متلىدى.
 باحالىقدا چؤرە يىنى تك يئىن اوچوزلوقدا تك قالار.
 باخان گۆزە قاداغا يوخدور.
 باخت دؤننە بورونون سوبو گۆزە دامار.
 باختىمىز اووا چىخدى، داغلارى دومان آلدى.
 باختىم اولسايدى، آنادان قىز دوغولاردىم.
 باختىم باختىمدان كوسوب.
 باختىنى قوزدا سينا، اوغولدا، قىزدا سينا!
 باخدىن يارىن يار دئىيل، ترك قىلماغانى عار دئىيل.
 باخماق ايله قارىن دويماز!
 باخماق ايله اويره نمك اولسايدى، تازىلار قصاب اوЛАردى.
 باخماق كىرا اىستمن.
 باخىر يا سيندى- يا جىنگىلە دى!
 بادامچا بادام اولماز، يتىمچە آدام اولماز.
 باددان گلن، بادا گىدر.
 بار اولونجا، يار اول!
 بارماقىن حانسىنى كىرسىن آغريسى بىردىر.

باشیمی سیندیر، دیریمی سیندیرما!
 باشیمی قاشیماغا واختیم یوخدور.
 باشیمی یاریر، آنه ییمه قوز تؤکور.
 باشیمین توکو آیاغیما سالاما گلدى.
 باشینا داش سالاندا اوجا يئردن سال.
 باشینا ڈیرمان داشى گئچیرتسه لر دینمز.
 باشینا کول آله ينده اوجا يئردن آله!
 باشینا گلن باشماقچى دير.
 باشینا گلن بیلر.
 باشینا گلمه ين بیلمز.
 باشین ایشین آياغا تاپیشیرماق اولماز.
 باشی نامرد آليندە دير نه کسیر نه باغيشلاير.
 باشی گؤودە سينه آغىرلېق ائدير.
 باشین قولتوق گۈرمە يېب!
 باشیندا هاوا وار.
 باشیندا أسكى هاوا قالىب.
 باشینى ايتىرن توکو ایچىن آغلاماز.
 باشینى دیوارا وورور.
 باش يولداشى آزدیر، آش يولداشى چوخدور.
 باغ آلما باغلانارسان، داغ آلما داغلانارسان، آل - وئر ايله ياغلانارسان!
 باغ اىيە سىز اولماز.
 باغا باخ، بارىنى گۈر.
 باغا باخ اوزوم اولسون، يئمە يه اوزون اولسون.

باشدا باشين ساخلاسين، من باشيمدان بئزارم.
 باشدا توک اولسون، داراماغا نه وار كى?
 باشдан گلىن، آياقدان يالين.
 باش ساغ اولسون، پاپاق تاپيلار.
 باش ساغليغى دونيا وارلىغى دير.
 باش سينار بئرك ایچيندە، قول سينار كورك ایچيندە.
 باشقاسى ایچىن قوبۇ قازان اۆزو دوشى.
 باش گئدىنجە، آياق دورماز.
 باشماق جوتله ننده بللى اولار.
 باشماقچى نين باشماغى ييرتىق اولار.
 باشماغىمى گئىيە بىلرسن، يئريشىمى يئرىيە بىلمسن.
 باشماغىن جوتلودور.
 باشى آچىغىن قاچان يئرى پاپاقچى ساتاغى.
 باشى اولمايان گۈودە لئش دير.
 باشى باش ائدن آياق، آياغى آياق ائدن دايacy.
 باشى باش داشينا دىمە يېب.
 باشى بير، دىلى مىن.
 باشى داشدان - داشا ڈيمىينجە اوسو باشينا گلمسن.
 باشلى باشين ساخلاسين.
 باشماق پالچىقسىز اولماز.
 باشماقلى بىلمس آياق يالين نه چكىر.
 باشىما ھر نه گلدى، بئلىم يئرە گلمە دى.
 باشىم داش آلتىندادير.

باغا باخارسان باغ اوilar، باخمازسان داغ اوilar.

باغا چاناغيندان چىخار، چاناغينى بىئىمىز.

باغا باغ دئمه يىپلر، باخ دئىپلر.

باغ باغوانسىز، دوه ساروانسىز اولماز.

باغ باققالسىز، چم چاققالسىز اولماز.

باغچى باغچى اولورسا، نئيله بىر باغ ديوارى؟

باغچى اينه يى او لايدىم باغدى!

باغداد كىمى شەھر، قارداش كىمى يار اولماز.

باغدا گوله باخارلار.

باغدان آريك قورتولدو، سalam- ملىك قورتولدو.

باغ داي دئپيل، بئلچە ايستر.

باغ كسمك ائشىشكدن قالىب.

باغلى قاپىيا قادا گلمز.

باغلى قويون يئرىنinde اوتلار.

باغى باغچى، سورونو چوبان يئير.

باغى وئر باغچىيما، ياريسين يئيرسە دە.

باغيش بؤيوكلوك دور.

باغيش تومن- تومن، حئساب قېپىك- قېپىك.

باغيشلانميس آتىن ديشىنە باخمازلار.

باغيم وار- باغيم وار، تومان باغى.

باقيق داشدان كسر، شىيطان ايماندان.

باقيق فيندىغى ايله يار سئومك اولماز.

بالا باشا بلادىر، اولماسا كربلا دير.

بالابانچى دىشى تۈركىلندە تۈوبە ئىدر.

بالا بالدان شىرىن دىر.

بالا جاندان شىرىن اوilar.

بالادان قاچان، بليا دوشى.

بالاسى ئولە نە او خشاماق ئويىدىر.

بالا قوشۇن آغزى بئيووك اوilar.

بالالى ئو بازاردىر، بالاسىز ئو مازاردىر.

بالالى قارغا بال يئمىز.

بال آرسى دا چالاركىن آجيلاز.

بالى اولانين مىلچە يى شامدان گلر.

بال اولونجا يار اول!

بال- بال دئمكلە آغيز شىرىن اولماز.

باتتا دىيمە يىن آغاجدان آغاج اولماز.

باتتا آغاج كىمىزدى، ساپى او زوندىن اولماسايدى!

باتتائى دىبىدىن وورمازلار.

بال توغان بارماق يالار.

بال توغانين آرسى شامدان گلر.

بالچى بال يئمىز.

بالچىنinin بال تاسى وار، او دونچونون بتاتسى.

بال دئمكلە آغيز داتلانماز.

بال يئىيب، بليا قالدىق.

بالى دىبىندىن، ياغى او زوندىن.

بالىغىن عۆمرۇ سودان چىخانا قىرىدىر.

بالیغى نه زامان توتسان تزه دير.
 بالى قارىشدىران بارماگىنى يالار.
 باليق آتى اىسته ين سودان قورخماز.
 باليق باشدان اىيله نر.
 باليق توتان اىسلاماقدان قورخماز.
 باليق توتان سويو بولانلىق اىستر.
 باليقدان بؤيوك خاليق دير.
 باليق كىمى قولاغى شير- شير دادير.
 باليق كىمى بئلى اىبىنمز.
 باليق سودا اىكن سوودا اولماز.
 باليق سودان چىخدى- اولدو.
 باليفى بولانلىق سودا اوولاپير.
 باليفى آت دنيزه باليق بىلمە سە دە، خاليق بىلر.
 باليفى يا اولدور يا سودان چىخار.
 بال يئمە دىم، بالاما چاتدىم.
 بال يئىيب بلايه قالدىق.
 بالين اىيه سى آرى دير.
 بالين يوخدور، بال كىمى دىلين اولسون!
 بانلايان تويوغون باشىنى كىسلر.
 باياض اىپك هر بويايا بويانار.
 باياضىن آدى وار، آسمرىن دادى.
 بايدا گؤتور سود آختار، قازما گؤتور كۈك آختار.
 بايرام سومويو اىله گۈپك كۈكلەز.

بايقوش خارابانى سئوز.
 بايقوش كىمى كالاوا آختارىر.
 بايقوشون دا دار اولماسين قفسى.
 بخت اولماسا باشدا، نه قوروودا بىتر، نه ياشدا.
 بختيار- بختيار دئمكلە، اينسان بختيار اولماز.
 بد اصيل مىيننت بىلمز، بارماگىنى موم ائتسن.
 بىركت اوندور، اونو دا دوزلوك.
 بىركدن بىر چىخار، بوشدان اىكى.
 بىسلە آرينى، گۆزون گۇرسون سارىنى!
 بىسلە سن آتلار اولار توت ياپراگىندان.
 بىسلە قارغانى، اويسون گۆزونو!
 بىشر چىي سود آممىش.
 بىشر سىغير دئىيل بىر دوندا قالسىن.
 بىشر شئيطانسىز اولماز.
 بىكلە ين قورادان حالوا يئير.
 تىلدچى ايله گىندىن يورولماز.
 تىلدچىيە يول گۆسترمزلر.
 تىلدسىز يولا چىخان، يولونو آزار.
 تىلكە نى أكرسن چوغوندور چىخار.
 بىنده بىنده يه نئيلر، تانرى گۆزدىن سالمازسا.
 بىنۋوشە نىن بوينو دوز اولماز.
 بىنى آدم چىي سود آميپ.
 بىنى آدم قانادلى قوشدور.

بىلى وار بالتاسى يوخ، چولو وار خالتاسى يوخ.
 بؤيوك آدام ايشيندن بىلىنر.
 بؤيوك ائلشتىرى بؤيوك ادبىيات يارادار.
 بؤيوك اولان يئرده كىچيك دينمز.
 بؤيوك باش دؤولتدى، بؤيوك آجاج نىكتى.
 بؤيوك باشين بؤيوك ده قاداسى اولار.
 بؤيوك باشين بؤيوك ده آغريسى اولار.
 بؤيووكده گوج اوilar، يالان اولماز.
 بؤيوك دوشونجە لر قيسا سۆزلىر ايله دئيىلر.
 بؤيوك تىكە اود، بؤيوك سۆز دانىشما!
 بؤيوك تىكە بوغاز يېرتار.
 بؤيوك داش گۇتورمك وورماماق نىشانە سى دىر.
 بؤيووكدىن قورخماق مان دئىيل.
 بؤيووكلوك عاغىلادىر عۆمۇرە يوخ.
 بؤيووك سۆزونە باخمايان، بؤيورە- بؤيورە قالار.
 بؤيووكسوز ائودە خئىير- بركت اولماز.
 بؤيوكلرلە بؤيوك اول، كىچىكىلە گۆستەر يول!
 بؤيويه بؤيوك دئىيىلر، كىچىيە كىچىك.
 بؤيويه سايىغى گۆستەر، سندە بؤيويه جىكسن!
 بؤيويون اوزونە قابارانى توپراق گۇتورمىز.
 بؤيويون بؤيوك دردى وار، كىچىيەن كىچىك.
 بؤيويون سۆزونە باخمايان گزە- گزە قالار.
 بؤيويونو تانيمايانى كىمسە تانيماز.

بى ائوبىندىن كوت گلدى، آردىنجا بىر ايت گلدى.
 بى ايله بوسستان آكىنин تاغى بئلىننە بىتىر.
 بى ايله بى دالاشدى، نۇكرين باشى يارىلدى.
 بى ايله دوست اولانىن، تؤولە سى دولو، سامانلىغى بوش اولار.
 بى ايله گلمىش نۇكرم، دىنمه دىشلىنىن تۆكۈرم.
 بى دئىيىن ندىر، بىتىمە دىيىن نە؟!
 بىلىيە تله سن تىز يوخسول اولار.
 بىه بىل باغلايانىن حىبىبە سى چىيىننە گرگا
 بى وئرن آتىن دىشىنى سايمازلار.
 بىلر ايله بال يئمە بىر كى، بىغى بالا باتار.
 بىين آلى جىئىنندىن چىخىنجا، يوخسولون جانى چىخار.
 بىين يانىندان ايت كىمى گئچ، ايتىن يانىندان بى كىمى!
 بىز آلىرسان موصولدان آل، قىز آلىرسان أصلىنندن.
 بىشىدە آلاجاغىم، آلتىدا وئرە جە يېم يوخ.
 بىش بارماгин بىشى ده بىر اولماز.
 بىش بارماгинى بالا باتىرىپ آغزينا قويisan بىلەز.
 بىش بارماгинىن هر بىرىندىن بىر معرفت ياغىر.
 بىشىدە آلاجاغى يوخ، اوچدە وئرە جە يې.
 بىش قىران قوى اووجونا بىلە يېنى وور.
 بىش قىرانلىق ئىشىھە يىن، اىكى قىرانلىق قودوغو اولار.
 بىش گون ياراق، بىر گون گرگ.
 بئله قورخورسان پىشىكىن، نىيە چىخىرسان دئشىكىن؟
 بئله يئرە گئت، چىچى ھە خېرىنى گېتىرمە سىن!

بوتؤو آدام آز دانیشار.

بولبول بسله ديم، قارغا چيخدى.

بولبول ائز گونو ايچين آغلار.

بولبولون چكديبىي ديل بلاسى دير.

بورج آلىر، باغيش وئير.

بورج آلان گوله- گوله گئدر، آغلاريا- آغلاريا گلر.

بورج ايله آلينان اششك سو يولوندا ائلر.

بورج سو، دىيرمان ايشلتىمىز.

بورج قالدىقجا اوزانار.

بورج قىزدىرار، يالنىز اولدورمز.

بورجلا ايچىن ايكي دۇنە سرخوش اولار.

بورجلو اولمز، اوزو سارالار.

بورجلو باشماغىنىي آرخانجا آتسا دا، گئتورا!

بورجلو بورجلونون ساغلىغىنىي اىستىر.

بورجلونون دوعاچىسى بورج وئرن دير.

بورجلونون نفسى سوغوق اولار.

بورج منىم، قايغى سىن.

بورجو آلماق قولاي دير، قايتارماق چتىن دير.

بورجو آز وئر، قايتارماسا پئشمان اولما!

بورج وئرە نين دىلى اوزون اولار.

بورجونو وئرمە يىن بىر دە بورج آلا بىلمز.

بورج يوزو گئچىرسە، هە گون پلۇو يئە!

بوز اوزوم وار، دوغرو سۆزۈم!

بۇستان اوغرۇسو قىشدا بىلىنر.

بۇستانچىيا ككلىك ساتمازلار.

بۇستانچى نىن سۇوقتى آيرى خىيار اولار.

بۇستانىن قىراسىنى واختىندا وورسان، قۇوون بىر باتمان گلر.

بۇش باشىن آغىرلىغى آياغا دوشىر.

بۇش بوغازلىق قارىن دويورماز.

بۇش توتان بېرك كىسر.

بۇش توربا ايله آت توتمازلار.

بۇشدان بىر چىخار، بېركدن اىكى.

بۇش سۆز ايله قارىن دويماز!

بۇش سۆز اىيە سىنه اوزو قارالىق گىتىرر.

بۇش سوفرە نىن دوعاسى اولماز.

بۇغاز باشا بلا دير.

بۇغازدان يوخارى چوخ توتار.

بۇغاز يىئىيىنى، گۆز گۆردۈپۈنو اىستىر.

بۇياقچى كۆپۈنۈ آزىرىمما!

بۇياقچى كۆپۈ دئىيل كى، سالىپ چىخاراسان!

بۇي دئىن اىيىد بى اولماز.

بۇينو اوزون بئىنى بوش، توت قولاغىندان جوته قوش!

بۇيو بؤيووك اولانىن دىيرى بؤيووك اولماز.

بۇيوما باخ حالىمى سوروش.

بۇيوندورقىدان قاچان اۋكۇزو كىسلرلر.

بۇيونو آيدىكجه سالارلار.

بو آغاجدان او آغاچا چىخىش وار.
بو ائلۇم، بو شىيونە دىمەز.

بو اىللىكى قوش بىلدىر كىنه جىو- جىو اوپىرە دىر.

بو بئرك بىشا چوخدور.
بو بويىنوم، بو دا قىلىنجا

بو خچاداکى آينىمەدە، تاخچاداکى قارنىمدا.
بو درە منىم، او درە سنىن!

بودونون آتىنى يېمك آتچىنин مىنتىنندن ياخشى دىر.
بو دۇنيا آرسىز ايلە ۋەسىزىن دىر.

بو دۇنيا بىر دىيرمان دىر، دورمادان دۇنر.
بو دۇنيادا بىر پىسلىك قالار، بىر ياخشىلىق.

بو دۇنيانى وئريم آچىب.
بو دۇنيا يا گوون يوخدور.
بو دۇنيانين آدامى دىيىل.

بۇرا بىر شەھىرىر، هەر بىر تەھرىدىر.
بورادا دىلە نىر، اورادا باغيشلايىر.

بورادا منم، باغداددا كور خليفە.
بورون- قولاق باشا ساداق دىر.

بورون كىرىلى اولاندا كسىب آتمازلار.
بورنو فېرىتىقلى قوزو بويۇزو بورما قوچ اولار.

بورونوا بارىت دىيمە يىب.
بوزلۇ سويو دا پىلە يە- پىلە يە اىچىر.

بوزو گونش آرىيدەر، اينسانى اوئانچ.
بوزو گونش آرىيدەر، اينسانى اوئانچ.

بوغدا اولمايان يئرده، دارينى گۆزه تېرلر.
بوغدا چۈرە يىنин دىشى وار.

بوغدام وار دئمە، آنبارا تۈكمە يىنچە.

بوغدانى دجلە يىرلە ياخينا گلن اولماسىن.
بو قاراء، او قارالارا بىنزمز.

بو گۆز او گۆزه ايشيق وئرمىز.

بو گون سن دئىرسن، صباح دا سنه دئىرلر.

بو گونون ايشىنى يارينا بوراخما!

بو گونون يومورتاسىنى يارينىن تويوغونا وئرمە!

بو گونون سۆزۈ صاباحكى سۈزۈن كۈرپوسودور.

بو گونون صباحى دا وار.

بو كولدان، او كولا آللاھ كريم دىر.

بولاق گرڭى يئرىندىن بولاق اولسون، سو تۈكمكەلە اولماز.

بولاق گۆزۈنۈ كور اىستە مز.

بولانمازا دورولماز.

بولود آغلامازا، چىمن گولمىز.

بولودو كولك اوينادىر، عاغىلىسىزى فيسىدىرىق.

بو يىل بىلە أسىسە، بو قايچى بىلە كىسىسە، نە بىغ قالار نە ساققال.

بويروق سنىن، قوللوق منىم.

بويۇزسوز قولچون قىصاصى بويۇزلۇ قولچدا قالماز.

بويۇر- بويۇرلا ايش گىچىمز.

بو يوغور چوخ سو گۇتۇرجىك.

بىج پاخلا كىمى آتىلىپ- دوشور.

بیج سویا دوشسسه بوغولماز.

بیچاق اوْز دسته سین کسمز.

بیچاق اوْز قینینی کسمز.

بیچاق وورسان قانی چیخماز.

بیچاق یاراسی بیتر، دیل یاراسی بیتمز.

بیر آتا اون اوغولو ساخلار، اون اوغول بیر آتانی ساخلايا بیلمز.

بیر آداما قیرخ گون ذلی دئسه لر، ذلی اوilar.

بیر آدام کی سحر یالان دانیشدى، آخشاما دک یالان دانیشار.

بیر آرخا سو گلیب سه بیر ده گله بیلر.

بیر آزادان قالار، بیر چوخدان.

بیر آغاچا چیخیر، مینین ده ییرغالاییر.

بیر آقاددا گول ده بیتر، دیکان دا.

بیر آجاجین دیبیننده مین قوبون یاتار.

بیر آلا دانا بیر ناخیرین آدینى پيسه چیخارار.

بیر آل آکر، ایکى آل بیچر.

بیر آلدن سس چیخماز.

بیر آلدە ایکى قارپىز توتماق اولماز.

بیر آل ايله دويون وورماق اولماز.

بیر آللى دويو دؤيولمز.

بیر آلى ايله وئير بيرى ايله آلير.

بیر آليم مين آلدە دير.

بیر آلى ياغدا، بيرى بالدا.

بیر آلى اود، بيرى سو.

بیر آلى مين باشدا.

بیر آلين نسى وار، ایکى آلين سىسى.

بیر ائلين نسى وار، ایکى ائلين سىسى.

بیر ائوند ایکى باش چيخسا، بيرينى كَس آت.

بیر ائونده ایکى قىز، بيرى بىز، بيرى چووالدېز.

بیر ائونده شنلىك، بيريندە شيون.

بیر ائزوندن بئوبىيە، بير ده ائزوندن كىچىيە قولاق وئرا!

بیر ائلكە ده ایکى باشچى اولماز.

بیر اوخ ايله ایکى نيشان وورور.

بیر اوخلا ایکى نيشان وورولماز.

بیر اوره يى ایکى كىمسە يە وئرمك اولماز.

بیر اوسلو بئش مين اوسسوزو ساخلار.

بیر ايت حورمكە كاروان قايىتماز.

بیر ايدي اولدۇ ایکى.

بیر ايش باشلانىمادان بىتمز.

بیر ايش توت كى، گله جە يى خىثير اولسون!

بیر ايشى، ایکى ايش ائله مە!

بیر ايشى بىتىرمە يىنجه، او بيرى ايشى باشلاما!

بیر ايش وار، ایکى عمل.

بیر ايييد يوخسول اولسا، اونا آل - آياق گولر.

بیر باتمان اونون نىچە فتىرى چىخار؟

بیر بارماق قاتىقدان اۆترو تولوغو يېرتما!

بیر باش بئيوک اولورسا هئچ يئره سىغماز.

بیر داشلا دیوار اولماز.
 بیر داغ بیخیلمازسا، بیر دره دولماز.
 بیر داوارلیبا دا حئى، مین داوارلیبا دا حئى!
 بیر دئونه دوشن داحا دوشمز.
 بیر دردین ڈرمنىنى او دردە دوشندىن سور!
 بیر ڈلیدن يىتدى محلله زىيان گۈرر.
 بير ڈلى قويويا بير داش سالار، قيرخ عاغيللى چيخارانماز.
 بير ڈميردن نال دا اولار، سونگو ڈه.
 بير دوست قيرخ ايلده قازانيلير.
 بير دوه نين ڈريسى بير ائشىه يه يوكدور.
 بير ديرهم مين عئيب اوئرتر:
 بير دينسيزىن حاققىندان بير اينامسىز گلر.
 بير زادى وئرېپ پيس اولونجا، وئرمە يىب پيس اولماق يئى دير.
 بير زيان مين قارا ياخماغا ندن اولار.
 بير سوباي اوغلان، بير مىتىل يورغان.
 بير سونبولە گۈرە يوز زووان سو اىچر.
 بير شام كى حاقدان ياندى هئچ نه ايله سؤنمز.
 بير قاپيدا اىكى دىلنچى اولماز.
 بير قازاندا اىكى قوچون باشى قايناماز.
 بير قوز اىچىن داش آتمازلار.
 بير قولتوغا اىكى قارپىز سىخيلماز.
 بير قوى، بير گوتورا
 بير قىز بير اوغلانىن دير.

بير باشىمىدىر مىن بير خىال.
 بير باشىم وار، مىن بير سئودام.
 بير باشى وار، مىن سئوداسى.
 بير باغلىسىسى وار قىرمىزى، هم اۆزو باغلار، هم قىزى.
 بير بوداغا چىخىب، مىن بير بوداق سىلکە لە بير.
 بير بوغدا آكمە سن، مىن بوغدا بىچىمىزىن.
 بير پاكىن قارغىشى تئز توئار، بيردە ناپاكىن.
 بير تويوغون آياغىنى آچا بىلمز.
 بير تىكە نى بىلەمە يىن، مىننى دە بىلمز.
 بير جە دئە، تَرجه دئە!
 بير چئىنم ساققىزىن وار، چئىنه ياپىشىدىر آلىنىا!
 بير چۈرك يئە، بير چۈرك دە آلالا يولوندا باغيشلا
 بير چوخام وار آتارام، حارا گلدى ياتارام.
 بير چوستوم وار بير پوستوم، حامى دا منىم دوستوم.
 بير چولوم وار آتارام، حارا گلسە ياتارام.
 بير چىپلاڭى يوز جىبە لى سويا بىلمز.
 بير چىپلاڭى قيرخ اوغرۇ سويمامىش.
 بير چىراغىن ايشىغينا قيرخ آدام اوتورار.
 بير حصىرىدىر، بير دە مەد نصىر.
 بير دانا بير ناخىرين آدىنى باتىرار.
 بير داش ايله اىكى قوش وورور.
 بير داش قوپاندان سونرا داحا يئرىنى توئاماز.
 بير داشلا اىكى قوش دوشمز.

بيري عناد، بيري موراد.
 بيري دئير بيريسينه، بيري ده دئير بيريسينه.
 بيريسى مينه باغلی دير، مينى ده بيريسينه.
 بيريسى اود اولورسا، او بيريسى سو اولمالى دير.
 بيريسى باتمان اولورسا، او بيريسى ياريم باتمان اولمالى دير.
 بيرينجى آديمیندا لووغالاتان ايكينجىنده يىخىلار.
 بيرينه يئتن ايكىسىنە ده يئتر.
 بيرينى بىلىرسن، بيرينى بىلمىرسن.
 بيرينى دئدىن، بيرينى ئاشىت!
 بيرينى كؤيە بيراخميرلاردى، كوخانىن ئوينى سوروشدو.
 بيرينى گۈر فيكىر ئىله، بيرينى گۈر شوكور ئىله!
 بيرينى ياندىرىپ بيرينى قاندىرمى!
 بيرينى يئە، بيرينى يئەمە، بيرينى دئە، بيرينى دئەمە!
 بيرينى يئىر، بيرينى باخار- قيامت اوندا قوپار.
 بير يئميرم- يئميرمدىن قورخ، بير ده گئىدىرم- گئىدىرمدىن.
 بير "يئىيرم" دئىندىن قورخ، بير ده "يئميرم" دئىندىن.
 بيز راضى اولدوق قازا، قاز اۆزونو قويدۇ نازا.
 بيز گلدىك گلين گۈرمە يە، گلين گئىدىب تزە ك سرمە يە!
 بيز گولونو ڈردىك، سىز گول سوپونو چىرىمىزى!
 بىزه گلن آت اولار، بىزدىن گىدىن مات اولار.
 بىزه يومرۇق وورمازلار.

بير گمىدە ايکى گمىچى اولماز.
 بير گۈز اۋۇندىن، ايکىسىن قونشودان.
 بير گۈزو آلچا ڈرىر، بيرى سېتە سالىر.
 بير گول ايلە ياز اولماز.
 بير گولدىن باحار اولماز.
 بير گول قىريلىنجا، يوز بوداق قىرييلار.
 بير گونلوك يولا چىخسان، بير هفتە لىك چۈرك گۈتور.
 بير گونون ده بىلىيى بىلىك دير.
 بير گون يارانان بير گون اؤلە جك.
 بير كىنده ايکى قارغا اولماز.
 بير كىندين آغاسى سالمان اولسون، او كىن ده نە خىرمان اولسون؟
 بير كوركوم وار آتارام، حاردا اولسا ياتارام.
 بير كوللوكىدە ايکى خوروز بانلاماز.
 بيرلىك اولمايان يئرده ديرىلىك اولماز.
 بيرلىك حاردا، ديرىلىك اوردا.
 بيرلىك تانرييما ياراشىپ.
 بيره ڈيمز، مىنى بىئىنمز.
 بيره دۆزىن، اون بيره ده دۆزىز.
 بيره شىللاق آتدى، دوه نىن گۈزونو چىخارتدى.
 بيره نىن قانىنى آلدىن، جانىنى آلدىن.
 بير يارا وور، كارلى وور.
 بير ياندان باغلایان بير ياندان آچار.
 بيرى اولمزسە، بيرى ديرىلمىز.

بیله نه دانیش، بیلمه یندن قاج!
 بیله ینن گتیردیینی دیلک گتیرمز.
 بیلیر مچیددیر، دئیر، کیمین اثوی دیر?
 بیلک اوسون گوزگوسودور.
 بیلک اوسون ایشیغی دیر.
 بیلک اینسانا بؤیوک قالیق دیر.
 بیلک اییه سینه هر یاپراق بیر کیتاب دیر.
 بیلک بیر خزینه دیر، ایشلندیکجه آرتار.
 بیلک پارا ایله دئییل، چالیشماق ایله آله گلر.
 بیلکسیز آدام قورخاق اولار.
 بیلکسیز آدام یئمیشسیز آجاج کیمیدیر.
 بیلک قاتی اوجا اولار.
 بیلک کیشینین بزه یی دیر.
 بیلک یونقادیر، آدامی حامارلار.
 بیلیم اوسون چیراغی دیر.
 بیلیم اینسانا بؤیوک قالیق دیر.
 بیلیم بیر یاتاق دیر، ایشلتدیکجه آرتار.
 بیلیم پیلله سی اوجا اولار.
 بیلیمسیز کیمسه آغ اورک اولار.
 بیلیمینی قیلمايان بیلگین، آلينده چیراق گزدیرن کوردور.
 بیلیبی بیلمه یندن اوئرنمک اولار.
 بیلیبینه گوز یومان بیلگین، آلينده چیراق گزدیرن کورا بنزرا.
 بیئوره سی اولمايانین گله جه یی اولماز.

بیزیم ائششک اوّلدن قویروقسوزدو.
 بیزیم دیواردان آلچاغینی تاپمادین!
 بیزیم گلین بیزدن قاچار، اوzon اورتر، دیزین آچار.
 بیشمیش آشا سوغوق سو قاتیر.
 بیشمیش بوغازدان چیخان سؤز، کیمسه یی اینجیتمز.
 بیشه نه دک گؤزله دین، سویویانا دک ده گؤزله!
 بیغدان کسیر ساققالا قویور.
 بیغ ساققالدان یوخاری دیر.
 بیغی بیراخمیرسان، ساققالا سalam وئرمیرسن?
 بیلدیر اولن ائششے یه بو ایل یاس توتب.
 بیلدیرچینین گؤزله مه سی داری سوورو لاناجاندیر.
 بیلدیرچینین شاهلیغی داری خرمنی سوورو لاناجادیر.
 بیلدیبینی سورما!
 بیلسه یدیم، دردیم ایکی اولمازدی.
 بیلمه دیبین ایشه گیریشمە!
 بیلمه دیبینی دانیشما!
 بیلمه مک مان دئییل، سورماماق ماندیر.
 بیلمه ینله اوتوروب دورما!
 بیلمه ییر قازاندا نه قایناییر، دئیر بیرچؤمچە ده منه!
 بیلن ایله بیلمه ین بیر دئییل.
 بیله نه بیر تیکه، بیلمه یه نه مین تیکه.
 بیله نه بیر، بیلمه یه نه مین اوخوا!
 بیله نه بیر چؤمچە، بیلمه یه نه بیر قازان.

جان، جاندان آیرى دير.
 جان جانيين يولداشى دير.
 جان چيختماينجا حوى چيختماز.
 جاندان سونرا جاهان خاراب اولسون.
 جاندان شيرين اولما.
 جاندان قونشو پايى اولماز.
 جان دئه، جان ائشيت!
 جان دئمكله جاندان جان آكسيلمز.
 جان دئين جان ائشيدر.
 جان دئين چوخ اولار، جان وئرن اولماز.
 جان دئيبب، جان ائشيديرىك.
 جان سنين، جهننم آلاھين.
 جان شيرين اولار.
 جان نه چكىرسە، دىل اوزوندن چىرى.
 جان وئيرىسن قارداشا وئر، مىن ايل كىچسە ياد اولماز.
 جانىيم قوربان ياخشى قوناق، گە ل اوجاغا بىر دە قوناق!
 جانىيمى دا آلىرسان گولە- گولە آل!
 جانىندان گىچن ھر زاددان گىچر.
 جانىندان دوييان ھر ايشه قول قويار.
 جانىنى جئىيندە گزدىرىر.
 جانىنى چۈلدە تاپىپ.
 جاهاندا يار اول، ياد اولما!
 جاهىل بىر ياشار، بىلەن مىن.

C-ج

جالانان قاب دولماز.
 جامالا باخما، كامالا باخ!
 جامال گئدر، كامال قالار.
 جاميшиين تانىغى بالاق دير.
 جانا گلن مala گلسىن.
 جاناما زىنى سويا چكىر.
 جاناندان آيرىلان جاندان آيرىلار.
 جانانى سئون، جانىندان گىچر.
 جانوارار آغيز- آغيزا ياتارلار.
 جان بالدان شيرين دير.
 جان بوستاندا بىتمز.
 جان بوغازдан گىچر.
 جان پولو گتىرر، پول جانى گتىرمىز.

جهد ايله چاريق ييرتماق اولماز.
 جهد ائيله دوست قازان، دوشمن اوچاق باشيندادير.
 جهل ائيله ين جهننمە گئدر.
 جهننم اودو آدامىن داورانيشى دير.
 جهننمە گئدن اوزونه يولداش آختارار.
 جهننمە گئدن گلر، آليجى نين گئدنى گلمز.
 جواهير جيندا آراسىندا اولار.
 جئيران قاج، تازى گلدى.
 جئيران قووان چىچە يە باتار، دونوز قووان پالچىغا.
 جؤنگە اوکوز اولونجا، اييه سى دونوزا دئور.
 جوتچو ياغيش ايسته ير، يولجو قوراقلقى.
 جوته گئتمە ين اوکوزو آتلىيە ساتارلار.
 جوته گئدن اوکوز گۈزدن تانينار.
 جولحە بىز تاپماز.
 جوجه آغ گونلو اولسايدى، توغوق أمىجكلى اولاردى.
 جوجه نى پايىزدا سايارلار.
 جوجه ھەمشە سېت آلتدا قالماز.
 جوجه يومورتادان چىخىب، قابىغينا جيو- جيو ائدير.
 جئىينه باخ، بازارا چىخ.
 جىدا ايله قولاغا پامبىق يئتىرمك اولماز.
 جىدا چووالا سىغيشماز.
 جىدانى اوغرولايان يىرىنى بىلر.
 جىدانى چووالدا گىزلىتمك اولماز.

جاھيلدىن قورخ، آسلاندان قورخما!
 جاھيل ديريلرىن اۇلوسودور.
 جاھيلدە سۆز آيلنمز، گونبزدە قوز.
 جاوان ايشرلەر، قوجا ديشلر.
 جاوان باش بىر چاناق قان دير.
 جاوان گوزگودە گۈردوينونو، قوجا كىريشىدە گۈرر.
 جاوانلىغىن قدرىنى بىلمك گرك.
 جاوانلىق آمانات دير.
 جاوانلىقدا اودون يىغسان، قوجالىقدا تىترە مز سەن.
 جاوانلىقدا حلىملىك، قوجالىقدا سليملىك.
 جاوانلىقدا داشى، قوجالىقدا ايج آشى!
 جاوانلىقدا زحمت چىن، قوجالىقدا مؤحنەت چىكمز.
 جاوانلىقدان قوجالىغا گوج ساخلا!
 جاوانلىقدا يول قازان، قوجالاندا گور قازار!
 جاوانلىق سولطانلىق دير.
 جاوانى آت، قوجانى آرواد آلماغا گۈندرا!
 جىرگە دن چىخان قوتور اولار.
 جەفا چىكمە ين صفا گۈتۈرمىز.
 جەفا چىن، جەفا سورر.
 جەفا چىكمە ين صفانى آنلامار.
 جەننت دە بو دونيادادير، جەننم دە.
 جەھالت دير نىدى، رەمال ھە يئرده منزىل سالىر.
 جەھالت سفالت دوغورار..

جیراندا ائله جیر کى، ياماق گؤتورسون.

جىسمىن قىداسى يئمك، روحون قىداسى اوخوماق دير.

جىن آز ايدى جىنلىكده، بىرى ده چىخدى كوللوكدن.

جىن بسم الله دان قورخار.

جىنس مادىيان بالاسين دؤشوندە ساخلار.

جىنس مال اىيە سينه چىر.

جـ-جـ

چاتانا چاتير، چاتمايانا دا داش آتير.

چاخ چاخا حا باشىنى دؤيسون يئرە، دىيرمان بىلدىيىنى ائيلر.

چاخير، پاخير آچان دير.

چاخىرى تۆكسن سىچانىن بوغازينا، پىشىكدىن اۇدىج اىستر.

چاخىرى لالا وئرسن، دىل آچار.

چادىراسىزلىقдан اۇدە قالىب.

چاروادارا يول گؤسترمزلر.

چارىغى تاپان پاتاواسىنى دا تاپار.

چارىغىندان ايتىرن، پاتاواسىندان تاپار.

چارىقلىدان تى اولماز، اوlsa دا اورە يى اولماز.

چاغالا گىئدر قوز قالار.

چاغريلان يئرە آرينمە، چاغريلمايان يئرە گىتمە!

چاغريلمامىش قوناق اۋز كىسە سىندىن يئير.

چای قیراغیندا ڈیپرمان قورما، اویودرسن سئل آپارا.
 چای کی اولدو دیشله مه، سن ده اوتور ایشله مه!
 چای نہ دیر، سای ندیر؟
 چای ھمَشہ کؤتوک گتیرمنز.
 چایی اوزو آشاغی وئریب، اوزو یوخاری آختاریر.
 چایی گئچن کیمی، ائرمونییه دایی ڈئیر.
 چایی گئرمه میش چیرمالانما!
 چایین داشی، چؤلون قوشو.
 چرچینین اوز آندی اوز ائششه یینه ڦنیم اولار.
 چکمه نامرد میننتین، گئٹ صحرادا، چؤلدہ گز.
 چکمه ین نہ بیلر سئودا دردینی؟!
 چکیج اول اوسته قال، زیندان اولوب آلتدا قالما!
 چکیلمه سه بَرکیمز.
 چکیلن آمک بئرده قالماز.
 چم چاقفالسیز اولماز.
 چنہ سی ساللاق فاری دیر.
 چنہ نہ چوخ یول وئرمه!
 چنہ یومروقدان قورخار.
 چئریک نہ بیلیر حایوا کالدیر یوحسا ڈیمیش.
 چئشمه عوممان یارادار.
 چئینه مه اود، یولداشدان دالی قالما!
 چؤرک آچانی فیلینج آچماز.
 چؤرک ایتیرن چؤرک تاپماز.

چاغریلمامیش قوناق دؤشكیسیز اویویار.
 چاغریلمامیش قوناق، سوپرولمہ میش یئرده اوتورا.
 چاغسیز آچیلان گول تئز سولار.
 چاققالدان چوخ چاریق آپاران اولماز، یئنه آیاق یالین دیر.
 چاققالدان قورد اولماز، تولادان کؤپک.
 چالغی تویون یاراشیغی دیر.
 چالغی جان ڏرمانی دیر.
 چالغی گئنول دومویودور.
 چالمما ائلين قاپیسینی، چالماسینلار قاپینی.
 چالماسان سسی چیخماز.
 چالیshan آلی بیچاق کسمز.
 چالیshan چؤرہ یینی داشدان چیخارار.
 چالیشماق چاریق یېرتار.
 چالیشماق عیبادت دیر.
 چالیشمایان آج قالار.
 چاناق آشدان ایسسی اولار.
 چای آخر، عالم باخیر.
 چایا چات، سونرا چیرمان!
 چایا نین ایشی چالماق دیر.
 چای بیر اولار، چئشمه مین.
 چایدا بالیق یان گزر.
 چایدان گئچیب، آرخدا بوغولدو.
 چای قیراغیندا آکین اکمه!

چؤرك باسان آياغا دوشر.

چؤرك داشدان چيخير.

چؤرك سوفره نين باشى دير.

چؤرك قورو، آيران دورو.

چؤرك يايپيلدى، يئين تاپيلدى.

چؤره يى بىلەمە يىن، چؤره يە چاتماز.

چؤره يى چئىنه يىب آدامىن آغزينا قويمازلار.

چؤره يى وئر چؤركچىيە، بىرىنى دە اوستە لىك.

چؤره يى دىزى اوستوندە دير.

چؤره يىنى ايتلر يئير، ياخاسىنى بىتلر.

چؤره يىنى داشدان چيخارىر.

چؤره يە قاتسان ايت يئمز، آرپا يا قاتسان آت يئمز.

چؤره يىنин دوزو يو خدور.

چۈلچو چۈلدە گرک.

چۈلدە چاققال آز ايدى، بو دا گىلدى چولويلا.

چۈل قوشو، يابان داشى.

چۈلدە گول بىتمز، آنلامازا سۆز يئتمز.

چۈلمك دىغىرلانار قاپاگىنى تاپار.

چۈمچە قدر آش، داشاندا بىلىنر.

چۈمچە قويروغۇندان يايپيشان ياغلى يېرىندەن يئير.

چوروك تاختا مىخ ساخلاماز.

چوبانا وئرسن قىزى، يا قويون گودوكچوسو ائدر يا قوزو.

چوبان اوتوردو قجا، قويون اوzaقلالشار.

چوبانسىز سورو اولماز.

چوبان جورابىنى اوّزو تو خويار.

چوبان داياغى ايله، گلين دوواغى ايله.

چوبان داياغينا، گلين آياغينا.

چوبانسىز سورويه قورد دالار.

چوبانى اوّزوندن اولانين قويونو دىشى دوغار.

چوبانين سؤوقتى ميرچاليق دير.

چوبانين گۈنلو اولسا، تكه دن ياغ تو تار.

چوبانين ياستىغى داش اولار، دؤشه يى داغ.

چوخ آداملى يا آجلىق ائدر يا تو خلوق.

چوخ آشنا آختاران آشناسىز قالار.

چوخ آش يا قارىن آغريدار، يا باش.

چوخ آند ايچنه اينانما!

چوخ آيىلمە باسالار، چوخ او جالما آسارلار.

چوخ او خويان چوخ بىلمز، چوخ گزن چوخ بىلر.

چوخ اىشلە يىن ائشىشە يىن پالانى يېرىتىق اولار.

چوخ بىل، آز دانىش!

چوخ بىلمك اىستە يىن، چوخ دا چالىشىن گرک.

چوخ بىلمىش تولكو، قويروغو ايله اىلىشىر.

چوخ بىلمىش قوش دىمدىيىنندىن اىلىشىر.

چوخ بىلن آز دانىشار.

چوخ بىلن تئز قوجالار.

چوخ بىلن چوخ چىرك.

چوخ تله سیرسن، دئرد- دئرد باغلا!
چوخ حورن ایت توتماز.

چوخ خوروز وار کی، دووار اوسته بانلایار، یئره دوشونجه قاققیلدايار.

چوخ دانیشانا چوروکچو دئرلر.

چوخ دانیشان آز بیلر.

چوخ دانیشان، چوخ چکر.

چوخ دانیشماق چاشدیرار.

چوخ دانیشماق گوموش اولسا، آز دانیشماق قیزیل دیر.

چوخ دئین آز اشیدر.

چوخ دوستو اولانین هئج دوستو اولماز.

چوخ دوشون آز دینر.

چوخ سوران چوخ اوئرە نر.

چوخ سۆز يالانسیز، چوخ مال حارامسیز اولماز.

چوخ سئوگیدن مرض تاپیلار.

چوخ قئیرت آدامى قئیرتسیز ائدر.

چوخ قويونو اولانین چوخ دا قوزوسو اولار.

چوخ گزن چوخ بیلر، چوخ ياشایان يوخ.

چوخ گزن چوخ بیلر.

چوخ گزن آياغا داش دیر.

چوخ محبتدن مرض حاصیل اولار.

چوخ وئر، آز يالوار!

چوخ يئمک آدامى آز يئمکدن ده قويار.

چوخ يئمیشلى آغاجین باشى آشاغى اولور.

چولاق آت آداق دیر.

چولاق کورو گئرنده اوز حالينا شوکور ائدر.

چوخام وار آتارام، حارا گلدی ياتارام.

چووالا گيرمه ميش باش، ايندى داوارجيغا گيرمز.

چيبيين كيچيكدى، آما معده بولانديرار.

چيبيين شيره لى يئره قونار.

چيچك چوخ اولان يئرده آرى دا اولار، بال دا.

چيخارسيزى باشقان قويسان، هر گئچىتىدە بىر زوپالى قويار.

چيخان آى چيخيشىندان بىلىنر.

چيخمايان جاندا اوومود وار.

چيخىپ سوموپىو، خيرداسى دا اوينايىپ.

چبراغى يانانين ايشىغى اوز ائوينه.

چبراق، چيراقدان يانار.

چيراق دىيىنه ايشيق وئرمز.

چيركىن آل آصيل اولسون!

چيركىن بىزه نېنجە توى گئچر.

چيركىن يويونماقلالا گۈزل اولماز.

چيمىك ايچىن ياي هاواسى گرک دير.

چىي آت درد گتىرر.

چىي نوخود آغيزدا ايسلانمار.

داردا قالان پیشیک قافلان اوilar.
 دارغا گەمیم اولسایدی داحا قەمیم اولمازدی.
 دار گۆز ئالى اوزون اوilar.
 دار گۆز آج گۆز اوilar.
 دار گۆزه آغو وئرسن، پاراسیزدیر دئیه ایچر.
 دار گۆزه تانرى وئرمىز، وئرسە دە قارنى دويماز.
 دار گۆزدن آلينان يومورتانيين سارىسى اولماز.
 دار گۆزدن قىشدا بوز آلماق اولماز.
 دار گوندە بول، بول گوندە دار گزمە لى.
 دار گونون بوللۇغو دا وار.
 دارى چۈرە بى خيرمانا گىئدر.
 دارى قوشۇ كىمى يىرى آيدىن دئىيل.
 داز كىچىلدۇن خوشلانار.
 دازىن ايستە دىبى قارا ساج اوilar.
 داش آتانا چۈرك آت!
 داش آتدى باشىن توتدۇ.
 داش آت قولون آچىلىسىن!
 داش اوز يئرىنده آغىر گلر.
 داش اوستىدە آكىن اولماز.
 داش اولماء، باش اول!
 داش داشا سؤيىكىنر، دووار اوilar.
 داش داشى سىندىرار.
 داشدان سىس چىخار اوندان يوخ.

D-د

دابىاغ خوشلادىغى درىنى يئردىن - يئرە وورار.
 داحا بىر دە قاتىرچىنин قاتىرينى حوركوتىمە!
 داحا فالا دا يوخ، يومورتا دا.
 دادانان اىلە قودورانى ساخلاماق اولماز.
 دادانان داياماز، يېغىدېقجا دا دويماز.
 دادانانى ساخلاماق اولماز.
 دادانان قودوراندان پىس اوilar.
 دادانان قوشۇ كويوتىمزل.
 دادانىبىسان دولمايا، بلکە بىر گون اولمايى!
 دادسىز آشا دوز، عاغىل سىز باشا سۆز نىلە سىن؟
 دادسىز شوربايا دوز كار ائتمىز.
 دادلى سۆز جان آرزوسو، دادسىز سۆز باش آغريسى.
 دادماقلالا مال توکىنمز.

داغی داغ اوسته قویور.
 داغی داغ اولانین باشی گئیلرده اولار.
 داغبلان سود ییغیلماز.
 داغینا باخار قار وئرر، باغینا باخار بار.
 داغین دا دردی داغ بویدا دیر.
 داش ڈیر آیاغینا بیلمه سن حاردان ڈیدی.
 داش - دیوار دیله گلدی.
 داش یئریندہ آخر دیر.
 دالدان آتیلان داش توپوغا ڈیر.
 دالدان گلن دادلی اولار.
 دامارا باخیب قان آلارلار.
 دامارдан چیخان قان دورماز.
 دام اوچسا دا بؤیوکلویو کالاوادان بیلینر.
 دامدان - داما گزن کوپه یین بئلی سینار.
 دامدان دوشنی دامدان دوشن بیلر.
 دام - دووارین قولاغی وار.
 دام دیرکسیز، تؤوله کورکسیز اولماز.
 دامغالی ائششہ یی عالم تانییار.
 داملا - داملا گؤل اولار.
 دامی چوخ اولانین قاری دا چوخ اولار.
 دامینا باخیب قار یاغدیرار.
 دان آتیر، گون باتیر.
 دانا اویناديقجا میخینی بَرکیدر.

داشدان قوپار، یوخدان قوپماز.
 داش دینه بلی دیر، یول گئدنہ.
 داش دوشدویو یئرده قالار.
 داش ڈئینه، یول گلنہ بلی دیر.
 داشی آت، اییه سی قالدیرار.
 داشی داشا وورارلار، باشی باشا.
 داشین بؤیوبو تانیشدان گلر.
 داشینما سو ایله باغ اولماز.
 داغ اوچناسا، دره دولماز.
 داغ باشیندا خیرمان قورما، سوووراندا یئل آپارار.
 داغ باشیندان دومان آکسیک اولماز.
 داغ باشی دومان اولار.
 داغ بیزیم، جئیران بیزیم، اووجو بوردا نه آختاریر؟
 داغ داغا چاتمار، آدام آداما چاتار.
 داغ داغا قوووشماز، اینسان اینسانا قوووشار.
 داغدا اولسان داغا سیغین!
 داغداکی گلیب باغداکین قووور.
 داغ دووشانسیز اولماز.
 داغ سویو داغدان گلر.
 داغلار مارالا قالدی.
 داغ نئجه اوجا اولسا دا، یول اوستوندن آشار.
 داغ یورومزسە، آبدال یوروویر.
 داغی داغ اوسته قویوب.

دَدَه سِينِدن نَه گُول درَديمْ كَي، بالاسِينِدان گُولاب توْتام.
 دَدَه سِينِي گُورْمه سَه يَديمْ، نَه سِينِين درَدِينِدن اوْلمَزدِيمْ.
 دَدَه سِينِي گُورْمه يَن شاهليق ايَدِي عَاسِي اَئدر.
 دَدَه گُورْمه يَبِ دَئِيرِبِس دَدَه خَان دَه دَير.
 دَرَد آدامِي آغلاَدار.
 دَرَد اوْلُسُون، سَوْز اوْلماَسِين.
 دَرَد باْتمانلا گَلَر، ميشقاللا گَنَدر.
 دَرَد بَير اوْلُسا چَكمَه يَه نَه وَار.
 دَرَد بَير اوْلَكَوجدوْر، اوْدسان يارالاَر، آتسان ياخالاَر.
 دَرَد چَكَنه گُورَه دَير.
 دَرَد خالوار ايله گَلَر، ميشقال ايله چِيخَار.
 دَرَد دَرَد اوْستونِدن گَلَر.
 دَرَد دَرَد بَنْزَه مَز.
 دَرَد - دَرَد دَير زويولدر.
 دَرَد دَرَدِي آچَار.
 دَرَد - دَرَدِي چَكر.
 دَرَد - دَرَد گَتِيرر.
 دَرَدسيز اوْركَده، محبَت يَوك آچماز.
 دَرَد گَئِتمَز، دَييشر.
 دَرَد گَئِدر يَئِرى بُوش قالماز.
 دَرَد گَزَر، دَرَمن دَه يانى سِيرَا.
 دَرَدلى باش آغرييار.
 دَرَدلى باش آغيير اوْلار.

دانا باشينا چاتى اوْلماز.
 دانا گُؤز ايله مَزَسَه، جؤنگَه آتيلماز.
 دانالى اينكَدن ساغيم اوْلماز.
 دانانى بوغَا ايله سَن، اوْل اوْز نَه سِينَه آتيلار.
 دانيشانا وَول وَئرمير، يئرييه نَه يول.
 دانيشانى آدام بيلر، حورَه نَى ايت.
 دانيشماق ايچين بؤيوک بير آدام تاپماسان، بؤيوک بير داش تاپا
 دانيشيمرام دا پيس اوْلورام، دانيشميرام دا.
 دانيشيقلى آش دادلى اوْلار.
 دانيشيقلى سَوْز داغ آشار.
 داوا آجَى، فاياداسى شيرين اوْلار.
 داواجى قاضى اوْلسا، ايشينى تانرييا تاپشىر.
 داوادا حالوا پايلمازلار.
 داوادا نيرخ كَسَن اوْلماز.
 داواسيز درَد اوْلماز.
 داوالى يئرده اوْت بيتمَز.
 داوا يوخلوقدان اوْلار، تؤوبه توخلوقدان.
 دايى اييله داغا گَئِت، عمى اييله باغا گَئِتمَه!
 دَدَه اوْل دَدَه قدرى، نَه اوْل نَه قدرى بَيل!
 دَدَه ن سوغان، نَه ن ساريمساق، سَن حاردان اوْلدون گَولمَه شَكر?
 دَدَه نين سيلله سِينَه دَؤزَمَه يَن، اوْزَگَه نين تَپييىنى يئير.
 دَدَه دَن مَال قالار، كامال قالماز.
 دَدَه سَى اوْلن مردوم آزار اوْلار.

دغله تانرى وئرمىز، وئرسە دە خئيرىنى گۈرمىز.
 ڈلک ڈللىين اوزونو پولسوز قىرخار.
 ڈلكلر بئكار قالاندا، بىرى- بىرىنин باشىنى قىرخارلار.
 ڈلک ليىي بىزىم باشىمىزدا اۋىرنىز.
 ڈلى آغلاماز، عاغىلى گولمىز.
 ڈلى آيدان قورخار.
 ڈلى اۇزو دئىر، اۇزو ائشىدر.
 ڈلى اۇزونه بىر ڈلى يولداش تاپدى، ائله بىلدى كى چوخ عاغىلى دىر.
 ڈلى اوتامماز، اىيە سى اوتنار.
 ڈلى ايله چىخما يولا، باشا گلر تورلو بالا.
 ڈلى ايله دوست اولونجا، عاغىلى ايله دوشمن اول!
 ڈلى ايله سرخوشون آلانى بىردىر.
 ڈلى ايله وارلى اىكىسى دە بىلدىيىنى ائدر.
 ڈلى اينه يىن ڈلى دە بوزاوى اولار.
 ڈلى باغلانى عاغىلى آچا بىلمىز.
 ڈلى باشىنا دؤولت قوشۇ قۇنوب.
 ڈلى جريمە وئرر، عاغىلى روشت.
 ڈلىجە قىزدان ڈلىجە گلىن اولار.
 ڈلى چوماغا توش گلىب.
 ڈلى دئمىش، عاغىلى ائشىتمىش.
 ڈلى دئمىش، عاغىلى اينامىش.
 ڈلى دئنم سورر، عاغىلى دوروم گۈزلر.
 ڈلى ڈلينى گۈرنده چوماغىنى گىزلە در.

دەدللى دئىينىڭ اولار.
 دەرد وار گلر گئچر، دەرد وار ڈلر گئچر.
 دەردى اولان دانىشار.
 دېرىمە گىر، دەدىمى بىل!
 دەدىمى داغا دئىسم داغ أرىيىر.
 دەرىدىندىن توتونو گۆيە قالخىر.
 دەرىدىنى دەرد بىلە نە سؤيلە!
 دەرىدىنى ساخلايان دەرمان تاپماز.
 دەرىدىنى قوى دەرىدىم اوستە، اونو دا من چكىم.
 دەرزىنин مايسىي اىينە- ساپ دىر.
 دەرزىبىه كۆچ دئدىلر، اىينە سىنى ياخاسينا سانجدى.
 دەره خلوت اولونجا، تولكو اۇزونو خان بىلر.
 دەھ نى - تېھ نى سئل بىلر، ياخشىنى يامانى ائل بىلر.
 دەھ يى گۈرمە دن، پاچايى سىواما!
 دەروازانين آغزىنى باغلاماق اولار، ائلين آغزىنى باغلاماق اولماز.
 دەرويش اۇز ائوينى چىيىنinde داشىيار.
 دەرويش مچىدە گىرمىز، بازاردا مئيدان قورار.
 دەرييا اولماز چاي اولماس، اوخ آتىلماز ياي اولماسا.
 دەريادا باليق ساتىلماز.
 دەرييا دالغاسىز، قاپى حالقاسىز اولماز.
 دەريادان كۆپوك باغيشلاپىر.
 دەرين قازان دا اۇزو دوشىر، داياز قازان دا.

ڏلييه داش آتما، باشينا داش ياغديرار.
 ڏلييه ديوان يوخدور.
 ڏلييه سؤيوش، اولويه هاوا نئيل?
 ڏلييه عاغيل، قارايا صابون کار ائله مز.
 ڏلييه گونده بايرام دير.
 ڏلييه قلم ايشه مز.
 ڏلييه قوشولما، سنى ده ڏلى ائدر.
 ڏلييه همدم گلمز، گلر گؤدن آغريسى.
 ڏلييه يئل وئر، آلينه بئل وئر.
 ڏلييه يوز اويرت، اوز بيلدييىنى ائدر.
 ڏمير تاويندا گرڪ.
 ڏميرچى دوكاني اوونوندىن اوتىن چاتلانقا، قىغىلچىم يئير.
 ڏميرچى زيندانىيام كى، سوسام?
 ڏميرچى نه بىلىر قىزىل ندير?
 ڏمير دئيولە- دئيولە پولاد اولار.
 ڏمير قاپىنinin دا آجاج قاپىيا ايشى دوشى.
 ڏمير ئمدن، كىشى ڦمدن چوروپىر.
 ڏمير ايىسى - ايىسى دئپىرلر.
 ڏمير كوره دن دمير چيخارار.
 ڏنى ائللردىن، سوپو گؤللردىن.
 ڏتىزه بوغول، ناكىشىيە بويون آيمە!
 ڏتىزه دوشن ايلاتا ساريلار.
 ڏتىزده باليق سووداسى اولماز.

ڏلى ڏلييه قوشولسا، ذيه نك گؤيدن ياغار.
 ڏليدين دوغرو سوراق.
 ڏليدين عاغيل اوئيرن!
 ڏليدين عاغيل اوومما!
 ڏليدين عاغيللىسى اولماز.
 ڏلى دوستون اولونجا، عاغيللى دوشمنىن اولسون.
 ڏلى دير، باشينى وورسون ديوارا!
 ڏلى سرخوشدان قورخار.
 ڏلى قويونون ڏلى قوزوسو اولار.
 ڏلى قويوبا بير داش سالار، مين عاغيللى چيخاراما.
 ڏلى قيرميزي سئور، گىج سارى.
 ڏلى قيز داييسيندان ياشينا.
 ڏلى ليك بير دئييل، بويا- بويا دير.
 ڏلى نظرم، بئله گزَرم.
 ڏلينى زينجىر ايله يوخ، تدبىر ايله توتارلار.
 ڏلينين ائشىشە يى ده ڏلى اولار.
 ڏلينين باشى بالاسىز اولار.
 ڏلينين بئر كو قيرميزي اولماز.
 ڏلينين دوشمه سينە، تويوغون ائشىمە سينە چارا يوخ.
 ڏلينين ديلينە چكىن يوخدور.
 ڏلينين عاغيللىسى اولماز.
 ڏلينين يادينا داش سالما!
 ڏلييه اوز وئرمە!

دَوْه سَى اُولمُوش عَرب. دَوْه سَى يورولانا چوخ سَؤْز دَئِيرلر. دَوْه گُئردوْم، گُئرمَه مِيش. دَوْه گُئردوْم، قيغيني گُئرمَه دِيمَا دَوْه گِيريب پامبِيق آراسينا. دَوْه لَر نَه قَدر بِيرى - بِيريندن اوْزاق اوْلسَا، بِيرى - بِيرينى گُؤزدَن قَويِماز. دَوْه لَرى ييغِيرلار، تولكُو فاچير. دَوْه نَه قانير مِرديوان نَدير؟! دَوْه نَى چُؤمچَه ايله سووارير. دَوْه نَى بِير جييَر ايچين بوغور. دَوْه نَى داغدان اوچوران بِير چنگَه اوْتدور. دَوْنَى ايتيَرِيب كُؤشَه يَى آخْتاريَر. دَوْه نَى يوكُو ايله اوْدور. دَوْه نَين قويروغۇ يئرە دَيندَه! دَوْه يَه دئَيلر حاران آيريدِير؟ دَئِى: - حارام دوزدُور كَى؟! دَوْه يَه دئَيلر بويونون آيريدِير. دَئِى: - حارام دوزدُور كَى؟! دَوْه يَه دئَيلر، باحر گلدى، دَئِى، يوکوم آرخامداَدِير. دَوْه يَه قانقال گرَك ديرسَه، بويونون يوز يئردن اوْزالدار. دَيِمَه سرخوشَا، سونوندا اوْزو دوشَر. دَيِمَه نازىيَا، قاچار قاضيَيَا. دَيِرمان ايشين گئرر، چاق - چاغا باش آغريدار. دَيِرمانچى ديرى اوْلايدِى، اونو بئله ايرى اوْلايدِى. دَيِرمان خوروزونا دئونوب.

دَئِيزه بِير داش آت يا بِير قايا سال! دَئِيز تو فانسيز اوْلماز. دَئِيزه داش آتماقلا بولانماز. دَئِيزه گئتسَه دَئِيزى قورودار. دَوْه آتىنى ساتار، ائششك اوْتونو. دَوْه آستا گئدر، چوخ گئدر. دَوْه ايله قويونونكُو تو تماز. دَوْه اوْز آياغى آلتىنى گُئرمَز. دَوْه اوْز قانبورونو گُئرمَز. دَوْه اوْيناسا قار ياغار. دَوْه ايراغينا، قاتير ديرناغينا باخار. دَوْه بوينوز آختاريَردى، قولقادان دا اوْلدُو. دَوْه بؤيوك دور اوْت يئير، دوغان كيچيك دير آت يئير. دَوْه پالچيغا باتدى، ميلچك اونو چيخارتدى. دَوْه جَه بويون اوْلونجا، دويمه جَه عاغلىين اوْلسون. دَوْه چى ايله اوْتوروپ - دوران قاپيسىنى بؤيوك گؤتورر. دَوْه چى ايله دوست اوْلانين قاپيسى گئن اوْلمالىدىر. دَوْه حا اوْلو اوْلسَا گئنو بؤيوك دور، تو غوق حا ديرى اوْلسَا بِير چنگَه تو كدور. دَوْه داما چيخسا قار ياغار. دَوْه دن بؤيوك فيل وار. دَوْه دن دوشوب، حوب - حويوندان دوشمه ييب. دَوْه دينگيلمكدىن يوكو دينگيلدىر. دَوْه ساتان كؤشك آلا بيلمز.

دئییلن سؤز یادیگاردیر.
 دؤرد دیوار آراسیندا قالمیشام.
 دؤرد گؤز بیر ائولاد کیمیدیر.
 دؤز ایشینه، سوراق گلر باشینا!
 دؤز داییم قوز گتیرسین سونرا باغیشلا
 دؤزن ایسته یینه چاتار.
 دؤرن ساغلام او لار.
 دؤزن قورتولار.
 دؤزوم آجیدیرسا، سونو دادلى او لار.
 دؤزوم آجاجى هر باغدا بیتمز.
 دؤزوم آجاجى دیر، یئمیشى شیرین.
 دؤزوم ايله چىي بىشر، دؤزومسوز ملیك دوش.
 دؤزومله حالوا بىشر ائى قورا سندن، بىلە سن آتلار توت
 يپراگىندان.
 دؤزومون سونو قازانچ دير.
 دؤولت باشا قونار، قوزقون لئشه.
 دؤولت دنيز سویودور، ایچدىكجه سوسادار.
 دؤولتده دوه، اولاتدا نوها
 دؤولت دووشانى آرابا ايله تو تار.
 دؤولت قلم ايله قىلينج اوسته دورور.
 دؤولت قوشو باشينا قونوب.
 دؤولتلى لييه تله سن کاسىبىليغا تئز دوش.

دئيرماندا دوغولان سىچان گئى گورولتوسوندان قورخماز.
 دئيرمانين بوغازينا اولو سالسان ديرى چىخار!
 دئيرمانين پرى، ايکى گونونون أرى.
 دئيرمانين ياراشىغى توربا- چووالدىر.
 دئدى حاراليسان؟ دئدى اولنمه مىشم.
 دئدى: دَدَه، بير بالتا تاپدىم! دئدى: نىليله دين؟ دئدى: ايتىردىم! دئدى:
 دَدَنَه بير درد آرتىردىن!
 دئدى- قودو ائو يىخار.
 دئدىلر، آبدال، قىش گلدى، - دئدى دورموشام تىترە مە يە.
 دئدىلر: - قارداشىن نىچە آدام دير؟ دئدى: - يولداشلىق ائتمە مىشم!
 دئدىلر عاگىللىنىز كىمىدىر؟ دئدى قاباقدا گئدن بوينو زىنجىرلى.
 دئدىلر، عزرائىل اوشاق پايلايير- دئدى اوزونونكو اۆزو اىچىن، بىزيمكىنه
 دَيَمَه سين!
 دئدىلر يېغيشىن گئدىريك، چوبان چوماغىنى چىينىنە قويدو.
 دئدىيىنى توتارسان، ائل توتار سندن!
 دئدىيىنى دئير، دئمە دىيىنى گئدر- گلمز چاغا ساخلايير.
 دئدىيىندن دئنرسن، ائل دئنر سندن!
 دئمك آسان دير، يېرىنە يېتىرمك چتىن.
 دئمە بابام ياخشى دير، جان ساغلىغى دؤولت دير.
 دئمە سن ائشىتمىسىن!
 دئىيبلر: ايشله، دىشله!
 دئىيرم دىلىم يانير، دئمیرم اوره يىم.
 دئىيلن سؤز گئرىيە قاييتىماز.

دوز دانیشانی کنددن قووارلار.
 دوز سؤز آخار سولاری ساخلار.
 دوز سؤز، بیر سؤز.
 دوز سؤزون جاوابى يوخدور.
 دوزلوكده يئرييە بىلمىر، شوملوقدا شىلاق آتىر.
 دوزه تانرى كۈمك دىر.
 دوزه زاوال يوخدور.
 دوزون آجىغىندان، آيرينىن سوسوقلوغوندان قورخا!
 دوز يول توتان آزماز.
 دوز يول گىندن يورولماز.
 دوشمن آداما "قادان آليم!" دئمىز.
 دوشمن اولمە يىب اولمىز.
 دوشمن آته يىن آلتىندان چىخار.
 دوشمن چوخ اولاندا قاچماق دا كىشىلىكدىن دىر.
 دوشمندىن دوستلوق اومماق، اود ايلە پامبىيغى بير يئرە قويماق دىر.
 دوشمن دوشمنە قىل اوخوماز.
 دوشمن سنى داش ايلە، سن دوشمنى آش ايلە.
 دوشمن قارىنجا اولسا بىلە، اونا خور باخما!
 دوشمن كىچىك ده اولسا، بئيووك ايش گۇرر.
 دوشمنە بىل باغلاما!
 دوشمنە قويو قازىنجا، دوستا ائو دىكا!
 دوشمنە يولداش يوخدو.
 دوشمنى أكسىك توتما!

دؤولتلى نين اوشاغى دىيرماندان گلينجه دؤزر، كاسىبىن اوشاغى
 تىديردىن چىخىنجا دئۆزىز.
 دؤولتلى نين دوشكونو، يازلىق گئير قىش گونو.
 دؤولت مالى نه او ددا يانار، نه سودا.
 دؤولتە بىل باغلاما!
 دؤولتى آبيرا چېر ائدر.
 دؤولتىن ده دوشر - دوشمزى اولار.
 دؤير - سؤير آريم يوخ، سئل آپاران قىيمىم يوخ!
 دؤيمە جى خانىم يئير، يومروغۇ يئتىم.
 دؤيمە قاپىنى، دؤيرلر قاپىنى.
 دؤيولون سسى اوزاقدان خوش گلر.
 دوز آدامىن حئىدر تكىيە سىنده نه ايشى وار?
 دوز آجاج آيىلمز.
 دوز آغاچى اوچاغا قويمازلار.
 دوز آياغا داش دىيمز.
 دوز آزىلر، آزىك دوزلمز.
 دوز آيرىنى كىرس.
 دوز اولدو اوخ، آيرى اولدو ياي.
 دوز اينجە لر، قىريلماز.
 دوز تانينماينجا، آيرى تانينماز.
 دوز دانىشان ايلە دوست اول، اوزونو ائين ايلە يوخ!
 دوز دانىشان دوققۇز كنددن قووولار.
 دوز دانىشانى اولدورمزلر.

دونيانىنكى آل - وئر دير.
 دونيا وارى دونيا دا قالاجاق.
 دونيا وارينا گوونمه!
 دونيايا آرخايىن اولماز.
 دونيايا اينام وئردىم، اۆزوم اينامسىز قالدىم.
 دونيايا ۋە - دومبە لك، بىزە قلېرىر - آلك.
 دونيايا گوون يوخدور.
 دونيا ياز اىكىن قىشى دوشۇن!
 دووه گۈز ائيلە مە سە، گەلە آتىلماز.
 دويوسوندن يارىمايان، قازماقىندان يارىماز.
 دويونچو دويونو اوزادىرسا، دويون دور.
 دوداغين قالىنلىغىنا دئىيل، سۈزۈن اينجە لييىنه باخ!
 دوداق بوزمه يىنجە آغيز بوكولمز.
 دوزان قوردونون دا بالاسى اۆزو اىچىن شىرىن دير.
 دوست آجي سۈيلر.
 دوست آدامى بير حىل ائيلە آنسىن.
 دوست آغلار دوشمن گولر.
 دوست آراسى آرين گركا!
 دوست آراسى سۈزسۈز اولماز.
 دوست آغلادار، دوشمن گولدورر.
 دوست اودور كى، عىيىنى اوزونه دئيه!
 دوست اول، وفالى اول!
 دوست اىچىنى دوستا آچار.

دوشمنى ئىلە وور كى، بير داحا دا اوزونه گلمە سين!
 دوشمنى باس، حانسى يول ايلە اولور اولسون.
 دوشمنىن دوشمنى، سىن دوستون اولا!

دوشمنين يانىندا دوران، دوشمن سايىلار.
 دومبۇل ايلە گلن زورنا ايلە گئدر.
 دونن يومورتادان چىخىپ، بو گون جىب- جىب اويردىر.
 دوننكى ايشىنە گۈرە ساغ اول، بو گونكى ايشىنندن دانىش!
 دونو دئمە بو گونو دئە، لې نى دئمە دويونو دئە!
 دونيا باساماقدىر بىرى چىخار، بىرى دوشر.
 دونيا باشىنا دار گلىر.
 دونيا بئش گوندۇر، بئشى دە قارا!

دونيا بير دورومدا قالماز.
 دونيا توکنر، دوشمن توکنمز.
 دونيادا وارلىق ياشام دير.
 دونيا دوشمنە گولر.
 دونيادا بير پىسلىك قالار، بير دە ياخشىلىق.
 دونيا دئىيىين بير باغدىر، هر گئدىن بير آجاج چكىپ گئدر.
 دونيا قدر گۈزلىيىن اولونجا، آزاجىق باختىن اولسون!
 دونيا گۈر - گۈتور دونياسى دير.
 دونيا مالى دونيادا قالار.
 دونيانى بؤلسە لر، بىزە بو چاتار.
 دونيانى وئرىم آچىپ.
 دونيانىن قويروغو اوزوندۇر.

دوستلوق اوچ آلمـا دـير: هـرـدـن ايـكـيـسـى سـنـدـهـ، بـيـرـيـسـى منـدـهـ، هـرـدـن
ايـكـيـسـى منـدـهـ، بـيـرـيـسـى سـنـدـهـ.
دوستلوق دـمـيرـ يـوـکـونـدـنـ آـغـيـرـدـيرـ.
دوستلوقلا توـتـورـ، دـوـشـمـنـلـيـكـلـهـ وـورـورـ.
دوستلوق مـيـثـقـالـلاـ، آـلـيـشـ- وـئـرـيـشـ قـانـتـارـلاـ.
دوست منـى بـيـرـ قـوزـ اـيلـهـ آـنسـيـنـ، اوـ دـاـ پـوكـ اوـلـسـونـ.
دوستونـا خـورـ باـخـانـيـنـ گـؤـزوـ كـورـ اوـلـسـونـ!
دوستونـا دـوـسـتـلـوقـ اـئـتـاـ!
دوستونـ آـسـكـيـسـى، آـرـوـادـيـنـ يـئـنـگـيـسـىـ.
دوستونـ دـاشـىـ باـشـ يـارـماـزـ.
دوستونـ مـيـنـى آـزـدـيرـ، دـوـشـمـنـيـنـ بـيـرـيـ دـهـ چـوـخـدـورـ.
دوستونـو سـوـئـيـلـهـ، دـئـيـيمـ كـيمـسـنـ!
دوست يـولـونـدا بـوزـانـ اوـلـارـ، قـارـ اوـلـارـ.
دوشاـبـ آـلـدـيـمـ، بـكـمـزـ چـيـخـدـيـ.
دوشاـبـ آـلـمـيـشـامـ، باـلـ چـيـخـيـبـ.
دوشاـبـسـيـزـ خـشـيـلـ اـولـماـزـ.
دوغـدوـغـونـ قـيـزـ اوـلـسـونـ، جـيـرـدـيـغـيـنـ بـئـزـ.
دوغـراـيـانـ بـيـلـرـ، يـئـيـنـ بـيـلـمـزـ.
دوغـروـ اـولـ، آـسـلـانـ يـولـوـ اـيلـهـ گـئـتـاـ!
دوغـروـ بـودـرـ، آـماـ يـيـخـيـلـماـزـ.
دوغـروـ دـئـيـهـ نـيـنـ بـئـرـكـوـ دـليـكـ اوـلـارـ.
دوغـروـ دـوـسـتـلـوقـ گـوـدـوـسـوـزـ اوـلـارـ.
دوغـروـ سـوـئـ آـجـيـ اوـلـارـ، سـوـنـجـوـ شـيـرـيـنـ.

دوست ايـسـتـرـسـنـ، وـارـلـىـ اـولـ!
دوستـا دـوـسـتـ، دـوـشـمـنـ كـيمـيـ باـخـاـ!
دوستـ باـشاـ باـخـارـ، دـوـشـمـنـ آـيـاغـاـ.
دوستـ دـارـ گـونـدـهـ تـانـيـنـارـ.
دوستـ دـاشـىـ بـرـكـ اـينـجيـدـرـ.
دوستـ دـوـسـتاـ آـرـخـاـ اوـلـارـ.
دوستـ دـوـسـتاـ تنـ گـرـكـ، تنـ اوـلـماـساـ گـئـنـ گـرـكـ!
دوستـ، دـوـسـتـ، حـئـسـابـ دـورـوـسـتـ.
دوستـ دـوـسـتـدانـ اوـزـاقـ دـوـشـمـزـ، آـرـيـقـدـاـ آـرـاـ وـورـانـ اوـلـماـزاـ.
دوستـ دـوـسـتـدانـ خـوـشـلـانـارـ.
دوستـ دـوـسـتوـ دـارـ گـونـدـهـ سـيـنـاـيـارـ.
دوستـ دـوـسـتوـنـ گـوزـ گـوـسـوـدـورـ.
دوستـ دـوـسـتوـنـ مـانـيـنـيـ اوـزـونـهـ دـئـيرـ.
دوستـ دـوـسـتوـنـوـ آـنسـيـنـ، بـيـرـ قـوزـ اـيلـهـ.
دوستـ- دـوـشـمـنـ قـارـاـ گـونـدـهـ بـيـلـيـنـرـ.
دوستـ سـئـويـنـرـ، دـوـشـمـنـيـنـ گـؤـزوـ چـيـخـارـ.
دوستـسـوـزـ اـيـنـسانـ قـانـادـسـيـزـ قـوشـدـورـ.
دوستـ شـكـرـ دـهـ اوـلـساـ، حـامـيـسـيـنـيـ بـيـرـدـنـ يـئـمـهـ!
دوستـ قـارـاـ گـونـدـهـ بـيـلـيـنـرـ.
دوستـ گـؤـرـوشـوـ گـؤـنـولـ آـچـارـ.
دوستـ گـلـيـشـيـ باـيـرـامـ اوـلـارـ.
دوستـلـوغـوـ بـيـرـدـنـ پـوزـماـ، بـيـرـدـهـ دـوـسـتـ اوـلـارـسانـ!

دونوزدان بير توک ده چكىن قنىمت دير.
 دونوزدان بير توک قوپارسان، يئنه كاردى.
 دونوزدان قورخان داري آكمىز.
 دووشانا دئىيير قاج، تازىيا دئىيير توت.
 دووشان گۆزو آچيق ياتار.
 دووشانى آرالا ايله توتور.
 دووشانى تازى توتار، چولونو اووجو ساتار.
 دووشانين گومانى آياقلارينا گلر.
 دووشان يوخوسونا اوپوب.
 دويموسوزلوق اويفوسو آرنلىرىن گۆزۈنە گىرمىز.
 دوران اوکوز ياتانىن باشينا ائدر.
 دوران ياتانىن پايىنى يېير.
 دورغۇن سو اىيلە نر.
 دوروب گىئتىدик قىشлагاغ، اوامود قالدى يايلاغا.
 دوز بىلمە يىنى دوز توتار.
 دوز- چۈرك ايتمىز.
 دوز- چۈرك ، دوز چۈركا!
 دوز- چۈرك محببىت آرتىرار.
 دوز- چۈره يى بىلمە يىن، ايتدىن ده آلچاق دير.
 دوز- چۈره يى بىلمە يىن كور اولار.
 دوز دادان بارماق يالار.
 دوزدان عزيز، سودان لذىذ زاد يوخدور.
 دوزو بىلمە يى دوزا قالار.

دوغرۇ سۈزىن عار ائيلە مە!
 دوغرۇ سۈز سورو گۈئۈرۈز.
 دوغرۇ گىزلى قالسا دا، بير گون اوژە چىخار آلت.
 دوغرولوق آدامى اوتناندىرماز.
 دوغرولوق دوست قاپىسى دير.
 دوغرولوقلا دوست قاپىسىنى دولان گز، اۋز ائوين دير.
 دوغرۇ يالانى قووار.
 دوغرۇ يولا گىئدن يورولماز.
 دوغرۇ يولدا يېخىلان تىز قالخار.
 دوقۇرسوز، باشقانسىز شەھىدە قالما!
 دوقۇر قاپىسى - ائل قاپىسى.
 دولانان آياغا داش دىر.
 دولمادا بير زاد يوخدورسا، ندىن سارىلىرى?
 دولانماغا ياد اؤلکە، اولمە يە وطن ياخشى.
 دولو دؤيدىو يئرى دؤير.
 دولو دنيزه ياغار.
 دولو قازان دولو قازانا داشار.
 دولو قويويا اىپ دوشىز.
 دولو كوب سىس وئرمىز.
 دولونو يئىيىب، بوشاتىپىك آتما!
 دون گئىيە نىنى، آت مىنە نىنى تانىيىار.
 دونوز بالاسى خور - خورو آناسىندان اؤيرە نر.
 دونوز دَريسي داباغ اولماز.

دیل اییه سینه آنلامامیشام دئدیردر.
 دیل باشی ساخلار.
 دیل بوغازا سالمیر.
 دیل دئیل کی، گکیره کولودور.
 دیل دوستو ایله تیکه دوستو سس سیز دوشمن دیر.
 دیلده بیر زاد دئیب اور کده باشقاسینی توتما!
 دیلده سوموک يوخدو، نئجه ایسته سن دؤنر.
 دیل دیر، نه قوروغۇ وار، نه قایتارى.
 دیل عاغیل قایناغى نین آچارى دیر.
 دیل قیلینجدان چوخ کسر.
 دیل کسیگ- باش سالامات، دیل اووزون- باش مalamat.
 دیل کی وار، آتدن دیر، حارا دؤندرسن دؤنر.
 دیلین بیلمه ين آناسینى تانیماز.
 دیلنجى بیر اولسا، شکر ایله بسله نر.
 دیلنجىنى شاه دا ائتسن يئرى گلینجە دیله نر.
 دیلنجىي بیر وئرسن، بیر ده ایستر، صاباحا دك ياتماغا يش ده ایستر.
 دیله گلن آله گلسە، يوخسول تاپیلماز.
 دیل وار بال گتیرر، دیل وار بلا.
 دیلى اوزوندور، عاغلى گؤدك.
 دیلى ایلانى يوواسیندان چیخارار.
 دیلى باشینا بالادیر.
 دیلیمده توک بیتیب.
 دیلینى توت، دیوانى اوت!

دووزون دا توطار توتمازى اولار.
 دوز يئرینه بوز يالاما!
 دوز يئیب دوز قابینى سیندیرما!
 دوعا اوخوماقلا دونوز داریدان چیخماز.
 دوعادان گلمه ين، بد دوعادان گئتمز.
 دول آروادین دووارى آچاق اولار.
 دول آروادین فئلينه، قوللوقچونون دیلینه اويما!
 دومان آچاقدان قالخار.
 دومان داغدان نه قوپاراجاقدىر؟!
 دومانسىز چن اولماز.
 دومانلى گۆزه هر شئي بولانلىق گۈرونر.
 دىبى گۈلدن دير.
 ديرناغى مايدان كىمىزلىر.
 ديرناغين وارسا، باشىنى قاشى!
 ديرينى ائلدورمك اولار، ائلونو ديريلتمك اولماز.
 ديش آراسىنداكى آت قارىن دويورماز.
 ديشين آغريييرسا، چك قورتول! قونشون خارابسا، كۈچ قورتول!
 دىشسىز كىشى داشسىز دىيرمان كىمى دير.
 ديل آدامى آچىقلayar.
 ديل اوركден سو ايچر.
 ديل اوستاسى، ايش خسته سى.
 ديل اوزادىلان يئره آل اوزادىلماز.
 ديل ايله دويونله نن ديش ايله آچىلماز.

أـ ثـ

أت آلماميش كوفته داواسى ائدير.

أت اوتدابىشىر، خمير سودا.

أت ديرنacdان آيرىلماز.

أته باخما، دونا باخما، ايچىندە كى جانا باخا

أته يول وئرمىز، كوفته نىن بوينوندان توئار.

أته يىنى قالدىر، گۈر حاران گۈرونونرا

أتى آتىن كىرلىر، اومان يېردىن كوسىرلر.

أتى ديرنacdان آيرىماق اولماز.

أت يىئىن قوش قاقاسىندان بىلىنر.

أت يىئىن قوشون ديمدىيى آيرى اولار.

أت يىئىه نى آتچى تانىييار.

أجل قورشونو بىر ذە اوilar.

أجىننە دن قوشون، أكىنچىدىن شاه اولماز.

ديلينى ساخلايان، باشىنى دا ساخلار.

ديلى وارسا، ديلچە يى ده وار.

ديلين اوزونو باشا بالادىر.

ديلينى - تارىخىنى بىلەمە يە نى هر آشا نوخود ائدرلر.

دينچ آياغا داش دىمىز.

دېنسىزىن آليندن ايمانسىز گلر.

دېنقيلدادان كىم اولا، دانا اىيە سى كىم اولا!

دېنمه حاكىمین، يئمە حكيمىن دە سىنى ياندىر.

دېنمه يىنپىن دينه نى وار.

دېنى دۇنيا ياساتما!

دېنپى دىنارا ياساتما!

دېوارى آلچاغا هر سۆز دئىرلر.

دېوارين بىر اوزونو يىخاندا بىر اوزونو ساخلا!

دېوارين ايکى اوزونو دە يىخمازلار.

دېوارين دا قولاغى وار.

دېوارين دالى دا قوربىت دىر.

دېوار يىخىلاندا توزو چىخار.

آر کىشى نين آر اوغلو اولار.
 آرلىرىن آرى وار، دوللارين دا تانرىسى.
 آره گئتمك قولاي دير، آر دونو دىكمك چتىن.
 آره گئدن قىزلارين دىلى آلتىندا قند گرگ.
 آره ن اولان بولوتدان داشئح چكر.
 آره نه بير گؤسترى يئتر.
 آرينه گؤرە باغلا باشىنى، قازانينا گؤرە قاينات آشىنى!
 آسکى تاس، آسکى حامام.
 آسکى خيرمان سووورما!
 آسکى دوست دوشمن اولماز.
 آسکى دوست يحرلى آتا بنزز.
 آسکى دوشنمن دوشت اولماز، دونوز دىرسى پوست اولماز.
 آسکىسي اولمىيانىن يئنисى نه اولاچاق?
 آسکىسي اولمىيانىن آجارى اولماز.
 آسکى يارا اوستونه يئنى فيتيل قويور.
 آصلى بىد اولانا قامچى ئىليله سىن؟!
 آصلى - نجابت آختار.
 آصلينه چكمه يىن حارامزا دير.
 آصلينى دانان حارامزا دير.
 آصيل آل چىركىن اولسون، بىد آصيل گۈزل آلمالا!
 آصيل ايله ائولن، حصىرده يات.
 آصيل اولان آصلينى دانماز.
 آصيل بوياق سولماز.

آدب، عاغلىن يازىدان گۈرونوشودور.
 آدبى آدبىسىزدىن اۋيرە نىلر.
 آر آتани ائل آتار، آر توتنى ائل توئار.
 آر آخار چايدىر، آرواد ايسە قوووشاق.
 آر، آروادا اىپك دير، آرایا گىرن كۆپك دير.
 آر- آروادىن ساواشى، ياز گونونون ياغىشى.
 آر آروادىن تاجى دير.
 آر، آرين گوزگوسودور.
 آر ائلدىن دير، اوغول بىلدىن، آرالىقىدا قارداش تاپىلماز.
 آر اول، چۈرە يىنى داشدان چىخار!
 آر اولان آنلار.
 آر اىپك ساپ دير، دوپون دوشىسە آچىلماز.
 آر ايلە آروادىن توپراغى بىر يېردىن گۈتورولوب.
 آرباب اولان آدانماز.
 آرباب باغ باغيشلادى، باغان بىر آرىك باغيشلامىدى.
 آربابين مالى چىخار، نؤكرين جانلى.
 آر باشىندان چۈرك، داغ باشىندان دومان آكسىك اولماز.
 آر چۈرە بى آر بوجازىندا قالماز.
 آر چۈلدە اولسون، چۈرە بى ائودە.
 آرسىز آرواد، يوين سىز آت.
 آرسىز آروادىن موشتىرسى چوخ اولار.
 آر قازانجىن تك يئمىز.
 آركك آتىن يحرى يېرتىق اولار.

أصيل سؤزه بوياق اولماز.

أصيلين آلماغى چتىن دير، ساخلاماغى آسان دير.

اك آراغاج، يئه آغ لاواش!

اك پئشمان اول!

اكمه بيتمه ين يئره، جان وئر ايتمه ين يئره.

اكمه ديك بوستان، يئمه ديك قارپيز.

اكمك ئىلدىن، سو گولدىن.

اكمك وئره نين آلينى ديشله مزلر.

اكمك يابىلدى، حىيدىر تاپىلدى.

اكمه دن بىچىلمز.

اكمه ين باشق درر.

اكمه يى آريا اولسون، خويو بوغدا اولسون.

اكمه يى أكمكچيدن، قىزىلىلى قىزىلچيدان سور.

اكن او كوز، بىچن او كوز، خيرманا گلدىكده: حو...حوا

اكن بىچر، قوبان دوشر.

اكن بىچر، قونان كؤچر.

اكبىلر يئىشىك، اكرىك يئيرلر.

اكينىنى گئى يئين، خيرمان واختى آج قالار.

آل - آياغىنى اوراغا وئرمە!

آل آلدىن او زولنده!

آل آلدىن او ستوندور.

آل آلدىن سؤيلر.

آل - آله، باش - باشا.

آل - آله، چىيىن - چىيىنه.

آل آلى تانىيار.

آل آلى يويار، آل ده دونوب اوزو يويار.

آل اۇلچو، گۈز چكى.

آل اوسته آل وار.

آل او زادىللان يئرە آياق او زادىلماز.

آل او شاغى آداما بالا اولماز.

آل ايشرلر، باش بويورار.

آل باشدان او جا گلر.

آل بىش بارماق دير، هەر سى بىر بويدا.

آل بولاشدىرماغا دىيمزا!

آل تو تانين آليندن تو تارلار.

آل تو تانين آلينى كسرلر.

آل تو تماق على دن قالىب.

آل چىن گونو يو خدو.

آلدىكى بىر قوش آغا جاداکى اون قوشدان داحا يئى دير.

آلدىن توت، آيقدان چكمە!

آلدىن چىخان گئرى دۇنمز.

آلدىن چىخدى، پايدان چىخماسىن.

آلدىن قالان آللى ايل قالار.

آلدىن گئىدىن آله گلmez.

آلده بىش بارماق بىر اولماز.

آلسىز - آيقسىز دير.

آلی سوا دور.
 آليم خمیر قا، نبیم آچ!
 آلیدن توتان يوخ، آرخامدان ایته له ين چوخ!
 آلیمله وئریب، آياغیملا، ستاریرام.
 آلیمه دوشسە، فله يینى كلڭ اندرم.
 آلیم يانیب، آغزىما تېپىشىم.
 آلیمى ووردوم دىزىمە، ايندى گىلدىم اوزومە!
 آلين اوزوندور، اوز جئىبىنە اوزالت!
 آلين ايىشىدە دىر، گۈزۈن دە ايىشىدە اولسۇن.
 آلين بوشدورسا تانىق اول، پاران چوخسا كفىل.
 آليندن ايش گلمە ين اوزون دانىشار.
 آليندن گلن اىشە گئىت!
 آليندن گلنلى بىش قابا چك!
 آليندن گلنلى آسىرگەمە!
 آلين سىنىيغى قولون وابالى دىر.
 آلينه - دىلىنە ساقىن وار.
 آلينه سو تؤكمە يە ياراماز.
 آلين ياغلى دىر اوز باشىنا چك!
 آلينى حارا اوجادىر اورا قوى!
 آلينى چابوک توتان آپارار.
 آلينى قوى اوره يى نىن باشىنا، سونرا دانىش!
 آلينىن أمه يى يوخدور.
 آلينىن دوزو يوخدور، قاتىغىنinin اوزو.

آول ناماز، سونرا نیاز.
 آیر تره بیتیرمэн.
 آیر خوروز بانلاماسا دا، سحر آچیلار.
 آیر درویش، آیر حنفیش، آغچا ایله بیتر هر ایش.
 آیر سکسن، آیر دوکسان، سونوجدا بیر گون یوکسان!
 آیر هوس دیر، بس دیر.
 آیر واریندیر، دونیا یاریندیرا
 آیری آغاج دوز اولماز، یونقا وورسان یوز یئردن.
 آیری اوتور، دوز دانیش.
 آیری اوترواق، دوز دانیشاق.
 آیری بیتن دوز اولماز، قاری آرواد قیز اولماز.
 آیری قابیرغا دوزلمز.
 آیری بیهه زاوال، دوغرویا نه وار?
 آیری یوک منزیله چاتماز.
 آینیندہ دونو یوخ، باشینا پاپاق آختاریر.
 آیی اوشاق آتا وارین نئیلر، کؤتو اوشاق آتا وارین نئیلر.
 آیی ایله اوترووب- دوران آیی ایش اوپرہ نر، خاراب ایله خاراب.
 آیی سؤز اونودولار، کؤتو سؤز اونودولماز.
 آییلن باش کسیلمز.
 آیی لیک ائت آت دنیزه، بالیق بیلمه سه ده خالیق بیلر.
 آیی لیک ائتدین باشا وار.
 آیی لیک ائدرکن، قارشیلیغینی دوشونمه!
 آیی لییه آییلیک هر آدامین ایشی دیر، کؤتلولیه آیی لیک مرد آدامین.

آلینین یوغورو ایله کیشی ایشینه قاریشم!
 آل یاناندا آغیزا تپرلر.
 آماتته خیانت اولماز.
 آمک اولماسا، یئمک اولماز.
 آمک باتماز.
 آمک توپراقدا، چئرک سوفره ده.
 آمک چکن سونوجون گئرر.
 آمک خوشخت لیک دیر.
 آمک خوشختلیبین آچاری دیر.
 آمک قویمايان دینجليبین قدرینى بیلمز.
 آمک قیزیل بیلرزیک دیر.
 آمک کیشینى اوجالدار.
 آمکله یئیلین آجى سوغان، مینلتله یئیلین بالدان شیرین دیر.
 آمک وئرگى قایناغى دیر.
 آمک یاشامین بزه بى دیر.
 آمه بى موشاتا قویلار، دادى کوراکن آپارارا
 آمه ییمیز ساغدیچ آمه یینه دوندو.
 امیردن چیخماق اولماز.
 آن بؤیوک وارلیق ساغلیق دیر.
 آن بؤیوک ایبیدلیک سؤزو اوژه دئمک دیر.
 آول اوزونه ایننه باتیر، سونرا باشقاسینا چووالدوز.
 آول سalam، سونرا کalam.
 آول فرج بزیرگان ایدى، ایندى ایننه- سانجاق ساتیر.

أي ليبة قارشى آييليك گؤزلە نز.

أيىن گئيدىيىنى ايستە مە سە دە، قارين يئدىيىنى ايستر.

أيىن ياماق گۇتورر، قارين گۇتورمز.

أيى يولداش خاراب قارداسدان آيى دىر.

غىچە بىر آغاچدىر، يئمىشى پىشمانلىق.

غىچە سىز اۇلوم يوخ.

غىداوتىن سونو ندامت دىر.

غىزىزيم عزيز، تېرىيە سى اوندان دا عزيز.

غلى بئرکونو ولى باشينا، ولى بئرکونو على باشينا قويور.

غلى سى ڈلى، ولى سى ڈلى، قىرaran قىرمىش حامىسى ڈلى.

غلى سى گىندر، ولىسى گلر.

عەمسىز عالىم عالمى كورلار.

غەمى اوغلو ايلە، عەمى قىزىنinin كېينىنى گۈيدە كسىپلەر.

عوضىن بدل قارداشى دا وار.

E-!

ائتمە، ائدرلر.

اڭرته يە قالان، آرخایا قالار.

اڭھطىياتلى قوزونو قورد يئمىز.

اڭرمىنېيە دايى دئە ايشىندەن اۇترو.

ائىششىك آنقيراندا ايتىن باشى آغرييار.

ائىششىك آنقيرار تايىنى تاپار.

ائىششىك دىر، اىپىكدىن چولو اولسا دا.

ائىششىك ائشىشە يە اوزون قولاق دئدى.

ائىششىك اوستە قەمە باغلابانا گوللرلر.

ائىششىك اولاسان چولون مخمل.

ائىششىك اوپونو كۈلگە دە اولار.

ائىششىك ايشلە يېر، آت يئىير.

ائىششىك ايلە چىخما يولا، باشينا گتىر بلا!

ائششە يە مىن، آتا چانىنجا!
 ائششە يە مىنمك بىر مان، دوشىمك اىكى مان.
 ائششە يە مىنib، ائششە يى گزىز.
 ائششە يى آتىن يانينا باغلاسان، حالىن گۇئىرمه سە ٥٥، حويون، گۇئىرور.
 ائششە يى باتان گوجلو اولار.
 ائششە يى تارچىخдан چىخىب.
 ائششە يى كۈرپۈدن گئچدى.
 ائششە يىم اؤلەمە، يونجا بىتىنجه!
 ائششە يى نىدېوانا چىخاران ائندىررمە يىنى دە بىلر.
 ائششە يىن آرپاسى آرتىق دوشىنده اىيە سىنە تېك آثار.
 ائششە يىن آنقىرماسى اۋۇزونە خوش گلر.
 ائششە يىن اۇلومو ايتە توى دور.
 ائششە يىن اوزونو يوياندا كولك قوبار.
 ائششە يىن باشىنى قويىدولار خونچايا دىغىرلائىب دوشدو.
 ائششە يىن جانى ياناندا آتدان بىرك گئدر.
 ائششە يىن جانى يانسا، بىيرىن چوخ فاچار.
 ائششە يىن قارغىشى تۈولە دە دىر.
 ائششە يىن قولاغى سىرغاچىيا قازانچ دىر.
 ائششە يىنى اۋنجه باغلا، سونرا آللاها تاپشىر.
 ائششە يىنى ساتان كؤشك آلا بىلمز.
 ائششە يىنى قازىغا بىرك باغلا، سونرا آللاها اىسمارلا!
 ائششە يىن يوكو آغىر اولسا اىيە سى آپارار.
 ائششە يى يوكله دىكجە يئىين گئدر.

ائششەك باتىدىغى يېردىن گىچىمىز، ائلاماز آدام گىچىر.
 ائششەك باخار گوز گويم، آدىن قويار بؤزگە يە.
 ائششەك پالچىغا باتاندا اىيە سىنەن دامارلىسى تاپىلماز.
 ائششەك پالچىنا بىر دۇئە گىرر.
 ائششەك تاپىلاندا يوك ووران چوخ اولار.
 ائششەكدىن آنلاق اوممازلاز.
 ائششەكدىن دوشىمۇشە دۇندو.
 ائششەكدىن سوروشىدۇلار؛- منزىلە حاجاجۇ چاتارىق؟
 ائششەك قاربىز قابىيغى گۇرددو.
 ائششەك قورد گۇرنىدە قورخودان دئير دايىم گىلدى.
 ائششەك كولو، بولبول گولو سئور.
 ائششەك ندىر، دۆشك ندىر؟!
 ائششەك نە بىلير خورمانىن دادىنى.
 ائششەك نە بىلير زەران ندىر.
 ائششەك همن ائششەكدى، پالانى دىيىشىسە ٥٥.
 ائششەك ياغمور يئرىنە آرپا ياغماسىنى اىستىر.
 ائششەك يوك آلتىندا آغلاماز.
 ائششە يە دىللىك دئدىلر، اوچ گون آرپا يئمە دى.
 ائششە يە صدرى دويوسو باش آغريسى گىتىرر.
 ائششە يە قىزىل چاتسالار قىيىمتى آرتىماز.
 ائششە يە قىزىلدان نوخدا وورسان يېنە دە ائششەك دىر.
 ائششە يە قىزىل نال وورسان دا، يېنە ائششەك قالار.
 ائششە يە گوجو چاتمير، پالانى تاپدايىر.

ائشيت، ايتانما!

ائشيتدييىنى اود، گۈردو يونو دئمە!

ائشيتىمك ايسته مه دىيىنى باشقاسىننا اشىتىدىرىمە!

ائشىدىن گۈرە نە سوراق وئير.

اعنىنى آغلادان گولىمز.

اشى يوخ، آكمە يى يوخ، چالىن، حېش توپودور.

اىل آتان داشا گوج چاتماز.

اىل آتان داش اوزاق گىندىر.

اىل آقانى آر آتار، اىل توتانى آر توتار.

اىل آقانى حاق دا آتار.

اىل آتىنا مىنن تئز دوشىر.

اىل آغزى- چووال آغزى.

اىل آغزى ايله قوش توتولماز.

اىل آغزى فال دىر.

اىل آغزى كرامت دىر.

اىل آغزىينا باخان، آروادىنى تئز بوشار.

اىل آغزىندا بير سۈزۈن يوز بوياسى وار.

اىل آغزى- يئل آغزى.

اىل ايل ايله، دىيرمان بئل ايله.

اىل ايل ايله گئچىنمىش، قارداش قارداش ايله گئچىنمه مىش.

اىل ائلين آيناسى دىر.

اىل اوز دلىسينى چؤلە آتماز.

اىل اوز دلىسينى ياخشى تانىيار.

اىل اود باشىنا يېغىلار.

اىل اوغرىسوغا ايت حورمز.

اىل اوغلو ائولاد اولماز.

اىل ايچىن آغلان گۆزدن قالار.

اىل ايچىنده اول، اىل ايچىنده اول!

اىل ايچىنده سۆز چوخ اولار.

اىل ايچىن قويو قازان، اونجه اوزو دوشىر.

اىل ايله آللە اكىر.

اىل ايله قارا گون بايرام دىر.

اىل اييىدلرى ايله تانىنار.

اىل بىر اولسا داغى يىردىن اوينadar.

اىل بىرلىكىله، قوش قانادلا.

اىل تاباغى، سئل تاباغى.

اىل توتان قوشۇن قوپىروغۇ قىسا اولار.

اىل حارا، سن ده اورا.

اىل چالان زورنانىن سىسى اوذاقدان گلر.

اىل چوخ اولار، پاي بىر.

اىلچىيە زاوال يوخدور.

اىل ذلى اولونجا.

اىل ذلىسىن آلداتماز.

اىلدىن آيرىلان سئىلن آيرىلىب.

اىلدىن ائله، دىيلدن دىلە.

اىلدىن درس آلان لوقمان اولار.

ائل گؤچر، داغ قالار.
 ائلرله گولن جانيم، ائل منه گولر اولدو.
 ائل ماحنيسينى ائلدن اويره نزلر.
 ائل ماشاللاسى قارين جيرار.
 ائل ماليينا گؤز ديكىمە، اوزون قازان، اوزون يەما
 ائل ماليينا كج باخانىن، ماليينا كج باخارلار.
 ائل نفسى، حاق نفسى.
 ائله ائله كى، بير ده بازارا شور ساتان گلسىن!
 ائله اوتور كى، دور گئت دئمە سىن لر.
 ائله ايت حورنده، بىزه چاققال اولاير.
 ائله ايش گؤتور كى، ايچىندىن قمبرقولو چىخماسىن!
 ائله ايش گۈر باشىنى اوجا توتا
 ائله بىل اوزون ايللر يورغۇنودور.
 ائله بىل آغزىنا قووود آلىپ.
 ائله بىل دىكان اوستوندە اوتورموشام.
 ائله بىل سودان قىرغاغا دوشموش بالىق دىر.
 ائله بىل قورباغا گۈلونه داش آتمىسان.
 ائله چۈمچە نىن، بئله ده قازانى اولار.
 ائله دانىش كى، بير باتمان بال ايله اودماق اولسون!
 ائله دانىشير كى، بىشمىش توپوغون گولمە يى گلىرى.
 ائله دايىنان يىخىلماز.
 ائله سۆز دئه كى، كالى تۈكۈلسۈن يئتىشمىشى قالسىن!
 ائله عادت دىر، بىزه بدعت؟!

ائلدن دىشارى ايش گۈرن تك قالار.
 ائلدن دىشارى ايش گۈروب اوزونو گولونج ائتمە!
 ائلدن سنه دئين، سندن ده ائله دئير.
 ائل دىكە نى دونيا يىخا بىلمز.
 ائل سئوه نى دونيا سئور.
 ائل سۆزو آتا اوپىدو دور.
 ائل سۆزو داش - تره زى دىر.
 ائلسىز آشىق اولماز، آشىقسىز ائل.
 ائل شامى همىشە يانار.
 ائل ىپبىنى سنه دئين، سىننېكىن ده ائله دئير.
 ائل قاپىسى گئچ آچىلار، گوجلو آچىلار.
 ائل قالخدى، سن ده قالخ!
 ائل قىز آلير قودا قازانىر، من قىز آلدىم قادا قازاندىم.
 ائل قىزى گلىن اولار.
 ائل گئچن كۈپرۈدن سن ده گئچ!
 ائل گىئر قوش گتىرر، خانعلى بايقوش گتىرر.
 ائل گۈزۈ آيدىن گۈرر.
 ائل گۈزۈ داش - تره زى دىر.
 ائل گۈزۈ صراف دىر.
 ائل گۈزۈندە دوشن بوى آتماز.
 ائل گوجو، سئل گوجو.
 ائل گوجونە سئل دايىنماز.
 ائل كىسن بارماق قاناماز.

ائنيشين يوققوشو دا وار.
 ائو آلما، قونشو آل!
 ائو آيراني آجي اوilar.
 ائو - اوشاغينين ديرينى بيلمه ين، ائل - اوبانين ديرينى ده بيلمز.
 ائو اوغروسونا چارا اولماز.
 ائو اوغروسونو توتماق اولماز.
 ائو اييه سى اوغرونو ياخالايىنجا، اوغرو ائو اييه سينى سوچلو چىخاردى.
 ائو بوزاوى جوتده اولماز.
 ائو بؤيوكسوز اولماز.
 ائو بيزيم، گىز بيزيم.
 ائو حئسابى ايله بازار حئسابى دوز گلمز.
 ائو دردى، دئو دردى.
 ائودن چىخان قىز جىغيردان باخار.
 ائودن قاباق قونشو آختار.
 ائوده اۆز باشىنى باغلاريا بىلمير، تويدا گلىن باشى باغلابىر.
 ائوده ايكى آرداد اولسا، ائوى سوپورن اولماز.
 ائوده بىشمه يىب، قونشودان گلمه يىب.
 ائوده كى حئساب بازاردا چىخماز.
 ائو ساتان بير ايل دئوللتى اوilar، بير ايل كاسىب.
 ائو سۈزسۈز، گور عذابىز اولماز.
 ائوسىز آدام، يوواسىز قوش.
 ائوسىزه قىز وئرمىزلى.
 ائو كىمىندىر؟ - اوتونانين، سۈز كىمىندىر؟ - گۇئتوره نين.

ائله گئدن، يئله گئدر.

ائله گلن آلى يوش قاييتماز.

ائل ھەمشە بوستان يانينا دوشىز.

ائله يالان دئه كى، يالانا بنزه سين!

ائله يئه، ھەمشە يئه!

ائله يول توت كى، قاييدا بىله سن!

ائل وارينا خور باخان، مالسىز - داوارسىز قالار.

ائل وارينا گۆز دىكمە، اۋزون قازان، اۋزون يئه!

ائلى اۋزونه گولدورمه!

ائلى اولمايىنин دىلى ده اولماز.

ائل ياندیران شامى سۈندورمك اولماز.

ائل يومروغونو گۈرمە ين اۆز يومروغونو باتمان سانار.

اڭلىمە قالسىن، گونومە قالماسىن.

اڭلىم يولوندا، اولوم يولوندا.

ائلين آتىيغى داش اوزاق گئدر.

ائلين سىسى - حاققىن سىسى.

ائلين تره زىسى يوخدور.

ائلين سۆزو داشى يېرىدەر.

ائلين سۆزو، عاغىلىن گۆزو.

ائلين قاپىسىنى ائل دئير، بىزيم قاپىنى يئل!

ائلين مەدى اولورسا، دىرى اولماز.

ائلينى سئومە ين، ائوينى ده سئومىز.

ائىمە دىيىن يئرە چىخما!

اولاد نه قدر توخ اولسا دا، اولونجه يه دک آتا- آنایا مؤحتاج دير.
اولى ائويندە گرک!

اٹوه گیریرم قارى دؤйور، چؤلە چىخىرام تانرى.
اٹوى آجىندان اولور، قفە دە خان اولوب.
اٹوى اٹۇ ائدن آرواددىر.

اٹوين بئيپىبو، يولداشىن كىچىيى اولماياسان!

ائويندە اولماياندا قونشۇيا گىئدرىسن. قونشۇدا اولماياندا حارا گىئدرىسن؟
ائويندە يوخ اورفالىق، گۈلنۈندەن گىچىر كۆيحالىق.

اٹوين زىبىلىنى كۆچە يه تۈكمىزلىر.
اٹوين سۇزو و ائودە قالار.

اٹوين كۆچويو اول، كىچىيى اولمما!
اٹوينى تمىز ساخلا، قېيل قوناغىن گلر.

اٹوين ياراشىغى اوشاق، سوفرە نىن ياراشىغى قوناق دير.
اٹوى يانان من، آلى كسوولو سن!

ائى داش آتان بختور، داشىن دا بىر واختى وار.
عشقىن وار، دوش داغلارا!

علم آدامىن بزە يى دير.
علم اوخوماق اىينه ايلە گور قازماق كىمى دير.

علم اىيە سىنه دوست قازاندىرار، مال اىيە سىنه دوشمن.
علم عاigiliin چىراغى دير.

علمله، ادبىه تاپىلار شرف- مىروارى اولورسا نه لازىم صد؟
علملى آدام قورخمaz اولور.

علمىنە عمل ائتمە يى عالىم، آليندە چىراق گىزدىرن كورا بنزىر.

F-ف

فالا اينانما، فالسىز قالما!
فالاسىز تويوق يومورتاماز.
فالاسىنى ايچن توپوغۇ كىسلرلر.
فايدا- زىيان حئىسابدا بىلىنر.
فايدا زىيانىن قارداشى دير.
ۋەسىز اوشاق آلتىنجى بارماق كىمى دير، كىرسىن آغريدار، ساخلارسان
عىب اولار.
ۋەسىز اوغولدانسا، بىر قارا داش يى دير.
ۋرقى يوخدور نامرد ايلە ايلانىن.
ۋەلى اوغول داشدان چۈرك چىخارار.
ۋەلى اوغول دەدە مالىنى نئىلر؟
ۋەلى جوجە يومورتادان جوپىلدەر.
ۋەقىرين پاراسى كىمى دوستو دا آز اولار.

G-گ

گاه نالا دئپىور، گاه ميخا.
 گاپور چئرە يى يئين، گاپور قىلىنجى آتار.
 گىتىردىن دوواقى، يئتىر چوماغى!
 گىتىردىيى سو كورلا دىغىنى يومور.
 گىتىر يئىيم، اۋرت ياتىم، گۆزلە ئۇلمە يېم.
 گىركى- گىركەلە ايش بىتمىز.
 گىركلى مالى گىركسىز گوندە آل!
 گىركمىزى قورو، بىرگون گىرك اولار.
 گىزن آرواددان آرواد اولماز.
 گىزن آياغا داش ده يېر.
 گىزن قورد آج قالماز.
 گىزن قوش يووا باغلاماز.
 گىزن هممىمین تاپار.

فَقِيرِينْ قِيزِيلِينا يَئُزْ، وَارِلينِينْ يَئِزِينِه قِيزِيلْ دَئِيرِلَرْ.
 فَلَكْ گُوجِلو، مَنْ گُوجِسوزْ.
 فَلَهْ يَيْنْ اوْزو قَارَا اوْلسُونْ!
 فَلَهْ يَيْنْ اوْبِونِونْدَانْ باشْ چِيخَارِمَاقْ اوْلِمَازْ.
 فَنَا آدَامَلَرْ بِيرَلِشَسَهْ، يَاخْشِيلَارْ دَا آَلْ - آَلَهْ وَئِرمَهْ لَى دِيرْ.
 فَنَا بِيلِمْكَدَنْسَهْ، بِيلِمَهْ مَكْ دَاحَا يَاخْشِى.
 فَنَدْ كِيشِينِينْ خِزِينَه سَى دِيرْ.
 فَنَدِينْ پِيسَى اوْلِمَازْ.
 فُورِصَتْ هَرْ زَامَانْ آَلَهْ دُوشَمَزْ.
 فُوضُولُو آپَارِدِيلَارْ جَهَنَّمَهْ دَئِيدِي اوْدونَلَارْ يَاشَدِي.
 فيتىنه ليك فناليق كؤينه يى دير.

فيريلداق آدامين دوستو دا فيريلداق اولار.
 فيشقيراغين قويونا زىيانى يوخدور.
 فيشقيريق ايله دونوز رَمِيدَنْ چىخماز.
 فيل نه خيالدا، فيلچى نه خيالدا.
 فيليلين بير فيكىرى وار، فيله باخانىن مىين.

گئت آغلایان يانينا، گئتمه گولن يانينا!
 گئت اوزونه دوست قازان، دوشمن اوچاق باشيند!!
 گئت حانسى گديك اوجادир باشينى كس.
 گئتدى اوخ كيمى، دئندو يوخ كيمى.
 گئتدين گئردون يئمك، داحا نه دئمك?
 گئتدين ناخيرا، تئز گە ل آخرى!!
 گئتدييىن يولا باش وئر، بلکە دئندون!
 گئتمه سين او يامان كى، يئرينه ياخشىسى گلمه يه جك!
 گئتمه گؤزومدن، گئدرم اوزومدن.
 گئتمه لي قوناغين، تئز گئتمه يى ياخشى دير.
 گئتمىشدى كاباب ايينه، گئردو اششىك داغلايىلار.
 گئچ ائيلر، گوج ائيلر.
 گئچ اولسون، گوج اولسون.
 گئچ دانيشان سؤزونو گول ائيلر.
 گئچ گلن قونوق اوزوندن گيلئى لنر.
 گئچ گلىپ، تئز ائيره نىب.
 گئچ گولن ايىي گولر.
 گئچ كسر، كارلى كسر، يازىغين آھى سنى!
 گئجه اودونا گئدن چوخ اولار، يارين ايپى قيسا گلر.
 گئجه دىيرمانا گئدن چوخ اولار.
 گئجه دورماق دئيل، يولو كسمك دير.
 گئجه سول ياتان، سحر ساغ دورار.
 گئجه قارا، جوجه قارا.

گئنinin قارنى ايسلر، او تورانين باشى.
 گل چاناغيم، گئت چاناغيم، آرادا سين چاناغيم!
 گلسه آجل، وئرمز ماجال.
 گل منى گئر، دردىمدن اول!
 گلن اوز پايىنى يېير.
 گلن ايله قارداش، گئدن ايله يولداش دير.
 گلن گئدن رحمت او خودور.
 گلنينه يولداش، گىدە نينه قارداش.
 گلين آلتون تاخت گتيرىپ، چىخىب اوستوندە او توروب.
 گلين آياق ايله، چوبان داياق ايله.
 گلين ائركك، توى باتتال.
 گلين ائوين ياراشىغى دير.
 گلين اوجاغا گلر.
 گلين اويناماق با جارماز دئير:- يئر آيرى دير.
 گلين ايله گىرر، كوراكن ايله چىخار.
 گلينىندن آداما قىز اولماز.
 گلين دوردو آياغا، باشلى باشىن ساخلاسىن!
 گلينىن دىنى يوخ، قايىنانىن ايمانى.
 گلين يوز ايل ياشادى، يئنگى بئلى قورشادى.
 گنجىك بىر قوشدو، اوچدو توتا بىلمىزىن.
 گنج ياشلاريندان ناموسونو قوروا!
 گمىدە او توروب گمىچى گؤزو چىخارير.
 گل يولا نردىيان قوياق!

گؤتور- قويلا آتيلان داش اوzac گندر.
 گؤتور- قويلا تيكيلن دون گئن اولار.
 گؤتور- قويلارين يارارليسى- اورتاسى.
 گؤردون آرين آر دئييل، ترкиن قيلماق عار دئييل!
 گؤردون شانسيين ياتيب، سنه يات!
 گؤردويندن گؤز كيراسي ايسته يير.
 گؤردوينو سؤيله!
 گؤردوينو قويوب، ائشىتىدييىنە گئتمە!
 گؤردو حە نك، گؤرمە دى گئرچك!
 گؤرمە دىيىن يوكون آلتىنا گيرمە!
 گؤرمە ميش گؤردو گوموش، اولدو قودورموش.
 گۈرمە ميشە آيران وئردىيلر، دئدىيلر: قاتيق دير.
 گۈرمە ميشە الک- قلىپير ده آراج دير.
 گۈرمە ميش گۈرموش، آيليميش اۇلموش.
 گۈرمە ميشين اوغلو اولدو، چىكى دا چوكون چىخارتدى.
 گۈرمە ميشين گۈزو دويماز.
 گۈر منه، اوپىرن اوزونە!
 گۈرنىن گۈز كيراسي آير.
 گۈرن گۈرۈب گۈتورر.
 گۈرونمىزدىن دىين داش آغىر اولار.
 گۈروننمە ميش اوغرو، خاندان- بىيدن ايرلى دير.
 گۈرونن داغا اوzac دئمك اولماز.
 گۈرونن داغ بلدچى ايسته مز.

گئجه موشتريسى يا خىرسىز اولار، يا خئىرسىز.
 گئجه نىن خئيرىندىن گوندوزون شرى ياخشى دير.
 گئجه نىن عرضە سىنى حضرت سولئيمان اوخويار.
 گئچدى بىزىم چيراق، ياندى سىزىن چيراق.
 گئچن زامان قاييتماز.
 گئچن خيرمانلارى سووورما!
 گئچن گونه گون چاتماز.
 گئچن گودىشت دئىيبلر.
 گئچى جان حايىندا، قىصاصاب پىي آختارىر.
 گئچىنин باشى آغرىياندا، بوينوزونو چوبانىن چوماغينا سورتر.
 گئچىن قوتورو بوللاгин گۈزە سىندىن سو اىچر.
 گئدر آجلىق، گلر بوللوق، سنه قالار كومبه يانىغى!
 گئدر باغلار قوراسى، قالار اوزلر قاراسى.
 گئدن باغдан گئدر، باغواندان نە گئدر؟
 گئدر بو گۈزلىك سنه ده قالماز.
 گئدن سو نووا دئۇنمز.
 گئدن ئۆمۈر قاييتماز.
 گئدن گون گىرى دئۇنمز، گونو- گونه جالاسان دا.
 گئده قوزودان قوج اولماز.
 گئده نە يولداش، گلنىه قارداش.
 گئده نى ساخلاماق اولماز.
 گئيم بئزى، گىزم دوزو!
 گۈبە لك دئييل يئردىن چىخسین!

۱۲۷ / کلامین جمالی

گؤزلریندن قان دامیر.
 گؤزل گؤز ایچین، عاغیللی گؤنول گرک.
 گؤزل گؤزل دئییل، گؤنول سئون گؤزل دیر.
 گؤزل کاماللى گرک.
 گؤزل للرده اعتیبار اولماز.
 گؤزللىك اوندور، دوققوزو دوندور.
 گؤزللىك باش تاجى دير، هر كىمسە يه پاي اولماز.
 گؤزللىكدىن قىرخ گوندە دويولار، گؤزل داويردان قىرخ ايلدە دويولماز.
 گؤزللىك ھر كىسين داورانىشىندا دير.
 گؤزللىك واردان اولار، اولماسا حاردان اولار؟
 گؤزلىن طالعى چىركىن اولار.
 گؤزلى ھركس سئور.
 گؤزه گؤز دير، اوره يه سؤز.
 گؤزه لە باخماق ۋاوب دير.
 گؤزه لە باخماق گؤزه يارادير.
 گؤزه لە بىزك نە گرک؟
 گؤزه لە كامال گرک.
 گؤزه لە نە ياراشماز؟
 گؤزو آياغىنин آلتىنى گۈرمور.
 گؤز وار زىيارت ائدىلير، گؤز وار توپورمه لى دير.
 گؤز وار سؤز آنلادار، سؤز وار گؤز آغلادار.
 گؤزو بئيوكلو كده دير، آجليق بئلين سيندىريپ.
 گؤزو توخ اولانين اوره يى ده توخ اولار.

گۈرونن كؤى گؤسترىجى ايستە مز.
 گۈرونن كؤيه نە بلدچى؟
 گؤز ايستە دىبى گۈزلە باخار.
 گۈز تە زى دير.
 گۈزدىن ايراق اولان، گۈنولدىن ده ايراق اولا.
 گۈزدىن ايراق، گۈنولدىن اوذاق.
 گۈز دىيندە گۈزلە دير.
 گۈزسوز اۇلننە بادام گۈزلو دئىرلر.
 گۈزسوز ياشاماق اولا، تنسىز يوخ.
 گۈز قىنیمىنى تانىيار.
 گۈز گۈردو يوندن قورخار.
 گۈز گۈررە، گۈنول ايستر.
 گۈز گۈركى دانماق اولماز.
 گۈز گۈرمە سە، گۈنول بولانماز.
 گۈز گۈرمە سە اوز اوتناماز.
 گۈز، گۈزدىن اوتنانار.
 گۈزلى آغا چوخ گۈزلى ايدى، ووردو چىچك ده چىخارتدى.
 گۈزلى اونا دئىرلر، گۈزلى قونوشىسون.
 گۈزلى داوان، آغ گونە چىخا!
 گۈزلىدىن گۈز آغىرىسى، چىركىندىن دردى - بلا
 گۈزلىنىڭ جىن چىخىز.

گوجلو اولماق ایسته سن، گوجونو دوشمندن گیزله!
 گوجلو گوجسوزدن اوج آلماز.
 گوجلویه نه دوز، نه چئرک؟!
 گوجون چاتانا گیريش!
 گوجون چاتمايان داشي قالديرما، زورا دوشرسن!
 گوجونه باخ، شله نى باغلا!
 گوجونه گؤره ترپن!
 گجو وار، تپرى يوخ!
 گول آجاجيندان اودون اولماز.
 گول ایسته ين ديكانيدا دا دؤزر.
 گول دئين گول ائشيدر.
 گولدورنин آرخاسينجا يوخ، آغلادаниن آرخاسينجا گشت!
 گول ديكانسيز اولماز.
 گول ديكانسيز، دره ايلانسيز، صفا جفاسيز اولماز.
 گولر اوز دوشمنى آلدادر.
 گول سولاندا اوز ديبينه تؤكولر.
 گول گئتدى خار قالدى، بو دا منه يادىگار قالدى.
 گول گوله ياراشار.
 گولمه قومشونا، گلر باشينا.
 گولون دالى قاباغى اولماز.
 گولون ديرينى بولبول بىلر.
 گولونه باخ، قونچاسىنى آل!
 گون اونو قلبىر ايله توتولماز.

گؤزو گۈرمور، اوزو اوتانمير.
 گۈزۈم سندن سو ايچميرا.
 گۈزو يولدا، قولاغى سىسده.
 گۈز ياشى ايله باغيش اولماز.
 گۈز ياشى دا بورج ايله دير.
 گۈنلۈ باليق ایسته ين سوغوق سوبىا گىرر.
 گۈنلۈن يوخدور داش دىغىرلاتما!
 گۈنلۈ يئمىش ایسته ين تاغ باشينا دولتار.
 گۈنلۈ بير سارايدىر، دىكىمە سى زور، سۆكمە سى قولاي.
 گۈنلۈ سئون گۈزه لىن نه آغى، نه قاراسى؟!
 گۈنلۈ سئون گۈچك اولار.
 گۈنلۈسۈز كۈپە يىن سورويه يارارى اولماز.
 گۈنلۈ شوشە دير، سىندىرسان بىتىشىمز.
 گۈنلۈ نه مئى ایستر، نه مئىخانا- گۈنلۈ دوست ایستر، مئى باهانا!
 گۈي آغلامايينجا، يېر گولمز.
 گۈي اوزو داش ساخلاماز.
 گۈيده آختارىردىم، يېرده آليمە دوشدو.
 گۈيله گئىدى گۈيده وورالار.
 گۈيە دىرك قويور.
 گوج بىرلىكده دير.
 گوج دوغورانا دوش.
 گوج گىلندە، داد باجادان چىخار.

گوندوزون گونونه قیزینمايان، آخشامين گونونه نئجه قىزار؟
 گونشىن اوزونه چامور ياخماق اولماز.
 گونونمه بو وارلىغا، آلين دوشر دارلىغا!
 گونونمه سيخ دوستونا، سامان دولدور پوستونا.
 گور- گور ايچىنده اولسون، ائو- او ايچىنده اولماسىن!
 گووجق قازانا دئدى، اووزون قارادىر.
 گوپنان گلن، حوپنان گىدر.
 گورولدار آما ياغماز.
 گىچ توغوق اوزگە پىيە سىينده يومورتار.
 گىچ توغوق يومورتا آپارار.
 گىچ خوروز اوزگە قاپىسىندا بانلار.
 گىچ دانا ننه سىنه آتىلار.
 گىچ سارىنى، دلى قىرمىزىنى سئور.
 گىز آچاندان ائل قاچار.
 گيلاس باغين اوlsa بىلرسن سىغيرچىن نئجه قوشدور!
 گيلان آشىغى كىمى سورتولوب دور.

گوندوز چيراق ياندیران، آخشام قارانلىقدا قالار.
 گوندوز گئدير در- در ائدير، گئجه گلىر يئر دار ائدير.
 گون ايله بات، گون ايله چىخ!
 گون خوش گئچسە، درد اولر.
 گون دالى قاييتماز.
 گون دوغار، دونيا گۈرر.
 گونشىدە يانمایان كۈلگە نىن قدرىنى بىلمس.
 گون گئچر، عئمۇر توکىر، دلى سئوبىر كى، بايرام گىلدى.
 گون گئچر، كىن گئچمز.
 گون گۈرمە مىش دايلاقلار، گون گۈرنە اويناقلار.
 گون گۈرمە مىش گون گۈرسە، گوندوز چيراق ياندیرار.
 گون گىرمە يىن اوتاباغا حكىيم گىرر.
 گونه باخان، گونه باخار.
 گون هر چاغ بولود آلتدا قالماز.
 گون وار يوز آيا دىر، آى وار بىر گونه دېمىز.
 گونو ايله، يانى قودوقلويا ياشام حارامدىر.
 گونو باجادا گۈروب، سويو كوزه ده.
 گونو پالچىقلار سوواماق اولماز.
 گونو دانماق اولماز.
 گونو گونونو گؤيچك اندر، قايىين خاتىن قايىين خاتىنى زىرنىڭ.
 گونو گونه ساتير.
 گونو گونه ساتانىن هر گونو آخ- وايلا گئچر.
 گوندوز شام ياندیران، گئجه شامسىز ياتار.

قاتى دوشمن دوست اولماز.
 قاتира، بابان كيم؟ دئدىلر- دايىم آتدى، دئدى.
 قاتира دئدىلر: دَدَه ن كىمىدىر؟ - دئدى: ننه م ماديان دير.
 قاتير، نه بىلىر خاطير?
 قاتيقدا دامار اولماز.
 قاتيقدان توک چكىر.
 قاجلىق باشدان گلر.
 قاچان دا تانرىنى چاغىرير، قووان دا.
 قاچانى قووارلار.
 قاچانى قوومازلار.
 قاچان، يىخىلانا باخمان.
 قادا گلنده "گلىرم" دئمز.
 قارا باخت داغا چىخدى، داغلارى دومان آلدى.
 قارا پالتار قم گتىرر.
 قارا پولو قارا گونه ساخلا
 قاراجا اوزوم وار، دوغروجا سۈزۈم.
 قاراچى اوتانماز اولار.
 قاراچى قاراچىيا اوپوجوك وئرمىز.
 قارا خبر تئز ياييلار.
 قارا خبر يئرده قالماز.
 قارادان اويانا بويا يوخدور.
 قارا سنى باسينجا، سن قارانى باس!
 قارا قارغا واى سوراغى گتىرر.

Q-

قاپاگا دوشن قورخماز اولار.
 قاباقكى بىلسە دالىكى نه ائدە جك، دينمز.
 قابىل شاگىرە، اوستا اولار اوستادان.
 قاپى چالانىن قاپىسى چالىنار.
 قاپى دابانلىق اوستە دولانار.
 قاپى دالينا دوشوب.
 قاپيدان قووسان باجادان گلر.
 قاپىنى اوجا قايير دوه سين تانرى يېتىرر.
 قاپىنى سؤكمىزلر، دوه نى اولدوررلر.
 قاپىنى قايمىم كىلىتىلە، قونشۇنو اوغرو ائتمە!
 قاپىنى گئن قوى، دوه سينى تانرىدان اىستە!
 قاپىيا گلنلى قايتارمازلار.
 قاپىيا گلنلى قوومازلار.

قارپیز یئین قورتولدو، قابیق یئین تو تولدو.
 قارتالا بیراوخ دیمیش، یئنە اوز یئله ییندن.
 قارتالى اوچوشوندان تانییارلار.
 قارداش دا دوست اولسا ياخشى دير.
 قارداش قارداشین آتینى یئسە دە، سومويونو آتماز.
 قارداشلىق زر دئمک دير، آليجىسى گرگ دير.
 قارداش ياخشى اولسايدى، تانرى اوزونه دە ياراداردى.
 قارداشىق، جئبىمىز آيرى.
 قارداشيم ساغ اولسون، خاتونو گوونسىن.
 قار ساخلايان داغا ياغار.
 قارغا ايله دوست اولانين دىمدىي پوخلو اولار.
 قارغا بسلە دىم، گۈزومو اويدو.
 قارغادان گۈزل قوش سوردولار، بالاسىنى گۈستىرى.
 قارغا قار- قار چاغىرار.
 قارغا قارغانين گۈزونو چىخارتماز.
 قارغا قارغايا دئىير: - اوزون قارادىرا
 قارغا قازى يامسىلادى، قارىلتىسىن اونوتدو.
 قارغا گىلدى كىلىك يئريشى يئريشىن، جىرجىڭ قالدى.
 قارغا، مندە قوز وار.
 قارغىشلى باش قاييم اولار.
 قارلى قىش بارلى اولار.
 قارنى تو خدور، گۈزو آج!
 قارنى تو خون قايىغىسى اولماز.

قارا قوچا قىيىماينجا يول آلينماز.
 قارا قىز بزه نىنجە، توى ئىلدن گئدر.
 قاراگون، حارا گئدىرسن؟ - قارالتماغا!
 قاراگون داغلارا چىخسا، داغلارى دومان آلار.
 قارا گونون عۆمۇرۇ آز اولار.
 قارا گونون آغ گونو دە وار.
 قارا گون قارالىب قالماز.
 قارامان او جاغى كور قالماز.
 قارامانين او يونو، سونرا چىخار او يونو.
 قارا منى با سىنجا، من قارانى با سدىم.
 قارانقوش ياز موشتولوغۇ وئرر.
 قارانلىق تىكە سى يىنكە اولار.
 قارانلىقدا داش آتما!
 قارانلىقدا قورخان، ايشيقلىقدا دىكىسىنر.
 قارانلىق داما داش آتما!
 قارانلىق قارانى اودار.
 قارانلىق قويوبى داش آتما!
 قارانلىق يئرە قورشون سىخىر.
 قارانى يوماقلا آغارماز.
 قاراواشا دون گئيدىرمكە قادىن اولماز.
 قارا يئمىشى جىئې تؤكىرلر، آغ يئمىشى ايتە.
 قارپىز يئدىيى يئتمىز، حله تومونو چىرتلايىر.
 قارپىز یئين سونونو دا دوشونر.

قازانچ قودوردو، مايانى باسى.
 قازانچى قايناماسا، قازان قايناماز.
 قازاندا آت قالمادى، چوغوندور باش قاوزادى.
 قازان دىغىرلاندى، قاپاغىنى تاپدى.
 قازان قاراسى گئدر، اوز قاراسى گئتمز.
 قازان قازانا دئىير آلتىن قارادىر.
 قازان قودوروب مايانى يئىيب.
 قازانمايان قازان قايناماز.
 قازانىرسان دوست قازان، دوشمنى آنان دا دوغار.
 قازدان آيىق دىر.
 قاز قازدان، باز بازدان - كىچل توغوق توبال خوروزدان.
 قازمانى قىزىلدان دا چكدىرسن، گون كؤكونه دوشە جك.
 قاشا چكمە وسمە نى، گۆزە سورتمە سورمە نى...
 قاش ايله گۆز آراسىندا ايشىنى گۈرور.
 قاش ياپاركىن گۆز چىخارتدى.
 قاشىق - قاشىق يىغدىم، مالاغا - مالاغا داغىلدى.
 قاشىنمايان يئرى قاشىما، قان چىخار.
 قاشىنى دوزلىرىدى، ووردو گۆزونو چىخارتدى.
 قاشىييرام قانىم چىخىر، قاشىميرام جانىم.
 قاضى ئوينىدە گىرذكان بولدو، آما سايى وار.
 قاضى اولما، باشىن آغريماسىن!
 قاضىيا سالام وئىدىر، روشتۇت دئىيل دئيه آلمادى.
 قالان اىشە قار ياغار.

قارنى قورولدار، اوستو پارىلدار.
 قارىنيدايكن قانىمى يئىير، دىشارى چىخاندا جائىمى.
 قارىنин دويمورسا دا، گۆزون دويسون!
 قار ياغار آياق اوشوتۇن.
 قارى قىزاندا قىزىنى گۆتوروب گئدر.
 قارينا گئدن قازانچ دىر.
 قارين توخ اولاندا چوخ زاد يادا دوشرا.
 قارينجا اوزو ندىر كى، كللە - پاچاسى نه اولسون!
 قارينجادان اوئىرن، يازدا قىشى دوشون!
 قارينجا شىللاق آتدى، دوه نىن قىچى سىندى.
 قارينجانىن دا دوشمنى وار.
 قارين دويار، گۆز دويماز.
 قارين دويوزدوران آشى گۆز تانىيار.
 قارين قارداشدان قاباقدى.
 قارينلار دويido قارداشلار ياد دوشدو.
 قارينين زولفو آغ اولار، اورە يى قارا.
 قازان اوج داش اوستە قورولور.
 قازان اوددان قىزار، اينسان سۆزدن.
 قازان اولسون، دولو اولسون، يئين تاپىلار.
 قازانان قازاندىغىينى يئسە، خانلار، بىلر آجىندان اولەر.
 قازانا نه قويسان، چۈمچە يە او گلر.

قایا اوچاندا توز قوپار.
 قایا اوچمازسا، دره دولماز.
 قایناماغا سیغیر آتى.
 قاینانا سیندیران قابین سسی چیخماز.
 قاییش نه بیلیر اوکوز نه چکیر.
 ۋېرەن مرض حاصىل اولور.
 ۋېرېب اۆلکە، ايشسىزلىك، دىشسىزلىك.
 ۋېرېب ايتىن قويروغو بئلىنده اولار.
 ۋېرېب دردىن تك آغلار!
 ۋېرېب دوستو اولماياندى.
 ۋېرېب قوشون يوواسين تانرى دىكىر.
 ۋېرېبلىك جىنت اولسا، يئنه وطن ياخشى دىر.
 ۋېرېبلىك عاغىل آرتىزار.
 ۋېرېبى باخىشىندان تانىيشارلار.
 ۋېرېبى دؤيموشلار، "واى وطن!" دئميش.
 ۋېرېبىن بويۇنوا اوزون اولار، دىلى قىسا.
 ۋەصىصاب ايلە چۈركچى نامىد اولار.
 ۋەضا اۇزاشىن گۈرر، بىزە حؤووشنى سى قالار.
 ۋەضا-قىدر گىلندە خبر وئرمىز.
 ۋەطراندان اولماز شىكىر، اولسا دا جىينسە چىكىر.
 ۋەلب ائششىك قایانىن قىراڭى ايلە گىندر.
 ۋەلب مال اىيە سىنە قايدار.
 ۋەلبىرجه ائوى اولانىن، داغلارجا مؤحنىتى وار.

قالاواوزسوز كؤيە گئىيلمز.
 قالاواوزو قارغا اولان لىش اىيلر.
 قالخدى اۆز ائوين يىخدى، دوشدو ائل ائوين.
 قاللانقوجون زىيانىنى بىبىر آكە نه سور!
 قالدىر سامانى، گلر زامانى!
 قالىبىدى اۆز باشينا، اۇرتوبىدو بئز باشينا.
 قالىن داغ مئشە لييىنە گىرمە بىلەر ايلە!
 قالىنин توزو توکنر، دەلەنин سۆزۈ توکنمىز.
 قالىنى ياتىمینا سىغاللايىلارlar.
 قاناجاقلى آدام هم قانار، هم قاندىرار.
 قانان دوشمن قانماز دوستدان ياخشى دىر.
 قانان كىيم، قاندىران كىيم؟
 قانا قان دئىيبلر.
 قان ائيلە يىن قان ائيلە مز، چوغۇل قان ائيلە.
 قان ايلە قانون ايلە!
 قان قان دئىيە نىن قانى آرادا گىندر.
 قان قانى يوماز، قانى پول يويار.
 قانى قان ايلە يومازلار، سو ايلە يويارلار.
 قانى قان ايلە يومازلار.
 قانلىدان قادا آكسىك اولماز.
 قانلىنى قان توتار.
 قانون زورون يانىندا ساللانا قالىب.
 قاونون شىرىئىلىكىن چاتلار.

قوجا تولکو تورا دوشمز.
 قوجا چاققال چىغىرماز.
 قوجاسى چوخ اولانين، اوپوسو چوخ اولار.
 قوجا كېيىجە گۈرە نى، جاوان گۈزگۈدە گۈرمىز.
 قوجانىن بىلىسى، جاوانىن بىلە يى.
 قوجانىن گوجو آنگىنەدە اولار.
 قوجانىن گۈزو قازانىن دىبىنەدە اولار.
 قوجالىق گىلدى گىتىمىزدىر، جاوانلىق گىتىدى گىلمىز.
 قوجايا سايىغى گۈستەر، سن دە قوجالاجاقسان!
 قوجايا گولن، اوژونە گولر.
 قوچا بوبىنۇز آغىرلىق ئىلە مىز.
 قوچ بىزىرگان ايدى، ساققىز ساتان اولدو.
 قوچدان قوزو اولار.
 قوچ دئۇيوشونە قوچ دۆززە.
 قوحوم دئىيىين كىسilmە مىش قارپىزىدىر.
 قودوق آنقىرماغى آتاسىنىدان اوئىرە نى.
 قودوق بؤيىدو، چولو دا بؤيىدو.
 قودوق بؤيىسە ئىششىك اولار.
 قورخ آورىلىن بئشىنىدىن، اوکوز آيىرار ئىشىنىدىن.
 قورخاڭ آدام بىرك وورار.
 قورخاڭ گوندە يوز يول اولىر، ايىيد ئۈمۈرۈندە بىر يول!
 قورخان ايت گىلىفده ياتار.
 قورخان بىركىدىن وورار.

قلبىرىدە سو دورماز.
 قلم آىرى كىسىلسە دە، دوغرو يازار.
 قلم ايلاندان بىرك سانجار.
 قلم توتان آل آتكىدە قالماز.
 قلم توتان آل دىلنمىز.
 قلم دوشونجە نىن ترجومانى دىر.
 قلم سولطاندىر، قلمچىيە مقام وئرر.
 قلم قىلينجىدان ايتى اولار.
 قلمە يىئىن ئىششە بىن قابىق گىمیرن قودوغو اولار.
 قلم يارىلماسا يازماز.
 قلم يازانى قىلينج پۇزا بىلەز.
 قلمىن اوجو، قىلينجىن گوجو.
 قلمىنдин قان دامىر.
 قلمىن قىيمىتىن يازىچى بىلە.
 قەم آلمىيان آتىن ائلۇمو ياخىن دىر.
 قەم يئىمە، مطلب وئرن تانرى دىر.
 قىناعت ئىلە، نامىرە مؤحتاج اولما!
 قىناعت خزىنە دىر.
 قىناعت سعادتىن آن بؤيىيودور.
 قىناعت عىبادتىن دىر.
 قىئىرت پايلاياندا او گىلمە مىشىدى.
 قوتور قويوندان بىر چىنگە يون دا قىيمىت دىر!
 قوجا اوکوزون قىيلاسى اولماز.

قومشو آشى گۈنول خوشو، اولماسا داحا ياخشى.
 قومشو اودوندان چيراق يانماز.
 قومشو ايتنى قومشويما حورمز.
 قومشو پاخيل اولماسا، باغا چېر نه گرگ؟!
 قومشو پايى قارين دويورماز.
 قومشو تويوغۇ قومشويما قاز گۈرۈنر.
 قومشو چۈرە بى قومشويما بورجدور.
 قومشو چيراغى قومشويما ايشيق سالماز.
 قومشودا بىشر، بىزدە دوشرا!
 قومشودا قىز سئونىن، اوره يىننە ياغ قالماز.
 قومشو قومشو اولسا، كور قىز آرە گئدر.
 قومشو قومشودان مال آپارمازسا دا، پاي آپارار.
 قومشو قومشونون ايتكىسينى باياتى چاغира- چاغира تاپار.
 قومشو قومشويما باخار جانينا اود سالار.
 قومشو قىزى گۈيچك اوilar.
 قومشوم شى من ده شىن.
 قومشوم قومشو اولسا، كوره يىم قىزىل اوilar.
 قومشوموزدان پاي گىلدى، ائويمىزە حاي گىلدى.
 قومشو مونجوق اوغورلاسا دا، گوردا آسار.
 قومشونو اىكى اينكلى ايستە، اۆزون ده بىر اينكلى اولارسان.
 قومشونو قومشودان سوروش!
 قومشونون تويوغۇ قازدير، اۆزگە نىن آروادى قىز دير.
 قومشونون دىلى شىشىب، قاوغاسى بىزە دوشوب.

قورخان بىزىرگان اولماز.
 قورخان گۈزە چۈپ دوشى.
 قورخ تانرييدان قورخماياندان!
 قورخ سويون وام آخانىندان، آدامىن يئره باخانىندان.
 قورخو اؤلۈمون قارداشى دير.
 قورخو ايلە جان بىسلە مك اولماز.
 قورخورسان پىشىكدىن، نىيە چىخىرسان دئشىكدىن?
 قورخولو باش ساغ قالار.
 قورخونون اؤلۈمە خىرى يوخدور.
 قورخونون بالاسى اؤلسون.
 قورو قارادان اۆزۈنۈ، قورو!
 قورويان گۈزە چۈپ دوشى.
 قوز آلى، حىساب بىلى.
 قوز سايىلى، داڭارجىق آغزى باغلى.
 قولتوغونا قارپىز يئرلشمىر.
 قولدان توتان يوخدور، آياقدان چىن چوخدور.
 قولو سىنيغىن دردىنى، قولو سىنيق بىلر.
 قولون سىنيغى بويونون دور.
 قولوندان قوپانى آسىرگە مە!
 قومشو آخرات يولداشى دير.
 قومشو آشى ايلە قارين دويماز.
 قومشو آشى داتلى اوilar.
 قومشو آشى قومشويما بورج اوilar.

قوناق يانيندا توغوق باشى كسيير.
 قووورغا قارين دويورماز، قار سوسوزلوق قايتارماز.
 قووورغانين ينانى چيرتلار.
 قوبون آز گزر، قويروق باغلاري.
 قوبون آياغى بالا باسماز.
 قوبون اوز باجاغيندان آسيلار.
 قوبون اولمايان يئرده، كىچىيە عبدالكريم آغا دئيرلر.
 قوبونا گئتمىز، قاپيدا حورمز.
 قوبون كىچى آياغيندان آسilmaz.
 قوبونسوز ائولر گئردىم - قوروموش چايا بنزرا!
 قوبونلو ائولر گئردىم - قورولموش يايا بنزرا!
 قوبونو قوردا تاپشىرىر.
 قوبون قوزوسون باسماز.
 قودا قودورار، قىزىنى آپارار.
 قودوراسان، آى قورباغا!
 قودوران قىرخ گون ياشار.
 قودورانين قىرخ گون عئمرى اوilar.
 قودورموش كۆپه يىن عئمرى قىرخ گوندۇر.
 قورباغا چايدان گئچە بىلمىر، خالاقىزيسىن آلىر دالىنا.
 قورباغا گۈلونه داش آتما!
 قورباغانى بير وورسان، ايکى سىچرار.
 قورباغايى دئىيلر: ائوبىن بىخىلدى. دئى: گۈلون بو باشى اولماز، او باشى اوilar.

قومشوايا اومود اولانين چۈرە بى دوغراقلى قالار.
 قومشوايا اومود اولان شامسىز قالار.
 قوناغا اوز وئرسن، قوحوملوق ايددىعاسى ائدر.
 قوناغا اوز وئرسن، دوروب تاخچا - بوخچانى آختارار.
 قوناغا "گئت !" دئمىزلى، باشماغىنى جوتلىر.
 قوناغا "گئت !" دئمىزلى، پالازى آلتىندان چىكلر.
 قوناغا دا قوربان اولوم، گىلدييى يوللارا دا.
 قوناغى خان اولانين آنبارىندا آرپا قالماز.
 قوناغى خوروز اولانين، آنبارىندا دەن قالماز.
 قوناغى گلمه يىن قارا ائولر بىخىلسا يىنى دىر.
 قوناغين گۈنلۈندىن گەچىن، ائو اىيە سىنinin بىر اىللىك خرجى دىر.
 قوناق ائو اىيە سىنinin دوه سى دىر.
 قوناق اوڭون قىزىلى، ايكىنچى گون گوموش، اوچونجو گون دمىر.
 قوناق اومدوغۇن دئىيل، اولدوغۇنۇ يئير.
 قوناق بركت گتىرر.
 قوناقدان قاچماق اولماز.
 قوناق دئىيىين ائو اىيە سىنinin دوه سى دىر، حاردا خىخلasan اوilar.
 قوناق سئوه نىن سوفره سى بوش اولماز.
 قوناق سوفره نىن ياراشىغى دىر.
 قوناقسىز ائو، سوسوز دېيرمان.
 قوناق - قوناغى اىستە مز، ائو اىيە سى هئچ بىرىنى.

قورددان چوبان اولماز.
 قورددان قورتولوب، قولئیبانییا راست گلديك.
 قورددان قورخان كؤپك بسلر.
 قورددان قورخان قويون ساخلاماز.
 قورددان قورد اولار.
 قورد دئدیك قولاغى گۈرۈندو.
 قورد دومانليغى سئور.
 قورددو، قويون دَريسينه گيريب.
 قورد قارنيندان چيخدى، چاققال قارنينا دوشدو.
 قورد قوجالاندان سونرا ديشينى چكدىرر.
 قورد قوجالسا، كؤپكلره گولونج اولار.
 قورد قوجالينجا تؤوبه ائدر.
 قورد قوردا آرخا چئويرمز.
 قورد قوردون قاپيسينا گئتمز.
 قورد كىچىنин بير زادىنى يئمه يىب.
 قورد گۈرموش اۈكۈز كىمى، دالىييا تېيك آتىر.
 قورد نه بىلىر قاتير باحا دىر.
 قوردون آدى قورددور، يئسە دە، يئمە سە دە!
 قوردون آدى يامانا چىخمىش، تولكو وار كى، باش كسىر.
 قوردون اوزو آغ اولسايدى، كؤپه گوندوز گلردى.
 قوردون اوغلو قورد اولار.
 قوردون تؤوبه سى قويونو گۈرۈنجه دىر.
 قوردون چاغرىسيينا گئدن كؤپه يىنى دە گۈتورمه لى دىر.

قوربانام او قوناغا كى، گە ل او توردان گئت آنلايا!
 قوربان اولوم او ساواشا كى، اوستوندن بير ساعات گئچسىن.
 قوربان اولوم او قانا، اوستوندن بير گئجه گئچسىن.
 قوربان اولوم تسبىح سنه، هئچ كيم گومان ائتمز منه!
 قوربت- آدى بدا
 قوربىتىدە گئچن گون عۆمۇر سايىلماز.
 قوربت گۈرمە يىن كىمسە وطن قدرى بىلmez.
 قورد آج اولسا، قورد يئير.
 قورد آدىنى ڈيىشر، داوارانىشىنى ڈيىشىمز.
 قوردا دئىيلر، چوبان آول- دئى، آياغىم يادىندى.
 قوردا دئىيلر سنى چوبان توتوبلار، آغلادى.
 قوردا دئىيلر گئت قويونا، سئويندىيىندن آغلادى.
 قوردااسان قوردو چىخار.
 قورد اوز اوروشوندە آج قالماز.
 قورد اوره يى يئىيب.
 قورد ايله آخراتا قالمايا جاق كى!
 قورد ايله داوارىن نه قارداشلىغى؟
 قورد ايله قويون، قىلينج ايله اويون، بير يئرده اولماز.
 قورد ايله يئير، قويون ايله شيون ائدر.
 قورد بالاسى قورد اولار.
 قورد بىزىن اوزاق اولسون، يئدىيى قوبروق اولسون.
 قورد توکونو ڈيىشىدير، آلىشقا نالىغىنى ڈيىشىديرمز.
 قورد دا آرتسا، خايىن آرتماز.

قوشو اوچورتما، اوچورتون يانما!
 قوش اوچوردوب آردینجا بەح- بەح دئەمە يىن اۇنمى يوخدور.
 قوش يوواسىندان اوچار.
 قولاغينا قورغوشوما
 قولاق ايکى، دىل بىردىر، بير سۈيلىه، ايکى اشىتى!
 قولاقدا سېرغا آسىلار، سۆز قالار.
 قولاق گوندە تزە سۆز اشىتىمە سە كار اولار.
 قول ووردو اۋۇزۇنۇ اۇلدۇردو كى، آغاڭ زىيانا دوشۇسون.
 قومار ناشىنى سويار.
 قويو قازان اۆزو دوشەر.
 قويوبا توپۇرمە، گون گلر سويونو اىچمە لى اولارسان!
 قىراغىنا باخ بئزىنى آل، ننه سىنه باخ قىزىنى آل!
 قىراقدا قالان قوتور توتار.
 قىرخ اوغرۇ بىر لوتۇ سويابىلەمز.
 قىرخ بىشە ساخلا سامانى، چىكمە آمانى!
 قىرخ دىيرماندا بىر آووج اونو يوخدور.
 قىرخ قازانىن داما زىلەي.
 قىر- ساققىز اولوب يايىشىب ياخاما.
 قىرغىنinin بىش بالاسىندان بىرى ترلان اولار.
 قىرمىزى دون بى اوغلانا ياراشىر.
 قىرمىزى تومان پارىيلدار، باغيرساغىم قورولدار.
 قىرمىزى بوتا دئىيلەم، ھەر گلنە آيىلما!
 قىرمىزى كۈينك، تىز- گئچ گۈرونە جك.

قوردون قوناقلىغىينا گىث، كۆپە يى دە آردینجا گۇتورا
 قورد يوواسىنا قومشۇ اوشاغى باسىر.
 قورد يوواسىندادا قانجىق اولاير.
 قورو آغاچ اودونلۇغا كسىلە.
 قورو پالچىق دىوارا يايپىشماز.
 قورود آزرىك، اونا دا دۆزرىك.
 قورو دىرسك ايلە سارىمىساق دەيولىمز.
 قورو سوفە نىن دوعاسى اولماز.
 قورو قاشىق آغىز يېرتار.
 قورو- قورو قوربانىن اولوم، ياش باشىنا دولانىم.
 قورو گۈن بىت آرتىرار.
 قورونون اودونا ياش دا يانار.
 قوز بىللى قويلاق دوزلەر.
 قوزۇچو دئىير قوزوم گىندىب، كوزه چى كۆپە يى سن نە دئىيرسن؟
 قوزوسو ساغلام چوبان، پاپاغىنى يان قويارا
 قوزولار نىيلر دامغانى، اينسانلار خايىن اولماسا؟!
 قوزونون اوستونە بىر قوز دا قويدوا
 قوش قانادى ايلە اوچار.
 قوش قانادىندان كىرا اىستە مز.
 قوشقۇن اولوب قويروغا گىچىنجه، يوبىن اول آغىزا گئچا
 قوش گۈرنىدە قانادىن، سىچان گۈرنىدە دىشىنى گۈستەرير.
 قوشلارين فاغىرى لىئىك دىر، او دا اىلان يېشىر.
 قوش وار آتىن يېشىلر، قوش وار آت يېدىردرلر.

قىزى قويدون بئشىيە، قالىغىن قوى ئاشىيە!
 قىزى گۆزون ايله گۈرۈپ آلما، قولاقلا ئاشىت آل!
 قىزىل آچار هر قاپىنى آچار.
 قىزىل آروادىن، قىلىنج آرىن دير.
 قىزىل اينك قاراقاباق گلىنە سود وئرمىز.
 قىزىلدان تاختىن اولونجا، بالاجا باختىن اولسون!
 قىزىلدان چاريق گئىسىن، يئنه آدى چارىقدىر.
 قىزىل قوش آلدە گزر، گۈزل قىز دىلدە.
 قىزىل گىلىپ زىبىل اولماز.
 قىزىل يئرە دوشىمكلە پاسلانماز.
 قىزىلى مەحک داشىندا، اينسانى ايش باشىندا.
 قىزىلىن قىيمىتىنى صراف بىلر.
 قىزىم سنه دئىيرم، گلىنېم سەن ئاشىت!
 قىزى وئرب اوزونە اوغۇل قازانمىسان.
 قىزىن اولدۇ، قىرمىزى دونونو چىخار.
 قىزىنى دؤبىمە يىن، دىزىنى دۇير.
 قىزى يوکو، دوز يوکو.
 قىسراڭى گنج گۈزو ايله، قىزى قوجا گۈزو ايله آل!
 قىسقانان گۈزە چۈپ باتار.
 قىسىقى گوجلو اولاندا اوغرۇ باجىدان قاچار.
 قىسىر قويون آتچى ساتاغىينا ياراشار.
 قىسمت اولان قاشىغا چىخار.
 قىسمت اولسا گلر يەمندن، قىسمت اولماسا دوشىر دەندىن.

قىرىپ قويونو، سالىپ اوپونو.
 قىريلان قوشوندان دير.
 قىريلان قول آيرى بيتر.
 قىز آغاچى - قوز آغاچى، هرگلن بىر داش آثار.
 قىز آنادان اولاندا گۆزونو آچىپ دئير:- بورا بىزىم ائو دئىيل!
 قىز اۋىننە تويدور، اوغلان اۋىننەن سوراغى يوخ.
 قىز اۆزگە آماناتى دير.
 قىز بادام دير، بالاسى بادامىن اىچى.
 قىز دئىيىن آغاچداكى آلمادىر، كىم سالىرسا، او دا آپارار.
 قىز دئير آره گىندجم، قارى دئير اۇلە جم، قىش گلر قاپىنى آلار.
 قىز سسى، قىزىل سسى!
 قىزسىز آنا، دورسوز آنا!
 قىز قاپىسى شاه قاپىسى، مىنى گلر، بىرى راضى گىدر.
 قىز - قىزىل آلما، قىزى گۈزدن سالما!
 قىز كىچل دير، اوغلان يالاما!
 قىز كۈچرى قوشدور.
 قىزمادىم ايسىسى سىيندىن، كور اولدوم توسىسوسوندىن.
 قىزى آناسى اۇيرە در.
 قىزى اوتاقلىيا دئىيل، پاپاقلىيا وئرا!
 قىزى اۆز باشىنا قويسان، يى دئۈولجۈيە گىدر، يى دا زورناچىيا.
 قىزىدەم سولطان ايدىم، آداقتاندىم خان اولدوم، آره گىندەم قول اولدوم.

غ- G-

توركجه ده بو سسلیک ايله سؤز باشلانماز. همين سسلیک آنجاق سؤزلرین ايچينده و سونوندا گلر. ديليمزه گلن يابانجي سؤزلر "غ" سسلیيي ايله باشلانبرسا، او سسلیک "ق" سسلیيينه چئوريلر(غم-قم، غيور-قيور، غيرت-قئيرت،...).

قيسمتدن آرتيق يئمك اولماز.

قيسمت ده وار، هيمنت ده.

قيسمت گؤيدن ياغمار.

قيش آج، ياي يالاواج.

قيش چيخار، اوزو قاراليق كؤموره قالار.

قيشدا بال كوزه سينه يئر اولماز.

قيش قيشليغينى بير گئجه ده ائيلر.

قيش گونونون يئميشى اوددور.

قيشى أكمكسىز، يازى كؤمكسىز يولا چيخما!

قيشين اوغرولوغو يازدا اوze چيخار.

قيشين چنى قار گتىرر، يازين چنى بار.

قيشين قاري، يايин باري.

قيصاص (أوج) قيياماتا قالماز.

قيل باحدىر، قاراچى ساچين كسىر.

قيلينج اوز قينينى كسمز.

قيلينج باغلايانين، آت مينه نين، كئرپو گئجه نين دير.

قيلينج كسمه يه نى چؤرك كسر.

قيلينجي نين دالى دا كسىر، قاباغى دا.

قيلي ياغدان آييرir.

قينيندان چيختامىش قينينى بىئنمير.

قيي آغچايا، گير باغچايا!

قييامات او گون قوبار، بيرى يئير، بيرى باخار.

حاق آلی بئکار قالماز، گئچ كسر كارلى كسر.
 حاق اييه سينه ياد اولماز.
 حاق دانيشان پيس اولار.
 حاق دئيىكده آلينمالى دير، اوно وئرمزلو.
 حاق دير، يوخدور، دانانين ائوي ييختىسىن.
 حاق سؤز آجي اولار.
 حاق سؤز آخر سولارى ساخلار.
 حاق سؤز دانيشانين بئر كو يېرىتىق اولار.
 حاق حاقدان كسر، مورتۇز على هر ايكتىسىندىن.
 حاققا حاق دئىيبلر، ناحاققا ناحاق.
 حاققا قارا دوشمىز.
 حاققا قارشى بونىوم قىلدان اينجە دير.
 حاققا لكه دوشمىز.
 حاق گلىنجە، حاقسىز گئدر.
 حاق گوجون اوستوندە دير.
 حاق وئرن حاق گۇتورر.
 حاق ياندىران شامى سۈندۈرمك اولماز.
 حاق يئىينى آلار.
 حاق يولوندا جان قويان، آد قازانار مىد ائلر.
 حاكىم و حكيمسىز كؤيدن كؤچ!
 حالالزادا بارىشىدىرار، حارامزادا قارىشىدىرار.
 حالوا بىش، آعزمىدا دوش.
 حالوا- حالوا دئمكلە آغىز شىرىن اولماز.

H-

حا اوزان اولا يول ياخشى، حا پيس اولا ائل ياخشى.
 حاجا گىندن گىلدى، ساجا گىندن گىلمە دى.
 حاجى لئيلە يىن ئۆمرۇ لاق- لاقلە گئچر.
 حادىر اولان قويونو قورد يئمىز.
 حادىر اولماق آن بئيوك قوچاقلىق دير.
 حادىر ايىيدىن ياراشىغى دير.
 حارادا آشدىر، اورادا باشدىر.
 حارام حاراما گئدر.
 حارامدان خىبىر گىلمىز.
 حارام مال شىرىن اولار.
 حاردا بىرلىك وار، اوردا دىرلىك وار.
 حاردا قامىش اوردا جامىش.
 حاردان سىندى، حاردان جىنگىلە دى؟

۱۵۷ / کلامین جمالی

حایدان گلن حویا گئدر، سو پاراسی سویا گئدر.
 حاینان گلن حوینان گئدر.
 حایواسی یوخ، ناری یوخ، قوى دئسینلر باری یوخ!
 حرکت اولمازسا، برکت اولماز.
 حرکتده برکت وار.
 حسن حسین ایچین دئیبل، حلیم ایچین شیون ائدیر.
 خشمین آزدیرسا خیرمانینی بؤیوک گؤتورا!
 خشیشه چکه نی ایلان چالسا اینجیتمز.
 خکیمدن سورما، چکندن سورا!
 خلب اورداسا، آرشینی بوردا.
 خله ده دارتیلمامیش دتی وار.
 خله سوفره سی نامحرم اوزو گؤرمە يېب.
 حئساب بىلەمە يېن دوروب اوتورار.
 حئساب دینار ايلە، باغيش خالوار ايلە.
 حئسابسیز گيرن زیبانلى چیخار.
 حئسابى دورو اولانین اوزو آغ اولار.
 حئى دئدى: مالیم- مولکوم وار، بىر دئمە دى ائلوم- ایتیم وار.
 حئیوان آياغیندان، کىشى دىلیندن آسیلار.
 حئیوان قوخلاشا- قوخلاشا، آدام يوخلاشا- يوخلاشا تانىشار.
 حئیوان يالاشراق، اىنسان سوروشاراق.
 حئرپیون اوزونو، سۆزون قىساسى.
 حئوكومت ياتسا، آدام- آدامى يئىر.
 حئپپور سورويه قورد باتماز.

حالواچى قىزى، داحا دا شىرين.
 حالواچىنин دوکانىندا، سوغانىن يئرى يوخدور.
 حالوا گلدى، اولو ياددان چىخدى.
 حامامچىدان واجىبىن قىيمتىن سورسان، فيته وئرمز.
 حامام سويو ايلە باجىلىق توپور.
 حامام سويو ايلە دوست قازانير.
 حاماما گئدر قورنا به يىنمز، تويا گئدر زورنا به يىنمز.
 حاماما گىندن تىلر.
 حامپاچىغينا گۈرە دانىش!
 حاميدا اوilar بوغاز، ايستە يېن اوilar بد بوغاز:
 حامىيىسا سايىغى گؤستر، حاميدان سايىغى گۈر!
 حامىيىا كرە، دايىيىا دا كرە؟!
 حامى دىيننده جان اوولور، من دىيننده قان اوولور!
 حامىنى بىز، اوزو لوت گزر.
 حانسى تاتىن كىتابىندا دىرى?
 حانسى قويلاقدان گئچسە، يئددى اولو أكسيك گلر.
 حايماوزىدە بىر داملا سودور.
 حايماينامدان دىرى.
 حايماپولدان قىيمتلى دىرى.
 حاياسىزا سalam وئر گئچ!
 حاييانى يئىيب، آبرىنى باغلابىپ بئلىنه.
 حاي ايلە گلن، حوى ايلە گئدر.
 حاي- حايى گئدib، واى- واىي قالىب.

هر آگاجدا بار اولماز، هر آغاران قار اولماز.
 هر آگاجین کؤلگه سی اولماز.
 هر آگاجین مئیوه سی اولماز.
 هر آغلار گؤزلویه وورغون دئمزلر.
 هر آغلامانین بیر گولمه سی وار.
 هر آغیزدان بیر آواز گلیر.
 هر آنقیرانا آخر چکمزلر.
 هر آنین بیر حؤکمو وار.
 هر آی رجب اولماز، اولسا دا عجب اولماز.
 هر اثلين اوز عادتی وار.
 هر ائيشين بير يوخوشو وار.
 هر ائوين بير قاپيسی وار.
 هر اویود وئرن دوست ساييلماز.
 هر اوچان قوش ايله اوچماق اولماز.
 هر اوژه گوله نه دوست دئمزلر.
 هر اوٽ اوز کؤکو اوسته بىتر.
 هر اوخويان موللا پناه اولماز.
 هر اوخويان موللا نصرالدين اولماز.
 هر ايشه بير حيكمت وار.
 هر ايشى اينصاف ايله گئر.
 هر ايشيميز دوزليب، قاليب بير ساققال داراغيميز.
 هر ايشين ائيشش - يوخوشو وار.
 هر ايشين بير خئيري وار.

حولا پيتلاشاندا دانانى وورسان، چكى كورو بركيدر.
 حوت دوه يه قورددور.
 حور كوتمه سن سايماق اولماز.
 حورمه يىنى بىلمە ين ايت كندە قوناق گتىرر.
 حورن ايت قاپماز.
 حوره بىلمز، ايتلىرى باشا سالار.
 حوره - حوره ايت اولوب.
 حوره ين ايت قورخاچ اوilar.
 حوره ين ايتين، قاپاغان دا بالاسى اوilar.
 حونرسىز آدام مئیوه سىز آجاج دير.
 حوى جانىن آلتىندادير.
 حىچ دئىيب فيل بورنوندان دوشوب.
 حىكمت صاحىبىنه هر ياپراق بير كىتاب دير.
 حىلە ايله ايش گۈرن، مؤحنەت ايله جان وئرر.
 ھەدىيە ايله قىز آلينماز.
 هر آتا سۈزۈنۈن اوز يئرى وار.
 هر آتاسىنinin گۈزۈنو چىخارانا كوراوجلو دئمزلر.
 هر آچىلان گول، هر آخان سئىل دئىيل.
 هر آدامىن اوز يئرى وار، هر يېرىن اوز آدامى.
 هر آشدان بير مالاغا.
 هر آشدا نوخود اولماز.
 هر آشىغىن بير دئورانى وار.

هر دئیله نه اینانما!
هر دؤزومون سونو وار.
هردن قول اولار ساتيلار، هردن چيخار تاخدا کوسا!
هر دیکینتى نين بير دیكىجى سى وار.
هر زاد اوز اصلينه چكر.
هر زادى اوستاسىندان آل!
هر زادىن آلانى گرکدىر.
هر زادىن تزه سى، كىشى نين كؤھنه سى.
هر زادىن تزه سى، دوستون كؤھنه سى.
هر زامانى بير سايما!
هرزه سؤزدن مرض گلر.
هرزه نين جاوابى مرزه دبر.
هر ساققالىن بير داراغى وار.
هر سؤزو آچىپ دئمك اولماز.
هر سؤزون بير پرسنگى وار.
هر سؤزون بير يئرى، بير دورومو وار.
هر سودا مرجان اولماز.
هر شاققىلدامانىن بير نيققىلداماسى وار.
هر شئى اينجه ليكىن، اينسان يوغونلوقدان سينار.
هر شئى باتار آداملىق قالار.
هر شئى قاتلاندىقجا قيسالار، سؤز قاتلانينجا اوزانار.
هر شئى واختى گؤزلر، واخت ايسه ايمكانى.
هر ضرر بير عاغيل آرتىرار.

هر ايته بير كوت بورجلودور.
هر باشىن بير دردى وار، دىيرمانچىنىن سو دردى.
هر باغىن اوز باغچىسى وار.
هر بولوتدا ياغمور اولماز.
هر بىغى بورما آلانا گىرە بىلمز.
هر بىچىلن تاخيل دئىيل، سونبولو وار، سامانى وار.
هر پاپاق قويانا كىشى دئمىزلى.
هر پارىلدايان آلتون دئىيل.
هر پرده آرخاسىندا يوز سير وار.
هر توپسو چيخانا ئو دئمك اولماز.
هر جفانىن بير صفاسى وار.
هر جىنس جىنسىنە چكر.
هر چارقات اورتن خانىم دئىيل.
هر چاغ بير آشىغىن دۇئىمى دىر.
هر چاغريلان يئرە گىئتمىزلى.
هر چوخ آزدان اولور.
هر حورە نه داش آتسان، داش داش اوستە قالماز.
هر داغ چكىلر، بالا داغى چكىلمس.
هر داغىن باشى قارلى اولماز، اولسا دا ساوالان اولماز.
هر داشىن دىبىنده بير كوراوغلو وار.
هر داماردان قان آلينماز.
هر دانىشانا جاواب وئرسن، بوغازىن بىرتىلار.
هر دردىن بير درمنى وار، تاپان گرکدىر.

هر کس اوز عیبینی بیلر.
 هر کس اوزونو بینر، دوه دیزینی.
 هر کس اوز یورغانینا گوره قیچینی اوزالدار.
 هر کس زیرنگ اولسا، اوز چولون سودان چیخارار.
 هر کس نه ائدر اوزونه ائدر.
 هر کسی اوز آدی ایله چاغیرلار.
 هر کسی اوز قبیرینه قویارلار.
 هر کسین باغی وار، اوره بینده داغی وار.
 هر کسین بیر دردی وار، هنج کیمه دئمز آغلار.
 هر کسین بیر قیسمتی وار.
 هر کسین قیسمتی پایی قدردیر.
 هر کیشیبیه بیر تاماشا خوش گلر.
 هر کیمسه اوز آتینی چاپیر.
 هر کیمسه اوز اؤینین آغاسی دیر.
 هر کیمسه اوز کیسه سیندن یئیر.
 هر کیمسه اوزوندن دئیر.
 هر کیمسه بیر ساپ وئرسه، چیلپاغا کؤینک اولار.
 هر کیمسه دوروشمادا اوز سورۇنو دئیر.
 هر کیمسه فیرتینا آكسه، پئشمانلیق بیچر.
 هر کیمسه نین بیر دردی وار، کیمسه يه دئمز، آغلار.
 هر کیمسه نین دردی اوزونه بیر آت يوكودور.
 هر کیمسه نین سایغیسى اوز آلینده دیر.
 هر کیمسه هر نه ائیله سه اوزونه ائیلر.

هر ظالیمین بئش گون دؤورانی وار.
 هر قاتیرچى موراد اولماز.
 هر قاپیبا آچار سالم!
 هر قارانلیغین آردی ایشيق دیر.
 هر قارایا بوکولن موتران اولماز.
 هر قازیلان يئرده سو چیخماز.
 هر قورولدايان قليان دئیيل.
 هر قوش اوز یوواسینین آغاسی دیر.
 هر قويونون سویو ایچیلمز.
 هر گئجه نین بیر گوندوزو وار.
 هر گوردوونه آلدانا!
 هر گۈزلىن بير عئیبی اولار.
 هر گولمه بین بير آغلاماسى وار.
 هر گون بير اولماز.
 هر كىچل بير طالىعده اولماز.
 هر کس آكدييىنى بىچر.
 هر کس اکر دولايىنى، اوزو بىچر قولايىنى.
 هر کس اوز آدامىنى تانىيار.
 هر کس اوز آكدييىنى بىچر.
 هر کس اوز اؤینين قوللوچوسودور.
 هر کس اوز اؤینين قىبلاسىنى تانىيار.
 هر کس اوز اولوسو ایچىن آغلار.
 هر کس اوز ايشىنин آشارىنى ياخشى بیلر.

هَر كيمسه يه اوْز عادتى خوش گلر.
 هَر مانى اوْزه چكمزلر.
 هَر نه تؤكشن آشينا، او چيخار قاشيغينا!
 هَر نه چيخسا آدامين پيسيندن چيخار.
 هَر نه قيسمت اولسا او چاتار.
 هَر نه گندير، عئموردن گندير.
 هَر نه يئدين مئيلين دير، هَر نه وئردين آدين دير، هَر نه قالار يادين دير.
 هَره اوْز قوتورونو قاشيبار.
 هَره بير توک وئرسه، كوسا دا ساققاللى اولا.
 هَره بير تهردىر- بورا بير شهردىر.
 هَره بير سؤز دئيير.
 هَره نين آغزىندان بير سس گلىر.
 هَره نين اوْز عادتى وار.
 هَر وا哩غين بير دارليغى وار.
 هَر يارين بير جامالى وار.
 هَر ياغانا قار دئمزلر.
 هَر يانلىشى اوْزه وورمازلار.
 هَر يئر خوشدور، قورودون اوردا سَرير.
 هَر يئرده آشدى، اوردا باشدى.
 هَر يئرده اولسا، قانلىنى قان توتار.
 هَر يئرين بير دَبى وار.
 هَر يئمه يين بير خيريلتىسى وار.
 هَر يشميشين كالى دَبىرسه ده، اينسانين كالى دَيمز.

هَر يووايا چؤپ اوْزالتما!
 هَم آخيردان يئيير، هَم توربادان.
 هَم آداقدان، هَم بوداقدان اولدوق.
 هَم جَحره نى آييره جكسن، هَم ساققىزىنى چئينه يه جكسن.
 هَم خودانى سئوير، هَم خورمانى.
 هَمدان اوزاق كرديسى ياخين.
 هَم زيارت، هَم تيجارت.
 هَم ساتار، هَم سو قاتار، هَم ده باربار آثار.
 هَمَشه دوز آيرينى كسر.
 هَمَشه شعبان، بير گوندە رمضان.
 هَمن آشدير، هَمن كاسا.
 هَم نالا وورور، هَم ميخا.
 هَم يئيير، هَم ده دؤيور.
 هَئچ ايبييد يالقىز اولماسىن!
 هَئچ باققال اوْز يوغوردونا تورش دئمز.
 هَئچ بيلمير حاردا بىشىب، دئيير: - منه ده بير چؤمچه!
 هَئچدىن بير اولونجا بىشىن بير اولسون.
 هَئچ قولون ياراسى گؤزو قاباغىندا اولماسىن!
 هَئچ كيمسه اوْز آيرانينا تورش دئمز.
 هَئچ كيمسه اوْز مانينى بيلمز.
 هَئچ كيمسه قورد ايله قيياماتا قالماز.
 هَئچ كيمسه نين آدى وايقانلى اولماسىن!
 هَئچ كيمسه نين چيراغى سحره دك يانمايب.

هئچ کیمسه هاوایی قوش تو تماز.

هئچ کیمسه نین یازیسینی او خومور.

هئچ کیمسه يه بئل با غلاما!

X-خ

خاتون قیران قابین سسی چیخماز.

خاراب یولداش ایله یولا چیخماق خطردیر.

خاراب یولداشی یئریندە بیراخ گئچا!

خاطلسیز اینسان او لمماز.

خاطا گؤرموشدن خاطا آکسیك او لمماز.

حال او زون بزه يى دير.

حالام بىلدى، عالم بىلدى.

حالايا دادانان آر ائوينه خئير وئرمز.

حالچا سالان اوزو او توارار.

حالقىن سۆزونه اويان آروادىنى تئز بوشار.

حالقىن سسی حاققىن سسی دير.

خام سۆز اييه سىنин دير.

خام يئر آختارىر بوستان آتماغا!

خان ائوینه شر ده گیرسه قوپروغونو بولایار.
 خانا يارادى، بىه يارادى، كىچە خونبای سنه يارامادى؟!
 خان قوللوغونا گىدىن آتلى گىدر، يايا گلر.
 خان وورور، خرمن سوورور.
 خان يورغانى مىتىيل اولماز.
 خايىن آرسايدى قورد آرتمىشدى.
 خايىن خافالى اولار.
 خايىندىن بىر زاد سورما!
 خايىن قورخاق اوilar.
 خېرچى يالانچى اوilar، يالانچى خېرچى.
 خېر خيىر گرك.
 خېرى اوشاقدان ائيرن!
 خېجالت دوشمنىن اولسون!
 خېرمنىن سونو درويشىن دير.
 خسته اولمىيان ساغلىغىن قدرىنى بىلەز.
 خسته اول منىم اىچىن، اولوم سىن اىچىن!
 خسته سى اولان ائوين بوتون آدامى خسته اوilar.
 خلۇتىدە قورد يوپورن اوilar.
 خېمير چوخ سو آپارار.
 خېنجر ياراسى ساغالار، دىل ياراسى ساغالماز.
 خىنداندان خاطا چىخماز.
 خىشە گىتمە ين اوكوزون اولسون، اىشە گىتمە ين اوغلۇن اولماسىن!
 خېرىن قاپىندا قالسىن!

خېرى يو خدور چاخىرین، اىچىمە آچار پاخىرین!
 خېرى ايستە قونشونا، خېرى چىخسین قارشينا.
 خېرى اىشده واختى واختا ساتما!
 خېرى - بركت چالىشماقدا دير.
 خېرى سئورلىك زىگىن لىكىن دا حا چوخ دوست بىغار.
 خېرى سؤيلە مزە دئىيلر خېرى سؤيلە، دئىى: گىدىن گىلمە يه سنا
 خوروز اۋز كوللۇيوندە خوروزدۇ.
 خوروز اۋلار گۆزو چۈپلۈكەدە قالار.
 خوروز بانلامازسا دا سحر اوilar.
 خوروز بانلامازسا، سحر آچىلماز!
 خوروزون آلتىندا يومورتا آختارىر.
 خوروزون قوبىرغونا اينانىم، تولكونون آندىنا؟!
 خوش گونون سوراغى اوذاقدان گلر.
 خورما يئىن اونو قاداغا ائدە بىلەز.
 خوى جان آلتىندا دير، جان چىخمازسا، خوى چىخماز.
 خېرخىز اوشاق آتاسىنин او جاگىندا پېنجر آكر.
 خېرخىزدان قالانى فالچىيا وئردى.
 خېرخىزى گۈردون، - گورمه دين.
 خېردا داشدان كىك اولماز.
 خېرمان دؤيمك كئچىنин اىشى دئىيل.
 خېريلتى اولوم نىشانە سى دير.

اي-ا

ايماقдан گئچن سويا باтар.

ايماق دنيزه تؤکولر.

ايسلاميшин سودان نه قورخوسو.

ايшиигا گلرلر.

ايшиигى گۈرن گلر.

ايشيق اوز دىبينى ايشيقلاندىرماز.

ايشيقلى جوجه يومورتادا بىلىنر.

ايشيق نه قدر گوجلو اولورسا، كۈلگە ده او قدر قىت اولار.

ايلىخىچى نين قازانجى حاوايى مىنمك دير.

ايلىخيدان آيرى دوشن آتى جاناوار سۈكىر.

ايلىديرىم چاخناسا، ياغىش ياغماز.

اي-i

ايپ دوغاناقدان گئچر.

ايپ قېرىلدىغى يېردىن دويونله نر.

ايپك او قىدر خار اولدو، ائششك يويمى نى اولدو.

ايپك ساپدىر، دويون دوشىسە آچىلماز.

ايپىنин آراسىينا اودون يىغماق اولمور.

ايت آپاران اولسون!

ايت آج قالاندا كوللوكلى آختارار.

ايت آغزى ايله دنيز ميردار اولماز.

ايت آغزىن سوموک توتابار.

ايت آيا حورر، باشىينا قادا گتىرر.

ايت اوزوندن تميزىن بىلمىز.

ايت اوترووب تولالار حورور.

ايت اوغلودور، قورد باسىر!

ایت دریدن آل چکیب، دری ایتدن آل چکمیر.
 ایتدن چوخ چاریق بیغان اولماز، یئنه ده آیاق یالین دیر.
 ایتدن قورتاردیق، قوردا توش گلديك.
 ایت ده اوز قاپيسیندا بى دير.
 ایت ده گئتدى، اىپ ده.
 ایت دوه يه حورر، دوه ائشىتمز.
 ایت ساخلا باش گميرسین.
 ایت ساللاقخانادان بير قىچ آپاردى آياغينى كسى.
 ایت سئويملى اوilar.
 ایت قايا كۈلگە سينده ياتار، دئير: - اوز كۈلگەم دير.
 ایت قوجالاندا قوردا گولە جك اوilar.
 ایت قودوراندا اىيە سينى قاپار.
 ایت قورخان يئرە حورر.
 ایت قوردا تۈولە نين يولونو گؤستىر.
 ایت قورساغى سارى ياغ گۇتورمىز.
 ایت قولاغينى كىسىدن قورخار.
 ایت گىرسە باشىنى بولايـاـ بولايـاـ چىخار.
 ایت كىللە سينى خونچاـياـ قويسان آشىب دوشـر.
 ایت كوتـدنـ، اينـسانـ محبـتـدنـ قاـچـماـزـ.
 ایت موـتـالـدانـ آلـ چـكـيـبـ، موـتـالـ اـيـتـدـنـ آلـ چـكـمـيرـ.
 ایتـ نـهـ قـدرـ كـۈـكـلـسـهـ قـىـلـلىـ اـولـماـزـ.
 اـيـتـهـ اوـتـ، آـتاـ آـتـ آـتـيـبـلـارـ.
 اـيـتـهـ حـورـمـكـ قـالـارـ.

ایت اوـلـارـ، اوـسـتوـنـهـ قـورـدـ گـتـىـرـ.
 اـيـتـ اوـلـاسـانـ نـهـ اوـلـماـيـاسـانـ.
 اـيـتـ اوـلـاـيـاـ اوـلـاـيـاـ باـشـىـنـاـ قالـ گـتـىـرـ.
 اـيـتـ اوـلـاـيـاـ، پـايـىـنـىـ كـسـرـ.
 اـيـتـ اوـلـاـيـاـ، سورـوـيـهـ قـورـدـ گـتـىـرـ.
 اـيـتـ اـيـلـهـ بـوغـوشـدوـ دـيلـنـچـىـ نـىـنـ اـيـشـىـ آـوانـداـ دـوـشـدـوـ.
 اـيـتـ اـيـلـهـ بـوغـوشـورـسـاـ، قـورـدـ كـۈـرـپـونـوـ آـشـارـ.
 اـيـتـ اـيـلـهـ سـاـواـشـانـداـ بـيرـ آـيـاغـىـنـىـ دـالـدـاـ توـتـارـ.
 اـيـتـ اـيـتـلـىـيـيـنـدـنـ آلـ چـكـسـهـ دـهـ، سـومـسـونـمـهـ يـىـنـدـنـ آلـ چـكـمـزـ.
 اـيـتـ اـيـتـينـ آـيـاغـىـنـىـ باـسـماـزـ.
 اـيـتـ اـيـلـخـىـسـىـ - كـۈـپـكـ سورـوـسوـ.
 اـيـتـ اـيـلـهـ قولـ - بـويـونـ اوـلـسـونـ!
 اـيـتـ اـيـلـهـ يـولـداـشـ اـولـ آـماـ چـوـمـاـغـىـ يـئـرـهـ قـوـيـماـ!
 اـيـتـ اـيـيـهـ سـيـنـىـ تـانـيـيـارـ.
 اـيـتـ بـىـلـىـرـ دـاـغـارـجـيـقـداـ نـهـ وـارـ، چـوـبـانـ دـاـ بـىـلـىـرـ اوـنـاـ نـهـ وـئـرـهـ جـكـ.
 اـيـتـ پـىـشـىـكـ اـيـلـهـ يـوـلـاـ گـئـتـىـمـزـ.
 اـيـتـ پـىـشـىـكـ كـىـمـىـ يـوـلـاـ گـئـدـىـرـلـرـ.
 اـيـتـ تـايـاـ كـۈـلـگـەـ سـيـنـدـهـ يـاتـارـ دـئـيرـ: اـوزـ كـۈـلـگـەـمـ دـيرـ.
 اـيـتـ توـلـادـانـ دـاـ مـيرـداـدـيرـ.
 اـيـتـ چـوـرـكـدـنـ، آـادـامـ مـحـبـتـدـنـ قـاـچـماـزـ.
 اـيـتـ حـورـ كـارـوـانـ گـئـچـرـ.
 اـيـتـ حـورـرـ، كـارـوـانـ يـورـورـ.
 اـيـتـ حـورـهـ - حـورـهـ اـيـتـ اوـلـارـ.

ایت یورو مکله تازی اولماز.
 ایت یوواسیندان سوموک آکسیک اولماز.
 ایچرییه قویمورلار، چؤلدن دانیشیر.
 ایچمکله دویمایان، یالاماقلادویماز.
 ایچمه نامرد آلیندن سو، دیریلیک سویو اولسا بئله!
 ایچیم اوزومو، دیشیم ائلی یاندیریر.
 ایچین یانسا دا، اوzon گولسون، دوست-دوشمن وارا
 ایختیارا واران قویروق یئیر، آنلامازا واران یومروق.
 ایختیارلیق بیر کئینک دیر، گئیدین چیخارا بیلمزسن.
 ایسته دی قاشینی دوزلده، ووردو گۆزونو چیخارتدی.
 ایسته ین تانریسینی تاپار.
 ایسته یه نین بیر اوزو قارا، وئرمە یه نین ایکى اوزو.
 ایسسی آشا سوغوق سو قاتمازار.
 ایسسی آشى قاشیق تانیيار.
 ایسسی تندیر، ایسسی چئرك چیخارار.
 اینسان قیسمتینی آختار ماسا، قیسمتى اونو آختارار.
 ایش آدام باشینا گلر.
 ایش آدامى آچیقلایار.
 ایش آدامین جئوهرى دیر.
 ایش آلدن، سۆز دیلدن.
 ایش آلدە قیزیل بیلزیک دیر.
 ایش آمە یه باغلی دیر.
 ایش، ایش آچار.

ایته سایغى گؤسترلر ابىه سينه گئره.
 ایته لەمە سرخوشو، اوزو دوشە.
 ایت یانیندا دالىدان گئچ، آت یانیندا قاباقدان!
 ایتى اۇلدورە نه سوروكله درلر.
 ایتى ایتمىش چوبانا دئونوب.
 ایتى اینتە بوجدورلار.
 ایت يىدىيىنى قوسار.
 ایتى دالىما آلمىشام قورد قورخوسوندان.
 ایتى قویروغوندان باغلاسان دورماز.
 ایتى گۆرۈم، قوردۇ گۆرۈم، اونو گۆرمە يىيم.
 ایتىمىن قورد دايىسى دير.
 ایتىن آجىغى قویروغوندا بىلىنر.
 ایتىن آخماقى قايساوادان پاى اوamar.
 ایتىن آغزىن بير دئونە ياندیرارلار.
 ایتىن آياغىنى باسارسان، قاپار.
 ایتىن أتى دونقۇزۇن دىشى.
 ایتىن بالاسى اوزونە شىرىن دير.
 ایتىن پئشە سى حورمك دير.
 ایتىن دوعاسى قبول اولسايدى، گۈيدن آت ياغاردى.
 ایتىن قارنى دولو اولسا، گئچە اولدوزا حورر.
 ایتىن قولاغىن كوچە دە كىمىزلىر.
 ایتىن ميراسى قوردوندور.
 ایتىنى حايى، قومشونو پايا ائيرتمە!

ایشه گئتمه بین اوغلوم اولونجا، جوته گئدن اوکوزوم اولسون.
 ایشی ایشه بند ائله، گئرن دئسین حابئله!
 ایشی باشلامادان سونونو دوشون!
 ایشی بیله نه تاپشیر.
 ایشی دوز اولان چاتار ایسته بینه.
 ایشی دوز اولسون.
 ایشی دوشنده آرار منی، ایشیم دوشنده قووار منی.
 ایشی دوغرو اولانین آلنی آچيق اولار.
 ایشین اولمادى گئت ضامين اول قال خاطایا!
 ایشین ایچیندن ایش چیخار.
 ایشین بیر ایلکىنه باخ بیر سونونا!
 ایشین جانىنى ایش آلار.
 ایشىندىن كسه نىن ئۇمرۇ آز اولار.
 ایشين دوشدو آروادا، اولن گونون سال يادا.
 ایفتيرا داغدان آغىر دىر.
 ایكى آت بير آغاچا باغانماز.
 ایكى آدام بير آداما قوشون دور.
 ایكى آدام دانىشاركىن، اوچونجوسو دانىشماز.
 ایكى آروادلى كىشى، گئجه شامسىز ياتار.
 ایكى آغىز بير اولسا، بير آغىز هئچ اولار.
 ایكى آياق بير باشماغا يېرىشمىز.
 ایكى آل ايله بير باشى ساخلاماق اولمور.
 ایكى آل بير باش ایچىن دىر.

ایش ایشى آچار.
 ایش ایشى گؤسترر.
 ایش ایله زاراتات اولماز.
 ایش ایبىدى بىشىرر.
 ایش باشقان، سۆز باشقان.
 ایش بىلەن داردا قالماز.
 ایش ترسە گلنده، تەحالوا دىش چىخارار.
 ایشچى ایشىندە گرگ.
 ایشدن آرتماز، دىشدن آرتار.
 ایشدن ایش آيرىلار.
 ایشدن كىمك اولماز.
 ایشسىزدىن حامى بئزر.
 ایش گرگ دوز اولسون.
 ایش گئرنىن دىر.
 ایشلە مك شرط دئىيل، خىرجلە مك شرط دىر.
 ایشلە مە يىن دىشلە مز.
 ایشلە نامىرە مؤحتاج اولمما!
 ایشلە يىن آچار پارىلدار.
 ایشلە يىن آل قابار چالار.
 ایشلە يىن دمیر ايشىلدار.
 ایشلە يىن دمیر پاسلانماز.
 ایشە باخ، آلا قارغا شوخ ترلانى بىئىمير.
 ایشە باخ، اوسىسوز اوسلۇنۇن باشىنا اوس قويور.

ایکی یانا باخان چاش قالار.
 ایکیه باخان چئری دیر.
 ایکی یومروق بیر تپه یه وورولماز.
 ایلان آدامین توپوغونو گؤزلر.
 ایلان اولدورنه آغاج وئرمە بیر.
 ایلان اولدوز گۈرمە بىنجه جان وئرمىز.
 ایلان آیيلر، بوکولر، ذلېيىنى تاپار.
 ایلانا، اوز بالاسى قىيم اوilar.
 ایلان ایلان يئمە بىنجه آژدە اولماز.
 ایلانا قويىنوندا يئر وئرمە!
 ایلان بالاسىنى دا چالار.
 ایلان چالان اىپ سورونتوسوندن ده قورخار.
 ایلان چالان ياتسا دا، آج ياتماز.
 ایلان چىخدىغى باجانى ياخشى تانىيار.
 ایلان دا شىرين دىل ايلە يوواسىندان چىخار.
 ایلان قابىغىنى ده يىشر، داورانىشىنى ده يىشىمز.
 ایلان هر يئرە آيرى گىدر، اوز يوواسىنا دوز.
 ایلان ووران آلا چاتىدان قورخار.
 ایلان ووران دىرىلىمز.
 ایلان ووران ياتدى، من ياتمىدىم.
 ایلان يئددى قارداش اوilar.
 ایلان يئىيب آژدەا اولوب.
 ایلانى اولدوروب، باشىنى ساخلاما!

ایکی آل قىريلسىن، بير باشى يولا آپارماسا.
 ایکى ائشىشە يىن آرباسىنى بؤلە بىلمە بىر.
 ایکى ائشىت بير دانىش!
 ایکى اوپوتىن بير توتوم ياخشى دير.
 ایکى اوزلودن دوست اولماز.
 ایکى باش بير قازاندا قايىناماز.
 ایکى باشچى بير اوكلە ده اولماز.
 ایکى خوناخالى قوناق آج قالار.
 ایکى درە دە، بير آرادا قالمىشام.
 ایکى دوستون آراسىينا گىريلىمز.
 ایکى دوشون، بير دانىش!
 ایکىسى بىرە دىيمز، بىرى هئچە.
 ایکى فيندىق بير قوزون بىرىن داغيدار.
 ایکى قارپىز بير آلدە توپولماز.
 ایکى قوچون باشى بير قازاندا قايىناماز.
 ایکى قولاق ایکى ائشىتمك اىچىن دير، بير آغىز بير دئمك اىچىن.
 ایکى قولاق بير دىل اىچىن.
 ایکى قىلىنج بير قىنا گىرمىز.
 ایکى گۈنۈل بير اولسا، سامانلىق سئيران اوilar.
 ایکى گولشىن بىرى باسىلار.
 ایکى گىسك بير داشا عوض اولماز.
 ایکى گل بير چىمنلىكده اوتلاماز.
 ایکى كندىر باز بير اىپدە اويناماز.

ایلانی باسماسان چالماز.
 ایلانی سئید احمد آلی ایله توتور.
 ایلانین آغینا دا لعنت، قاراسینا دا!
 ایلانین آیاغینى، گۈرن اولمايىپ.
 ایلانین باشىنى اوزگە آلی ایله آز.
 ایلانین قوирوغونو آياقلاما!
 ایلانین قویروغونو آياقلاماسان، سانجماز.
 ایلانین قویروغونو دئىيل، باشىنى آزرلر.
 ایلانین قویروق آجىسى گئتمز.
 ایلانین يارپىزدان زحله سى گئدر، او دا يوواسىنин آغزىندا بىتر.
 ایلانى يوواسىندا اۇلدور.
 ایلانى يوواسىندان چىخارىر.
 ایلدىن گئرى قالما!
 ایلدە- آيدا بير ناماز، او دا حاققا ياراما.
 ايمام ئويىندن آش، اولو گۈزۈندن ياش.
 ايمان شافتالى آغاجى دئىيل هر يئرده بىتىسىن.
 ايمان دا جاوانلىقىدا، وار دا.
 ايمكلە مە مىش يئربىير.
 اينانان داشا دؤنسون!
 اينانما، اوتناما، توولانما!
 اينجى بيرىدن، دور بيرىدن، مىن آتىنى سور بيرىدن!
 اينسان آختاردىغىنى آمك قاپىسىندا تاپار.
 اينسان آلچاق اولمازسا، مال دامغانى نئيل؟

اينسانا قارداش كىمى يار اولماز.
 اينسان اولمايان اينسان دىريپىنى بىلmez.
 اينسان اوزو اوزونه ائدىنى ائل يېغىلسا ائدە بىلmez.
 اينسان اينسانا يوك دئىيل.
 اينسان اينسان دير، اولماسا دا پولو، حئيوان حئيوان دير قىزىلدىرسا دا
 چولو.
 اينسان اينسانين شئيطانى دير.
 اينسان بير دئنه دوغولار، بير دئنه اولر.
 اينسان چىي سود آميب.
 اينسان دامارى و چاباسى ايله تانينار بزه يى ايله يوخ.
 اينسان دوستونو- دوشمنىنى تانيمالى دير.
 اينسان قوجالار، گۈنول قوجالماز.
 اينسان قىسمتىنى آختارماسا، قىسمتى اينسانى آختارار.
 اينسان يارانمىشلارين اوستونودور.
 اينسانى سۆز، كابابى كۆز ياندىرار.
 اينسانين آغريسى دا، وارى دا آليندە دير.
 اينسانين آتى يئيلمز، درىسى قىريلماز، شىرىن دىلدىن باشقانه يى وار?
 اينسانين بير اوزو، بير سۆزو.
 اينسانين عزىتى ده، ذىللىتى ده اوز آليندە دير.
 اينسانين گۆزو، يئرين قولاغى وار.
 اينصاف دىنinin يارىسى دير.
 اينصافى اولمايانىن ايلغارى دا اولماز.
 اينك سو ايچر سود اولار، ايلان سو ايچر زهر اولار.

ایبید بئلینه قمه تاخماز.
 ایبیدده اوچ حونر اولور، آچیب اوخوماق، اوزوپ گئچمک، آتیب وورماق.
 ایبیدده خوش نیشان گرک!
 ایبیدده دؤیوشده آیدین اولار.
 ایبید قاوغاسیز اولماز.
 ایبیدلیک اوندو، دوقوزو دوندو.
 ایبیده حونرینه گؤره آد وئرلر.
 ایبیدی آدى ايله سسلرلر.
 ایبید یاراسینا ایبید قاتلاшان.
 ایبید، يئرى گلسە قورورونو سىندىرار.
 ایبیديم، ایبید اولسون، كول دىبىي ائويم اولسون.
 ایبیدين آدى چixinجا، جانى چىخسىن.
 ایبیدين آلى ايشده گرک!
 ایبیدين ایبىددن نه بى آرتىق دىر؟ - ساقىنماسى!
 ایبیدين ایبىسى داييسينا چىرى.
 ایبیدين باشى قالدا گرک.
 ایبیدين جؤوهرى اوشاقلېقدا بىلىنر.
 ایبیدين ذاتى وار اولسا، يىخىلسا دا بىنچە لر.
 ایبیدين كۆتسو قىلينجى داييسىندا سىنار.
 ایبیدين يوخسولونا دلى دئىرلر.
 ایبید يوخسول اولاندا، دىندىرسن گولر.
 ایبىرمىسىنده يئل چىن، آلتمىشىندا سىزىلدار.

اينك گۆز ئىلمىزسە، دانا آتىلماز.
 اىيلنمىش آته مىلچىك قونار.
 اىينه اولوب ياخایا سانجىلما!
 اىينه اودموش كۆپە يە دۇنوب.
 اىينه اوستە اوتونان كىمى اوتونوب.
 اىينه ايشىن چووالدۇز گۈرە بىلمىز.
 اىينه ايله تىپە، آرين يوخدور گە ل منه!
 اىينه ايله گور قازىر.
 اىينه توربادا قالماز.
 اىينه دونيانى بىزى، اۋزو لوت گىزى.
 اىينه نى اۆزونە باتىرە، جووالدۇزو يولداشىنا.
 اىبىد آتدان اونا گۈرە يىخىلدى كى، آناسى يەحرىدە آيرى اوتونتموشدو.
 اىبىد آرخاسىز اولماز.
 اىبىد آرخاسىندا اىبىد گىزلىر.
 اىبىد آمك ايتىرمىز.
 اىبىد ائودە قالماز.
 اىبىد ائودە اوتونماز.
 اىبىد اودور، آتدان دوشە آتلانا، اىبىد اودور، هر آغرييا قاتلانا!
 اىبىد اورە بى حاجا اولار.
 اىبىد اوغلان چۈرە بى داشدان چىخارار.
 اىبىد اوغول جاوان ائىلر آتاسىنى.
 اىبىد اىبىدە خور باخماز.
 اىبىد باسىدېغىنى كىسىز.

ژ-ل

ایندیلیک تورکجه ده بو سسليک ايله سؤز باشلانماير. آنجاق سؤزلرین اورتاسيندا و سونوندا گلير (بىزى- بىزى، قىزىلتى، قىزۇ...). بونا باخماياراق، بير سира يابانجى سؤزلر ديليمىزه گلمىش و "ژ" سسليبي ايله ايشلنمكده- ديرلر (ژىمناستىك، ژىله، ژيان، ژاندارما، ژولىك،...).

ك-ك

كاباب اييinه گلمىشدى، اىششك داغلاندىغىنى گئردو.
كاباب قانلى، ايييد جانلى.
كاباب كؤز ائتدىيىمدى، حامىسى اؤز ائتدىيىمدى.
كابابىن توسىسو موشتىرى يىغار.
كابابىن توسىسوونه گلن چوخ اولار.
كار اشىتمىز- آراشدىرار، كور گئرمىز- قوراشدىرار.
كار اشىتمىز، ياراشدىرار.
كار افزوونه قازانانى اشىدر.
كار ايكى دئونه گولر.
كار دؤيولدىن نه آنلار!
كارسىزىن دىلى اوزون اولار.
كاسا آشدان ايسىسى دىر.
كاسا آلتدا يارىم كاسا وار.

کاسىبىين دىوارى آلچاق اوilar.
 کاسىبىين سۆزو ائشىدىلەمز.
 کاسىبىين شانسى اولسا، دوه اوسته كۈپك قاپماز.
 کاسىبىين گۈزو توخ اوilar.
 کامالا بىتل باغلاما، کامال باغى سووارماز.
 کاميل آدام آز دانىشار.
 کانارينا باخ بئزىنى آل، ننه سىنە باخ قىزىنى آل.
 كان كان قويونو نقدر درين قازسا، اۋۇزونو دىبىنده گۈرر.
 گىركى كىمى اۋۇنونه چكىرسن.
 گىركى اۋۇ ساپىن كىسمز.
 گروان گىچە دن گىئدر.
 گس بارماقىنى چىخ بازارا، دېمن تاپان چوخ اوilar.
 گسک دوروب داشىن حالىنا آغلایير.
 گىكىن سىركە اۋۇز قابىتزا زىيان وورار.
 گسە بىلمە دىيىم آلى اۋېرم.
 گسىك باش بىتىمز.
 گسىك باش سۈليلە من.
 گسىلىسىن او ايکى آل كى، بىر باشى ساخلاماز!
 گسىلن داماردان قان چىخار.
 گەنگىرى قازانىن تكىنە دېير.
 گەن پاراسىز اولونجا اۋەن چوخ اوilar.
 گەن سويان گىتىدى، قازىق قازان گىلدى.
 گىكلىك باشىنى سوخار قارا دئيرىس اونو گۈرمە يېرلر.

كاسا ايله داغىدىب، قاشيق ايله يېغىر.
 كاساد بازارين گلىرى اولماز.
 كاسىب ئوينىن دىرە يى دىر.
 كاسىب اولوسونە ياس ساخلاماز.
 كاسىب اوتانقاج اوilar.
 كاسىب اوشاغى اولماياسان.
 كاسىبا بازارين تولاسى دا حورر.
 كاسىبا قول اول، وارلىيا اوغول اولما!
 كاسىب پول تاپدى، يېر تاپمادى.
 كاسىب چۈرك تاپماز يېسىن، ايتىنин آدین گوموش قويار.
 كاسىب گئىينىسە دئىرلر: - حاردايدى?
 كاسىب، كاسىب يانا!
 كاسىبلىق مان دئىيل، اوغرولوق مان دير.
 كاسىب يارىماز، يارىسا دا قوروماز.
 كاسىبى دوه اوستوندە بؤوه سانجار.
 كاسىبىن آردادى قىشدا ايكىز قىز دوغار.
 كاسىبىن آغزى آشا دىيندە باشى داشا دىر.
 كاسىبىن آلى آچىق اوilar.
 كاسىبىن اوشاغىنinin تىكە سى يېكە اوilar.
 كاسىبىن حالىنى كاسىبىدان سوروش!
 كاسىبىن دالىنجا سۆز چوخ اوilar.
 كاسىبىن داناسى، وارلىنин تاياسينا باخار.
 كاسىبىن دؤولتى ساققالدا اوilar.

کئچله کوسا قنیم اولسون!
 کئچلی پاپاغینین یانیدا تانیماق اولماز.
 کئچلی گون چیخمامیش گؤر.
 کئچلین آدینی زولفعی قویارلار.
 کئچمه ناکیشی کئرپوسوندن، قوى آپارسین سئل سنى!
 کئچمیشین اونودان میلت اوزگە لره قول اولار.
 کئچن چاغ گئرى دئنمز.
 کئچن گونه گون چاتماز.
 کئچن کئچدى، واى گله جك دردى دير.
 کئچن کئچىب، گله جىكىن دانىش!
 کئچه نه کئچمیش دئىرلر.
 کئچى اولىنده قويروغۇنو ديك توتار.
 کئچى جان حايىندا، آتچى پىي آختارىر.
 کئچى سويو باغира- باغира كئچر.
 کئچى قويروق ساللاماسا، تكە ياناشماز.
 کئچى كاسىبىن اينه يى دير.
 کئچىنى دوه آدینا ساتير.
 کئچى نين قوتورو بولاغىن گورۇندن سو اىچر.
 کئچى نين قوتورو سرچئىشمە دن سو اىچر.
 کئفلى گىئدە بىلسە اوز ائوينه گىدر.
 کئفلىيە ايت دىيمز.
 کئفلىيە دىيمە اوزو يىخilar.
 كئپك اوزگە سينه قويروق بولاماز.

گكلىك سسىنى چىخارماسا، قاراقوش اونو توتا بىلمز.
 گل قوشوب كوتان آكمە يىن يئرين قدرىنى نه بىلىر.
 گل قوشوب جوت سورمه يىن چئرە يىن دىرىنى بىلمز.
 گلک ايله گلن، كولك ايله گئدر.
 گلله ساغ اولسون، بير بئرك تاپىلار.
 گلله سى ياخشى گلله دير، حاييف قارپىزا يىشلە دير.
 گند آشيرى ايت حورمز.
 گند گىرروونو ناخيردان توتارلار.
 گند كۈپكسيز اولماز.
 گندلى يىمە يە بىندى.
 گنگر يئىيب، لنگر سالىب.
 كئچل اىكى داراقلى، كور اىكى سورمه لى اولار.
 كئچل باجىسىنин ساچى ايله ائيونر.
 كئچل باخار گوزگويە، آدینى قويار اوزگە يە.
 كئچل باشا تاختا داراقد.
 كئچل باشدادىلىك ائله مزلر.
 كئچل باشىندان، كور گۈزۈندن قورخار.
 كئچل چارا بىلسە اوز باشينا ائدر.
 كئچل حالوا يئير، پاراسينا مىينت.
 كئچل حسن، حسن كئچل، نه فرقى؟
 كئچل دَرمن بىلسە، اوز باشينا ائدر.
 كئچل سويا گئدن دئىيل.
 كئچل قىز باجىسى نين ساچى ايله ائيونر.

کؤچون دئنمه سی آخساق ایته خوش گلر.
 کئرپودن کئچینجه يه دک، آییا دایی سؤیله.
 کئربو قالدى چايىن او تايىندا.
 کئکو اولان اوز کئکونو ايتيرمز.
 کئکو اولمايان آغاج قورويار.
 کئکو پيس اولانا قامچى نئيله سين؟!
 کئکونو سودان چيخارير.
 کئلگە ده دورانين کئلگە سى اولماز.
 کئلگە ده بىتن آغاچىن يئميشى اولماز.
 کئلگە سىز كىشى هئچ زاددىر.
 کئمورچونون قارلىقدان نه ساقينجاغى؟
 کئمورون ايريسىن، ياغىن دوروسون كارينا ساخلا!
 کئمك حاردا، چئرك ده اوردا.
 کئنول آچان سيررى يازسان ائللر اونو آldن آلار.
 کئنول بير شىشه دير، قىريلسا ياپىشماز.
 کئنولدن كئنوله يول وار.
 کئنول سئون گؤزه لين نه آغى، نه قاراسى؟!
 کئنول سئون گئيچك اولار.
 کئنول قوجالماز.
 کئنهنے آيلارى اولدوز دوغرايدىلار.
 کئنهنے حامام، کئنهنے تاس!
 کئنهنے سوپورگە نى داما آتارلار.
 کئنهنے شەھرە تزه قايدا قويور.

کئپك ايستر گئيدن سوموك ياغسىن.
 کئپك اييه سى قاپىسىندا حورر.
 کئپك چئركدن قاچماز.
 کئپكدىن اولان کئپك اولار.
 کئپك سمميز اولسا دا، آتى يئيلمز.
 کئپك سويا دوشمه يىنجە اوزمك اوئرنىز.
 کئپكسىز سورويه قورد گىرر.
 کئپك قايقانىقدان پاي اومار ھم ده چىنى كاسادا.
 کئپك قولاغى كىس نېيلدىسىن، كوچوك قولاغى كىسمە ونقىلىدىسىن.
 کئپه يه آلچالما، قوى يئىسىن آسلام سنى!
 کئپه يه چئرك وئررلر، اييه سيندىن دولابى.
 کئپه يى آچ قوى، دالىنجا دوشىسون.
 کئپه يى سممىز ائتمە كى، سنى يئىسىن!
 کئپه يىن آخماگى، پاخلاۋاندان پاي ايستر.
 کئپه يىن آجلى گلنده مچىدىن دووارينا ايشە ير.
 کئپه يىن اىستە يى كئچسە ايدى، گئيدن سوموك ياغاردى.
 کئپه يىن قوبىروغۇنو كىسمك ايله تولا اولماز.
 کوتۇ سۆز آدامى اينامدان چيخارار.
 کوتوك اوستە چوخ شيو دوغرانىب.
 کئچ قاييداندا سورونون آخساغى ايرە لى دوشى.
 کئچ كئچر، ايت يويورر، ايكىسى ده منزىلە بىرگە يئتر.
 کئچن يوردون دىرينى، دوشىن يورتدا بىرلرلر.
 کئچو، کئچ آردىنجا سوررلر.

۱۹۳ / کلامین جمالی

کوسولو قارداش، گل يوكو چاتاق، کوسوموز کوسولولوکده!
کولدن اود تئرر، اوددان کول.
کولش اولسا باش يارار.
کولش تئز يانار، تئز ده کول اولار.
کولش دوشدو، قيش دوشدو.
کولکلی گوندە پامبىق آتير.
کولکلی گوندە خيرمان ساويرمازلار.
کولو اوجاقدان گۇئتورلر.
کولون آلتىندا كۆز اولار.
کور آت گىچە ده اوتلار.
کور آت مىنن کراللىق ائدر.
کور آتىن آخساق نالچىسى اولار.
کور آتىن کور دا نالچىسى اولار.
کورا گىچە- گوندوز بىردىر.
کور اولسون او گۈز کى، دوستونا آلچاق باخار.
کور ايتدن خىيير گلمز.
کور ايشىغى نئيلر؟
کور ايله چئرك يئسن اينصافى گۈزلە!
کور بولاقدان سو گلمز.
کور تانرييما نىعجه باخار، تانرى دا کورا ائله باخار.
کور توتىدوغۇنو بيراخماز.
کور چىلىيىنى بىر ايتىرر.
کور ساتىجى نىن کور آليجىسى اولار.

كۈھنە قورد يولون آزماز.
كۈھنە گون سايىر پولا گئىتمەز.
كۈھنە كۈيە تزە دارغا گلىپ.
كۈھنە كۈيە تزە نىرخ قويما!
كۈۋك كولونون كۈلگە سى اولماز.
كۈئى آشيرى ايت حورمز.
كۈيخا آتلاتار، اوز كۈيونو چاپار.
كۈيخا ايله حىسابا اوتونان بورجلو قالار.
كۈيغانى گئر، كۈيو چاپا!
كۈيدن گلن من، سوراق گتىرن سن!
كۈيو كۈپكىسيز گئردو، ألى آجاجسىز گىردى.
كوبىر يانىندا كوزه لر سينار.
كوقچوك حوره- حوره كۈپك اولا.
كوقچوكلر حورور، بئيوكلر باخىر.
كوقچيونون قولاغىنى كىرسىن بىرى دئير او زوندور، بىرى دئير قىسا دىر.
كور د، گۈزدىن قىزار، تات دىزدىن.
كور كچونون كور كو اولماز، بئر كچونون بئر كو.
كوره قويون بالاسىنى تىينمىز.
كوزه چى سىنيق كوزه دن سو اىچر.
كوزه سو يولوندا سينار.
كوسه نه پاي دوشمىز.
كوسه نىن پاينى يئيرلىر.

کېرىك گۆزون چېرى دىر.
 کىتاب وئە نىن بىر آلىنى كىرلەر، قايتارانىن اىكى آلىنى.
 كىتابى ساتىب، كىتابلىق آلىب.
 كىچىكدىن خطا، بؤيوكتەن عطا.
 كىچىك لە سايىغى گۇستەر، بؤيوكلەرنىن سايىغى قازان.
 كىچىيىن كىچىك يئرى وار، بؤيوپۈن بؤيوک.
 كىراسىز كىلىمەن اوجو قاتلانماز.
 كىرى كىر آچار، سىيررى سىر.
 كىشى اوغلۇ سۇزۇندەن قاچماز.
 كىشى اۋز سۇزۇنۇن آغاسى دىر.
 كىشى اۋز يازىسى ايلە گىز.
 كىشى او دور سوفە آچا!
 كىشى او لان بود آتى يئمىز.
 كىشى ايشچى دىر، آرواد اوستا.
 كىشى توپوردوپۇنو يالماز.
 كىشىدە دۆزۈم اولمالى دىر.
 كىشى سئلدىر، آرواد گۈل.
 كىشى سئودىيى نىن نازىنى چىك.
 كىشى سۇزو اوزە دئىر.
 كىشى سۇزۇندەن قاچماز.
 كىشى سۇزۇندەن دۇئىم.
 كىشى سۇزۇنۇن اوستوندە دورار.
 كىشىسى اولمايان ئوپىن زومارى اولماز.

كور قوشۇن زومارى يوواسىينا گلر.
 كور قوشۇن يوواسىينى تانرى اۋز آلى ايلە دىكىر.
 كور قوشۇن يوواسىينى قونشۇ قوشلار دىكىر.
 كور گۇزىن دەن آسکى آسیر.
 كور گۇزىن ياش اوممە!
 كور گۇزىن ياش چىخماز.
 كور گۇزۇندەن قورخار، كىچىل باشىندان.
 كور - كور !!
 كور كورا جىرتىدان دئمە سە، اىشى گىچىم.
 كور كورا دئىيىز: چئرىسىن!
 كور كورا دئىيىز: - چىرىت گۇزۇنە!
 كور كورا كور دئمە سە باغرى چاتلار.
 كور كورو تاپار، سو چوخورو.
 كور كورون خىدىنى اوخومور.
 كورلار شەھرىيندە گۈزگۈ ساتمازلار.
 كور نە ايستر ايكى گۇز، بىرى آىرى، بىرى دوز.
 كورون ايستە دىيى بىر گۇز، ايكى گۇز اولورسا - نە سۆز؟
 كورون نە بورجو كى شام باحالانىب.
 كورون يادداشى گوجلو اولار.
 كوسا گىشتىدى ساققال گىتىرسىن، بىغىنى دا قوبىدو گىلدى.
 كوسايا گولە نىن، توب قارا ساققالى گرگ.
 كولا كىچىنин آھى، بويۇنلۇ كىچىجىدە قالماز.
 كووج يومبالانار قاپاغىنى تاپار، گوودوش دىغىرلانار دوواغىنى تاپار.

کیمسه نین تیکه سی کیمسه نین قارنیندا قالماز.
 کیمسه نین حاققى کیمسه ده قالماز.
 کیمسه نین ناکیشىيە ايشى دوشمه سين!
 کیم کیمه دير?
 کیمی سئور حلیمه نی، کیمی چکر جريمە نی.
 کیمی غمیم، کیمی داییم، حامیسیندان آلدیم پاییم.
 کیمین پیشىبىنه پیشىدە دئمیشم?
 کیمینه پای وئرلەر، کیمیندن پای او مارلار.
 کیمی نین آتى اولور، کیمی نین ایتى سئوینىر.
 کیمی نین حايى، کیمی نین واى!
 کینى دوه کینى دير.

کیشى شىستله دانىشىار.
 کیشى قىزى اولونجا، کیشى آروادى اول!
 کیشى گرگ آرخاسىندا آرخا ساخلايا!
 کیشى گرگ بىر بويادا اولسون.
 کیشى کیشىيە چۈرك وئرر.
 کیشىلىك هر آدامىن ايشى دئىيل.
 کیشىنى سىناغا چىكىرلر.
 کیشىنى گنج ساخلار، ياخشى آرواد، ياخشى آت!
 کیشى نین آلى آچىق گرگ.
 کیشى نین باشى گئدر، سۆزۈ گئتمز.
 کیشى نین بىر اۋزو بىر ده سۆزۈ.
 کیشى نین تومانى ايکى اولسا، آرواد آلماق فيكىرينه دوشىر.
 کیشى نین حولقۇمو اولمالى دير.
 کیشى نین دىلىنە قارغىش گلمز.
 کیشى نین سايغىسى اۆز آليندە دير.
 کیشى نین سۆزۈ ايلە ايشى بىر اولار.
 کیشى نین سۆزۈ بىر اولار.
 کیشى نین وارى گئز قاباغىندا.
 کیشىيە کیشى دئىيبلر، آروادا آرواد.
 كيليمىن اوجونو سويا وئريب.
 کیمسه اۆز آيرانىنا تورش دئمز.
 کیمسه نین پیشىبىنه پیشىدە دئمە مىشىم.
 کیمسه نین تويووغونا داش آتمامىشام.

لوتونون پولو قورتولاندا، پئندىر- چئرك سالامات دير.
 لوقما چئىننمه دن اودولماز.
 لوقما دئىيل، بوغمادىر.
 لوقما قارىن دويورماز، سئوگىنى آرتىرار.
 ليل چوخوردا چؤكىر.

L-L

لارى خوروز ياغ باغلار، قارىنجالار باغ باغلار.
 لاغ ائدن لاغا قالار.
 لالام، كارام، دينمرما
 لالاتين دا باغرى قارادىر.
 لالين دىلىنى آناسى بىلر.
 لاى- لاى بىلىرسن، ندىن ياتميرسان؟
 لپه نى دئمە دويونو دئە، دونە نى دئمە بوگونو دئە!
 لعنت قابى اولمى!

لئىلى بازارى دير، مجنون جان ساتىر.
 له له كۈچوب، يوردو قالىب.
 له له وار، يوردو يوخ!
 لوپا- لوپا قارلار ياغسا، قىشا قالماز.
 لوتو لوتونو تاپىماسا، قارا گئىر.

مال يا قرض، يا مرض گتيرر.

مال يئمزين مالينى بير دده سى قوچاق يئير.

مال يئمزين مالينى بير قاللاج يئير.

مالى گئدە نىن اينامى دا گئدر.

مالى مال يانىندا تانىيارلار.

ماليم خاراب اولونجا، جانىم خاراب اولسون.

ماليم گئتدى، پولوم گئتدى، قوناغىم راضى گئتمە دى.

مالينا دوشدو تالان، سندە بير ياندان تالا!

مالين اورتاقلى اولماسىن!

مالين اييه سى اولماسا داغيلار.

مالين اييه سى گرک، اوغلو يوخ، آتاسى گرک.

مالين مال اولماسىن، بازارين بازار اولسون.

مالينى ايت يئير، جانىنى بىت.

مالينى برک توت، قونشونو اوغرو توتما!

مالينى گۈزله، قونشونو اوغرو سانما!

مالى يا آتاسى اولموشدن، يا كئفى گلمىشدن آل!

مال يېغىنجا، عاغىل يېغا

ماماسى ايکى اولانىن، اوشاڭى ترسە گلر.

ماما گتىرنى مورده شور آپارار.

ماما نه قدر چوخ اولسا دا، زور دوغاندا دوشى.

مان ائله مە ماناچارىن مانىنما، مان ائدرىسن اۆز مانىنما- مان دئىيل!

مانسىز گۈزل اولماز، آى اوزوندە دە لكە وار.

مانسىز يار آختاران يارسىز قالار.

M-م

ماتاھىم ماتاح اولونجا، بازاريم بازار اولسون.

ماراغا باسىدىغى دىر، اىلدە بىر دۇنە گلر.

ماشا واركن، آلىنى ياندىرما!

مال اوچ كرە آداما باش ووارار، كوسدوسە دۈنمز.

مال اييه سىندىن قىيىمت آلار.

مال اييه سىنه بنزە مز سە، حارام دىر.

مال اييه سىنه چىرى.

مال اييه سى، يئر اييه سى، حانى بونون ايلك اييه سى؟

مال جانىن يونفاسى دىر.

مال دا شىرىن، جان دا شىرىن.

مال ساخلاسان پىشىك ساخلا، اوزو توتار، اوزو يئير.

مال گئدر بىر يانا، ايمان گئدر مىن يانا.

مال منىم، سۆز منىم.

مَن بىلىرم حانسى اينه يىن بوزايسان!
 مَن بىلىرم حانسى يوواين قوشوسان!
 مَن دئىيرم ائركك دىر، سَن دئىيرسَن ساغ!
 مَن دئىيرم خاجه يِم، او دئىير نىچه اوغلون وار؟!
 مَنندن روشت آل، آز-آز آل!
 مَن موتالى بيراخديم، موتال منى بيراخماير!
 مَنـمـ منـمـ ليـكـ جـانـ آـلـ.
 مَنه دـيمـهـ يـنـ اـيـلانـ يـوزـ اـيلـ يـاشـاسـينـ.
 مَنه دـيمـهـ يـنـ قـورـهـ مـينـ اـيلـ يـاشـاسـينـ.
 مَنه وـئـرـهـ نـينـ اوـغـلوـ اوـلـسوـنـ، منـدنـ آـلاـيـنـ اوـغـلوـ اوـلـسوـنـ.
 مـئـيـمـ آـيـاغـيمـ بـيـلـنـىـ سـنـينـ باـشـينـ بـيـلـمـزـ.
 مـئـيـتـيرـ گـوـرـ اوـيـرـهـ نـرـ، مـئـحـرـابـ گـوـرـ آـغـلـارـ.
 مـئـيـتـيرـينـ سـسـىـ اوـزاـقـدانـ خـوشـ گـلـرـ.
 مـئـيـخـانـاـچـىـنـىـنـ شـاهـىـدىـ اوـزـومـ آـيـاقـلـاـيـانـ دـىـرـ.
 مـئـيـمـونـ جـاناـ دـويـساـ، باـلـاسـىـنىـ آـيـاغـىـ آـلتـىـناـ قـوـيـارـ.
 مـئـيـوـهـ نـينـ كـالـىـ يـتـيـشـرـ، آـدـامـىـنـ كـالـىـ يـتـيـشـمـزـ.
 مـوسـافـيرـ اوـمـدوـغـونـوـ دـئـيـيلـ، بـولـدوـغـوـ يـئـيرـ.
 مـوسـافـيرـ مـوسـافـيرـدـنـ، اوـ اـيـيهـ سـىـ هـرـ اـيـكـسـىـنـدـنـ يـازـيقـ.
 مـوسـافـيرـ يـئـدـيـيـنـىـ آـيـاغـىـ اـيـلـهـ گـتـىـرـ.
 مـوـسـلـمـانـ سـنـينـ آـدـىـنـاـ اـيـنـاـقـ يـاـ خـورـزوـنـ قـوـيـروـغـونـاـ؟!
 مـوـفـتـهـ سـيـرـكـهـ بـالـدانـ شـيـرـينـ اوـلـارـ.
 مـولـلاـ نـصـرـالـدـينـ نـاـغـىـلـىـ اوـلـدوـ.
 مـيـخـ حـاـچـاـ اوـلـساـ يـئـرـهـ گـيـرـمزـ.

مـانـلىـ مـانـىـنـىـ بـيـلسـهـ، باـشـينـاـ كـيـلـيمـ اـورـتـرـ.
 مـجـلـىـسـهـ گـيـرـدـىـنـ يـئـرـىـنـىـ تـانـىـ!
 مـچـيـدـ اـوـچـورـساـ مـيـنـبـرـىـنـدـنـ بلـىـ اوـلـارـ.
 مـچـيـدـينـ قـاـپـىـسـىـ آـچـيـقـدـىـ، اـيـتـيـنـ حـايـاسـىـنـاـ نـهـ گـلـيـبـ دـىـرـ؟!
 مـرـدـ آـرـخـادـانـ وـورـماـزـ.
 مـرـدـ اوـزـونـدـنـ دـىـرـ، نـامـرـدـ يـولـداـشـينـدانـ.
 مـرـدـ اـيـلـهـ جـهـنـنـمـهـ گـئـتـ، نـامـرـدـ اـيـلـهـ جـنـنـتـهـ گـئـتـمـهـ!
 مـرـدـ اـيـلـهـ گـزـنـ مـرـدـ اوـلـارـ، نـامـرـدـ اـيـلـهـ گـزـنـ بـيـابـانـگـرـ.
 مـرـدـ اـيـيـدـلـرـ سـوـفـرـهـ آـچـارـ، آـدـ آـلـ.
 مـرـدـدـنـ بـيـرـ چـيـخـارـ، نـامـرـدـدـنـ اـيـكـىـ.
 مـرـدـهـ قـورـشـونـ دـيـمـزـ، هـنـجـ كـورـهـ يـيـنـدنـ.
 مـرـدـهـ گـلـنـ قـادـانـىـ نـامـرـدـىـنـ باـشـينـاـ يـازـ.
 مـرـدـومـ يـيـرـتـيقـ آـخـتـارـيرـ بـارـماـقـ تـاخـاـ.
 مـرـدىـ قـوـواـ قـوـواـ، نـامـرـدـ اـئـلـهـ!
 مـرـدـينـ آـيـاغـىـنـ دـاشـ دـيـدىـ بـيـلدـىـ نـدـنـدـىـرـ، نـامـرـدـىـنـ بـوـيـنـوـ سـيـنـدـىـ بـيـلـمـهـ
 دـىـ نـدـنـ دـىـرـ.
 مـرـدـينـ تـؤـولـهـ سـىـ نـامـرـدـىـنـ اوـتـاغـىـنـدـانـ يـئـىـ دـىـرـ.
 مـصـلـحتـلىـ دـونـ گـئـنـ اوـلـارـ.
 مـظـلـومـونـ آـهـىـ يـئـنـدـىـرـ شـاهـىـ.
 مـلـاـكـهـ زـارـافـاتـ آـنـلـامـازـ.
 مـلـهـ سـهـ آـتـىـ حـالـالـ اوـلـارـ.
 مـنـ آـغاـ، سـنـ آـغاـ اـيـنـكـلـرىـ كـيمـ سـاـغاـ؟
 مـنـ بوـ اـوـيـنـ اوـكـوزـوـيـمـ، اـيـسـتـرـ كـوـتـاـنـاـ قـوـشـسـوـنـلـارـ، اـيـسـتـرـ جـوـتـهـ!

N-ن

نا او مودلوق اولومدن ياماندир.
 ناحاق ايش آياق توتماز.
 ناحاق قان باتماز.
 ناخира گئتمك عار دئيل، چؤره يىنى يىغماق عاردىر.
 ناخير ايتىب، آلا دانانى قووور.
 ناخيرچيدان آغ ساققال اولماز.
 ناخيرچى قىزى ناخيرچى چؤرھ يى آرزولار.
 ناخيرچى قىزىندان خانىم اولماز.
 ناخيرچى قىزىنinin فيرى ناخيرچى گلنده تو تار.
 ناخيرچىلىق ائدير، چۈرك يىغماغا او تانير.
 ناخيردان او زاق دوشن دانانى قورد يئير.
 ناخير يئرى ايله گئدىپ، آلا دانانى آختارير!

ميردار آسکى او د توتماز.
 ميرىغا دئىيرلر ايشىغى پىله.
 ميزراق چو ولا سىغماز.

ميسكىنин آھى، تاختдан ائدر شاهى.
 ميس - ميس دئىينجە، موصطافا دئه قورتار!
 ميلچك بكمزه قونار.
 ميلچك ده ياغلى يئرە قونار.
 ميلچك قانا قونار.

ميلچك ميردار اولماز، گئنول بولاندىرار.
 ميللتىنه خايىن اولان، آتساسىنى ساتار.

مین اولچ، بير بىچ!
 مین ايشچىدىن بير باشچى.

مین تومنىن پخمه سى دىر، بير قىرانىن مرد اىيىدى.
 مین دانىشان يورولدو، مین بير دانىشان يورولمادى.

مین دوشون، بير دانىش!

مین قاپىدان دوز دادان بير قاپىدا دورماز.
 مین قويونلۇنۇن بير قويونلۇيا ايشى دوشى.
 مىننت آليمىن قابارىنا.

مىننت ايله جىننە گئدىنچە، مىننت سىز جەننەمە گئتا
 مىننت بويدا آغىر يوك اولماز.

مىننتلى پلوودانسا، پئىدىر - چۈرك ياخشى دىر.
 مىنېكلى يئرده گئدىن حالىنى بىلمز.

نَفْس يَئْتَمِيش شَيْطَانَدَان شَرْلَى دَير.
 نَفْسِينَدَه دَته مَه دَيَيْن اِيشَى باشقاَسِينَا گُؤسْتَريش وَئِرمَه!
 نَقْدَر اوْزَاق اوْلَسا يَول، نَقْدَر پِيس اوْلَسا اَئَل يَاخْشَى دَير.
 نَقْدَر چَارِيق اوْغُورلا يَير، آياغَى يالِين دَير.
 نَنَه دَئِين چَوخ اوْلَار، چُؤَرك وَئِرن يَوخ.
 نَنَه سَى تعْرِيف اَئَن قِيزَدان قَاج، قُونشُوسُو تعْرِيف اَئَن قِيزَى آل!
 نَنَه سَى گَزَن آغاجَى، بالاسِى بُوداَق- بُوداَق گَزَر.
 نَه آراَقْدا شَفا وَار، نَه نَامِرَدَه وَفا.
 نَه آغاجَى تَوَولا، نَه اِيت حُورسُون.
 نَه اَكْرسَن، اُونُو دَا بِيَچِرسَن!
 نَه اُوزُونَدَه دَير، نَه سَؤَزُونَدَه.
 نَه اوْزو يَئِير، نَه اُوزَگَه يَه وَئِير، اِيَيلَندِيرِير، اِيَتَه وَئِيرِ.
 نَه اُولُويه حَاي وَئِيرِ، نَه دِيرِيَه پَاي.
 نَه اوْزُور، نَه دُوزُور.
 نَه اوْلاجَاغَا، نَه اُولَه جَه يَه چَارَا وَار.
 نَه اوْيانليق دَير، نَه بُويانليق.
 نَه اِيزِي وَار، نَه توْزو.
 نَه ايَستَه يَيرَسَن باجيَندَان، باجيَن اُولُور آجيَندَان؟!
 نَه ايَشَين وَار توپالَدا، توپال باشَين قُوبَارَدا؟!
 نَه باحَارَدى، نَه دَه گُوز، حارَدان گَلدَى بو نَرَگِيز؟
 نَه باشَى وَار، نَه آياغَى.
 نَه بالِين يَئِيرِم، نَه بلاسِين چَكِيرِم.
 نَه بَئِله اَئَت اوْيَول، نَه اَئَلَه اَئَت سَؤَيَول!

ناخِيشَا باخْما، ناقْقاشا باخ!
 نادَان آلينَدَن سَو ايِچَمه، دِيرِيلِيك سَوِيو اوْلَسا دَا!
 نادَانِي كَوتَك دوزَلَدر، قَوز بَئِلى قُويلاَق.
 نادِيرِي تاخِتَدا گُؤرُوب، سُولِئِيمَانِي قُوناَقدَا.
 نَار آغاَجَى- ايَستَك آغاَجَى!
 ناكِس قُونشُو اوْتو دَا اُوزُونَه حاجات بَيلَر.
 ناكِشِى كَوپروسوَنَدَن قُولَاي گَيْچِينَجَه، راضِيَام آپارَا او سَئِللَر منَى!
 نَال آتَى ساَخْلَار، آت ايِبِيدِى.
 نالسيَز آت يوك آپارماز.
 نامِرَد چُؤَرَه يَى باشا چِيرِپِيلَار.
 نامِرَد بَير گُؤرُدون، بَير دَه گُؤرَسَن نامِرَدَسَن!
 نامِرَدِين چُؤَرَه يَين يَئِمَه!
 نامِرَد هَئِچ بَير چَاغ مرَه اوْلمَاز.
 نامِرَدِين دِيلَى زَهَرَدَن آجَى دَير.
 ناموسُونَو سَئُون عَالَمِين ناموسُونَا قارِيشَماز.
 نانجيَبِدن بورج ائِيلَه مَه، بورج ائِيلَه دَين خَرج ائِيلَه مَه!
 نانجيَبِيه بورجلو اوْلَسان يَا دُويَدا ايَستَر يَا دَا قُوناَقِيلِيقَدا!
 نانجيَبِيه سَالَم وَئِر گَئِچَا!
 نانكُورَا يَا بَير تِيكَه، يَا مَيِن تِيكَه.
 نَرَديوانَا ايلَك باساماَدان چِيخِيلِير.
 نَرَديوانِيسَيز دَاما چِيخِيلِماز.
 نَرَگِيز بَيلَدى، تَبرِيز بَيلَدى.
 نَسَلِينَدَه اوْلان دِيرِناغِينَدَان گُؤسْتَرَر.

نه توفه يه چاخماق دیر، نه دونبه يه توخماق.
نه تؤکرسن آشینا، او چیخار قاشیغینا.
نه چاغ یاغیش، او چاغ قیش.

نه چکرسه اوکوز چکر، آرابا يولو ایله گئدر.
نه خودانی الدن قوبور، نه خورمانی.
نه دوزلو اول آتیل، نه دوزسوز اول ساتیل.
نه دوغرارسان آشینا، او چیخار قاشیغینا.
نه دوه نی گئرموشم، نه ده لپیرینی.
نه دیل بیلسین، نه دوداق.

نه ساققا میننت ائت، نه ده بیبیغا.
نه سلام، نه کalam.

نه سوئید آگاجیندان بار، نه ده عارسیزدان عار.
نه شیطان گؤر، نه ده قول هوالله اوخوا!
نه شیش یانسین، نه کاباب.

نصیب اولسا گلر یمندن، نصیب یوخسا چیخار بدندن.
نه ظالیم اول آسیل، نه مظلوم اول باسیل!
نه قانیر، نه ده قاندیریر.

نه قورخولو دوش گؤر، نه دوعایا مؤحتاج اول.
نه قویون اولدوق اوتا یارادیق، نه قوزو اولدوق سوده یارادیق.
نه گله نینه اوز چئویر، نه گئدنی قووان اول.
نه گئجم گئجه دیر، نه گوندوزوم گوندوز.
نه گئرسون، نه ده اوره بی بولانسین.
نه گئرموشم، نه ائشیتمیشم.

نه یاراشار آریغا، گئده گیره قوروغا!
نوه بالادان شیرین دیر.
نئیله ییرم قیزیل تشتی، ایچینه قان قوساما
نیسیه مال اولماز.
نیسیه یئین ایکی دئنه کئفله نر.
نیفاق دوستلوجا دوشمندی.
نیکبت آروادی اولانین، بیر جیزیق تومانی گرک!
نیبت حارا، منزیل اورا.

اوچاق ایچیندن توتوشار.
 اوچاقدان گئتسه، بوجاقدان گئتمز.
 اوچاق یئری کولوندن بیلینز.
 اوحا وار داغا میندیرر، اوحا وار داغدان ائندیرر.
 او حلب، او آرشینى، بیلینسین مرد کیم، نامرد کیم.
 اوخ ڈیه نه تللى دیر.
 اوخ کى يايidan چيخدى دايandيرماق اولماز.
 اوخدوغونو دئمه آنلاديغىنى دئه!
 اوخوماق ايинه ايله گور قازماق كىمى چتىن دير.
 اود ايله اويناماق اولماز.
 اود ايله پامبىغىن نه دوستلوغۇ?
 اود ايله سو يالوارماق بىلمز.
 اود حاقدان يانماسا يانماز، يا اتكله، يا يئللە!
 اوددان كول تئرر، كولدن اود.
 اود دوشدويو یئرى ياندىرار.
 اودسوز چۈرك بىشىز.
 اود قالار كۆز اولار، قىز قالار سۆز اولار.
 اود هر يانا دوشسىه اوزونه يئر آچار.
 اودو سۈندوروب، كول ايله اوينايير.
 اودونا گىئىدىن بالتاسى ايتى اولار.
 اود يانماسا توسىسو چىخماز.
 اوراغى كورك زامانى، كورىي ده اوراق زامانى آلماق گرگ.
 اورتادا گزى دانانى قورد يئمىز.

او-

او آدام ايله دوست اول كى، چؤرە بىن چوخونو سنه آزىنى اوزونه
 آيېرسىن!
 اوبا ايىھە سىز قالاندا دونوز تپە يە چىخار.
 اوبا بىزىدە، بىز اوپادا!
 اوبا كۆپكىسىز اولماز.
 او بوببودور، يازدا گلر.
 او بورجلودان آللاھ راضى قالسىن، نه وئرر، نه دانار.
 اوتا قاتسان آت، آتە قاتسان ايت يئمىز.
 اوت كۆك كۆ استە بىتر.
 او تو ايتە، آتى آتا تۈكۈبلر.
 او توردوغۇن دالى كىسمە!
 اوچاقدان آكسيك اولان، بىچاقدان آكسيك اولماز.
 اوچاغىن آيرىلىيىنە باخما، توسىسونون دوزلوبونە باخ!

۲۱۳ / کلامین جمالی

اوغلان دایسیا، قیز خالایا بنزر.
 اوغلان دیر اوخدور، هر اوده يوخدور.
 اوغلان کامال ایله، قیز جامال ایله.
 اوغلانی آتماق، قیزی دا بازاردا ساتماق اولماز.
 اوغلان یئتیر، قیز یئتیر. یوکو یئنه سن گتیر.
 اوغلوم اوغلان اولسا، قیز قاپیدا حاضیر دیر.
 اوغلونا سوننت ائدیر، قونشویا میننت ائدیر.
 اوغلونا قیز آختارینجا، قیزینا اوغلان آختار!
 اوغول آتادان گۇرمە بینجه سوفره آچماز.
 اوغول آتایا، قیز آنایا ياردی.
 اوغول آله دوشر، قارداش آله دوشمز.
 اوغول اون دؤرد ياشینا چاتاندا، يخىلی آت گرک.
 اوغول پیس افولاد اولسا، اولدورر درد آتانی.
 اوغول خيرداسی، نوغول خيرداسی.
 او قدر آلی ایله يئریبب کی، آياغینین قدرینی بیلیر.
 او کس آغلايار کی، باجاناغی يېرىندە اولمايا.
 او لاچاغا چارا يوخدور.
 او لاریندان دا اولدو، اولمازیندان دا.
 او لان اولدو توربا دولدو.
 او لان اولدو گئچن گئچدی.
 او لان تاخار، اولمايان باخار.
 او لاندا حالاي- حالاي، اولماياندا حاليم قولاي.
 او لاندا شانور- شانور، اولماياندا حاققا شوکور.

اور تادا يئییر، قیراقدا گزیر.
 اور تاقلی اوكۇزدن تک بوزوو ياخشى دیر.
 اوردونو يالان ساخادر.
 اوروج توتمایاسان، ناماز قىلماياسان، ايشين بئله دوز گله؟
 اورو جلوق آیى كىمى گۇرونمىز اولوب.
 اوغرو آناسى گاه دؤش يئير گاه دا دؤشونه وورار.
 اوغرو ائله باغىردى کى، دوغرونون باغرى يارىلدى.
 اوغرو ائو اولماز، ائو اىيە سىن ائودن سالار.
 اوغرو اۆز كۈلگە سىندىن قورخار.
 اوغرو اول حارامى اول، اينصافى ايتىرمە!
 اوغرو حامىنى اوغرو بىلر.
 اوغرو داش آتىب اۆزونو بىلدىرر.
 اوغرودان اوغرويا حالال دیر.
 اوغرو قالانا يانار، ائو اىيە سى گىئده نە.
 اوغرو لووق ائيلە يە نى بىراخىب باجادان باخانىن گۈزونو چىخارىلار.
 اوغرو لوغون ايلكى آى ايشىغينا دوشر.
 اوغرو هرچاغ دوغرو لوقدان دانىشar.
 اوغرو يوواسىنا داش سالما!
 اوغلان آدامى سىندىرار بادامى، قیز آدامى سىندىرار آدامى.
 اوغلان آرخادىر، قیز ياراشيق.
 اوغلان آناسى، تەمل بىنassi.
 اوغلان اولنجىك، بى اولدوم دئير.
 اوغلان جوتده، قیز سوتده.

أء-Ö

أءپورسن أؤز آلينى أءپ!
 أءتكه لريم آغزيمدان گلدى.
 أءتن گونه گون چاتماز.
 أوج آخراتا قالماز.
 أوجدن شيرين باغيش دير.
 اءرتوولو بازار- دوستلوغو پوزار.
 اءردك اءلدو قاز قالدى، سيم قيريلدى ساز قالدى.
 اءردك گليب قاز اولماز، گلين گليب قيز اولماز.
 اءردكden قاز يئريشى اىسته مك اولماز.
 اءردىي سو ايله قورخوتمازلار.
 اءركن نانجا اوزون اولسا، يئنه ده دوغاناقدان گئچر.
 اءرنكده يانلىش اولماز.
 اءرنك گولدور، سؤز چيچك دير.

اولان دؤرد باغلار، اولمايان درد.
 اولدو قير- ساققىز، ياخاما يايپىشدى.
 اولسايدى ياغ، بىشىردىم قايقاناق.
 اولمادى ائله، اولدو بئله!
 اولموشو دا بو، اولا جاغى دا بو!
 الوم اولدو قجا ياخشىليق ائله!
 الوم هرچاغ آله دوشمىز.
 اونبىرآى ايشله، بىرآى يئه!
 اوندا بوندا سۈزۈن، يوك دىبىنندە گۈزۈن اولسۇن!
 اوندان كۈر ايت دە خىئير گۈرمىز.
 اونون اىپىنه اودون يىغماق اولماز.
 اونون اىينه سىنى يئين تې نه ايشر.
 اوو آتائىن دئىيل، يئته نىن دىر.
 اوو توغان توغا/ تازى بورنوندان بىلىنر.
 اووچو اووون اىزىنى گۈزىلر.
 اووچو اوووندا، يولجو يولوندا گرگ.
 اووچويا داغ نىشان وئرمىزلىر، اوو نىشان وئرلىر.
 اوو گلىب بىرە يە، اووچو توغانمىز.
 اويناشدان آر اولماز.
 اويناغان يورولماز، يورولماسا او توغرماز.
 اويناماغين باجارمىز، قايىدىب بىرده چۈكۈر.
 اويوندا آغلانىن باشى كىل اولار.
 اويوندا باش سينار.

اؤزگە آتينا مىنن تئز دوشىر.
 اؤزگە آغزىنا باخان آج قالار.
 اؤزگە آلى خىئىه اوزانماز.
 اؤزگە آلینە گۆز دىكىن آج قالار.
 اؤزگە اؤزگە نىن ايشىنى آتىلا - آتىلا گۇرر.
 اؤزگە اؤزگە نىن نامازىنى أدبىسىز قىلار.
 اؤزگە اوشاغىندان اوغول اولماز.
 اؤزگە بوزووونون چاتىسى آلده قالار.
 اؤزگە تويوغۇ اؤزگە يە قاز گۇرۇنر.
 اؤزگە قاپىسىنى باغلى ايستە يە نىن اؤز قاپىسى باغلى قالار.
 اؤزگە قازانىندا آش قايناماز.
 اؤزگە گۆزو ياخشى گۇرر.
 اؤزگە گلىنى، اؤزگە گۆزونە قىز گۇرۇنر.
 اؤزگە كىسە سىنندن پاي وئرمىزلىر.
 اؤزگە مالى آغىرلىق ائدر.
 اؤزگە مالىنا گۆز دىكىن، گۆزسوز قالار.
 اؤزگە نىن آشىنا سوغوق سو قاتما!
 اؤزگە نىن اىپى ايله قوييوا دوشىمە!
 اؤزگە نىن داشىنى سىنە نە وورما!
 اؤزگە يە بئل باغلاما!
 اؤزگە يە قويو قازان اؤزو دوشىر.
 اؤز گۆزوندە بايقوش بالاسى توووزدان دا گۈزل دىر.

اؤز آتاسىنى ايستە يىن، اؤزگە سىنى ايستە مز.
 اؤز آدىنى اؤزگە لره قويما!
 اؤز آياغى اؤز باشىنا.
 اؤز آلى ايلە اؤز آياغىنا بالتا چالىر.
 اؤز آليم، اؤز باشىم.
 اؤز ائشىشە يىنى مىن، اؤز ايشىنە گئى!
 اؤز ائشىشە يىنى مىن، اؤزگە نىن آتينا مىنما
 اؤز ائوينىن تولكوسو، اؤزگە ائوينىن آسلانى دىر.
 اؤز اودونا منى ده ياندىرما!
 اؤ اوروشوندە اوتلایان مال آج قالماز.
 اؤز اىپىنى اوزو ائشر.
 اؤز بئر كونو قوى قاباغينا قاضى ائله!
 اؤز تە زىندىن داش گۇئورما!
 اؤز چۈرە يىنى اؤزگە دىستيرخانىندا يئىير.
 اؤز چولونو سودان چىخارا بىلمىر.
 اؤز چولونو سودان چىخارىر.
 اؤز خىاليندا آىي دا بىر كۆيصادىر.
 اؤز داناسىنى سووارىر.
 اؤز دوشمنىنى شكر ايلە بوغور.
 اؤز سۈزونو حاردا ائشىتىدين، اؤزگە سۈزۈ دئىيلن يئرده.
 اؤز سىسى اۈزۈنە خوش گلىر.
 اؤز سوفرە نىن قىرينتىسىنى يئە، اوزگە چۈرە يىنин حىرىتىنى چىكمە!
 اؤز عايىبىنا باخ سونرا باشقاسىنى عايىبلا!

اوز گؤزوندە تىرى گۈرمىز، اوزگە گۈزوندە قىلى سئچىر.

اوز گۈزوندە چووالدوز گۈرمور، باشقالارينىن گۈزوندە اىينه آرايىر.

اوز گۈزوندە دىرىھ يى گۈرمور، اوزگە گۈزوندە چۈپ آختارىر.

اوزلرى چالىب، اوزلرى اويناييرلار.

اوز مىنتىنى چىك!

اوزو سوچلو، اوزو گوجلو.

اوزو عدالتلى اولانىن قاضىيا ائحتىياجى اولماز.

اوزو قازانمایان، مال قدرىنى بىلمىز.

اوزوم قورىتىدە، گۈزوم وطنده.

اوزون ايشلە، اوزون يئە!

اوزوندىن گوجلوسو ايلە آياق اولما!

اوزوندىن گوجلوسونو بىلمىر.

اوزوندىن گوجلو يوش گلمە مىسىن!

اوزوندىن يئكە دانىشما!

اوزوندىن آشاغانىن قىزىنى آل، اوزوندىن يوخارىيَا قىز وئرمە!

اوزوندىن بؤيوڭ ايلە دانىش، يانىندا ياتما!

اوزو ندىر، جىبىللەتى نە اولسۇن؟

اوزون فيل اولسان دا، قارىشقانى ياددان چىخارتما!

اوزون كىمييە توش گله سن!

اوزونه اوماج اووانمير، اوزگە يە آريشته كسىر.

اوزونه ايستە دىيىنى اوزگە يە ده ايستە.

اوزونه اىينه باتىر، يولداشىنا بىز.

اوزونه سايغى گۈسترمە يىن، اوزگە يە ده گۈسترمىز.

اوزونه گون آغلامىيان اوزگە يە ده آغلايا بىلمىز.

اوزونه گووه نن داغ دا آشار.

اوزونو اولموش، يولداشىنى يورولموش بىل!

اوزونو باشقاسىينا نردىيان ائتمە!

اوزونو بېزه يە بىلمىر، توبدا گلىنى بېزه يېر.

اوزونو بوغدا بازارىندا گۈرور.

اوزونو تانىيان آلاھىنى دا تانىيار.

اوزونو تمىز ساخلا، قىيل اولمۇن گلر!

اوزونو تولكولويه ووروب.

اوزون ووروب تانرى قىلىنجىنا.

اوزو يىخىلان آغلاماز.

اوكوز أكىر، دانا بىچر.

اوكوز اوز آكدىيىندەن يئىه بىلمىز.

اوكوز اوزو اوچون يونجا آكىنده باشى آغرييار.

اوكوز اوزونه كوروشىنە آكىنده باشى آغرييار.

اوكوز اولدۇ، اورتاق آيرىلدى.

اوكوز اولدۇرۇب آد گۈتۈرۈر.

اوكوز اولندىن سونرا، بىچاق چىك چوخ اولار.

اوكوز اولدۇ تاي، ايشىن اولدۇ زاي!

اوكوز اينىلە مىدىن قارنى جىرىلدايار.

اوكوز چىرى دئمه، جامىش سولولىا.

اوكوز گلدى كىچىنى يېدى.

اوكوز كىمى يېرى، دانا كىمى ياتار.

اولنین بورجونو دیرییه یوکلرلر.
 اولنین گۆزو آرخادا قالار.
 اولو آسلاندان دیرى دووشان يئى دير.
 اولو ائشىشە بىن نالىنى چىخارىرى.
 اولوب، آغلابانى يوخدور.
 اولو بىر گون، شيون ده بىر گون.
 اولو دوروب يوپيوجونو يوپور.
 اولوسو اولان بىرگون آغلار، ڈلىسى اولان هرگون.
 اولو قويلاقلېدان قاييتماز.
 اولو قويون سودلو اولار.
 اولو گۈملەكسيز قالماز.
 اولولر ائله بىلر كى دىرييلر حالوا يئىبىر.
 اولوم آتالار پىشە سى دير.
 اولوم اولومدور، خىريلداماغى ندىر؟
 اولوم ايستە يىرسن؟ - گئت گيلانا!
 اولوم حاقدىر.
 اولوم حاقدىر، قونشولا!
 اولوم حاق، قاليق حالال.
 اولومدىن باشقۇا ھە زادا چارا وار.
 اولوم آكن، اولوم بىچر.
 اولوم اولماسا دا، قوجالىق وار!
 اولوم قاش ايلە گۆز آراسىيندا دير.
 اولوم گىلندە سوروشماز كى، اوغول - اوشاغىن نىچە دير؟

اوكوزه جوت سوردورلر، دئيرلر دەدە - بابانىن ايشى دير.
 اوكوزو اولانا بورج وئرمزلر.
 اوكوزون قاشقايسىنى دئيرلر.
 اوكوزو يوروغاندا چوخ سۆز دئيرلر.
 اولدورن اوخ، سوچلو اوخ آتان.
 اولدو وار، دئندو يوخدور.
 اولسون او يامان كى، يئرينه ياخشى گله جك!
 اولكە سينە خور باخانىن ويجدانى اولماز.
 اول كى، عزيز اولاسان، شىش كى، سمييز اولاسان!
 اولمك اولمكدىر، بو نه خىريلدا ماقدىر?
 اولمه ائشىشە يىيم اولمە، ياز گلر يونجا بيتر.
 اولمە، ايتىمە، قاپىمىزدان گئتمە!
 اولمه سين او يامان كى، يئرينه ياخشى گلسىن.
 اولمه يە قونشو اوشاغى.
 اولمه يى باجارماق، ياشاماغى باجارماماقدان يئى دير.
 اولموش آسلانا دووشانلار دا باسقىن ائدر.
 اولموش ائشىشك آختارىر كى، نالىنى چكسىن.
 اولموش ائشىشك قورددان قورخماز.
 اولن اولدو دينجلدى، واى قالانىن حالينا!
 اولن ايلە اولمك اولماز.
 اولن جانىنى قورتارىر، واى قالانىن حالينا!
 اولنلىرىمىز قالسايدى، عرب قوشونو بىزدن اولاردى.
 اولنى بوشلا، گلنلى خوشلا!

اولوم وار اولوم کيمي، اولوم وار ظلوم کيمي.

اولوم وار کي ياشامجا ديرلى، ياشام وار کي، اولومدن ده بئتردىر.

اولوم وار وورار گئچر، اولوم وار دلر گئچر.

اولومو گۈرن ايسىتمە يە راضى اولار.

اولومون دوه سى هركسىن قاپىسىندا خىخلايار.

اولونە چاغىندا آغا، ائل گلر تونلوك اولار.

اولونو اوز باشينا قويسان، گۈملە يىنى باتىرار.

اولونو گوتورىندىن سونرا، دوعاييا گلن چوخ اولار.

اولونون آردىنجا دانىشمازلاز.

اولونون اوزو ايسىسى اولار.

اولو يئرده قالماز.

اولويه اولولوك، ديرىيە ديرىلىك گرەك دير.

اوېرىنەمە يە آرىنەمە!

اوېرىنمىش قودورموشدان بئتردىر.

اوېرىنەن ايلە قودورانى ساخلاماق اولماز.

اوېيلە سينە گلن بؤيلە سينە گئدر.

اوېيدو وئر آلانا، قولاغىندا قالانا.

عۇمۇر بويو ايشيق قاييردىم، حله ده قارانلىقدايم!

عۇمۇر بير اىينە دير، ساپى چوخ قىسا.

عۇمۇرلر اورتولودور، ھم قوجايىا، ھم جاوانا.

P-پ

پاپاز دا هرچاغ پىلۇو يئمز.

پاپاخان قوشۇ كىمي دىل - دىل اوتور.

پاپاغىمىز گونه يانىب.

پاپاغى گون اورتا يئرىننە دير.

پاپاغىن يئرە گىرسىن!

پاپاغىنى قاباغىنا قوى دوشۇن!

پاپاق آلتىندا اىيىدلر ياشار.

پاپاق ائلە - ايشىممىزى بىلک.

پاپاق اوچوز اولاندا حامى كىشى دير.

پاخلانى چوخ يئىه نىن باشينا خىليل گلر.

پاخىلىن قورو جەننەمدە دير.

پادىشاھىن دا ائلە اىشى دوشىر.

پارا آل كىرى دير.

پول پولو قازانار.
 پولدا وفا اولسایدی، آldن- آله گزمزدی.
 پول عاییبلاری اورتر.
 پول قازانماق قولای دیر، ساخلاماق چتین.
 پول کسه نی قیلینج کسمز.
 پوللو اوشومز.
 پول وئریب سؤز آلان پئشمان اولماز.
 پولوم جئبیمده، عاغلیم باشیدما.
 پولون اوزو قارا اولسون!
 پولون اولدو آللی، اولدون آدی بللی. پولون اولدو یوز، گیر ایچیندە اوزا
 پولون چوخدور ضامین اول، ایشین یوخدور شاهید.
 پولون وارگیریش، یوخدور سوروش!
 پولونو عزیز ائدن اوزونو ذلیل ائدر.
 پولو وئر پولا، وئرمە قیویر- زیویرا!
 پونزادان باتمان توتور.
 پوف دئمک دوداق ایستر.
 پیچ- پیچ ائو ییخار.
 پیرینه داش آتیرسان!
 پیس آدامین اوزونو گئرمە!
 پیس ائششە یین یاخشى قودوغو اولار.
 پیس اولاد باليق سومويودور، نه آتماق اولار، نه اودماق.
 پیس اولمسا، یاخشینین ڈیری بیلینمز.
 پیس توغوق بَرَك یومورtar.

پارا جان یونقاری دیر.
 پارادان قونشو پایی اولماز.
 پارالیبا "آفندیم" دئیرلر.
 پارانى وئرن دودوبو چالار.
 پاسلى دَمِيردن قىيلىنج اولماز.
 پاشانين دا آرخاسىنجا سۇئىلرلر.
 پالازا بورون، ائل ايله سورون!
 پامبىق اولسون، بارداندا اولسون!
 پامبىق ايله باش كسىر.
 پاي بؤلنە پاي قالماز.
 پايدان پاي اولماز.
 پاي وئريب دردىندن اولمە!
 پاييزدا آتى ائشكىن آل، ائششە يە سات!
 پايىنى يالقىز يئين تايىنى يالقىز قالدىرار.
 پىچ ايله پىلاو اولماز، ياغ ايله دويو گرَك.
 پئشکش آتىن دىشىنى سايمازار.
 پئندىر- چورە يە آل يوسان، پىلاوا گرَك يويوناسان.
 پلۇوو يئىنه نه وئر، سؤزۈ دئىيە نه!
 پول آداما عاغىل گتىرر.
 پول آدامى دىنگىلە دىر.
 پول آدامى عاغىلەن ائدر.
 پول آل چىركى دير.
 پول باشا بالادىر.

پيشييين قاچديغى سامانلىغا قدردىر.
پيشييين قانادى اولسايدى، سرچه نين نسلى كسيلردى.
پينه چينين مايسى ايينه ايله ساپ دير.

پيس قومشو آدامى حاجاتلى ائدر.
پيسلىك ائدە نە ياخشىلىق ائله!
پيسلىيى توپراغا أكدىلر گؤيرمه دى.
پيسلىيىن قارشىليغى ياخشىلىق دير.
پيس يولداش پيس گونه قويار.

پيشميشين اوزو ياغدىر، آشچىنин اوزو آغدىر.
پيشىك آرخاسىنى يئرە وورماز.

پيشىك اودن چىخار، سىچان مرجان گول اوينايار.
پيشىك اولدورور، گۆز قورخدور.

پيشىك بالاسىنى ايستە يىندىن يئير.
پيشىك پيشىيى نوودان اوستوندە توتار.

پيشىك دەھ سى خئيرينه سىچان توتماز.
پيشىك سىچانى يئمك اوچون توتار.

پيشىك قوجالىنجا سىچانىن قارشىسىندا عربى اوينايار.
پيشىك يئرە، ايت آداما اوئيرە نر.

پيشىك يوك اوستە ياتار.
پيشىيە دئدىلر ايشە يىن ڈرمن دير، ايشە يىب قويلادى.

پيشىيى سىخىشىدىرسان جىرماقلار.
پيشىيىن آغزى آته چاتماز، دئير آجى دير.

پيشىيىن بورنو آته چاتماز، دئير قوخويوب.
پيشىيىن بويونوا كيمدىر زينقروو آسان؟

پيشىيىن دردى ايتى اولدورر.
پيشىيىن عاغىلى لىغى سىچانى گئرونجه دير.

S-س

ساپسیز بالتا سویا باتار.
ساج آکمه يى کیمی اوز-آستارى يوخدور.
ساج صفادان، دیرناق جفادان اوزانار.
ساجى بورج آلماق اوسلایدى، کئچلىن نه دردى واردى؟!
ساچىن آغارماسى قوجالماق دئىيل.
ساح آرمود ساپدان دوشىز.
ساح باشينا ساققىز سالما!
ساح يئرى قارنىين آلتىندا دير، اوно دا اۇرگىن كسىب.
ساح يئرى قولتوغونون آلتى دير.
ساح يئرى قولاغىنин دىبىنده دير.
ساخلا سامانى، گلر زامانى!
ساخلا گۈنو، گلر گۈنوا
سارالا- سارالا قالماقدان، قىزارا- قىزارا اۇلمك ياخشى دير.

R-ر

توركجه ده بو سىلىك ايله سؤز باشلانماز. بونا گۈره ده "ر" ايله باشلانان بوتون يابانجى سؤزلرىن ايلكىنه "اي" ، "او" ، "آ" آرتىرييلار:
رحمت- ايرحامت، رضا- ايرضا، رقىيە- اورقىيە، روس- اوروس، رشته-
أريشتە،...

ساققالينين هر توکو آلتيندا مين شئيطان ياتير.

ساققىز چئينه مكله قارين دويماز.

سامان آلتيندان سو يئيردىر.

سامان دوشدو، زامان اولدو.

سامان سىزىن دئيليسە، سامانلىق سىزىن دىر.

سامان قالار- قالار گوموشە دئۇر، آرپا قالار- قالار سامانا دئۇر.

سامان يئين تورباسىن تىكىر.

ساواشان بارىشار، پىسىلىك سۆز گىزدىرنە قالار.

ساواشاندا بارىشماغا اوز ساخلا!

ساواشان ساواشانا "باشينا دولاتىم" دئمىز.

ساواشان ساواشانا شىرىن سۆز دئمىز.

ساواشان ساواشانىن اوزون اوپمىز.

ساواشچىن خان اولورسا، تانرى حايىنا چاتسىن!

ساواشچىن شاه دىرسە، گىلىيىنى تانزىبىا ياز!

ساواشدا آغاج آرادا كىينا دىر.

ساواشدا حالوا پايلاما زلار.

ساواشلى يئرده اوت بىتمز.

ساواشى ايکى دئونە سالماق يېرسىز دىر.

ساواشىرسان دا، كىشى كىمى ساواش!

ساواشىنى بىلمە يە نە تانىق اولما!

سايانىن قولويام، سايمايانىن آغاسى.

سايغى سايغىيا باagli دىر.

سايغى سايغى اوچوندور.

سار دا چالاغانىن دايىسى دىر.

سارساقلار اولماسايدى، يالتاقلار آجىندان اولىرى.

سارى ايت چاققالين دايىسى دىر.

ساريمساق سوغانا دئير قوخىورسان!

سارى ياغدان توک چكىر.

سارى ياغلا ياغلا يېر، ساريمساقلار داغلا يېر.

ساز اولان يئرده سۆز گئچمىز.

ساز شنلىك گتىرر.

ساغ آلين سول آللە خئىرى يوخدور.

ساغ آلين منىم باشىما!

ساغ آلين وئرييىنى سول آل بىلمە سىن!

ساغ باش ياستيق اىستە مز.

ساغساغان ككلىيە باخار، اوز يئريشىنى ده ايتىرر.

ساغ گۈزون سول گۈزە ايشى دوشىمە سىن!

ساغلىيىندا بادام يئمە يىب، كولچە سىنە بادام وورورلار.

ساغمال اينك سىزىدە، ساتلىق ياغ بىزىدە.

ساغنان وئر، سولنان آل، كىمسە بىلمە سىن.

ساقا لا چال دوشدو، اوره يە خال دوشدو.

ساقا لىم نادان آليندە.

ساقا لىم يوخدور، سۆزۈم گئچمىز.

ساقا لىم يوخ كى، منه اينانسىنلار.

ساقا لىمى دېيرماندا آغار تامايمىشام.

ساقا لىن دېيرماندا آغار دىب.

سَنْ آغا من آغا، سِيغِيرلارى كِيم ساغا؟

سَنْ اؤز يولونا، من اؤز يولوما.

سَنْ تانرينى دانسان دا، آنانى دانانمازسان!

سَنْ ترپه نينجه قيرغى شيروانى آشار.

سَنْ دالىنى داشا وئر، اونجا داش ييغان اوilar كى!

سَنَدن حركت، آللادهنان بركت.

سَنَدن منه يار اولماز!

سَنْ دَدَه لى من يئتىم!

سَنْ دوز اول، آيرى بلاسينى گؤرر.

سَنْ دوز اول، آيرى زاوالىن تاپار.

سَنْ دوزا گئىندە من دوزدان گلىرىدىم!

سَنْ زود- من زود، اينه يه كِيم وئرسىن اوت؟

سَنْ سايدىغىنى ساي، گؤر فلك نه سايير.

سَنْ سۆزو آت، اييه سى توقار.

سَنْ قورشون آتان اول، باريتنى من وئره رى.

سَنْ گلينجه قيرغى شيروانى آشار.

سَنْ كى قورخورسان پىشىكىن، نىيە چىخىرسان دئشىكىن؟

سَنَه ايشى دوشە نى باشقاسينا گۈندىرمە!

سَنَه بير كلمه سۆز، منه بير ايللىك يول دور.

سَنَه سندن اولور هر نه اولورسا، باشىن راحات اوولور دىلىن دورورسا!

سَنْ وورمادىن، من يىخmadىم، بس بونا نه اولدو؟

سَنْيى آلار دا، ساتار دا. سَنْين خبرىن اولماز.

سَنْيى اولدورن تانرى منى كنگر كىمى گؤتورر.

سايغى سايغى گتىرر.

سَبَب سيز اولوم اولماز.

سَحْر تئز دورماغىنى دئىيل، يول يئريمە يىنى دئه!

سَحْر گونوندن يارىمايان، آخشام گونوندن يارىماز.

سَحْرين قىرمىزىسى آخشامىن واىي، آخشامىن قىرمىزىسى سحرىن آيىدىر.

سَرَچە داغدان كوسوب، داغىن خېرى يوخ.

سَرَچە دن قورخان دارى أكمز.

سَرَچە ندىر، شورباسى نه اولسون؟

سَرَچە نى بُلْبُول آدينا ساتير!

سَرخوش بىرى ايكى گؤرر.

سَرخوشدان ذلى ده قورخار.

سَرخوش سرخوشو مئيخانادا گؤرر.

سَرخوشو كۈپك ده قاپماز.

سَرخوشون يازىسى ايچىگى ائويندە اوخونار.

سَرِ وئر، سير وئرمە!

سَرِين سويو پىلە يه- پىلە يه ايچىر.

سَس- كويله آشماز.

سَفَرَدَه آلينى ساخلا، مجليسىدە دىلىنى!

سَفَرَ مَحَك داشى دىر.

سَفَرَه گئىن سو گؤتورر.

سَكَسَه نيندە ياشايير، ايندى بئلىن قورشاير.

سَنْ آجاجى آلينه آل، سوچلۇ اؤزونو بىلدىرر.

سؤز اييه سى اؤلسه ده، سؤزو قالار.
 سؤز اييه سينين دوستاغى دير، اييه سى سؤزون.
 سؤز بئيويون دور، سوج كيچىيin.
 سؤز بير اولسا، ضربى كرن سينديرار.
 سؤز پول ايله اولسا كيمسه دانىشماز.
 سؤز تئز ياييلار.
 سؤز توربايا گيرمز.
 سؤز چوخ اولان يئرده يالان دا چوخ اولار.
 سؤز چوخ، واخت يوخ!
 سؤز داري تورباسى دير، دئشىلدى- آخاجاق.
 سؤز دانىش، سؤز ائشىت!
 سؤز دانىشىقдан كىچر.
 سؤز دئين آزدىر، سؤز چئينه يىن چوخ.
 سؤز دئين اؤلسه ده، سؤز قالار.
 سؤزدن سؤز آيريلار.
 سؤزدن سؤز چىخار.
 سؤز روحون اولچوسو، عاغيل سؤزون تره زىسى دير.
 سؤز- ساوسيز ائو اولماز.
 سؤز سؤزو گتىرر، آرسين بئزى.
 سؤز سؤليله دىيىن آدامى تانى، سونرا سؤزونو سؤليله!
 سؤز سو كيمى آخار.
 سؤز قانانى بيرجه كلمه آريدىب سويا دئندىرر.
 سؤز قولدان قاباق دير.

سَنَ يَئِدِييِنْ خُورْمَانِينْ تُومُو جَئِبِيِمَدَهْ دِيرْ.
 سَنِينْ اِيِّيِنْ اِيلَهْ شَلَهْ بَاغْلَامَاقْ اوِلَمَازْ.
 سَنِينْ دِيرَنَاغِينْ بِيلَنىْ، منِيمْ باشِيمْ بِيلَمَزْ.
 سَنِينْ سَاغْ آلينْ بِيزِيمْ باشِيمِيزَا اوِلسُونْ!
 سَنِينِكَى سَنَدَهْ، منِيمِكَى منَدَهَا!
 سَنِى نَهْ تَاپَانْ دَئِيرَ: - آخْ جَانْ! نَهْ اِيتِيرَنْ دَئِيرَ: - يَازِيقْ!
 سَنِى نَهْ تَاپَانْ سَئِويِنْرَ، نَهْ اِيتِيرَنْ دَئِيِونْرَ.
 سَئِچَنْ، سَئِچَمَهْ لِيَهْ دَوْشَرْ.
 سَئِچَهْ - سَئِچَهْ دَوْشَدَوْمْ هَئِيَچَهْ.
 سَئِلَ اوِنُونَدَنْ كَوْتُوكْ توْتَلَماَزْ.
 سَئِلَ گَئِدرَ، قَوْمْ قَالَارْ.
 سَئِلَيْ قُورَآنا آنَدْ وَئِرمَهْ، سَئِلَ اوْزُولَلَهْ مِينْ قُورَآنْ گَتِيرَرَ.
 سَئِوْ، سَنِى سَئِوْهَ نَىْ!
 سَئِوْگَى اوْدْ دَئِيِيلَ، آما اوْدَدَانْ يَامَانْ دِيرَ.
 سَئِوْگَى گَؤْزَدَهْ اوِلَمَازْ، گَؤْنُولَدَهْ اوِلَارْ.
 سَنَوْهَ نَىْ سَنَوْهَ نَهْ وَئِرَ!
 سَئِويِنْ قُورَدونْ آغْزِى باَغَلى اوِلَارْ.
 سَؤْزَ آچِيقْ اولسا ياخشى دير.
 سَؤْزَ آغْزِينَدَانْ چِيَخَانَدَانْ سُونَرَا سَنِينْ دَئِيِيلَ!
 سَؤْزَ آغْزِدا قِيزِيلَ دِيرَ، يَئِرَه دَوْشُونَجَهْ مَفَرَاعَ اوِلَارْ.
 سَؤْزَ اوْدَورَ كَىْ، حَاقَقا وَارَسِينَ!
 سَؤْزَ ايِّچِينْ آلينَى جَئِيَنَهْ آپَارَمِيرَ.
 سَؤْزَ اِيلَهْ پَلَوْ اوِلَمَازْ، يَاغْ اِيلَهْ دَوْيَوْ گَرَكْ.

سۆز وار کى، قولاق آردىنا وورارلار.

سۆزو آنلايانا دئيرلر.

سۆزو اوزادارسان، يئتر دئيرلر.

سۆزو اوزه دئيرلر.

سۆزو چوخ اوزالتسان كىردن دوشى.

سۆز وئرمك قولاي دير، يئرينه گتريمك چتىن.

سۆز وئرمە، وئردىن اوستوندە دور!

سۆزو چوخ اوزادارسان دادى قاچار.

سۆزو ساخلايانا دئيرلر.

سۆزو سۆزدن آلارلار.

سۆزو سؤيلە بىلە نە، درد باشىنا گله نە.

سۆزون ايلە ايشين بىر اولسۇن!

سۆزون دوزونو دلى سۈيلىر.

سۆزون دوزونو دئىن، كۈرپو قالار چايىن اوتايىندا.

سۆزون دوزونو شاقا ايلە دئيرلر.

سۆزون دوزونو يا اوشاقدان، يا دليلدن سوروش.

سۆزون دوغروسوно اوشاق دئير.

سۆزون دوغروسوно سؤيلە، آتى مىن چاپ!

سۆزون سونو ايلكىنдин بىلىنر.

سۆزون قانادى وار، بىراخارسان اوچوب گىدر.

سۆزون قىيساسى دېرىلى اولار.

سۆزونو آغزىندان وئرمە!

سۆزونو بىلمە يىن آغيز باشا توخماق ووردورار.

سۆز قىلينجдан كىشكىن دير.

سۆز گزدىرن كيمىسى دن قورخا!

سۆز گلدى - دئيرلر.

سۆز گۇئورە نىن دير.

سۆز گوموش اولسا، سوسوقلوق قىزىلدىر.

سۆز كوزه سىنى سو تانىيار.

سۆزلرى قىزىل سويوو ايلە يازمالى دير.

سۆزلە ايش آشماز.

سۆزلە بورج اودىنمز.

سۆزلە پلوو اولورسا، داغ بويدا ياغى مندىن.

سۆزو آت يئرە اىيە سى گۇئتورر.

سۆزو آغزىن ايسىسى اىكن دئە!

سۆزو آغزىندادىشىر، سونرا چىخار!

سۆزو اشىتىمك آدبىن دير.

سۆزو اولچولە، سونرا دانىش!

سۆز واختينا چىكىر.

سۆز وار آليزى ساغالدار، سۆز وار ساغى يارالار.

سۆز وار ائل اىچىنده، سۆز وار ائو اىچىنده.

سۆز وار اويدورار، سۆز وار آيىلدار.

سۆز وار ايش بىتىرر، سۆز وار ايش قازانار.

سۆز وار تانىق اىستر، سۆز وار تانىغى اۋزوندە.

سۆز وار خالق اىچىنده، سۆز وار خولق اىچىنده.

سۆز وار گلر گىچىر، سۆز وار ڈلر كىچىر.

سۆزونو بىلەمە يە نى بايپرا آتارلار.
سۆزونو تۈيدا كسىم.

سۆزون ياخشىسى بالدان شىرىن دىر.
سۆزون يالانى اولماز، يانلىشى اولار.
سۆزو ھەمشە بىشىر دانىش!

سۆزو يئىرنىدە سۆيىلە!
سۆز ياش درە يە بنزە يە، اوزالتسان اوزانار.
سۆز يېردىھ قالماز.

سۇندۇ منىم ايشىغىم، ياندى سنىن ايشىغىن.
سۆيچو سۆيىلم سىز اولماز.

سۆيچو گۈردوپۇن سۆيلەر.
سۆيىلە مك مندن، دىنلە مك سىدنى!
سۆيىلە يە نە باخما، سۆيىلە دىيىنە باخ!

سۆيىمە قول آتامى، سۆيىمە يىم بى آتالى!
سۆيىود آغاجى بار وئرمىز.

سۆيىود آغاجى شاماما گتىرمىز.
سۆيىوددن سىندل اىبى گلەمز.

سوپورگە گىلدى، قوناغا جاواب ائىلە دى.
سود اىلە گىرن سوموك اىلە چىخار.
سوددىن آغزى يانان، يوغوردو اوفوره- اوفوره اىچر.
سودسوز اينك مله يەن اوilar.
سوددون قدرىنى قىسىرآمن دانا بىلە.
سود گۈلوندە اوزور.

سودلو آش دادلى اولور، بىرگون سىزدە بىرگون بىزدە!
سودلو قويون سورودن چىخماز.
سودرو چوبانسىز اولماز.
سورودن آيرىلان قويونو قورد يئىر.
سورو قوتورسوز اولماز.
سورويە قورد گىرنىدە كۇپە يى يوخو توتاب.
سورويە قورد گىرىرسە، واى بىر كىچىلى نىن حالىنا.
سوزن آشى اىچىرلى.
سوفىرنىدە چۈرك اولونجا حامى قارداشىن دىر.
سوفەر نىن باشى - آياغى اولماز.
سوکوتلا گۈرولن اىشى قىشقىريلقا باشا گتىرمك اولماز.
سوموپۇ آتىن، اوتو ايتىن قاباغىنا آتىرلار.
سورا- سورا حجه گىندىلر.
سوران يولونو چاتىرماز.
سوروشدولار قارداشىن نىچە آدام دىر؟ دئدى، يولداش اولمامىشام.
سوروشماق مان دئىيل، سورىماماق ماندىر.
سوغان آجى اولسا دا، سوفەر دە اۋز يئرى وار.
سوغان يئىمە مىسىن نىبىه گۈئىنە يېرسىن؟
سوغانى يئىر عىبە جر، سۆزو كىم چىكىر؟ دردە جر.
سوغوق تندىر چۈرك ساخلاماز.
سوغوق دەمير تاپدالا يېر.
سوغوق دەمير دؤيولماز.
سوغوق دەمير سۆزە باخماز.

سوچ باختدا دئییل، کیشى نین اۇزوندە دىر.
 سوچسوز دار آغاجىنин دىبىنە گئدر، باشىنا گئتمىز.
 سوچلو اولدو له، ساقالى وئردى آله.
 سودا بوغولان آلىنى كولا- كوسا آتار.
 سودا بوغولان سامان چۈپىندن توتار.
 سو داشى قوما چئويرر، آرواد كىشىنى موما!
 سودان چىخىميش توپوغا بنزه يېرى.
 سودان قورخان دىنizه گىرمىز.
 سودان كىچر، توپوغۇ باتماز.
 سو دورسا دا، دىيرمانچى دورماز.
 سوسوز آپارىب سوسوز گتىرىر.
 سوسوز آت كىمى باشىنى توللايىر.
 سوسوز آجاج يئمىش وئرمىز.
 سوسوز يئرده دىيرمان يئرى چوخ اولار.
 سوسوقلوقلا گۈرولن ايش چىغير- باغىرلا گورولمىز.
 سو سويا قارىشاندا گوجلو اولار.
 سو سوپو تاپار، سو دا چوخورو.
 سو قالى سو يولوندا سينار.
 سو قابىنى سو تانىيار.
 سو گتىرە بىلمە سن، گىلىقلىرى ياش ائلە مە!
 سو گىركى بولاغىن گۆزوندن آخا، سو تۈكمىكىلە بولاق اولماز.
 سو گىرك قويونون اۇزوندن چىخىسىن، سو تۈكمىكىلە اولماز.
 سو گىلندە يولونو تاپار.

سونا قالان، دونا قالار.
 سون پېشمانلىق آل وئرمىز.
 سونرا چىخان بويىنۇز، قولاغى دلر.
 سونرا كى پېشمانلىق بىرە بىتىرمىز.
 سوورولمامىش آلچى دورما!
 سويسوز كىشىلەرن خىيىر گلمىز.
 سوپور- سوپور، قويروغۇندا مىردار ائدىر.
 سوپولاندان سونرا باشىنا قىزىل تاج آل.
 سو آخر، چوخورونو تاپار.
 سو آخر، عالم باخار.
 سو آيدىنلىق دىر.
 سو آيدىنلىق دىر، اۋز قاپىنا جالا!
 سو اولان يئرده تىمموم دوشمىز.
 سو اوپوپار، دوشمن اوپوماز.
 سو باشدان بولانار.
 سو باشىنا آپارىب سوسوز دئندىرىر.
 سوباي سۆزو ايلە قىز، گلىن سۆزو ايلە بىز آلما!
 سوبايلىق سولطانلىق دىر.
 سو بىر كى يئرده داييانار.
 سو بولانماينجا دورولماز.
 سو بىر يئرده قالسا ايلە نر.
 سو جان عؤمورون اولسون!
 سوچ اولنده اولار، اولدورنده اولماز.

سیچاندان اولان کسه ين اوilar.
 سیچان ڏلیبینی ساتین آلیر.
 سیچان کیمی بیر گؤزو دئشیکده دیر.
 سیچانین آنبارا گیرمه سی دئیل، باشقاسینا يول گؤسترمه سی پاندیرir.
 سیغیر ساللاق ائوينه گیرندن سونرا بیچاق تاپیلار.
 سیفاريشله حاج قبول اولماز.
 سیلاح اییه سینه ده دوشمن دیر.
 سیلاحسیز ایبید، نالسیز آتا بنزr.
 سیللى ایله اوز قیزاردیر.
 سینان اورک پیشلنمز.
 سینان قول ساغلار، سینان اورک يوخ.
 سینانمامیش آتین دال - قباغینا گئچمزr.
 سینانمايان آتین آردینا کئچمک اولماز.
 سینسین او باش کي، دوست يولوندا کارا گلمز.
 سینک کیچیك دیر آما معده بولاندیرار.
 سیننین اولدو آللی، یئرین اولدو بللي.
 سیننین اولدو قیرخ، جاوان ایچیندن چیخ!
 سینیق دووارین آلتیندا دورما!
 سینیق کوزه سو ساخلاماز.
 صابون قارا پالازی آغارتماز.
 صبر ایله حالوا بیشر ائی قورا سندن!
 صبر ائله ين صبیر تاپار.
 صراف کیمی سؤز سئچ، پیسلییه حق وئرمه هئچ!

سو گؤتورمکله دنیزین سویو آزالماز.
 سو کی باشدان آشدى، يا بیر قاریش، يا مین قاریش.
 سو کی گيردی قابا، اولدو ایچملی.
 سو کیمی عزيز اول!
 سولار جوشوب داشماقلاء، دنیز دولماز.
 سو هر زادى آريدار، اوز قاراسیندان باشقا.
 سو یاتار، دوشمن یاتماز.
 سو یارانیب آخماغا، گؤز یارانیب باخماغا.
 سویا دوشمش سیچانا بنزه يیر.
 سو يولونو بولور، بو ایش کسینلیکله اولور.
 سوینان صابون هر شئي آريتسا دا، اوژونو آريتماز.
 سویون ايلکى چئر- چئب گتیرر.
 سویون شیريلتیسیندان، آروادین زيققىلدیسیندان قورخ!
 سویون لال آخانى، آدامىن يئره باخانى.
 سو یئونونه آخار.
 سیاست ننه- باجى تانيماز.
 سیرینه یئتىك اولمادىغىن دوست، دوست دئیل.
 سیرىن وئرمە دوستونا، اوونون دا دوستو وار.
 سیرکە نين، حامامىن و دوستون أسكىسى ياخشى دير.
 سیچان اولمامىش چووال دىبى ڏلير.
 سیچان ایله اولان داغارجىق دىبى ڏلر.

صلوات گوجه باغلی دیر.

صنعت قىزىل اوزوكدور.

صنعته كچ باخان، آج قالار.

صوراتا گئوره سىللە وورارلار.

صيدق ايله قارا داشدان مطلب آلماق اولار.

ش-ش-

شاتير چئركدن يئمه لى دير.

شادلىغىن دوستو چوخدور.

شاعير سؤزسوز اولماز.

شافتالى قابى اولوب گىرمە اورتالىغا!

شام توسىسوسو يئىيب.

شامسىز ياتاريق، ڭمىسىز ياتاريق.

شام كىمى آرىيىب قورتاردى.

شام يانماسا، باشينا گېنك قونماز.

شامى اولمايانىن چاشتاسى دا اولماز.

شامىن حاردا سۈنوب؟

شاه باغيشلايىر، شاه قولو باغيشلامىر.

شاهين ايله ڏوه اوولانماز.

شاهين دا آردىنجا سۈز دئيرلر.

شیرآغانین ماراغادا باغى وار، او زومو يوخ، زحمتى چوخ.
 شيرين ديل آداما دوست قازاندىرار.
 شيرين ديل ايلانى يووادان چىخارار.
 شيفا حاقداندىر، حكيم گئنول خوش ائيلر.
 شيق-شيق ائدن نالچادير، ايش بيتىرن آغچادير.
 شيققىلدايان چاي ڏرين اولماز، قورخ لال آخان چايدان!
 شىكارچى اوغلۇ شىكارچى اوilar.
 شىۋىتىن باشارمايان، ئولوسون گورباڭور ائدر.
 شىيار شوخوم، حامىسى بير توخوم.

شاهين دا قايچىبىا ايشى دوشى.
 شر دئمە سەن خىيير گلمز.
 شردىن اوزاق اول، او دا سىندىن اوزاق اولسون.
 شر كسن بارماق آغريماز.
 شر ظاھيره حؤكم ائيله يېر.
 شرف شوشە دىر، قىرىدىنسا، ياپىشماز.
 شرفليلرىن دە آن آزىندان شرفسىزلىر قدر جورعتى اولسا!
 شره-شور آدامدان قاج!
 شريعتىدە قىصاصا، قىصاص حلال دىر.
 شرىكلى قازان گىچ قاينار.
 شله نى بىراخ، گە ل دئيوشك!
 شنلىيىنه شوونلىك ائله مە!
 شەرین قاپىسىنى باغلاماق اوilar، ائلين آغزىنى باغلاماق اولماز.
 شئىطان بويىنونا بويوندوروق قويور.
 شئىطان چوخ بىلدىيىندىن بىر گۈزو كور اولوب.
 شئىطان قازىدigi قويويا دوشى.
 شئىطان كارخاناسى بوش قالماز.
 شوخومدا دانىشاق، توخومدا داومىز چىخماسىن.
 شوراكندە قودوق تاپىلماشىدى، قالماشىدى ائركك دىشىسى.
 شوراندا توخوم بىتىز.
 شور سودا باليق اولماز.
 شور يئين سويا گلر.
 شوكور نعمت آرتىرار.

تاماحکار اۇز نفسيينين قولودور.
 تاماحکار يالانچىيا تولولاتار.
 تاماحکارىن جانى ساغ اولسون، موغلىسىس آجىندان اولمز.
 تاماحکارىن ساققالى ايتىن گؤددە نە يىننە بىتر:
 تامارزىيدان آل وئر دادانانا.
 تامارزىينىن گۈزونو توپراق دولدورار
 تانا دا شىرىن، قولاق دا.
 تانرى بىلەن ياخشى دىر.
 تانرى داغىينا باخار قار سالار.
 تانرىيدان قورخان، قولدان قورخماز.
 تانرىيدان گلمە سە، بىنە دن نە گلر؟
 تانرى دردى چكە نە وئىر.
 تانرى دىييرمانچى قدر بىلەز.
 تانرى روزويا ضامىن دىر.
 تانرى وئرن دؤولتىن زاوالى يوخدور.
 تانرى وئريب زئىنە يە، آنگى يوخدور چئىنە يە.
 تانرى يازانى بىنە پوزانماز.
 تايى كۈلکە سىز اولماز.
 تايىنى بىل، توشونو تانى!
 تېھ سىنى گون ياندىرير، آياغىنى چارىق داغىدیر.
 تېببىيە دئدىكىدە نە تېببىيە سى دىر.
 تېلان يئرينى سار توتماز.
 تېلنمىزسە، پارا قازانىلماز.

ت -

تاپدى- تاپدى اولسا، چوبان خان اولار.
 تاپىلان تاپانىن اولسا، قوبون چوبانىن اولار.
 تاجىرە پىئندىر- چۈرك، عامىلە توپوق- پىلۇو.
 تاختانى يونقا حامارلار.
 تارى وئر تار چالانا!
 تاريف تاريفدان قالخار.
 تازىسيز اووا گىئدن دووشانسىز دۇئر.
 تازىنин آغاسى اولسا، دووشانىن تانرىسى واردىر.
 تازىنин حىزلىيىندىن، دووشان تايادا بالالار.
 تازىيا توت دئىير، دووشانا قاچ!
 تاق دئمە دن تالاق دوشى، يىنمز آروادىن بوشار.
 تاماح انتدىلەر مالا، قىزى وئرىدىلەر لالا.
 تاماح عاغىلى زاي اىدر.

۲۵۱ / کلامین جمالی

تَبَلَه بولود دا يوک اولار.
 تَبَلَه دئدیلر قاپینی اؤرت، دئدی يئل آسندە اورتولر.
 تَبَل ياتاغان اولار.
 تَنجره يووارلاتمیش قاپاغینى بولموش.
 تَندیر ایسسی ایکن چؤرھ يی ياماق گرک
 تَندیری ایسسی واختى گرک يapasان
 تَز آرواد آلان ايله تَز آيریلان پئشمان اولماز.
 تَز ائوله نن تَز ائو اولار.
 تَز چاپان، تَز چاتار.
 تَز دوران، تَز ائوله نن پئشمان اولماز.
 تَز قاچان، تَز يورو لار.
 تَز قیزان تَز يومشا يار.
 تَز يانان تَز د سۆنر.
 تَز يئتىشن تَز آيقادان دوشىر.
 توپورجه يی قورشون يئرىنه يئرىيير.
 توپوردو يوون الى اويمە!
 تو دئىيرسن يئرە دوشمور.
 تو سىسودن قاچىب اودا دوشدو.
 تو سىسو گۈبىچە يە سارى گئدر.
 تو سىسو گلىب دومان اولماز.
 تو سىسو كۈتكۈدن چىخار.
 تو سىسو كىمى كولگە گزىر.
 تو سىسوم تَپمدن چىخدى.

تَرە زينىن باشى وار يا آرپانىن داشى وار؟
 تَرە لى چالىر، توربالى اوينايير.
 تَرە ئىئين ده يازا چىخار، كَرە يئين ده.
 تَرە گلدى بازاردان، كَوْهنه دوشدو نظردن!
 تَقدىر ايله يازىلان، تَدبىر ايله پوزولار.
 تَك آل ايله دويون دويونلىمز.
 تَك آلدە سىس چىخماز.
 تَكلىك تانرى اىچىن دىر.
 تَكه ايله دوست اولان، ايللرجه كوسولو قالار.
 تَكه دن پئندىر تو تماق اولماز.
 تَكه ده قوج حونرى اولماز.
 تَكى چالان اولسون، اويناييان تاپىلار.
 تَلسىك ايش بىتىرمىز، واخت بىتىرر.
 تَلسىك اىشە شئيطان قارىشار.
 تَلە دن قورتولان تولكۇ، بىر ده تَلە يە دوشمىز.
 تَلە سن گئچە يە دوشىر.
 تَلە سن كوندە سى كوت گئدر.
 تَلە سن يولدا قالار.
 تَنبل اىچىن هر گون ياتالى دىر.
 تَنبل داغدا قار گۈرددو، يورغانينا بوروندو.
 تَنبل دىلىچىنин قارداشى دىر.
 تَنبل فيكىرلى اولار.
 تَنبله ايش بوپور، سنه عاغىل قوييسون!

توخون آجدان خبری اولماز.
 توخونان سؤزدن ایتی قیلینج ياخشى دير.
 تورپاق دئير: - سن منه تر وئر، من سنه زر وئريم!
 تورپاقدان پاي اولماز.
 تورپاقدان چكر آپارار.
 تورپاقدان سس چيختماز.
 تووز کاروانين يولداشى دير.
 تويا گئدن ياسا دا گئدر.
 تويا گيرمك بير عايىب، تويدان چيختماق ايكى.
 توئى اوينىدىن توسىسو دئيرلىر.
 توئى بزه يى خونچادىر.
 توئى بورجو ايله ائو آلماق بورجونو آللە يئتىرر.
 توئى تاماشاسىز اولماز.
 توئى دا اولسا توپوغون واىي دير، واى دا اولسا.
 تويدان سونرا تاماشا يى گلن چوخ اولار.
 تويدان سونرا ناغارا!
 تويدان سونرا ناغارا، خوش گلدىن بايرام آغا!
 توئى دئىيبلر آدامىن باغرى چاتلاماسىن.
 تويسوز ائو تاپىلار، وايسىز ائو تاپىلماز.
 توئى گئچە سى، گلىن اوينىدە ياس گئچە سى اولار.
 تويوغۇ بىر آنبار بوغدانىن اىچىنە بىراخسان يئنە دە ائشە لە نر.
 تويوغۇن پىسى بىرك يومورتار.
 تويوغۇن ائلر، گۈزو كوللو كىدە قالار.

توفنگ قاراولىدان دوشوب.
 توفنگىن دولوسوندان بىرى قورخار، بوشوندان مىنى.
 توكلو قوبونو قورد يئمز.
 تولوكو اۆزۈ يووايا گىرە بىلمىز، قويروغۇندا بىر سوپورگە باغلار.
 تولوكو ايکى دئونه تەلە يە دوشمىز.
 تولوكو تولكويە بويورار، تولوكو دە قويروغۇنا!
 تولوكو تولكولويونو گؤسترىنجه، دريسى بوغازىندان چىخار.
 تولوكو چوخ بىلدىيىندەن تەلە يە دوشىز.
 تولوكو سوواقلى باغا گىرمىز.
 تولوكو گىلىفدىن گئچە بىلمىرىدى، قويروغۇن سوپورگە باغلادى.
 تولكۇنۇ دريسينى گۈرە قووارلار.
 تولكۇنۇن آندىينا اينانما!
 تولكۇنۇن بازاردا نە ايشى وار كى، دريسينى قىيمىت قويىسونلار.
 تولكۇنۇن عرضە سى اوخونونجا، دريسى بوغازىندان چىخار.
 تولكۇنۇن فرمانى اوخونونجا، دريسى گۈنلويە گئدر.
 تولكۇنۇن مئيداندا ايشى يوخدۇر.
 تولوكو يئيه نى آسلام قوسىدورا بىلمىز.
 تولكويە دئىيلر شاهىدىن كىمىدىر؟ قويروغۇن گؤستردى.
 توپال ايلە گىزنى آخساق اويرە نر.
 توخدانسا عالم توخدۇ.
 توخلۇ توخلوقدان، داوا يوخلوقدان.
 توخوم آت، توخوم گۈئىر.
 توخوم گۈئور يئر آختار.

توبوق بير سو ايچر، بير يوخارى باخار.
توبوق سودو ايسته بير.

توبوق قاز يئريشى يئريسه، اوز يئريشىنى ده ايتيرر:
توبو گؤردو، تاماشا ياديندان چيخدى.

توبومدا اويناماسان، ياسىمدا آغلamasan، داحا نه يىمه گركسن؟!
توبوندا قلىبر ايله سو داشىييم!

تورش آلچا كىمى آغىز سولاندىرير.
توزاقدان سىچرايان تولكو بير ده توزاغا گيرمز.

توتدو- قاتيق، توتمادى آيران.
توتدو- گؤى، توتمادى كلم باشى.

توتوكوشو كىمى بردن دئىير.
توتولمايان اوغرو، خاندان بىدين دوغرو.

توتولمايان اوغرو خاندان، بىدين قاباق دير.
توتولمايان اوغرو سولطان دير.

تول آنبارچى ئىششە بى، گولە باتين نوختا.
تول آنبارچى نين شاهليغى حامبالچىليق دير.

تولا ايتدن ده ميردار دير.
تولانين قويروغونو كىمكىله كۈپك اولماز.

تومانچاغين يوخوسونا بئش آرشين بئز گلر.
تىجارت آل- وئرده دير.

تىسباغا قىينىندان چيخدى، قىينىن بىنمه دى.
تىسباغانى يا اولدور، يا دا آرخاسى اوسته چئوير.
تىسباغا يول گىنده بىلمز، دامىنى دالىندا گزدىرر.

تىكان اولوب آياغا باتينجا، گول اول ياخايا سانجىل!
تىكە ايلە دوست اولان، ايللرلە كوسولو قالار.
تىكە تىكە يە بورجلودور.
تىكە تىكە يە داياق دير.
تىكە دوستو اولما!
تىكە سى اووسانايَا دوشدو.
تىكە سى پيس آدامدان دوشوب.
تىكە قارين دويورماز، محببىت آرتىرار.
تىكە نى بىلمە يىن، داغى دا بىلمز.
تىكىلى دون گئن اولار.

اوچوز ساتان تئز ساتار.
 اوچوز عييللت سيز اولماز، باحا حيكمت سيز.
 اوچوزلوقدا آلانين، باحاليقدا ساتانين، اوزوونو گؤرمە يه سن!
 اوجونو آليپ اوچوزلوغۇ گئدير.
 اوچان دووارين تورپاغى اوزوونو گۈرۈز.
 اوچان قوشما دا بورجلودور.
 اوچوق ائو خاراباسىندان بلى اوilar.
 اودىسان يارالار، آتسان ياخالار.
 اوذاقدا يكىن بويو خوش، ياخين گلدى جىبى بوش.
 اوذاقدان باخانا دئويوش راحات گلر.
 اوذاق يئرين آرپاسىندان، ياخين يئرين سامانى يئى دير.
 اوذاق يئرين بىر پارچا كاغىذى، ياخين يئرين بىر سؤيلم سۆزۈ.
 اوذاق يئرين سۆزۈ چوخ اوilar.
 اوذاق يول ياخين اوilar.
 اوزون آياغى كىسلەر.
 اوزون آلى بئز گتىر، آرىشىن آپار تئز گتىر.
 اوزون دانىشان آز ياشايىار.
 اوزون سۆزۈن قىسasى.
 اوزون گىسىسو آل ياندیرماز.
 اوزون يولون باشىندادا يالان دانىشان، او باشىندادا اوزو دە يىنانار.
 اوسا قىيسقانجلىق اولماز.
 اوس بازاردا ساتىلمىرى.
 اوس باشىن بؤيوكلويوندە دئىيل.

او-U

اوتانان ائولىنمز.
 اوتانان اوزه آلك توقارلار.
 اوتانانين اوغلو اولماز، اولسا دا خئىير گۈرۈز.
 اوتان اوتنامازدان، قورخ قورخمازدان!
 اوتناقاجىن ئىشىشە يىنى قورد يئير.
 اوتناقاجىن اوغلو اولماز.
 اوتناماز ايلە باجارماق اولماز.
 اوجا آدامىن عاغلى توپوغۇندا اوilar.
 اوجا داغ باشى قار ساخلار.
 اوجا اول اوجالارا قارىش!
 اوچوز آت قازان دىيىى ذلر.
 اوچوز آتىن شورباسى چىخماز.
 اوچوزدان باحاسى اولماز.

اوستا آلی دَيْمَه يَن اِيش اِيش دَيْيَيل.
 اوستاسينا آز باخان ناشى اولار.
 اوستاسينا خور باخان زومارينى آز گُئرر.
 اوستا گُئرن هر دورومدا يورغalar، گُئرمه يَن اوندان - بوندان قارمالار.
 اوستاكارين قاپيسى قيريق اولار.
 اوسدان ياوان، جىئىدىن ياغلى.
 اوسيسوز باشىن آغريسىن آياق چكى.
 اوسلو ئويودو ائيودسوزدن اوييره نر.
 اوسلو اوس آختارار، اوسيسوز وار.
 اوسلو ايشينه باخار، اوسيسوز ديشينه
 اوسلو باش قاداسىز اولار، دوغرو يول آيرى سيز.
 اوسلو باش هر زاددان يارار چىخارار.
 اوسلو بير دئنه آدانار.
 اوسلو بىزى تاپماز، دلى بىزىدەن گئن گئتمز.
 اوسلو بىلدىيىنى دئمز، دلى بىلمە دىيىينى دئير.
 اوسلو دوستونو هر چاغ آنار، اوسيسوز ايشى دوشىنده.
 اوسلو دوشمن آنلاماز دوستدان يئى دير.
 اوسلو دوشمندىن دئييل، دلى دوستدان قورخا
 اوسلو دوشونىه دك دلى چايدان گئچر.
 اوسلو قَم يئير، دلى قامچى.
 اوسلو كىشى قىشى يايدا دوشونر.
 اوسلو كيمسه چاغلایان دير، اوزو اوزونه يول تاپار.
 اوسلو كيمسه يوكسكتىن دانىشماز.

اوسلويا گؤستريش، آنلامازا كؤتك.
 اوسلو وار، باش يوخ.
 اوسلو وار كامال يوخ.
 اوسلونلا گئر، اوره يىنلە ئاشيت.
 اوسلونو ائشىشك اوسلونا وئرسن، چكى آپارار زمىسىنه.
 اوسلو ياشدا دئييل، باشدا دير.
 اوشاغا ايش بويور، دالىنجا بويور.
 اوشاغا يوز ائيرت، گئردوينو دئيه جك.
 اوشاغى آتاسينين كيسە سى، آناسينين كاساسى اوخدار.
 اوشاغى ايشه گئندر، آردىنجا گئت!
 اوشاغين ايشسىزى قومشونون اوزون آلى دير.
 اوشاغين حؤكمو شاهدان ايرلى دير.
 اوشاق آتادان يئتىم قالماز، آنادان قالار.
 اوشاق آتاسيندان گوجلوسونو بىلمز.
 اوشاق آدامى قانلى قاپيسينا آپارار.
 اوشاق آراسينا گىرمزلر.
 اوشاق اولان ائوده حونگى دسته سى ايله گئيدن آسارلار.
 اوشاق اولان يئرده دئدى - قودو اولماز.
 اوشاق سوزۇن دوزونو دئير.
 اوشاقسىز آرواد مئيوه سيز آغاچا بنزىر.
 اوشاق گئردوينو اىستە ير.
 اوشاق گئردوينو گئتورر.
 اوشاقلى ائوده اۆزگە سۈزو اولماز.

او-Ӯ

اوج تومنلىك ائشىه يىن، اوڭ بېش قىرانلىق قودوغو اوڭار.

اوركىدىن اووه يە يول وار.

اورك قولاق دئىيىل كى، بارماقلار قوردا لايسان!

اورك يانار، گۆز ياششارار.

اورك يانمسا گۆزدن ياش چىخماز.

اوره يى يانان باش ساغلىقى وئرر.

اوره يىن داشقىنى نى آغىز دئير.

اوروشوت حارام دير.

اوروشوت يىيە نىن سونو اولماز.

اوز اوزدىن اوتنار.

اوز دئىيىل كى، حامام داشى دير.

اوز دؤندو، گۆز دؤندو.

اوزدە خالا، دالدا چالا.

اوشاڭ واردى - يوخدو بىلمز.

اوشاڭ يئمە يىنى بىلمز.

اوشاڭ يىخىلا - يىخىلا بؤيوير.

اوشاڭ يىخىلدىغى يئرە باخار.

اوغۇر چالىشانىنى دىر.

اولا ماغىنى بىلمە يىن كۆپك، سورويە قورد گتىرر.

اولو سۈزۈنە باخمايان اولايا - اولايا قالار.

اومان يئردىن كوسىرلر.

اوممادىغىن داش باش قىرار.

اومود حاياتىن سەرمایاسى دىر.

اومود سوزلوق شىئىطان ايشى دىر.

او يوشار قاتيق يىيە رم، او يوشماز سود اىچرم.

V-و

واخت آتلی، بیز یایا.

واختسیز بالانلایان خوروزون باشینی کسرلر.

واختسیز خوروز کیمی باللاما!

واختسیز قوناق اوزوندن یئیر.

واختی ایکن اوخو آشیق، ائل گلر تونلوك اولار.

واختی بوش اولانین سؤزو چوخ اولار.

واختیندان گیلئی لنمه، واختین ایترا!

واختینی ایتیرن باختینی ایتیرر.

وارا بئل باغلاما!

وار ائوی کرم ائوی، يوخ ائوی ورم ائوی.

وار اولسون یازان، يوخ اولسون پوزان!

وار ایتدی، اینام ایتدی.

واردان زیيان گلمز.

اوزلو آدام اوتانماز.

اوذه گولور، آیاقدان ائشیر.

اوژ وئرمە، آستار دا ایستر.

اوزو بوروندان کسمزلر.

اوزو گۆزل اولانین، خويو دا گۆزل اولار.

اوژوم اوژومه باخار قارالار.

اوژوم قووورغا قووورور، آرخام سامان سووورور.

اوژومه باخ، حالیمی سوروش!

اوژومون ياخشیسینی چاققال یئیر.

اوژونه ایت ڈَریسی چكیب.

اوژونه اوز باغلايیب.

اوژونه باخیرام حورو- پرى، ایچینه باخیرام قىللى دېزى.

اوستو اورتولو بازار، دوستلوغو پوزار.

اوستومو اونلو گۈرۈپ آدیمی دېيرمانچى چاغيرما!

اوستوندە قورد توکو وار.

اون حاقدان گلر.

واى او گونه کى، کاسىب وارلى اولا!
 واى وايدان قورخماز، آللاد هئچ بىرىسىندن.
 وزىرى قارغا اولانين، آغزى زىبىللىكده اولار.
 وَصِيَّتُ أَوْلُومْ گَتِيرْمَزْ.
 وَصِيَّتُ يُونْگُولْلُوكْدُورْ.
 وَطَنْ إِلَيْنِ إِئْوَى دِيرْ.
 وَعَدْهُ سَى بِيْتَمِيشْ نُؤْكَرِينْ، أَجْلِي يَشْتَنْ آغَاسِي گَرْكَ!
 وَلَهُ يَاْتَانْ أَوْكَوزْ يُوكْ گَئْتُورْمَزْ.
 وَئْ آجَاهْ، گَئْتُ حاجَا!
 وَئْ أَلَدَنْ آللَادْ آلمَازْ.
 وَئِرْدِيَيْنِي باشا چالما!
 وَئِرْمَه سَىنْ مَعْبُودْ، نَيْلَه سَىنْ مَاحْمُودْ!؟
 وَئِرْنَ أَلْ آجْ قَالْمَازْ.
 وَئِرْنَ أَلِي هَرْكَسْ سَئُورْ.
 وَئِرْ نِيَيْزَ، أَورْتَ يَاْتِيمْ، گَئْزَلَه جَانِيمْ چِيْخَمَاسِينْ!
 وَئِرِيرْسَه أَلْ گَتِيرِيرْ، سَئِلْ گَتِيرِيرْ يَئِلْ گَتِيرِيرْ. آلِيرِسا اَلْ آپَارِيرْ، سَئِلْ آپَارِيرْ، يَئِلْ آپَارِيرْ.
 وَئِرِيمْ وَارَا باخْمازْ.
 وَورَاغَانْ أَوْكَوزَه تَانِرِي بُويْنُوزْ وَئِرْمَزْ.
 وَورِ دَئِدِيكْ، أَوْلَدُورِ دَئِمَه دِيكْ.
 وَورِ دَئِمَكْ دَه وَورِمَاقْدانِ دِيرْ.
 وَورِغُونُونْ اِيتِي گَلْسِينْ!

واردان وئرلر.
 وار دَنِيزْ سُويْو كِيمِى دِيرْ، ايچديكجه سوسادار.
 واردى پولون حامى دى قولون، يوخدو پولون آچيقدى يولون.
 وارسا حونزىن، حارا گئتسن وار يئرين!
 وار گونون دوستو چوخ اولار.
 وار گونون يارماسىنин دار گونه يارارى وار.
 وارلى او مدوجونو يئير، يو خسول اولدوغونو.
 وارلى افazon بىلدىرر، يو خسوللوق قان اوتدوار.
 وارلىغى كيميا اولوب.
 وارلىغا نه دارلىق?
 وارلىقدان يو خلوغا وار، گنجىلەكىن قوجالىغا جان ساخلا
 وارلى كيسە سىنى دؤير، يو خسول ديزىنى.
 وارلى وارلىدان قورخار، تانرى هئچ بىرىندن.
 وارلىنinin آلى باغلى اولار.
 وارلىنinin بارماقى قاناسا، کاسىب آته يىن جىرار.
 وارلىنinin خورزو دا يومورتلايار.
 وارلىنinin يئرىندن چاي گئچر، يو خسولون يئرىندن يول.
 وارلى وارسىزى بىئنمىز.
 وارى آبيرا اورتوك ائدرلر.
 وارين دا دوشىر - دوشمىز اولار.
 وارين وئرن اوتانماز، يو خدان وئرن آخماق دير.
 وارى يوخ ديوان آپارا، دىنى يوخ شىيطان.
 واى او گوندن كى، اولا اوچ شئى قوجا، آت قوجا، ايت قوجا، آرواد قوجا!

ورسان اولدور، يئديرسن دويور!

ورمادىغى بللى دير، داشين يئكە سينى گۇتۇرور.

ويجدان بازاردا تاپىلماز.

ويجدانى اولمايانىن، ايمانى اولماز.

Y-ى

يا بو دردى چكمه لى، يا بو كؤيدن كۈچمه لى.

ياتان آپارماز، يئتن آپارار.

ياتان آسلام اولسا بئله، وول اوياغىن دير.

ياتان اولمز، يئتن اولر.

ياتان اولمه دى، يئتن اولدو.

ياتان ايته داش آتما!

ياتان ايلانىن قويروغونو باسمىا!

ياتان داشين آلتىندان سو گىچمىز.

ياتانىن آيىقدان سوراغى اولماز.

ياتسان، يوخونا دا گىرمزا!

يات قارا اوکوزوم يات، بورج وئرن گلر، يا سنى آپارار، يا منى!

ياتما تولكو دالداسىندا، قوى يئسسين آسلام سنى!

ياتماغا داش كۈلگە سى، ايلان اولماسا.

ياخشي گئتمه يينجه قدرى بىلىنمىز
 ياخشي گؤتور- قوى هر زاددان ياخشي دير.
 ياخشي گوندە دوشمن گلر دوست اولار، اييد اودور يامان گوندە
 داياسىن.

ياخشي گوندە ياد ياخشي، يامان گوندە واى قارداش!
 ياخشي گونون يولداشى، يامان گونه دوشدووم گەل!
 ياخشي كىشى قانقال آياقلاتماز.
 ياخشىلارى يئر تانىيار.
 ياخشىلىغا ياخشىلېق ھر كىشىنин ايشى دير، يامانلىغا ياخشىلېق نر
 كىشىنин ايشى دير.
 ياخشىلىغا يامانلىق، كور ائشىشە يە سامانلىق.
 ياخشىلېق ايتمز.
 ياخشىلېق آياق آچىب گىزندىر.
 ياخشىلېق ائله، آت دنىزە، بالىق بىلمە سەدە، خالىق بىلە.
 ياخشىلېق ائله، باشا چىرپما!
 ياخشىلېق اىستە يەن ائنجه اوذنجىن وئرر.
 ياخشىلېق دا قاباغا گلر پىسىلىك دە.
 ياخشىلېق قاپى آچار، سئوگى بو قاپىدان گىرۇر.
 ياخشىلېق يئرده قالماز.
 ياخشى مال يئرده قالماز:
 ياخشى نال يئرده قالماز.
 ياخشىنى يادا وئر- يازىق دير. يامانى يادا وئرمە- مان دير!
 ياخشىيما ياناش، ياماندان اوزاش!

ياتماغا داشىن قوزئى تايى، آما ايلان اولمايا.
 ياتما گودو، بوسنان دووشان گلىپ!
 ياتمىش قوشون اووجوسو چوخ اولار.
 ياتىپ يوخودا حالوا گۈرۈپ.
 يا جىنت باشا، يا قوزغۇن لىشە.
 يا حسن كىچل، يا كىچل حسن.
 ياخشى آت أسكى چولون آلتىندا دا بىلىنر.
 ياخشى آت اۋۇزونە قامچى ووردورماز.
 ياخشى آت، ياخشى آرواد قاداسىن آلمالى، يامان آت، يامان آرواد
 نوختاسىنى سالمالى!

ياخشى آت يئمىنى آرتىرار، يامان آت قامچىسىنى.
 ياخشى آدامىن ياخشىلېقى دىر دار گوندە، يامان آدامىن يامانلىقى دىر
 ھر گوندە!

ياخشى اتچى آتىن ياخشىسىنى آخىرا ساخلار.
 ياخشى ايل باحرىندان بىلىنر، ياخشى گول سحرىندەن.
 ياخشى اىيىدىن آدىنى ائشىت، اوزونو گۈرمە!
 ياخشى حۈرمەت، دؤولىتىن ياخشى دير.
 ياخشى دئمىشلىر: - ھر زادىن اۆز آليجىسى گىركىدىر.
 ياخشى دوست آداما داشى يئدىردر.
 ياخشى دوست قارداشدان اىرکى دير.
 ياخشى ساخلا آدىنى، پىس آدىلىق ائل گزى.
 ياخشى شئىلىرىن يولو تاپداق اولار.
 ياخشى قىزى يادا وئرمە عايىب دير، يامان قىزى يادا وئرمە حاييف دير.

ياز گونونون حاواسي، آر- آروادين داواسي.
 ياز وار، قيش وار، نه تله سيک ايش وار؟
 يازيدان قاچماق اولماز.
 يازى دئييل، آتسانا دېيشيلر.
 يازىغا توخونمازلار.
 يازىغىن قىيمى اولما!
 يازىلان پوزولماز.
 يازىلمايان كىتابى چئويرمزل.
 يازىن خوش گلىشى قىشىندان بلى دير.
 يازى ووصالىن يارىسى دير.
 يازى يازماق قولاي دير، يارا يئتىرمك چتىن دير.
 ياشادئييل باشادير.
 ياشدا قورو آياغينا يانار.
 ياش كىسن، باش كسر.
 ياشيندان ايرلى دانىشما!
 ياغار آنبارىم دولار، ياغماز ساندىغىم دولار.
 ياغ اىچىنده اوزور.
 ياغ اىچىنده بئيرك كىمى بسله نير.
 ياغ ايله يارما قوووشار، آرادا سوغان بوروش.
 ياغ ايله ياغلايير، سوغان ايله داغلايير.
 ياغ ايله يووشان يئىير.
 ياغ دا يئسە دير يلمز، بال دا.
 ياغماسا دا گورولدار.

ياخشى يولداش اوزون يولو قيسالدار.
 ياخشى يولداش يامان گوندە تانينار.
 ياد قوحوم اولە نه دك ياد اولار.
 ياد قىزى يالان آغلار.
 يادى- اولدوا
 يا ذاتدان، يا سوتدن.
 ياراسى آواند اولانىن دوقتورو قاباغينا گلر!
 ياراقسىز ايىيد بوبىنۇسۇز قوچا بنزىر.
 يارا وار باغلارلار، يارا وار داغلارلار.
 يار درىدىنى يار چىڭر.
 يار منىملە يار اولسون، كول دىبى ئويم اولسون!
 يار يارى ايله يار اولماسا، گونو ايله دئندىرر.
 يارىغىن نىسى وار وئرە يولوغا.
 يارىمچىق بىلمىكدىن، هەچ بىلمە مك ياخشى دير.
 يارىن قدرىنى يار بىلر.
 يارىن يارا سؤوقتى، بىر دستە بولاق اوتو.
 يازانا باخما، يازدىغينا باخ!
 يازانى اوزوندىن، پوزانى اوزوندىن.
 يازانى دا اوزو، پوزانى دا.
 ياز آكىنچى، قىش دىلنچى.
 يازدا چالان قىشىدا اوينار.
 ياز دىوارا، قالسىن باحارا.
 ياز گتىرر، قىش آپارا.

يالان سؤز او بىخار.
 يالان سؤز تئز آياق توتار.
 يالان سؤز قلب مالدىر اىيە سىنە قاييدار.
 يالان قيسا بىر اورتوبىه بنزىر، آدامىن بىر يانىن اورتىسى، او بىر يانى آچىق
 قالار.
 يالان يارغان دئىيل دوشە بويۇس سينا.
 يالانين عۆمۇر ئاز اولار.
 يالوارانىن آللاھى اولماز.
 يالقوز اۋكۇز بويۇندوروغۇ قوشولماز.
 يالقوز قورد كىمى تك گزىر.
 يالقوز قوش يووا سالماز.
 يامان آت، يامان آرواد نوختاسىنى سالمالى!
 يامان آدامىن باشىنا داش سالسنان، چىيىنинە دوشىر.
 يامان آرواد، يامان اوغۇل، يامان آت. اىستە بىرسىن قورتاراسان آليندىن،
 بىرىن بوشა، بىرىن بوشلا، بىرىن سات.
 يامان او لار يامان آرواد، او- ائشىيىن قويار گىئدر!
 يامان دور بوردا، ياخشى گلىنجە!
 يامان گوندە آلوو پىلۇودان ياخشى دىر.
 يامان گوندە يامان قارداش.
 يامان گونە قاتلاشان، ياخشى گونە تئز چاتار.
 يامان گونون عۆمۇر ئاز اولار.
 يامانلىغا ياخشىلىق مەرد كىشى نين ايشى دىر.
 يامانلىغا ياخشىلىق هر آدامدان گۈزلە مەا

ياغماسان دا گورولدا!
 ياغىشىدان چىخىدىق، ياغمۇرا دوشدوڭ.
 ياغىشىدان قاچدى، دولۇيا توتولدو.
 ياغىش وورموشۇن دامجىدان نە قورخوسۇ?
 ياغ ياغ ايلە قوووشار، يارمالار ياوان قالار.
 ياغى ياغ اوستە گىئدير، آيرانى آيران اوستە.
 يالان آياق توتار، يېرىمىز.
 يالان او ز قاردار.
 يالان ايلە دونيانى گزمك اولار، آما قاييتماق اولماز.
 يالان جوجر آما بىتىز.
 يالانچى ايلە يولا دوشىمە!
 يالانچى تاپالدان تئز توتولار.
 يالانچى تامارزىنى آلدadar.
 يالانچى تانىغى اوزاقدان توتار.
 يالانچىنى قاپىسىنا دك قووارلا.
 يالانچى نىن آندىنا اينانما!
 يالانچى نىن ائوى ياندى، كيمسە اينانمادى.
 يالانچى نىن ائوى يانىب، كيمسە بونا اينانمايىب.
 يالانچى نىن او زو قارا اولار.
 يالانچى نىن اىپى ايلە قويويا دوشۇن قويودا قالار.
 يالانچى نىن جىبلرى يالان ايلە دولو اولار.
 يالانچى نىن شامى يارىيما دك يانار.
 يالانچى نىن يادداشى اولماز.

يابدا كۈلگە خوش، قىشدا چوواڭ بوش.
 يابدا هر ديوارين دىبى بير ائودىر.
 يابدا ياتان باشى گسە سن، قىشدا گزنى آياغى.
 ياي فَصْلِينَدَهْ آغاجدان آدام يارادىرلار.
 ياي گونونون ياغىشى، آر- آروادىن ساواشى.
 ياي ڪاسىپىن ھم آتاسى دىر، ھم آناسى.
 ياي وار، قىش وار، چوخ ايش وار.
 يابىن آتىر، اوخون گىزلە دىر.
 يابىن اۇز سۆزو وار، قىشىن دا اۇز سۆزو.
 ياي يوخسولون يورغان - دؤشە يى دىر.
 يحر آتا يوك اولماز.
 يحر هردن آتىن بئلىنده گزىر، هردن اىيە سى نىن.
 يئته نه يئتر، يئتمە يىنه ده داش آتار.
 يئتىيم آغلاغان اولار.
 يئتىيم دىرىيلر، اوزو قارالىق عمى يە قالار.
 يئتىيم مالى بوغازدا قالار.
 يئتىيمە سۆز دئين چوخ، چۈرك وئرن آز اولار.
 يئتىيمە واى- واى دئين چوخ اولار، چۈرك وئرن اولماز.
 يئتىيمى آللاھ سامىلار سونرا يئتىيم ائدر.
 يئتىيمىن آغزى آشا چاتاندا باشى داشا چاتار.
 يئتىيمىن آھى يئرده قالماز.
 يئتىيمىن گۆز ياشى ائو يىخار.
 يئددى ده اوينامايان، يئتىمىشىدە اوينايىار.

يامان يئيه نىن اولسون، يامان دئيه نىن اولماسىن!
 يا مرد اول مئيدانا گىر، يا بىر مردە قوللوق ائتا
 يانان اۇز دردىنه يانار.
 يانان يئره سو سېرلر.
 ياندىرىدىغىن يووشان، اوولادىغىن دووشان.
 يانسىن چىراغى، گلسىن ايشىغى!
 يانشاغىن قولاغىنى كار يېرتار.
 يانلىش مندن، باغيش سىندىن.
 يانلىشچىدان يانلىش اوذاق اولماز.
 يانماياندا يانماز، يا يېل اىلە، يا آتك اىلە.
 يانمايان ياندىرا بىلمز.
 يان منه، يانىم سنه!
 يانىق اوتون يئرى تئز بىتىر.
 يانىندا ياتدى، پالچىغا باتدى.
 يواش گىئدن يورولماز.
 ياوز آتا مىنە نىن قانى اووجوندادىر.
 ياي ايشىنى قىشدا گؤر، قىش ايشىنى يابدا!
 ياي اوغورلۇغو قىشدا دئىيلر.
 يا ياناغىنinin آلينا، يا باباسىنinin مالينا باخ، قىز آل!
 يابدا آيران تاپمايان، قىشدا يورغان تاپماز.
 يابدا ايشله، قىشدا دىشله.
 يابدا باشى بىشە نىن، قىشدا آشى بىشە.
 يابدا چكى زحمتى، قىشدا گۈر لىذتى.

يئل قایادان نه آپارار؟!
 يئل وورور، يئنگه لر اوينايير.
 يئمسيز توربا آت گتيرمز.
 يئمسيز توربايا آت گلمز.
 يئمك ايله دوست اولان، آخيردا دوشمن اولار.
 يئمك ايله دويمادييم، يالاماق ايله نئجه دويوم?
 يئمك ياشاماق ايچيندير، ياشاماق يئمك ايچين.
 يئمه ميش سوفره يه نه دوعا؟
 يئمه ميشيک قاز آتىنى، بىلەمە ميشيک لذتىنى.
 يئمه نامرد چۈرە يىن، سون گوندە باشينا چالار.
 يئمه يىنин بىر يئيه نى تاپىلار.
 يئمه يىنин مالىنى يئيرلر.
 يئمه يىبسن قاز آتىن، نه بىلىرسن لذتىن?
 يئمه يىبسن نىبىه آجيشىرسان؟
 يئمه يىنى تك يئين يوكونو اۋزو قالدىرار.
 يئميشسىز آغاچا داش آتمازلار.
 يئميش كىمى سارالىب، گول كىمى سولوب.
 يئميشلى آغاچا قوش قولار.
 يئميشين ياخشىسىنى چاققال يئير.
 يئميشينى يئدين، آكە نىنин يېرىنى ائله يىرده سال كى، آلتىنا شىخ
 چىخماسىن!
 يىنى سو سوغوق اولار.
 يئيرسن پاينىدىر، يئمىزسەن اۋزون بىلىرسن.

يئددى ذللېين بىر آغ توپوق قدر عاغلى اولماز.
 يئددى ذىيرماندا بىر پۇنزا اونو يوخدور.
 يئددى دؤنە اۋلۇج، بىر دؤنە بىچ!
 يئددى فەرسىز اوغۇلدانسا، بىر فەلى قىز يئى دىر.
 يئددى گۆيىدە بىر اولدوزوم يوخدور.
 يئر آچىلسايدى، يئرە گىرردىم!
 يئر آلتىدان ياسا گىئدىر.
 يئر آكە نىن دىر، بىچىن - بىچە نىن.
 يئر اىيە سىز قالاندا، دونۇز تې يە چىخار.
 يئر بىرك اولاندا اۋكوز اۋكوزدن گۇرر.
 يئر تىبىن، يورد خانىن، اىشلە حا چىخسىن جانىن!
 يئرسىز گىلدى، يئرلى قاج!
 يئرلى گىلدى، يئرسىز گئتمە لى دىر.
 يئرە ووردۇن، باشىما ووردۇن!
 يئر وار دانىشىشارلار، يئر وار سۆزۈ اودارلار.
 يئرىشىنە حازام قاتما!
 يئرىمە ميش يورغا دورمازلار!
 يئرىمە يە چوست ياخشى دىر، قاچماغا چارىق.
 يئرين آلتىنى دا بىلىر، اوستۇنو دە!
 يئرين داشلىسى، قىزىن ساچلىسى.
 يىشكە باشىن قاداسى يوخدور، ايچىندە بئىين گىرك.
 يىشكە گۆزۈن ايشىغى اولماز.
 يئل آكىن فيرتىنا بىچر.

يوپورن ييختىلماغىينا باخماز.
 يوخا چارا يوخدور.
 يوخا قلم ايشله مز.
 يوخدان تانرى دا بئزاردىر.
 يوخدو اوزو قناعتدى.
 يوخدويا قلم ايشله مز.
 يوخسول اوز ويلاتىيندە قريپ دير.
 يوخسول اوغرولوغى چىخاندا دونيا آى ايشىغى اولار.
 يوخسولوق مان دئىيل، ليرلىق مان دير.
 يوخسولون اوينىدە دمير تاپىلار، ايتىنин آدىنى گوموش قويار.
 يوخسولون دىلى قيسا اولار.
 يورغانابورون، ائل ايله سورون!
 يورغان - دؤشك سۆزو يورغان - دؤشكده قالار.
 يورغان گىئتدى، قووغا بىتدى.
 يورغانينا گۈره قىچىنى اوزالتا
 يورغانىندان آرتىق آياق اوزادانىن آياغى كسىلر.
 يورولدون بىلى قوى، كولونگو گۈتورا
 يورولمامىش آتا قامچى وورسان شىلاق آثار.
 يورولموش ائششك حوشو آللاهدان اىستر.
 يوغور آغيز اولما!
 يوغورت جالانسا يئرى قالار، آيران جالانسا نە يى؟
 يوغور چوخ سو آپاراجاق.
 يوغورو بىر يئرده يوغرولوب.

يئين آت اوزونه قامچى يئديرتمز.
 يئين آغيز بوش قالماز.
 يئين آغيز اوبرە نر.
 يئين ايله گئيه نىن پولونو آللە يئتىرر.
 يئين بىلمز، دوغرايان بىلر.
 يئىدە آت آخروندا، دوراندا ائششك آخروروندا دورار.
 يئىب- اىچىب دونيادان كم كۈچوب!
 يئىلە نىم يئىلىر، قوناغىم كوسولو گىدىر.
 يئىن قاچان تئز ييختىلار.
 يئىن گىندىن يول كىمىز.
 يوروپىن آت اوزونه قامچى ووردورماز.
 يوز آلتىن دانىشانى يوز كىشى دانىشا بىلمز.
 يوز آيرىنин باشىنى بىر دوز كىسر.
 يوز اشىتىمكىنسە بىر گۈرمك ياخشى دير.
 يوز اولچ، بىر بىچ!
 يوز ايلين عبادتىندن بىر گونون سخاوتى.
 يوز اىينه يىفسان بىر چووالدوز اولماز.
 يوز باجى بىر قارداشى ائل ائلە مز.
 يوز تومنه چالمايان، بىر توربا سامانا چالار.
 يوز درە نىن قاباغىنى، بىر سەرە كىسر.
 يوز فيكىر بىر بورجو اوده مز.
 يوكسوز ائششك يورغا گىدر.
 يوپورن ايت قورخاق اولار.

يوغون اينجه لينجه، اينجه اووزلر.

يول اوسته او تورمازلار.

يول اوستونده کى آرپايا هر گلن حئيوان آغزىنى آتار.

يول ايله گىئدن آزماز.

يولجو يولدا گرک.

يولچودان خېيير گلمز.

يولچودان يولچويا پاي او لماز.

يولچولوق مەڭ داشى دير.

يولچونون شانسى گتىرسە، كۈپك كۈپك ايله بوغوشار.

يول حارامىسى اول، يولداش حارامىسى او لمما!

يولداشلىقى دب ائله، گۈرن دئسین حابىلە!

يولداشين ياخشى او لسا، او زون يول ياخىن اولار.

يولداشينى قوردا وئرن دير.

يولداش يولداشينا تەن گرک، تەن او لماسا گئن گرک.

يولداش يولدا تانى!

يولدان آيرىل، يولداشдан آيرىلما!

يولدان ائنجه يولجو، ائوند ائنجه قونشو سورولار.

يولدان گىچە نە يوماق سرىتدىرير.

يولو تانىيان بودرمىز.

يول گىتدىكجه او زانار.

يول كىمىن دير گئىدە نىن، يئر كىمىن دير آكه نىن.

يولونو آزانا او لدوز آى كىمى گۈرونر.

يول يئريمكلە، بورج وئرمكىلە بىتر.

يوخو اۇلۇمون قارداشى دىر.

يوخودا باليق گۈرن ياستىغىن آلتىنى گودر.

يوخويما اعتىبار يوخدور.

يوخو ياستىق اىستە مز.

يوخو، يوخو گتىرر.

يوردا گلدىم، ايناما گلدىم.

يوردون بىر قىشى قوربىتىن يوز يازىندان يئى دير.

يوردون داشى قىزىل دير.

يوردو يادينا دوشۇن قرېب آغلاماسىن نئيلە سىن؟!

يوخارى توپورسم بىغىدى، آشاغى توپورسم ساققال.

يوخارى توپورورم- بىغ، آشاغى توپورورم- ساققال!

يوخارى قالخىرام- بىغ، آشاغى دوشورم- ساققال!

يوخودا گۆزل گۈرمك ياخشى دير، اويانماق او لماسايدى.

يومورتادان چىخىب، قابىغىنى بىنمير.

يومورتادان چىخىمامىش قابىغىنى بىنمير.

يومورتادان يون قىرخىر.

يومورتاسى ترس دوشوب.

يومورتانا گۈرە قاققىلدا!

يومورتاني حالقادان گئچىردىر.

يومورتلامادى، فالانى دا اىچدى.

يووانى آنا باغلار.

يوبولامامىش قاشىق كىمىي قاباغا دور تولمە!

يىخىلان آغا جا بالتا ووران چوخ اولار.

بىخىلان يئردن آياق قالخار.
 بىخىلاتىن دوستو اولماز.
 بىخىلاني وورمازلار.
 بىرتىق آغىز سؤز ساخلاماز.
 بىغىنتى كوجه اوغروسوز اولماز.

ز-

زامانا گئوره داوران!
 زامان آن بئيوك خوجادىر.
 زامان دؤزوملودور.
 زامان سنه اويمازسا، سن زامانا اوى.
 زامان گئچر، سؤز قالار.
 زامانين قويروغۇ اوزون دور.
 زەحمت چىن بال يېير.
 زەحمتسىز ايش اولماز.
 زەحمتى موشاطا چىر، لەتىنى كوراكن آپارار.
 زىرە جە عشق اولانىن، دريا قدر تابى گرگ.
 زىر قدرىنى زىرگر بىلر.
 زىرگر دوكانىنин توزو دا قىزىل اولار.
 زىرى ده وار، زورو دا وار.

زيره نى كيرمانا آپارير.
 زيمستان چكمه ين بولبول، باحارين قدرىنى بىلمز.
 زيندانا دؤزن، تاختا چيخان دير.
 زيبيان آجي اولار.
 زيبيانين ياريسيندان دئنك قازانج دير.
 ضرر اوددان يامان دير.
 ضرردن خئىير اوئلماز.
 ضرردن قورخان خئىير گۈرمىز.
 ضرردن قورخان قازانماز.
 ضرر ڦەردىن آجي اولار.
 ضررين ياريسيندان دئنك قازانج دير.
 ضرورت انسانا هر شئىي اوئيره در.
 ظاهيردن باطىينه يول وار.
 ظولم ايله برباد اولان، عدل ايله آباد اولار.
 ظولمت داشى دير، گۈتورن ده پىشمان دير، قويان دا.
 ظولمتدن باج آلىر.
 ظولمون آخرى اوئلماز.

زميدن زمى اولمادى، كوتانى سو آپاردى.
 زمى يئيرىنده يئيرىيە بىلمىر، شوخومدا شىلاق آتىر.
 زنگىن اولوب اولمكدىسى، يوخسول اولوب ياشاماق يئى دير.
 زنگىن قالخار يىشىنە، يوخسول باخار دېشىنە.
 زنگىنلىك گۈنولە دير، وارا دېيىل.
 زنگىنин پاراسى وار، يوخسولون چنه سى.
 زنگىنин وارى هر عايىبىنى اورتى.
 ڇەردىن شفا گۈزلە نىلمىز.
 زوپا دوغروسونو دئدىردر.
 زورا داغلار دايىنماز.
 زور ايله ايت سورويە گئتمىز.
 زور اوينو پوزار.
 زور قاپيدان گلنده، حاق باجادان قاچار.
 زور گلنده فند باجادان قاچار.
 زور لا آللاه اكبير اوئلماز.
 زور لا طبىب اوئلماز.
 زور لا گۈزلىك اوئلماز.
 زورناچى اوغلو زورناچى اولار.
 زورناچى زورونو پوفونه وئر.
 زورنانى گئن باشىندان چالىر.
 زورنانين سسى اوزادان خوش گلر.
 زورنانى وئرسن ناشى آلينە، گئن يانىندان اوفلە ير.
 زيرزمىدە ياتىب بالاخانا يوخسو گۈرور.

حیکمتلی سؤزلر

گنجه لى حكيم نيزظامى

- يوز قويون قارشىيا چىخسا دا، قورد سورودن درويشىن قوربانلىغىنى آپارار.
- صنعتكار اودور كى، هر ايشه هم گول ايله يولا گئتسىن، هم تىكان ايله.
- بير مارال چؤلدن گئدىرسە بوراخ، اونلاردان بو چؤلدە چوخ وار.
- نه يوخسول سوچوندان چكمىش بير زىيان، نه حونر گؤسترمىش خزىنه تاپان.
- بو فئىضى اونون اىچىن قازاندىم كى، من، آصلا سو اىچمه دىم ياد بير چئشىمە دن.
- عېت دير فلكلە بىحه گىرىشىمك، هئچ كسلە ھماھنگ اولمايىب فلك.
- خلبىرە بىنە يى تىشت دير آسمان، پتىكده اىكى جور آرى وار مودام.
- اوستا پالانچى ناشى پاپاقچىدان ياخشى دير.
- آسلام اولسان دا آرسلاندان قورخ!
- آغ سو قارا بولوتدان ياغار.

- سئوگىيىه قول اول كى، گۈنۈل صاحىبلىرىنىن پىشە سى بودور.
- گۈزو يولدا قالانىن اوزو سارى، عئمرو قىسا اولار.
- دونيانى بير آووج اوت اوتلايانا بوراخ!
- آكىنچى دنه نى توپراغا تميزلىكىلە آتىرسا، توپراقدان چىخان دنه ده تميز اولار.
- اىلک باش قالدىران گولون عطري سونراكى يوز گوللوكتەن داخا چوخ اولار.
- دىل سونرا كلام، گۆز سونرا ايشيق، اوزوم سونرا اوزوم سويو.
- بوغدا أك وارلىق گتىرسىن، اوت اۇزباشىينا چىخار.
- ناققا اودور كى، دىنizدە ساواشسىن.
- وارين اولونجا باختىن ساكىن اولور.
- قئيرتلى دردىلى اولار، قئيرتسىز نامىد.
- اوددان توسىسو قالخان زامان قورخولور.

- دونيا سئوگىلى آدلى بىر ازدھا دير، اونون آغزىندان قورتولماق اولماز.
- يولداشىن چوخ اولسا بئله، گىدىلەمە مىش يولا گئتمە!
- بىرى ايلە آسکى دوشمنلىيىن اولسا دا اونون نسلىنى كؤكدىن قازما!
- باغلى قاپىنinin آچارى علمىن آليندە دير.
- داغدان باشلانان بولاق دنىزدە قرار توتار.
- ياراماز سۆز دانىشان دىلىن سوسدورولماسى گرگ دير.
- چىراق ايشيق جىنسىندىن اولسا دا، اونو ايشيق سىز گۈرمك اولماز.
- ايلغىمى سودان سەچمە يىن سوسوز چاپماقدان ھلاك اولا.
- فله يىن حئسابىنى بىراخ، آلچاغى اوجادىر، اوجالسى آلچاق.
- وارلىليغىن آچارى قناعت دير.
- قوجامان قارتالا اوخ ڈىينجە، اۋز قانادى ايلە دوشوب گلر.

- داغلا ساواشماغا قالخىشان گىسە يى بىر داشلا توپراق ائتمك اولا.
- چايانيق قويروغۇ كحرىبادان دا اولسا، اونا اينانما يئنه ده چايان دير.
- قىزىلا باربار اولان آرپانى قىزىل قىيمىتى ايلە اولچىرلر.
- بىرتىجى و قورخولو آسلامى آياغينا باتان بىر تىكان يىخا بىلر.
- مىلچىكدىن قاچان قارتالا دوشونجە قالخمايسان! دئە.
- قوجا تولكودن قورخان قافلاتىن بئىنinin قورشون سىيخا
- دووشانىن ياتماسىنا باخما قاچماق زامانى دا ائلە دير.
- دنىز سوپونا اۇفکە تۈركىسىن، آتش قالخار.
- سالارى تىكانىندان بىزىن گۈلوستان يوخا چىخسىن!
- آسلام شەھرىندە ياشايان جئيران اۋز ائوينى اۋلۇمو ايلە يىخار.
- دونيا اىپكچى دوکانى دير، يارىسى سو، يارىسى اوددور.
- قوسسە لىينىن اوزونە باخسان شەنلىك اوزونە زهر اولا.

- ديلينى قورو باشين ساغلام قالسين!
- قانا بولاشميش ديلسيز باش، باشسيز ديلدن ياخشى دير.
- بير چوخ سؤيله مليلر واردير كى، باشقى ديلده ئئمك لازيم دير.
- ائشىش يىن پالان داشيماسى قىزىل يىحر داشيماسىندان يئى دير.
- دونيادا دونيادان باش چيخارانىن باشى اوجا اوilar.
- اوت توپراقدا يابانجى ديرنالى قاتىرلارين نالى آليندىن خزىنه كىمى گىزله نر.
- آسلامان ايله اويناماغا قالخان جئيران توپراغا سريلر.
- چوخ يوكسە لن آجاجىن دىگىرلىرنە زىيانى وار.
- بو دىيرمانىن دىنinin چوخلوغونا باخما، هر بىرىنىن نۇوبتى وار.
- فيله ظولىم ائدىنلر قوزا كىمى قارىنجا آياغينا دوشىلر.
- ظولومدىن آل چكە ليم، ظولملە ظولومدىن قورتارماق اولماز.
- آلچاقلىغى گۈرۈب سوسماق دا آلچاقلىق دير.

- كاغىزدان قالخان دوزلدىن، سويو دا دوشونمه لى دير.
- قانادىنى قىزاردان چىيرتكە قانىنى سَرچە يە حالال ائدر.
- اوغرۇ تانىش اولسا دا، ائشىش يى باغلاماق ياخشى دير.
- سئل آرخى خاراب ائتمىز كى، سويونو باشقى آرخا تؤكىسن.
- آسلامان اينسانلارين وفاسىزلىغى اوزوندىن مئشە يە قاچدى.
- جئيران اينسانلارين آليندىن گول- چىمنى بيراخىب داغ- داشا گىشتدى.
- فله يە اينانما، سەنинلە ايکى حاوا چالار.
- جؤوهر وجوددان چىخىنجا، ياتاقداشىندان قاچاق دوشىرسن.
- اودون- سو قورتارماينجا، كىمسە ائشىش يى توييا چاغىرماز.
- دونيا گۈزل دينجە له جك اولسا دا، تىلە سە نى نال كىمى اودا سالار.
- داغ گونبزىنى سَرت قايى سانما، دېرم گلىنجە توپراغا دۇنر.
- آسلامان داحا چوخ قان تؤكە نى دىش- ديرناغى ايتى اولانى دير.

محمد فضولی

- ۋەم دىياريندا آجل پئىكى گۇذر اتتمز منها!
- سالدى آياقدان ۋەم عالم منى.
- من حريفى ساده دىل، خوبلر جمالى دىل فريپ.
- ئاظاليمىن گر او لسا آتش منزىلى، او لماز عجب.
- گر آعجا ايله آلينمىش قول ايسم آزاد ائت!
- چىكمە عالم قىيدىنى ئى سربولىنى فقر اولان!
- چىكمە تخت و تاج قىيدىن، بى سروپالىق گۈرت.
- فقر بازارينا اسبابى فنادان دير رواج.
- ئى فضولى من ملامت مولكونون سولطانيياما!
- اهل دونيانين او لماز آخرتى.
- عاشيقى صاديق منم مجنونون آنجاق آدى وار.
- حانسى ماھين بىلمزم مەرىلە او لموش زار صوبىح.

• حقىقت شاعيرى قىيىمتىسىز قالىر.

• شاعيرە آزادلىغى آنجاق شاعير اوزو وئە بىلە.

• رىياكار دوست ايلە قددار دوشمنىن فرقى يوخدور.

• روحو گۆزل او لانىن ظاھيرى دە گۆزل او لمالى دىر.

- قویما صوبحو شام آراسیندا طریقی اختیاف.
- ائی گؤنول عالمه اینانما سنه رنگ وئرر.
- عاشیق اولماق سنه بس دیر، بیزه بورهانی جنون.
- شمعی رویون آفتابی عالم آرادیر سنین!
- ظالیم اولسان نه عجب، يوخ سنه دوزخ وهمی.
- بیز جاهان معموره سین معنادا ویران بیلمیشیک.
- عشق سئوداسیندان ائی ناصح منی منع ائیله دین.
- آتش دیل اویله سوزان دیر کی، باسماز هئچ کیم.
- اسیر دامی ظولمت اولمازم چون طالیبی نورام.
- حاردا اولسام باده تک دوشمک آیاغا عادتیم.
- سجدە دیر هر یئرده بیر بوت گؤرسەم آیینیم منیم.
- دورما قبریم اوزرە ائی عشق ایچره من تک اولمە بىن!
- اوجالدین قبریمی ائی بى دردلر سنگی ملامتندن.

- اولما قافیل عشق دردیندن یامان اولماز بو درد.
- ائی فضولی اودلارا یانسین بوساطی سلطنت.
- پنبه بى داغى جنون ایچره نهان دیر بدئیم.
- منه نشیمن دؤولت شرابخانه یئتر.
- خوشام کیم دَمبِم گیریان گۆزوم اول خاکى پادان دیر.
- حانسى نخلین حاصلی سىبى زىخدانینجا وار؟
- ساچین اندىشە سى تحرىكى زنجىرى جنونوم دور!
- بو پونهان نوكتە نى بىر واقيفى اسرار اولاندان سورا!
- طبىبا قىلىميشام تشخيص، دردى عشق دیر درديم.
- گۆزو ياشلىلارين حالىن نه بىلسىن مردومى قافیل؟
- شاهسان، مولكى ملاحتىدە سنه قوللار چوخ.
- راحت اولسايدى قرض دونيادا فقر ايستردى خلق.
- يار وصلين ايستە بىن كىسمك گرگ جاندان تاماح.

- آنا اینسان وارليغينين تملی دير
تمل قورونونجا، اوست دوزئي ياشايار...

- ايچدن سئودييىنى تاپينجا، اوナ دَير وئر و سايغى گؤسترا
اونو ايتيرينجه چوخ، آما چوخ اوزوله جىكسن!

- بير قاپى باغلانسا، بىرى آچيلار
يئتر كى، سئوغىدىن قيفىلى اولسون!...

- پايينا بير دويوم دوشونجه دوشىن،
خاندان قاباقدا دير، شاه دان ايرلى...

- چىچە يى قوبارىرسان؟ قوبار
آدىمىنى دوز گؤتور، كولا يازىغىن گلىسىن!...

- داغلار گئىيە يوكسلمزسە، زىروھ سىنده چىن اولماز.
قالخىب، واراما دئمە يىنجه، اينان
سندن، سن اولماز!...

- ساغلىق ايى بير شئى اونو سئو، اونو قورو!

- سن قورورونا اىيە دور، قوى سنه قورورلودور دئسىن لر
سن قورورلو اولونجا، وارليغىندان قورور دويولا جاق دير.

پروفسور على داشقىن

● سن اۇزونو ياشا بىر اينسان كىمى
قوى سنه دئىسىنلر بىلەمە دى گئىتدى!

● آچىق دوشونجە ايلە يالنىز ياشاماق،
قاپالى بىرلىكىن داحا ياخشى دىر.

● هىرنى بىر عؤمۇر وۇنودوب گئىدیر،
هىرنى بىر دىقە نى اۋېزلى بىر اينسان.

● عؤمۇر
وارلىق گؤودە سىندىن آسىلان بوداڭ دىر،
مئيوھ سى، چىچە يى، ياپراڭى واردىر
قىرىپ آتما اونو، او بىر باحاردىر...

● ياشادىغى سورە جە اطرافينا گولوش چىچك لرى سېنلىرى
آنلامايان بىرىسى ئۇلدۇيوندە
آغلاماغا ڈيمز.

● آياقدا دوروب گندىنە اينانماق
آلچاقلارىن، بورنۇنۇ يېرە سورىتمك دئمك دىر...

● گۈزلىرىنى ايکى توت، اوره يىنى بىر
باخماغا ايکى گۈز، سئومە يە بىر اورك لازىم دىر.

● سن مۇحكىم دور داغلار كىمى
سنه دىلسىز داغ دئىسىن لى!

سن آننىنى آچىق ساخلا، آغ يالانى آغ دئىسىن لى...

● سئوگى چوخ دىرلى، چوخ باحالى دىر
گۈنۈل اوتابىغىمدا گوللو خالىدېر
اونو قورويانىن اوره يى اولسا...
او، ھم چىرىشىبە دىر، ھم دە سالى دىر...

● سېوگىلى سىز، سئوگى سىز سورەن عؤمۇر
سوسوز بىر ايرماغانىن اوزانماسى دىر...

● سۆزۈنۈ توغان اۇزونو توخار
اۇزونۇ توغان ايسە آجى اوخار، آجى...

● عاغلىن سنى گۈتۈرونچە بىر يېرە
گۈنلۈنە دە بىر سەودا وئ، بىر كەرە
عاغىل، اينسانلىغىن باشى دىر آلت
گۈنۈل دە بىر سئوگى داشى دىر آلت...

● عاغلىنىي بوخجايا قويوب دويونلە يىن بىرىنە
يابانجىلار يول چىزىنە شاشىرما،
دوشون!
دەرين دوشون!...

• سئودييىنى آلدە ائدە بىلەمە يىن باشارى سىز اولدوغۇنو بوبۇنوا آلمالى دىر...

• اۋۇنۇ اۋىزگە دن سورما!
سەنە آن ياخىن كىمسە سەن اۋۇن سەن!...

• اۋۇنۇ يوکسک توت دەرە تې دن
قوى داغلار سەنيلە قورۇر ياشاسىن!...

• آغاياندا ائلە آغلا گۈنوللر پارچالانسىن
گۈلۈشىنده ائلە گۈل كى، عشق اىچىنە جالانسىن!...

• ياشامىن بىر يېرىندە
ايچىنده كىلىرى كۆپە يە بئلە قوسما!
يالاياندان سۇنرا قاپاجاق سنى...

• سئوگىيە زامان آييرماق
موتلولوغون يولۇنۇ آخтарماق دىر...

• آدىمىنى بىرك باسىدېغىن يېر
قاپىرغاسىنىنى سىخدىغىن اورك

سەنинكى دىر
چونكۇ بو سئوگى اوردوسونون آمرى
گۈنول مەحكمە سەنinin قرارى دىر!...

• بىز بوتۇن وارلىغىمىزى سئوگىيە قوربان وئرمە لېيىك
چونكۇ وارلىغىن تك سببى سئوگى دىر...

• پارا شرف دئىيل ، قازانىلان و اوندولان بىر يو كدور
شرف ايسە اىچىمىزە حضور وئرن اوندولماز وارلىق دىر...

• قوشقولانىنجا، گڭىرچىلىرى بىر داحا دا سئىر ائت
ايچىنinin آيناسى توزدان سىلىينسىن...

• سۆزۈن گۈركىمى قلمىن ايتىلىيىنى،
آنلامى ايسە علمىن دىرىنلىيىنى بىلدىرر.

• ياشايىش ساچىن كىمى دىر
داراسان آچىلار، بىراخسان پىرتلاشar...

• ايتىرمك قورخوسونا قاپىلىنجا
دوشۇنمك دردine توتول او سەنин اولسون!...

• بىرینى داحا چوخ دوشۇنمك
أئزۇنۇ دە تانىماق اولگۇسو حابىلە
كىمم؟ سوروسونا جاواب آخтарماق دىر.

• كامال سىز جامال عطىرسىز گول دور
ذرىلر و هەمن آتىلار...

- یاشام بیر آتش دیر، بیر ٥٥ سو.
- هئچ اولماق، هئچ اولماماقدان یئى دير.
- سئوگى درياسينا جومان چكىنمز.
- آغا، قارا دئىن يولداشىن وارسا
واز گئچ، نه دانىشدىر، نه ٥٥ كى ديندир.
- سؤز اوجا بير سوموك كيمى اولونجا
بوغاز اولماق قولاي دئىيل كيشى اىچىن!
- قوتسالدىر بو يوردون توپراغى، سويو
اوغرۇندا قوجالىب، اولمە يە دير.
- ايسته يىنه ديرىن، آلدە ائتدىيىنى قوروماغى دا بىلر.
- سئوگى سايغىيا قارداشدى
قارداش، قارداشدان آيرىلماز.
- سئوگى گۈنول اىستر، سايغى دوشونجە.
- آنلاقسىز ياشايىش، سئوگى سىز اولوم
يوخلوقدان يوخلوغاغى ئىدىن كۆپرودور.

- اىچىنە دؤن، دردىنى آنلا
كىملىيىنى دوشون، دىرىنە وار
يئرىنى بول و ايستە يىنه قوووش!...
- باشىندا بير كۈلگە، اىچىنده بير ايسىسى
گۈزوندە بير ايشين دويورسان ايندى
او، منم آرتىق...
- سىنى سئومە دىيم كى
سئوگىمەن دادى قالسىن دونيادا
سىنى سئودىم كى،
سئوگىمەن آدى، قالسىن دونيادا...
- كۈلکە سىز آجاج اولوب يولو كىسينجە
قارا داش اول سئلى اۋنله آن آزى!...
- گلىشىمە مىش بير تۈپلۇمدا
سنه، ائلدىن دىشارى دىئيرلرسە
بىل كى، يولونو دوز سئچمىشىن...
- ووصالىن شىرین لىبى، آيرىلىغىن آجىسىندان اوژە چىخار...
- قىلينج دا يالان دير، قورشون دا يالان
كىشىنى دونيادا سؤز اولدورمىش.

- بىز چو خدان اولموشوك
ياشاميريق كى،
سئوگىمىز ياشادىر بىزى دونيا!
دە گە ل، ايتىرمە يك ايزى دونيا!...
- بوراسى باخار كورلار شهرى دير
يورويىرن ھە كىسە توخونما!
أوخوناندا ايسە كور گۆزە اوخونما!
دىرىينى بىل!
- اينسان بىر زامانلار سئوپىلمە يى اينانار
سئومە يى آنماز اولار
گۈنۈل اونو بىر يئرە گۇئىتۈر كى،
آتشىدە يانماز اولار.
- اوزونو هئچ نىيە و هئچ كىمسە يە قوريان ائتمە!
اوزلويوندن و اوزگورلويوندن باشقىا!
بو، آن گۈزلە وارلىق دىر...
- بىر گۈزو او بىرىنە آرخايىن اولما!
گۈزون دە دوشمنى گۈزىدە تاپىلار...
حادىر اول اينانما ھە شىرىن دىلە!
قادانىن بؤيويو سۈزۈدە تاپىلار...

- ياشام ايکى شئى دير، ايکىجە دئىيم
آنلاماق و سئومك، ايش بوردا بىتر.
- باغچانى باغچىيا، گولو گولچوئى
يازى، ياز آنلامين بىلە نە وئرين!
- يورويندە آياقلارينا دېقىقت ائت!
يئردى
سئوگىلىسى ايچىن قورو گول ياپراڭى گۇئىتۈر قارىنجا اولا!
- كندىندىن باشققا كىمسە نى سئومە!
چونكۇ، بوتون سئودىكلىرىن سنىن ايچىنده!
- ساپلاڭى قىريلمىش ياپراڭى دا اينجىتىمە!
آجى روزگار ساچىنى دىيىب اينجىدير سنى!
- دووارينىن باشىنى يارالى بىر قوش قونسا
دىئىنه، سوپونا باخ!
اونون دا بىر ڈردى وار
اوتوروب دئىير: آخ! آخ!
- بىز تانىش دئىيلىك، بىزى گۈزلە تانىشدىرىرىز
بىز لال بىر آدامىق
بىزى آنچاق اورە يىمىز دانىشدىرىرىز!

- سئوگىيە زامان آيىرماق
مۇتلىوغون يولونو تاپماق دئمك دىر.
- آرىلار اۆزگە اىچىن دولدورار آلت ده شانى.
- نە ياخشى كى، درددن دوغدو اوغوللار،
يوخسا درد قالانىب دىزە چىخاردى.
- قىمدن قىلىنج چىرم، نە ائلوب نە قان تۈكىرم.
ايىيد دوغوب، مرد آكرم بوتون ئىللەر- ئىللەر.
- يابانجىنى گىزىنە اورتاق ائتمە!
- چوغولون، چوغوللوق دوغما ايشى دىر.
- سۆز يئريمە سە سۆز دئىيل
بىر گۈزدە اىكى باخىش وارسا، گۈز دئىيل!
- چىخمامىش باتماق اولماز.
- سوچلار اولمازسا، باغيشلار دىرسىز قالار دونيادا!
- آدامى دە تولكو سۈكۈنجه، دوزنلىكىدە قوردلار سوروسە يئى دىر.

- اۆز قارانلىق گئىجن ايلان اولسا دا
سارىل اونا!...
اۆزگە نىن ايشىغى گون اورتا چاغى
گىرر مىن دونا...!
- باخاندا اىكى باخ، بىر دوشون!
ھر آچىلان پىنجرە دن باش ساللايىب
آل قالدىريپ باخما
اوشون!...
- نە ياخشى كى، دوشوندوك ھم ده بىر عۇمورلوك
دوشونجە گۈزل دير گئىج اولسا بىلە!
ايشه باخ...
داغلار دا قىسىقانىر آغارمىش تىلە...
- ايناجىن بوشما چىخماماسى
بؤيوڭ مۇتلىلوقدور...
- هئچ بىر شئى اينسانىن سئودىيى قدر عزيز دئىيل، او اوزولونجە
اوزولور، گولونجە گولور، حتتا ائلۈنچە اولورسە!
- هر دىنiz اينجي سىنى ساحىلە دوزمۇ ئويىن
آلدار بىر سира دريا، آل اوزالدىب آلمَا!

- ایکی گؤز یارانیب، ایکی گؤز ایچین،
هر باخان گؤزلره گؤزونو وئرمە!
سۆز، اورکدن دوغان قوتosal کۈرپە دىر،
آغزىنى تىكىسە لر، سۆزونو وئرمە!
- آل- قول چالار باليق، دوشورولسە قوم اوستونە
اود كىشىنە ير، سېپىلسە اونا بىر سو آنيدن.
- بىر گئنۇل اىكىيە بؤلۇنمز.
- دونيا نه يالان دىر، نه ده كى هدر.
- ائركن دوشىمك قورخوسوندان يابانجى آتىنا مىنمه!
- "داشقىن" سئل اولسا دا گئنۇلۇن، يئنە ده ائللە تاخيل!
جهالت قارانلىق و درين بير قويودور، اوخويون و بو درين قويودان
چىخىن!
- تاخيل زوغلاماز كى، يېر اولماسا ياش.
- قورور قىلىنجا، كىشىلىك بىتمىش سايىلىرى
و بو
اوْزَگُورلۇيون سونو دور.

- آدام ياشاماغى باجارما يىرسا، توپراغا گۈمموب چوروسە يئى دىر.
- بو اوچاق ياندىرماز، كۈزلەيدىن اۋپا!
- قىراق دوشونمە اوغۇل، ائل اوغلۇ اول ائل اىچىن!
كىسىلسە ده گئچە لر، بىچاق ايلە او داغىن.
- آناسىز بالانىن بوينو بوكولر، بالاسىز آنانىن گئنلۇ سۈكولر.
- قورد اووولداماز، قوردون بوغازىندان اووولتو چىخار.
- ساعاتلار چالىشار肯 دىرى، دوشىركن اولورلر. آما بىز ياشار肯
پىس، ائلر肯 ياخشى كىشىلەر اولورق.
- آدامى پاي تو تار، يولونو كىرى!
- توپراق كىشىنinin سونونجو دونودور.
- توپراقدىر هر كىسىن مىننت سىز يئرى، هر كىسىن بير قارىش اوندا
يئرى وار.
- توپراقدان پاي او ماما، توپراغا پاي وئرا!
- دردىنى تانىمامىش درمن آختارما!

- ایچینى بوشالدان بير سۆز وارسا، اوно سۆيله و دردینى يئن!...
- موتلولوق دويدوغون عملدن قورخما!
اونسوز دا، قورخودان قاچامازسان كى...
- سئوگى باليق كىممى دير
دايازدا اوولانار، درينىدە ياشار
اونو ياشاتماقى باجار...
- بولاغين سوپونو، آزدىرسا، دانما
بولانار، دورولار، ايچرسن بير گونا
- اوно گۈزله
دوققۇزان اوно گۈزله!
او دوققۇز گۈزلمە دى
سن اوно، اوно گۈزله!
- اودا سىنده
اود سىنده، اودا سىنده
بو آتش يامان ياندىرىدى
ياندىنىز، او دا، سن ھ.
- يارا گئتدىم
دردېمىي يارا گئتدىم
ساغ اورك گتىرمىشدىم
ائىلە دىن يارا، گئتدىم...
- آغا گلمە
آلا گە ل، آغا گلمە!
من آغا، آغا گلسە م
سن گلىن آغا، گلمە...
- گولە گئتدىم
يار دئىيب- گولە گئتدىم
قاچىب داغ- داشا دوشىدوم
قورخدوم ائل گولە، گئتدىم...
- دىزىن- دىزىن
اينجىسىن دىزىن- دىزىن
باخماغا گۈزۈن ياخشى
ياتماغا، دىزىن، دىزىن...
- قالا، قالا
عئومۇرسوز، قالا- قالا
اينجىدىن داخىما- داخىما
ايىندى گىز قالا- قالا...

• ائله گه ل، گئت

دويماسين، ائله گه ل، گئت

گؤروشون گئنول آچير

گئن دورما، ائله گه ل - گئت...

• اووزون گولدو

ايچين باغ، اووزون گولدو

گون گئچدى، زامان دئندو

سنين ده اووزون گولدو...

• ياپراق - ياپراق

در مني ياپراق - ياپراق

دوشونجه ذليل اولار

بير خزل، بير ده توپراق...

• دولو، گلر

بوش گلر، دولو گلر

شيمشك وار گؤزلىينده

شاخينجا دولو گلر...

• گولسن،

گوله گول سن

قونچه دن بشش ده آرتيق

باغچادا گوله گولسن...

• گلن اودو

ايسيئنه گلن اودو

قاپى چالىلار گئنول

آچى وئرا! گلن اودو...

• دارالماسين

ھئچ گئنول دارالماسين

زولفونو چك اوستومه

بوينومو دار آلماسين...

• گول، اوسته گه ل

باغچايا گول اوسته گه ل!

واريندير گولوش بورجو

بير گول، بير گول اوسته گه ل!

• آندرسين

قان قوسوب، قان آندرسين

قانمايان گئنول قيرسين

آجيسين قانان درسين.

• قان دره سى

سو أكىب، قان دَرسى

مندكى گئنول دئيل

درىن بير قان دره سى.

• دَرْ مَنِي

خسته يم وئر دَرْمنى
چارخى فلك توخونوب
جالانميشام، دَرْ منى!...

• چال آنا!

آرخاماما آل چال آنا
آفريم، بير ده ساغ اول
فلك ايله چالانا...

• چوخ چكُر

عاشيق اولان چوخ چكُر
گؤز، سئوگى ترزىسى
چوخ دولدورسان چوخ چكُر.

• اوْز گولُر

اورك آغلار، اوْز گولُر
داغ اولوب، درده دؤزدوم
اوْزدو منى اوْز گولُر...

• آغلا گه ل!

قارا دئييل، آغلا گه ل!
ايكميزين يئرينه
ايكي گؤزله آغلا، گه ل.

• بو داغا گه ل!

قولا گه ل، بوداغا گه ل!
قارتalam يوواام داشدان
بو داشا، بو داغا گه ل!

• آنا سينا

قىز چكَر آناسينا
چون آتا راضى اولماز
قىزىينا، آنا سينا...

• گول اييله

تيكان دئييل، گول اييله
عئومور گول باغچاسى دير
گولو ياشات گول اييله...

• ياراما!

كورشون قالدى ياراما
سئودىييم گئچ گلينجه
يارلاندى يارام دا...

• قال دادى!

يئتىيم قويما، قال دادى
قالميشام تك باشىما
باشىم قىل و قالدادى.

• دؤز منه!

دایان منه، دؤز منه!
جانلا، باشلا وورولدوم
دؤز نلره دؤز منه!

• اول منه!

دیری قالما، اول منه!
چونکو مین يول اولورم
هر گون، سنین اولمنه...

• گول آچار

بولود آغلار، گول آچار
قريب دوشن گئنوله
ديكن قيفيل، گول آچار.

• ايلىزىه

ايilar گلىر ايil بىزه
ايىماق درين سو سوغوق
اورك يانير ايلىزىه...

• يولا چىخا!

يولو دوشون، يولا چىخا!
"يولجو يولوندا گرڭ"
حاوا ايشيق، يول آچيق.

• ساري سننسن!

گۈز منم، داري سننسن!
كىمدىر كى، مندن يانا?
آرخا سن، ساري سننسن.

• گۈزه گيرمه!

گۈزه گير، گۈزه گيرمه!
گۈزدن قورونا بىلسىن
گۈزلەير، گۈزه گيرمه.

• قارا تئله

ياراشير قارا، تئله
سنسيز گئنول بير چۈلدور
گير اوно قارات ائله...

• آتا باخار

اوغلانا آتا باخار
مئيداندا ايىيد اولر
آت دئونوب، آتا باخار.

• گۈزله منى

گۈزلرم گۈزلمنى
يادلارا قىيىرسان قىيى
حادىر اول، گۈزله منى!

• گؤزو مندە

کيپرييى، گؤزو مندە
گؤز ساتان بازار اولسا
آلارام مندە- مندە.

• يئر ائلە سين

اورىيمدە، يئر ائلە سين
تانرىيم، باغريينا آلماسىن
قارا توپراق، يئر، ائلە سين!

• قالا، منسىز

بار منسىز، قالا منسىز
منى چارپان اوره يى
بىراخما قالا منسىز!...

• او د قالاما

آتش اول، او د قال آما!
يانميش گۈنۈل اوستونه
حادير اول، او د قالاما!...

• آنلا گە ل

آنيلارى آنلا گە ل
سنه اۇلدويومو بىل
ساعات دئيىيل، آنلا گە ل!...

• يئتدى گونوم

بىر هفتە، يئددى گونوم
اووزون قارانلىق چكدىم
آى گئتدى، يئتدى گونوم.

• بو دونيا گلر - گئدر

دوغولان گلر، گئدر
گلمە دئىيە مە سەنە
گلىرسن گە ل، آر گئدر.

• آه سينه، آمان سينه

اۇلدوروب قويما سينه
من اۋۇزم اويرنىمىش
توپراغىن سينه سينه...

• بىر پاي اوام!

ايکى گۈزدن بىر پاي اوام!
دونيادان پاي اومورسان
بىر پاي پايلا، بىر پاي اوام!...

• قوزوداندىر

مەلە يىن قوزوداندىر
گئچە نىن گۈزو چىخىشىن
چىخ گونش "قوزو"، داندىر.

● من دردى چتىن يئيه رم

اوزلرم، بتيين يئيه رم
او، بير سودآمر "قوزو" دور
ملسە، آتىن يئيه رم...

● دام، داشدى

آزار- آزار دام، داشدى!
او اورك سارايىمدان
قالان، اوچوق دام- داشدى.

● باش او باشدى!

گۈزە گۈز، باشا باشدى
اوره يىيىدىن اوره يىنه
بىر يول وار، باشا باشدى...

● آلا، گۈز

قوى گۈزدن پاي آلا گۈز
گۈزە گلمە سين آللاد
قلا بىك، آلا گۈز.

● قاش اوستونە

تۈكۈلوب تىل، قاش اوستونە
بىر أمېرىن وارسا، بويور
بىر گۈز، بىر ده باش اوستونە...

● گۈزۈن حاققى

حاق ائدیر گۈزۈن حاققى
گۈزۈندىن واز گىچىرم
باخىشىن، گۈزۈن حاققى!...

● ڈردى، سرييم

ڈردىمى ڈردى، سرييم
سنسيز ياشاماق اولمۇر
سنينله، ڈرڈ- سرييم!...

● هەرە نىن اۋىز بورجو وار

گلە جك، دۆز، بورجو وار
اوره يىينىن محببىت
ديلينىن سۆز بورجو وار.

- سؤزوموزون آزادلیغى اۆزوموزو زىندانا سالىر، اۆزوموزون ايسە آزادلیغىمىز سؤزوموزو.
- شاعير شاعيره هئچ زامان مدح او خوماز.
- سؤز مولكونون مندن ياخشى شهرىارى يو خدور.
- سؤزوم گوندوز قدر آغ، وضعىيتىم گئىجه قدر قارادىر.
- دوداغيم ساخسى، او زوم توپراق، جانىم داش.
- طعنه ووران آخرىدا اۇزو طعنه يه قالار.
- ايшиقلى اولدو زام نوروم هر مجلisyى توتوب.
- شعرىم قىلىنج چكىن هيىدى، آھىم گؤئىيە مىن اوخ آتان.
- عاغىلا آغىر يوك داشىدان منىم گۈئلۈم و بىيانىم دىر.
- كۈكۈ سودا اولان زەفران هر آن سحر شىھى آرزولار.
- بو قارا توپراقلار ماوى گۈئى بىزى دونىادا حتىران قويوب.
- گۈئى آتى گۈئى تاغىنى ترك اىندىنە ھم نالىنى سالار، ھم ديرناغىنى.

شىروانلى اوستاد خاقانى

- او لجه یانیندا کى دىولرى قوو، سونرا سولئىمانام دئه!
- قارا نفسى ايشيقلى روها زيندان ائتمە!
- تفكىر اهلينين جانى ايکى عالمدن اوستوندور.
- آرى بال دا وئرر، يېرىنده سانجار دا سنى!
- يوخسول گئىيمىنин باخىالاريندا رەمزلر وار.
- اىته عاشيق اولانين ايت جانى او لمالى دير.
- عشق خالچاسىنى دؤشە يىب، رقص ايلە گىر مئيدانا!
- خاقانى يە سوفرە آچان روزگار آز يئه!
- اۇز روحوما او دو قىدا ائدرم، اۇزومو روسوای ائتمرم چۈركى!
- تاماحىم قارغا، ھىممىتىم ھوماي دير.
- ائلوم قاپىسىندا چادىر قور، باج و خراج وئىرپ آمان گۈزلە مە
- او زگە قاپىسىنا اينجى سېرمىم چونكۇ سۆز اينجىمىن تايى يو خدور.

- بو دونيانين آلى پىيالامىزا حئى زهر سوزوب اىچدىرىر.
- دونيا آخماقلارين گۈزوندە بىر او شاق او يونجاغىندان سئچىلمىز.
- كىشى جومماز لعلە، قىزىلا سارى.
- زىر نە دىر؟ سۈنمۈش بىر آتش.
- هيىند خنجرى قلبىمى يارىب، قاپى حالقاسى تك آسىلىيام.
- آلچاقلارا يالتاقيق ائدلەر مورادينا يئتىر و شاھلىق ائدىر.
- آز ساوادىلى عاوم بىر كىشى يەم، نە يئرە، نە دە گۈئىيە يىلدم.
- توپراق كائناتين جۈوهرى دىر.
- توپraga حۇرمىتىلە آياق باس!
- گۈنلۈم معلمىم دىر، دىزىم اوستو مكتب.
- هر دىز مكتب، هر شاگىرد آزىزخان او لماز.
- عاغىل طبىعىمدن قورخاردى.
- تىمموم ائت دئىسم، دونيادا تمىز توپراق يوخ كى.

- فله يين خونچاسيندا آنجاق ايکي فتير وار: بيري ساري، بيري آغ.
- كج دولانان روزگار وفاسيز دير.
- زمانه نين سازيندان حزين ناله دن باشقا هئچ بير خوش حاوا گؤرمە ديم.
- نه زامانا كىمى سىتم چكىپ كۈلگە كىيمى اۇزومدن قاچاجاغام؟
- چالagan يوواسيندان ھوماي قانادلانماز.
- قارانلىقدا هئچ بير زيندان دونيايا چاتا بىلمىز.
- تاختادا هئچ بير حريف جىفاللىق سىز اوينامامىش.
- يئرى گىلدى سانجاچاقلار، هئچ بير آمان گۈزلە مە!
- زامان دردine ملحم تاپىلمايير، نئيلە يىم؟
- هر قامىش كولوندان شكر آلينماز.
- هر شئيه ناخىش ووروب جان وئرن قلم دير.
- باشىنى آيرى توتان كۈلگە سىنى آيرى گۈر.

- كرم اهللى هيىممىتىنى ساتماز.
- گونش سارالاندا منىم اىچىن بايرام اولور.
- سرین صوبحو اودلو گونش دوغور.
- گۈيلرین بوسقوسوندا چوخ اوتوردوق آما بير چوخ تولكو گۈردوک، بير آسلام گۈرمە دىك.
- يېر اوزوندە حانسى اوره يىن پايى قەم دئىيل؟
- منىم آھىمدان گۈيون يىددى قوببه سى سكىز اولوب.
- دونيانىن اىشى عاشيق اۇلدورمك دير، اونا اويمى خاقانى!
- نفسە اسир اولانلارين بازارى دير بو بازار.
- شاهدان چۈرك اىستە سەم، او منه ناز- قمزە وئرر.
- فيتنە آياق اوستە اىكن اوتورماغا اعتىبار يوخ!
- وارلىق عالمىندن قاچ، آدم تختىنده آيلىش!
- اى خاقانى چك گۈزونو آلچاقلار قاپىسىنдан!

- حایاتین شامینی هوس يئلی ايله سؤندورمه!
- مدائن ائیوانین عېرت آیناسى سان!
- تئز نوطفه توتان كسلر او قدر آسان دوغماز.
- تسبىحى او يئردن آل كى، سلمان توپراغا دؤنوب.
- خاقانى يه حایات وئرن دوغما يوردون ھاواسى دير.

- فلك گؤى بير شاهين دير، سورعتله اوچار.
- پاييمىز آز، قوسسە ايسمە بير قالاچ.
- آنادان گلمە كور گۈز آغريسى چكمىز.
- گولو ديكان، قازانجى زىيان دىيىشىرىمىش دير.
- باليق قولاغىجا يئر يئتر، ايلان آغزىندا يئر توتماق عبىت دير.
- سيمۇرغ كوللو كده دير، مىلچك گولابدا.
- قلبىمین دردىنى دىرمىنە ساتمارام.
- خطرى گۈرونن ائوى آتمالىييق.
- ائله دردىم واردىر كى، عىسى دا دؤزىز!
- درددن ئىليمين آرخاسىنى چئىنە يېرم.
- عشقە احرام باغلابىن باشى دىزە ائنمە لى دير.
- تفکكۈر مروھ- صفا داغينا قاچماقدان ياخشى دير.
- گۈنلۈم كدر كىمى اوستادىن آزىرخان شاگىردى دير.

- اۋز كۈونىن آيرىلان بىر گون اوナ قوووشماق اىستى.
- اۋز دوشونجە سىنجە منى سىچىن كىمسە اىچىمەن گىزەمىنى بىلەز.
- مئىين "داشقىن" لىغى و نئىين آتشى عشقدن دىر.
- سۈزۈن قىسasى بودور كى، هئچ بىر خام بىشمىشىن حالىندان آنلاماز.
- كۈينە يى عشقدن جىرىلان بوتون عايىبىلاردان تميزلىنر.
- دىلداشىندان آىرى دوشە نىن يوز سىسى اوlsa دا دىلسىز دىر.
- أدبسىز آدام يالنىز اۋزۇنۇ دئىيل، بوتون دونيانى آتشە آتار.
- فلک أىبدىن ايشيقلاقىدېغى كىمى، ملک ده اوندان پاك اولدو.
- گۈنۈل خستە لىبى كىمى خستە لىك يوخدور.
- سئوگى دىبسىز تىز دىر.
- تايىسىز شىمس ماددى دونيادا اوlsa دا، اونو بئىينىدە دە دوشونمك اولار.
- سىررىنى قورويان اىستە يىنە تئز چاتار (حضرت محمد ص.)
- دووارىن كۆلگە سى نە قدر اوزون اوlsa دا آخردا اۋزۇنە دوغرو چكىلر.
- گۈنلۈ روشت اىستە يىن قاضى مظلومو ظالىمدىن سئچىمزا.
- آتش قىرمىزى اوزلۇ اوlsa دا، دوشدوپۇ يېرى اوزو قارا ائدر.
- بى دۇنيا جان زىندانى دىر، ائله يىرە گىندىن كى، سىزىن اىچىن چۈل اولسون.
- حئيوانا گوجو قدر يوك، گوجسوزە باجاردېغى قدر ايش تاپىشىرا

جالال الدین مؤولانا

- هر آغلامانين سونو گولوش اولدوغو كيمى، اوzac گئرن كيمسه - نين ده سونو سئوينجلى اولار.
- آتش ايبراهيمىن يانديرمادى چونكى او سئچيلميش لردن دير.
- سوسوز، چؤلده ايلغيم گئوررسه اونا مئيللى اولار.
- گئيدن ياغيش وئرن رحمتىن چئرك ده وئره بىلر.
- بو دونيا دوستاقخانا، بىز ايشه دوستاغيق، اونو ڈليب چىخماق لازيم دير.
- تانرى آريبا اويرتىيىنى آسلام و داغ ائشىه يىنە اويرتمە مىش دير.
- سودا گىزله نن ديكان وجودونا باتينجا بىلىنر.
- قلم روزگاردان، كاغىذ سودان اولورسا، بوتون يازدىقلارين هاوايا گئدر.
- بىزىم دوشونجه ميز تانرى طرفىندن وجود فضاسينا آتىلان اوخ دور.
- سويون سامان چۈپو آپارماسى تعجب دوغورماز، سامان چۈپونون داغ آپارماسى تعجب دوغورار.
- دوشمنىن دوست يانا سۆزونو ده حيله كيمى دوشونمه لى سن!
- اينانجلى كيمسه لر بير- بيرلىرىنин گوزگوسودورلر.

- قانادسيز قوش اوچورسا ييرتىجى پىشىبىه توش گلر.
- اوز ايچيمىدە اوز حالىما مشغۇل اولدوغوم ايچىن ايچيمىدەن چىخماق اىستە مىرم.
- آغلابان اوشاغىن آغلاماسى داديسىندان گىلائى لنمك دئىيل بلکە اوز دردىنى بىئىلە مك دير.
- باشىن آغرىيىنجا گوناھىندان اوتانىرسان!
- سىنن خستە لييىن سنى اوزونه گتىرىر.
- گول سولونجا عطرىنى گولابىندان آلماق لازيم دير.
- معنايا باخ اوزه دئىيل، معنا جىسمىن قانادى دير.
- نار آلاندا خندانىن آل، گولوشو دتە گؤسترسىن.
- سئويمىز يولا تمل داشى باسان لعنت قابى اولار.
- اولدوزلا ياخىنلىقى اولانىن اوز اولدوزو ايلە دە ايليشىگىسى اولا.
- عشق آته يىنده يئرى اولمايانيں پايىينا تانرى ايشىقى دوشمىز.
- بوتون بولترىن آناسى نفس بوتۇ دور.
- دىشارى بولترى ايان، ايچرى بولترى اىدە دير.
- يونولموش بوتۇ سىندىرماق آسان، نفس بوتونو سىندىرماق چتىن دير.
- تانرى كيمسه نى آبيرسىز ائتمك اىستە سە، اونون وجودوندا تميز كيمسه لرە دولاشماق ماراغى يارادار.
- تانرى كيمسه نىن عىيىنى اوئرتمك اىستە سە، اونون وجودوندا باشقالارينين عىيىندىن دانىشماماق ماراغى يارادار.

KALAMIN CAMALI

1.ATA SÖZLƏRİ

2.HİKMƏTLİ SÖZLƏR

TOPLAYIB DÜZƏNLƏYƏN:
M.MƏHİN BAQİRİ
(ELQIZI)

1.BASKI

TƏBRİZ-2009